

Täysistunto

Maanantai 16.12.2019 klo 12.01—19.54

2. Valtioneuvoston tiedonanto eduskunnalle 10.12.2019 nimitetyn pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmasta

Valtioneuvoston tiedonanto VNT 2/2019 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia valtioneuvoston tiedonanto 10.12.2019 nimitetyn pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelmasta.

Pääministeri Sanna Marinin esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Tiedonannon käsittelyn päätteeksi toimitetaan äänestys valtioneuvoston tai ministerin nauttimasta luottamuksesta, jos keskustelun aikana on tehty ehdotus epäluottamuslauseen antamisesta valtioneuvostolle tai ministerille. Eduskunta voi päättää lähettää asian valio-kuntaan, jonka tulee tehdä ehdotus eduskunnan päätökseksi.

Keskustelu

12.03 **Pääministeri Sanna Marin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Esittelimme Osallistava ja osaava Suomi -hallitusohjelman eduskunnalle ensimmäisen kerran puoli vuotta sitten. Hallitusohjelman ja hallituksessa olevien viiden puolueen tavoitteena on kestävästi kehittyvä yhteiskunta, jossa kansakunnan taloudellinen menestys, sosiaalinen hyvinvointi sekä ympäristövastuu kulkevat käsi kädessä. Haluamme rakentaa yhteiskuntaa, joka on hyvä jokaiselle: lapselle, aikuiselle ja ikääntyvälle, maalla ja kaupungissa asuvalle. Hallitusohjelman ensimmäiset askeleet on otettu, ja jatkamme määrätietoisesti ja vakaasti sen toteuttamista. Hallituksen katse on käännetty eteenpäin. Emme vilkuile sivuille. Tehtävämme on vahvistaa ihmisten luottamusta tulevaisuuteen. Luottamus syntyy vain tekojen kautta. Tähän keskitymme. Nostan puheenvuorossani esiin hallitusohjelman keskeisimmät painopisteet. Lisäksi käyn läpi jo tehtyjä päätöksiä, joilla Suomea uudistetaan, sekä sitä, miten Suomesta rakennetaan parempaa ja oikeudenmukaisempaa yhteiskuntaa kaikille ihmisille.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikan päämääränä on ihmisten hyvinvointi. Tavoitteena on sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta. Olemme sitoutuneet vastuulliseen talouspolitiikkaan ja pyrkimykseen julkisen talouden tasapainosta. Vastuullista talouspolitiikkaa ovat myös ne välttämättömät uudistukset ja investoinnit, jotka parantavat tuottavuutta sekä vahvistavat työllisyyttä ja julkisen talouden kestävyyttä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

pitkällä aikavälillä. Siksi panostamme koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin ja infrastruktuuriin niin pysyvällä kuin kertaluonteisella rahoituksella. Hallitusohjelmaan on kirjattu 3 miljardin euron tulevaisuusinvestointiohjelma. Kolmasosan kohdentamisesta on jo päätetty.

Tarvitsemme sekä julkisen että yksityisen sektorin investointeja ja yhteistyötä. Yhteisenä tavoitteenamme tulee olla taloudellisesti ja rakenteellisesti uudistuva yhteiskunta, jossa on korkea työllisyysaste ja vahva elinkeinoelämä sekä hyvinvoivat ja osaavat ihmiset. Haluamme vahvistaa ja kehittää pohjoismaista hyvinvointivaltiota. Laadukas koulutus, sosiaalinen hyvinvointi ja tasa-arvoiset mahdollisuudet pärjätä elämässä muodostavat perustan myös kestävästi kasvavalle taloudelle ja ihmisten toimeliaisuudelle.

Kun koemme aitoa yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta yhteiskunnassa, teemme yhdessä töitä yhteisen maamme rakentamiseksi. Pidän tärkeänä, että hallituksen talouspolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi on otettu eriarvoisuuden vähentäminen ja tasa-arvon vahvistaminen. Se on paitsi oikeudenmukaista myös viisasta ja vastuullista talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa. Hyvinvointivaltio on meille suomalaisille ylpeydenaihe, ja sitä sen pitääkin olla. On arvokasta, että luomme kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia ja turvaa ja pidämme kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä huolta. Ketään ei jätetä yksin. Hallituksen yhteinen tahto on tehdä uudistuksia sellaisen Suomen eteen, jossa jokaisesta lapsesta voi tulla mitä vain ja jossa jokainen voi ikääntyä turvallisella mielin ja ihmisarvoisella tavalla. Suomi on esimerkki ja ihanne monelle maailmalla.

Arvoisa puhemies! Siirrymme pian uudelle vuosikymmenelle. Ensimmäiset tulevaa kehitystä ohjaavat päätökset on jo tehty. Vaikka se ei tämän salin keskustelusta aina heijastu, hallitusohjelman toimeenpanossa on päästy hyvään alkuun. Ensi vuoden budjetissa toteutuu joukko tärkeitä uudistuksia: Pienimmät eläkkeet nousevat, perusturvan korotukset tulevat voimaan, koulutuksen rahoitus kasvaa kaikilla koulutusasteilla, ja peruspalvelujen rahoitus vahvistuu. Yhdenvertainen oikeus kokoaikaiseen varhaiskasvatukseen palautetaan kaikille lapsille, ja päivähoidon ryhmäkoot pienenevät. Muutaman viikon kuluttua nämä päätökset näkyvät ihmisten arjessa. Tammikuussa pienituloiset eläkeläiset saavat enemmän euroja elämiseen. Yli 600 000 suomalaisen eläke paranee. 70 prosentilla suomalaisista käytettävissä olevat tulot kasvavat. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Työttömät ihmiset voivat keskittyä hakemaan uutta työpaikkaa ilman huolta toimeentulon leikkauksesta, kun aktiivimalli poistuu. Koulutukseen panostamalla ja osaamista vahvistamalla huolehdimme Suomen kilpailukykyä. Koulutuspanostukset ovat merkittäviä myös kestävästä talouskasvun ja työllisyyden kannalta. Olemme luvanneet ihmisille muutosta, ja nyt tämä muutos tulee näkyväksi ihmisten arjessa. Tällä tiellä jatkamme. [Jukka Gustafsson: Se on todellinen suojatie!]

Arvoisa puhemies! Maailmantaloudessa ja Suomen taloudessa on ollut pitkään epävarmuutta. Harmaiden pilvien lomasta näkyy onneksi myös valonpilkahduksia. Kasvun hidastuminen näyttää tasoittuvan, ja epävarmuustekijöitä poistuu. Toivomme talouden elpymistä ja kasvua, mutta olemme myös varautuneet hitaamman kasvun oloihin. Ohjelmaan on poikkeuksellisen selvästi kirjattu periaate aktiivisesta finanssipolitiikasta. Se tarkoittaa, että reagoimme suhdanteisiin. Tämä näkyy ensi vuoden budjetissa. Tuemme kasvua ja työllisyyttä ja luotamme suomalaisen työhön ja tahtoon yrittää.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta on vaativa. Otamme sen tosissamme. Julkisen talouden kestävyys on nyt ja etenkin tulevaisuudessa korkean työllisyyden varassa. Kun saavutamme työllisyystavoitteen, julkinen talous on normaalis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

sa suhdannetilanteessa tasapainossa vuonna 2023. Teemme uudistuksia, jotka vahvistavat tasa-arvoa ja luottamusta työmarkkinoilla. Haluamme vahvistaa työntekijöiden ja työnantajien välistä vuoropuhelua työpaikoilla. Haluamme vahvistaa yritysten kasvuedellytyksiä ja mahdollisuuksia työllistää. Haluamme turvata kasvun edellytykset kaikkialla Suomessa aktiivisen alue- ja elinkeinopolitiikan keinoin. Olemme koko Suomen asialla Hangosta Utsjoelle, Itä-Suomesta Satakuntaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Koko maailman asialla! — Paavo Arhinmäki: Hyvä olla koko maailmankin asialla!]

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistamiseen. Yhteinen malli sovittiin viime kesänä. Sen avulla turvataan tasa-arvoiset ja laadukkaat palvelut jokaiselle suomalaiselle. Teemme uudistusta ihmisten tarpeet, emme vain rakenteet, edellä. Päävastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta on julkisella sektorilla. Näin varmistetaan ihmisten välinen yhdenvertaisuus kaikkialla Suomessa. Huomioimme myös eri alueiden erilaiset haasteet sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä.

Hallitus huolehtii ikääntyneiden suomalaisten palveluista. Jokaisella ihmisellä on oikeus turvalliseen vanhuuteen. Kenenkään ei pidä joutua arvuuttelemaan, saako ihmisarvoista ja laadukasta hoivaa. [Välihuutoja] Siksi lakiin kirjataan sitova henkilöstömitoitus ympärivuorokautiseen hoivaan. [Arja Juvonen: Ei ole tulossa!] Samalla pidetään huolta kotihoidon laadusta.

Toteutamme hoitotakuun, jonka myötä ihmiset pääsevät hoitoon ajoissa ja hoitonojona lyhennetään. [Arja Juvonen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on merkittävä parannus nykytilaan. Lääkäreiden ja hoitajien määrää lisätään.

Hallitus näkee sosiaaliturvan tärkeänä turvaverkkona, jota pitää kuitenkin myös kehittää. Haluamme, että sosiaaliturvajärjestelmämme vastaa joustavammin kansalaisten muuttuviin elämäntilanteisiin ja tarpeisiin. Haluamme parantaa järjestelmän luotettavuutta, ennakoitavuutta ja ymmärrettävyyttä.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on tulevaisuutemme suurin haaste. Meidän on tehtävä enemmän ja meidän on tehtävä nopeammin. Tämä koskee Suomea, Eurooppaa ja koko maailmaa. Kyse on lastemme tulevaisuudesta. Hallitusohjelmassa tämä tosiasia on tunnustettu. Olemme sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Tavoitteemme on kunnianhimoinen, mutta samalla se on myös välttämätön — meidän itsemme ja ennen kaikkea tulevien sukupolvien kannalta.

Nojaamme toimeemme tutkittuun tietoon ja kunnioitamme asiantuntijoiden arvioita. Julkisessa keskustelussa on väitetty vastuuttomasti, että ilmastonmuutoksen hillitseminen tarkoittaisi kurjuutta ja vaikeuksia tavallisille ihmisille, yrityksille ja yhteiskunnalle. Tämä väite ei pidä paikkaansa. [Sebastian Tynkkynen: Tervetuloa Pohjois-Suomeen!] Ei ilmastotoimia tehdä arjen vaikeuttamiseksi vaan siksi, että tekemättömyyden vaihtoehto on yksilöiden ja yhteiskuntien kannalta tuhoisa — taloudellisesti ja inhimillisesti erittäin kallis. Haluamme rakentaa Suomesta maailman ensimmäisen fossiilivapaan hyvinvointiyhteiskunnan. Tämä vaatii päätöksiä, joilla päästöjä vähennetään ja hiilinieluja vahvistetaan. Nämä päätökset pohjautuvat faktaan, eivät mielikuviin, ja näistä päätöksistä kerrotaan ihmisille avoimesti ja ymmärrettävästi. Lisäksi korjataan virheellisiä väitteitä, joita esitetään.

Hallitus tekee ilmastotoimia kestäväällä tavalla, alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti. Se tarkoittaa, että pieni- ja keskituloisilla ei ole pelkästään mahdollisuus vaan myös kannustin tehdä ilmaston kannalta kestäviä valintoja arjessaan. Hallitus investoi julkiseen liikenteeseen ja edistää kävelyn ja pyöräilyn kulkutapaosuuden kasvattamista. Vah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

va ilmastopoliittikka tarkoittaa, että voimme luoda uusia työpaikkoja ja uusia menestystarinoita ilmastomuutoksen torjunnassa tarvittavan teknologian ympärille. Työ teollisuuden ja liikenteen vähähiilisyyteen on jo käynnissä, ja haluamme olla mukana mahdollistamassa suomalaisen teollisuuden uudistumista.

Myös kotimaisen elintarvikesektorin merkitys kasvaa, sillä ilmastomuutos muuttaa ruuantuotannon edellytyksiä maailmanlaajuisesti. Maatalouden kannattavuuden parantamiseksi tullaan toimimaan ja osoittamaan lisäpanostuksia.

Ilmastomuutoksen hillitsemisen rinnalla teemme töitä luontomme monimuotoisuuden turvaamiseksi ja vahvistamiseksi. Suomen luonto on aarre, jota tulee vaalia jälkipolville. Monimuotoinen luonto on myös ihmisten hyvinvoinnin edellytys.

Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa aktiivista vaikuttamistaan Euroopan unionissa. Olemme onnistuneet EU:n puheenjohtajakauden hoitamisessa hyvin. Jatkamme aktiivisena jäsenmaana myös puheenjohtajuuskauden jälkeen. Hallitus haluaa vahvistaa Suomen merkitystä kansainvälisesti. Syynä siihen on paitsi halu ratkaista globaaleja haasteita yhteistyössä muiden kanssa myös suomalaisten ja Suomen etu. Se, onko Suomi kokoaan suurempi vaikuttaja kansainvälisesti, riippuu kyvystämme olla ratkaisuhakuinen ja luotettava toimija.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa jatkamme samalla linjalla. Painotamme oikeusvaltioperiaatetta, ihmisoikeuksia, demokratiaa ja rauhaa. Huolehdimme Suomen uskottavasta puolustuskyvystä ja turvaamme sitä varten riittävät resurssit. Suomen huoltovarmuus turvataan kaikissa olosuhteissa.

Suomi on sotilasliittoon kuulumaton maa. Hallitus jatkaa Ruotsin kanssa tehtävän puolustusyhteistyön syventämistä sekä kumppanuuteen perustuvaa Nato-yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on sitoutunut lisäämään tasa-arvoa suomalaisessa yhteiskunnassa. Maailmalla meidät tunnetaan juuri siitä. Haluamme, että Suomi on maa, jossa jokaisesta lapsesta voi tulla mitä vain. Sen vuoksi panostamme koulutukseen jokaisella asteella. Lasten subjektiivinen varhaiskasvatusoikeus palautetaan. Parannamme peruskoulun tasa-arvoa. Oppivelvollisuus laajennetaan toiselle asteelle. Samalla lukio- ja ammatillinen koulutus muutetaan aidosti maksuttomaksi. Korkeakoulutusta vahvistetaan.

Hallitus on sitoutunut nostamaan Suomen osaamistasoa. Osaaminen on yksilöiden ja koko yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta kaikkein tärkein menestystekijä. Mitä enemmän meillä on osaamista, sitä kestävämmällä pohjalla taloutemme on. Osaaminen liittyy olennaisesti sekä sosiaaliseen että taloudelliseen kestävyysasteeseen. Sosiaaliseen kestävyysasteeseen panostamista on myös se, että pienituloisia ihmisiä autetaan ja tuetaan poliittisilla päätöksillä. Jos jo valmiiksi pienituloisilta leikattaisiin, siinä ei vietäisi pelkästään rahaa, vaan myös toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Sellaiseen meillä ei ole varaa. Kuten hyvin tiedämme, ilman sosiaalista kestävyysasteeseen ei ole mahdollista saavuttaa taloudellista kestävyysasteeseen. Sama pätee ekologiseen kestävyysasteeseen. Ne kulkevat käsi kädessä. Tämä ajattelu ohjaa koko hallituksen yhteistä toimintaa.

Arvoisa puhemies! Hallitus vie Suomen taloudellisesti menetetyltä vuosikymmeneltä kestävä kehityksen vuosikymmenelle. Tie, jonka olemme valinneet, on oikeudenmukainen ja vastuullinen. Vahvistamme hyvinvointivaltiota, maailman parasta yhteiskuntamallia. Panostamme ihmisten osaamiseen ja työllisyyteen. Huolehdimme ihmisten hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Kannamme vastuumme ilmastosta. Lisäämme tasa-arvoa ja osallisuutta. Näin toimimalla ja hallitusohjelmaa toteuttamalla ihmisten luottamusta tulevaisuuteen voidaan vahvistaa. Tämä on meidän tehtävämme.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

12.18 **Antti Lindtman sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä kollegat! Luottamus on suomalaista yhteiskuntaa koossapitävä liima. [Naurua — Välihuutoja vasemmalta] Sen varassa kansakunta voi rakentaa tulevaisuutta. Luottamus rakentuu siitä, että maalla on selkeä suunta ja päämäärät, joita kohti etenemme vahvoin mutta samalla viisain askelin.

Puhemies! Kaksi viikkoa sitten päätynyt viiden puolueen yhteistyö jatkuu. Pääministeri on vaihtunut, mutta eteenpäin katsova hallitusohjelma ja sen kunnianhimoiset tavoitteet ovat samat. [Ben Zyskowicz: Ja luottamus on vahva!] Seuraavat askeleet on otettava Suomen vahvuuksia vaalien, luottamusta lisäten ja yhteiskuntaa uudistaen. [Timo Heinonen: Miten avoimuus?] Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tärkein tehtävä on viedä Suomi hiilineutraaliksi yhteiskunnaksi seuraavan 15 vuoden aikana, tehdä se sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla samaan aikaan työllisyydestä ja talouden toimivuudesta huolehtien. Saattaa kuulostaa helpolta, mutta tämä muutos ei ole helppo tai yksinkertainen, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] mutta se on samaan aikaan välttämätön. Mitä pidemmäksi toimia lykkäämme, sitä kalliimmaksi lasku tulee. [Ben Zyskowicz: Miksi lykkäätte?] Jostain pitää tinkiäkin, [Arja Juvonen: Vanhuksista!] mutta muutoksessa itää myös uuden kasvun siemen ja uuden työn mahdollisuus.

Haaste on siis kova, mutta me olemme jo oikealla tiellä. Vuodesta 90 Suomi on vähentänyt päästöjä yli viidesosalla, ja samaan aikaan taloutemme on kasvanut 60 prosentilla. Suunta on oikea, mutta seuraavat askeleet ovat vaativia. Näin haastava muutos on mahdollinen vain kansalaisia kuullen ja heidän tuellaan. Tämän muutoksen keskellä on tärkeää, että hallitus lisää tasa-arvoa, osallisuutta ja oikeudenmukaisuutta. On varmistettava, että kaikki pidetään mukana. Siksi pieniä eläkkeitä nostetaan, perusturvaa korotetaan ja indeksikorotukset toteutetaan täysimääräisesti. Epäoikeudenmukainen ja työllisyyden kannalta tehoton aktiivimalli on jo päätetty purkaa, ja se poistuu vuoden alusta. Jokaisen lapsen yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen palautuu. Lapsissamme on kansakunnan tulevaisuus. [Arja Juvonen: Se on aina, se oikeus!]

Arvoisa puhemies! Paljon on siis tehty, mutta vielä enemmän on tehtävää. [Ben Zyskowicz: Totta!] Sote-uudistus on saatava maaliin, sosiaaliturvajärjestelmä ja perhevapaat pitää uudistaa, ja lainsäädäntö pitää saada vastaamaan uuden työn ja digitalisaation vaatimuksia. [Antti Kurvinen: Se jäi kokoomuksen kanssa kesken!] Samalla on huolehdittava pitkän aikavälin menestystekijöistämme: osaamisesta, kannattavasta yritystoiminnasta ja kyvystä sopia. Jotta hallitus saavuttaa kunnianhimoiset tavoitteensa ja kykenee toteuttamaan ehkä maailman kunnianhimoisimman ja edistyksellisimmän hallitusohjelman, tarvitaan luottamusta ja yhteistyökykyä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sitä ei löydy!]

Mitkään kunnianhimoiset tavoitteet eivät toteudu, ellemmme samalla huolehdi hyvästä talouskehityksestä. Kansainvälisen talouden epävarmuus jatkuu, vaikkakin on vähän viime aikoina hälventynyt. Brexit ja esimerkiksi Saksan tilanne heijastuvat myös Suomeen. Tässä suhdannetilanteessa ensi vuoden taloudellista toimeliaisuutta lievästi tukeva linja saa myös asiantuntijoiden hyväksynnän.

Yritykset tarvitsevatkin menestyäkseen hyvän ja ennakoitavan toimintaympäristön. Siksi saavutettavuutta niin kiskoilla kuin kumipyörillä parannetaan joka puolella Suomea. Osaamisen vahvistaminen, se on kasvun keskeisin elinehto. Siksi pääministeri Marinin hallitus jatkaa koulutuksen ja tutkimuksen kunnianpalautusta, ja jos eduskunta tällä viikolla niin päättää, niin koulutukseen ohjataan ensi vuodelle 350 miljoonaa lisäeuroa. [Ben Zyskowicz: Loistavaa! — Välihuutoja] Myös työelämää pitää kehittää ja parantaa, ja siksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

nyt vihdoin puututaan tarpeettomiin nollatuntisopimuksiin ja niihin liittyviin epäkohtiin. Yrittäjyyden edellytyksiä parannetaan, ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpotetaan.

Arvoisa puhemies! Hallituksen työllisyystavoite on kova, mutta niin sen pitää ollakin. [Keskeltä: Juuri näin!] Vaikeuskerroin kasvaa, mitä lähemmäksi tuota tavoitetta etenemme. Kaikki työllisyyskeinot eivät varmasti tule olemaan helppoja, mutta ei ole isetarkoitus tehdä vaikeita vaan oikeita päätöksiä. Palkkatuen käyttöä lisätään, menestyksekkäät kuntakokeilut käynnistyvät, ja lisää työllisyystoimia valmistellaan joka päivä. [Toimi Kaanniemi: Hitaasti!]

Työllisyysasteen nosto on yhteinen ponnistus. Sopimussyhteiskuntaa pitää vaalia, sillä työmarkkinoiden toimivuudella on tässä ratkaiseva merkitys. Yhteiseen työhön tarvitaan kaikkien panosta, niin elinkeinoelämän, palkansaajien, yrittäjien kuin maataloustuottajienkin. Keinojen löytämisessä myös oppositiolla voi olla oma rakentava roolinsa. [Antti Kurvinen: Kuunnelkaa nyt!]

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä on sitoutunut pääministeri Marinin hallituksen ohjelmaan ja sen kunnianhimoisten tavoitteiden toteuttamiseen. Ilmas- tonmuutoksen pysäyttäminen, taloudesta ja työllisyydestä huolehtiminen [Välihuuto perussuomalaisen ryhmästä] sekä oikeudenmukaisuuden vahvistaminen on mahdollista yhdistää. Nyt on tekojen aika. Tähän tarvitaan luottamusta, yhteistyötä ja viisautta. Olemme tähän valmiit.

12.24 Ville Tavio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kansa äänesti eduskuntavaaleissa viime keväänä, oli kaikille selvää, että SDP:n pääministeriehdokas oli Antti Rinne. Näin Rinteestä tulikin vaalivoiton jälkeen hallitustunnustelija. Silloin käytiin teatterimaiset hallitusneuvottelut, joissa ei neuvoteltu tulevan hallituksen kokoonpanosta toisissaan vaan vihervasemmisto oli sulkenut vaalien toiseksi suurimman puolueen, perussuomalaiset, ulos heti kättelyssä. Nyt näimme hiljattain vanhan hallituksen kaaduttua toiset tuollaiset teatterimaiset hallitusneuvottelut, joissa kaikki tiesivät, että niitä ei käydä toisissaan, vaan ne olivat läpihuutojuttu.

Demokratian kannalta on surkeaa, että sekä toiseksi suurin että kolmanneksi suurin puolue on jätetty pois hallituskokoonpanosta. Demokratian kannalta on surkeaa, että pääministeri Marinin valitsi kansan sijaan sosiaalidemokraattien puolue-eliitti. [Antti Kurvinen: Lue perustuslakia!] Demokratian kannalta on surkeaa, että keskustan äänestäjät petettiin ja keskustan vallanhimosta tuli [Antti Kurvinen: Paksua!] vihervasemmistohallituksen kanssa pitävä liima.

Nyt Marinin hallitus jatkaa suoraan [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] sitä Suomelle haitallista politiikkaa, mihin Rinteen hallitus jäi. [Jukka Gustafsson: Ei se siltä kuulostanut!] Hallitus on viemässä Suomea turmioon ja vieläpä vastoin kansan tahtoa, sillä kansa ei äänestänyt tämän hallituskokoonpanon puolesta. [Keskeltä: Enemmistö äänesti!] Kansaa ei äänestänyt Sanna Marinia pääministeriksi. [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Taviolla on puheenvuoro.

Marin ei käynyt eduskuntavaaleihin pääministeriehdokkaana, ja mikäli olisikin käynyt, ei SDP todennäköisesti olisi pääministeripuolue. Olisi palvelus demokratialle, jos Rinteen eroilmoituksen myötä olisi järjestetty uudet eduskuntavaalit. [Antti Kurvinen: Lue perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tuslakkia!] Koska näin ei tehty, ei voida osoittaa, että tämä hallitus ja Marinin pääministeriys ovat ansainneet kansan luottamuksen. Tämä voitaisiin mitata uusilla, ennenaikaisilla eduskuntavaaleilla, mutta vihervasemmisto pitää ennemmin kiinni vallastaan [Keskeltä: Ja perustuslaista!] kuin kuuntelee kansan ääntä.

Hallitusohjelmaan ei tehty yhtään parannuksia, ja koko hallituksen eroaminen sekä uuden hallituksen muodostaminen osoittautuivat silkaksi poliittiseksi teatteriksi. Juuri eronnut ministeri Paatero nimitettiin heti takaisin ministeriksi, ennen kuin presidentti oli ehtinyt edes myöntää hänelle eroa. Antti Rinne taas hyppäsi suoraan varapuhemieheksi sen jälkeen, kun oli ensin menettänyt luottamuksen. [Jukka Gustafsson: Hänet valittiin, ei hypännyt!] Tämä on täyttä kansan aliarviointia.

Perustuslain mukaan ministereiden on oltava rehelliseksi tunnettuja Suomen kansalaisia. Kyse on kelpoisuusvaatimuksesta, jolla ei taida enää olla paljoakaan merkitystä. Poliitiikan uskottavuus on kriisissä. Samaan aikaan meitä uhkaavat uudet vaaran vuodet, kun vihervasemmiston katastrofaalinen politiikka jatkuu. [Jukka Gustafsson: Onko mitään omia linjauksia teillä?] Työllisyystoimet loistavat yhä poissaolollaan. [Antti Kurvinen: Missä teidän?] Viennin ja talouskasvun turvaamisen sijaan hallitus keskittyy EU-pöydissä nöyristelyyn ja ilmastovouhotukseen.

Arvoisa puhemies! SDP:n ja keskustan suhmurointi on johtanut Suomen edun vastaiseen hallitusohjelmaan. Hallituksen politiikalla on suomalaisten asumisen ja autoilun kustannuksia entisestään nostava vaikutus. Hallitus myy valtion omaisuutta, kiristää verotusta, heikentää ostovoimaa ja ottaa aina vain lisää velkaa. Perussuomalaiset ovat erittäin huolissaan siitä, että aikana, jolloin Suomen tulevaisuuden ja maamme turvallisuuden kannalta eletään kriittisiä aikoja, on vallan kahvassa keskustan tuella tämä katastrofaalinen vihervasemmistohallitus. [Välihuutoja]

12.29 Petteri Orpo kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aluksi toivotan onnea ja voimia, jaksamista uudelle pääministerille vaikeana aikana työssänne isänmaan puolesta. Aika on vaikea, ja tämä joulukuu on ollut hyvinkin poikkeuksellista aikaa suomalaisessa politiikassa.

Viime viikonloppuna kymmenet ihmiset tulivat minua tapaamaan ja sanomaan, että politiikka näyttää todella sekavalta, tehkää jotakin. Talous, työllisyys, Posti-case, hallituskriisi ja viimeisenä sekavuus al-Hol-kysymyksessä ovat syöneet suomalaisten luottamusta hallitukseen ja politiikkaan yleensä. Tuoreen hallituksen ensimmäinen tehtävä onkin luottamuksen palauttaminen ja hallituksen toimintakyvyn palauttaminen.

Haluamme antaa pääministeri Marinille reilun mahdollisuuden, vaikka ensimmäisten päivien perusteella näyttää siltä, että hallituksen haparointi jatkuu. Kokoomus tulee arvioimaan hallitusta sen tekojen perusteella: [Paavo Arhinmäki: Hyvä!] Saatteko nuorten syrjäytymisen ja työttömyyden laskuun? Pystyttekö parantamaan ikäihmisten palveluita? Pidättekö suomalaisille antamanne turvallisuuslupauksen ja lisäätte poliisien määrää? Teettekö aidosti vaikuttavia ilmastotoimia? Saavatko suomalaiset työtä, ja loppuuko velaksi eläminen?

Arvoisa puhemies! Rinteen hallituksen kaatumisen jälkeen oli selvää, että hallituspuolueet pyrkivät jatkamaan nykyisellä pohjalla. Sille löytyi eduskunnan enemmistö, vaikka vaihtoehtojakin olisi ollut. Hallituspuolueilla olisi ollut hyvä mahdollisuus tässä tilanteessa korjata hallitusohjelmaa, mutta näin ei tehty. Entinen meno hulppean huvilan rakennustyömaalla jatkuu, hiekalle rakentamista jatketaan, vaikka perusta ei ole kunnossa. [Edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

kunnasta: Samat lirkuttelijat pihalle!] Suurin ongelma Marinin hallituksen ohjelmassa on se, että talouden perusta pettää. Valtiovarainministeriön arvion mukaan nykyisellä kehityksellä julkinen talous on 5 miljardia alijäämäinen vaalikauden lopussa. Velkaantuminen on kääntynyt selvään kasvuun jo nyt, vaikka talous vielä kasvaa.

Työllisyystavoite on tällä hetkellä arvioiden mukaan 68 000 työllisen päässä. Surullista on, että kun teidän pitäisi tehdä työllisyystoimia, niin hallituksen talousarvioesitys heikentää työllisyyttä noin 5 000 työllisellä. [Paavo Arhinmäki: Väärä tulkinta!] Kun perustukset pettävät, myös ohjelman muut tavoitteet murenevat. Tämä hallituspohja ei pysty tekemään ratkaisuja, joilla hyvinvointiyhteiskunta turvataan lapsillemme. Tämä on vakavin syy sille, miksi tulemme äänestämään huomenna hallituksen luottamusta vastaan.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten pitäisi tehdä? Kokoomus esitti marraskuussa oman vaihtoehdonsa hallituksen vasemmistolaiselle politiikalle:

Ensimmäiseksi lisätään tuloja. Vaihtoehtomme keinoilla Suomeen saadaan noin 60 000 uutta työpaikkaa. Me tarvitsemme nämä työpaikat, jotta rahat riittävät laadukkaaseen koulutukseen, perheiden palveluihin ja ikäihmisten hyvään hoivaan. [Eva Biaudet: Lapset eivät voi odottaa!]

Toiseksi kevennetään verotusta. Palkasta ja eläkkeestä pitää jäädä enemmän kätehen, että euroja riittää muuhunkin kuin aivan välttämättömään. Suomen pitää olla kannustava yhteiskunta. Siksi esitämme vaihtoehdossamme työn ja eläkkeiden verotuksen keventämistä miljardilla, kotitalousvähennyksen leikkaamisen perumista ja yli 75 vuoden ikäisille korotusta kotitalousvähennykseen.

Kolmanneksi tehdään oikeita tulevaisuusinvestointeja. Hallitus aikoo jakaa omaisuusmyyntitulot kertaluontoisesti yli sataan eri kohteeseen sekä käyttömenoihin. Me panostaisimme miljardin korkeakouluihin ja kaksi miljardia suurten raidehankkeiden päättävään edistämiseen.

Meidän vaihtoehtomme osoittaa, kuinka valtava vaikutus paremmalla työllisyydellä on. Koko julkinen talous vahvistuu yli kahdella miljardilla. Voimme keventää ihmisten verotusta ja otamme miljardin vähemmän velkaa, ja silti rahaa riittää vielä tärkeisiin kohteisiin.

Eli neljänneksi kokoomus tekee vaihtoehdossaan panostuksia suomalaisten suurimpiin huoliin: nuorten tulevaisuuteen, hoivaan ja turvallisuuteen. Terapiatakuu voimaan, lisää poliiseja ja ikäihmisille hoitajia. Tulevaisuutta rakennamme panostamalla pysyvää rahaa perusopetukseen, lukioihin, ammatilliseen opetukseen ja tutkimukseen.

Myös ilmastotoimissa kokoomuksen vaihtoehto on hallitusta kunnianhimoisempi. Meille talouden kasvu ja päästöjen vähentäminen eivät ole toisiaan poissulkevia vaan toisiaan tukevia vaihtoehtoja.

Punavihreän vasemmistohallituksen politiikalle on siis vaihtoehto — vastuullinen, moderni vaihtoehto.

Arvoisa puhemies! Hallitus on viime viikkoina ollut vaikeuksissa. Vaikeudet johtuvat vakavista asioista, mutta lisää on edessä, jos nykyinen linja jatkuu. Hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuus uhkaa rapautua, jos taloudellinen pohja hallituksen ohjelmalta pettää.

Näistä syistä ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen esittämä hallitusohjelma ei turvaa suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan rahoitusta 2020-luvulla eikä kannusta suomalaisia ahkeruuteen ja itsensä kehittämiseen, minkä vuoksi hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

12.35 **Hanna-Leena Mattila kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime ajat ovat olleet poikkeukselliset. Hallituksen rivakka uudelleen järjestäytyminen aiemman hallitusohjelman ja hallitusohjelman päälle osoitti, että suomalaisessa tavassa toimia pystytään ratkaisuihin. Se on kuitenkin myönnettävä, että sekavaltahan tämä on varmasti näyttänyt kodeissa ja työpaikoilla kautta Suomen. Siksi uudelleen järjestäytyneen hallituksen on toimittava asiassa kuin asiassa niin, että se voi tämän talon tuen lisäksi saada luottamuksen suoraan suomalaisilta. Myös eduskunnan on pystyttävä parempaan.

Arvoisa puhemies! Maailma on sellaisessa jamassa, että varmaa yhä enemmän on vain epävarma. Siksi maan asioihin tarvitaan selvyyttä luovaa, yhteiskuntaan vakautta rakentavaa ja suomalaisten luottamusta tulevaisuuteen lisäävää politiikkaa. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että viiden puolueen viime keväänä sopima hallitusohjelma antaa tällaiseen politiikkaan kaikki mahdollisuudet. Tuolta ihmisten arjesta kaikki lähtee. Ilman töitä oleville nuorille, pitkäaikaistyöttömille ja osatyökykyisille on saatava töitä. [Ben Zyskowicz: Paljonko on saatu?] Siksi ihmisten työllistämistä ja työllistymistä on edelleen helpotettava. [Ben Zyskowicz: Paljonko on helpottunut?] Tärkein ratkaisu on työpaikoilla tapahtuvan paikallisen sopimisen lisääminen. [Ben Zyskowicz: Paljonko on lisääntynyt?]

Keskustan eduskuntaryhmä edellyttää, että hallitus tekee tarvittavat ratkaisut viime kädessä itse, jos kolmikantaiset työryhmät eivät niitä saa aikaan. Luotamme kuitenkin siihen, että työmarkkinaosapuolet kantavat vastuunsa etenkin, kun Suomen talouden näkymät ovat hitusen paremmat kuin vielä aiemmin ennustettiin.

Arvoisa puhemies! Työllistävemmän Suomen rakentaminen on ilman muuta Marinin—Kulmunin hallituksen päällimmäisin tehtävä. Toinen iso tehtävä on tasa-arvoisemman Suomen rakentaminen. Kaikilla suomalaisilla ei mene hyvin. Tämä on se vaalikausi, jolloin sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus on saatava tehtyä, kansanvaltaisten maakuntien pohjalta. On kestävämpiä, että parempiosaiset pääsevät nopeasti lääkäriin työterveyshuoltoon tai yksityiselle samaan aikaan, kun heikompiosaiset jonottavat jopa viikkoja terveyskeskuksen vastaanotolle päästääkseen. Perusterveydenhuolto on laitettava viimein kuntoon. Keskustan eduskuntaryhmälle uudistus onkin ennen kaikkea tasa-arvouudistus.

Kuntatalouden heikentyminen uhkaa heikentää ihmisten arjen palveluja. Keskustan eduskuntaryhmä katsoo, että hallituksen on kuntaministeri Paateron johdolla valmisteltava nopeasti ohjelma, jolla kuntataloutta parannetaan ja turvataan arjen palvelut — päiväkotit, peruskoulu, vanhustenhoito — mahdollisimman tasa-arvoisesti jokaiselle suomalaiselle. [Ben Zyskowicz: Ei se ohjelmalla hoidu!]

Palvelujen lisäksi on parannettava etenkin heikompiosaisten toimeentuloa. On annettu ymmärtää, että edellinen hallitus ei saanut oikein mitään aikaan. Tämä ei pidä paikkaansa. Ensi vuoden alussa korotetaan niin pienimpiä eläkkeitä kuin pienimpiä vanhempainpäivärahoja sekä lapsilisiä. Tällä oikeudenmukaisella linjalla on jatkettava. Keskustan eduskuntaryhmä esittää, että syntyvyyden laskusta ”säästyvät” rahat käytetään lapsilisien tuntuvaan korottamiseen. [Timo Heinonen: Ensi vuonna jo!] Lapsiperheköyhyys on yhteiskuntamme vakavimpia ongelmia. Keskustan eduskuntaryhmän tavoite on sen poistaminen.

Arvoisa puhemies! Työllistävemmän ja tasa-arvoisemman Suomen rakentaminen tarkoittaa koko maata. Elämisen edellytykset on turvattava myös niillä seuduilla, jotka riutuvat. Teitä, ratoja ja muita väyliä on kunnostettava ja rakennettava kautta Suomen. Eriasteisia koulutusmahdollisuuksia on oltava tarjolla lapsille ja nuorille kaikissa maakunnissa. Toivon näköaloja on ylipäättään luotava tasa-arvoisesti kaikkialle maahan. Kun ihmiset ko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

kevat, että hallitus pitää aidosti koko Suomen ja kaikkien suomalaisten ja ennen muuta heikompiensa ihmisten ja seutujen puolta, se voi saada myös heidän luottamuksensa.

Nämä ovat myös ne syyt, miksi olemme puolueena mukana juuri tässä hallituksessa. Samalla pidämme huolta siitä, että Suomen taloutta hoidetaan järkevästi ja ennen muuta yrittäjät voivat nukkua yönsä rauhassa.

Arvoisa puhemies! Suomi ei siis ole heilahtanut viime vaalikauteen verrattuna oikealta vasemmalle, vaan pysyy keskellä. [Ben Zyskowitz: Ihan tosi? Kas, kun muut eivät ole sitä huomanneet!] Keskustan eduskuntaryhmä antaa tukensa hallitusohjelmalle ja laittaa voimavaransa ihmisten arjen parantamiseen ja yhteisten ongelmien ratkaisemiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Tämä onkin mielenkiintoista kuunnella tätä keskustelua. [Naurua]

12.40 **Emma Kari vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Kaikkea muuta, kunhan ei vaan nukkuvaa, puolikuollutta elämää”. Minna Canthin lausahdus kuvaa hyvin uuden hallituksen alkua. Tällaista alkua ei ole varmasti saanut yksikään hallitus tämän maan historiassa.

Opposition kritisoidessa lähes jokaista askeltamme ja yrittäessä kaataa hallituksen hetken valinnan jälkeen suomalaisten naisten nousu johtoon on levinnyt inspiroivana uutisena ympäri maailman. Yhdysvaltojen entinen ulkoministeri Hillary Clinton ja komission puheenjohtaja von der Leyen kehuvat Suomea kilpaa sosiaalisessa mediassa. Maailmalla rokkitähdet jakavat viestiä hallituksemme johtajista. Suositun The Daily Show’n juontaja epäilee Suomen olevan Wonder Womanin salainen paratiisisaari.

Uuden hallituksemme johtajat ovat yhdessä antaneet kasvot toivon ja tasa-arvon politiikalle. He luovat uskoa siihen, että keskellä itsekkyyden ja äärioikeiston nousua toisenlainen ääni kuuluu nyt vahvana, ja se ääni kuuluu Suomesta.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen suurin tavoite on jälleenrakentaa Suomesta ilmastokestävä hyvinvointivaltio. Eilen päätynyt Madridin ilmastokokous oli surullinen pettymys. Ilmastotoimia tarvitaan nyt kipeämmin kuin koskaan. Kaikkien on tehtävä nyt enemmän. Tämä hallitusohjelma on ilmastomuutoksen torjumisessa kunnianhimoisempi kuin yksikään aiempi. [Timo Heinosen välihuuto]

Joka perjantaina Eduskuntatalon portailla tulevaisuutensa puolesta lakkoilevien koulu- ja opiskelijain rinnalle ovat nousseet myös isovanhemmat. Me kuulemme heitä, ja me kuulemme tutkijoita.

Tavoite hiilineutraalista Suomesta 2035 on kova tavoite, [Ben Zyskowitz: Missä ovat teot?] emmekä ole vielä sillä tiellä, mutta tästä tavoitteesta me emme jousta. [Ben Zyskowitz: Missä hallituksen teot?] Myös kuudennen sukupoltoaallon torjuminen otetaan vihdoin tosissaan. Nyt suojellaan enemmän metsiä, soita ja vesiä kuin koskaan aikaisemmin. [Välihuutoja] Jo nyt romutettu soidensuojeluohjelma on herätetty henkiin. Sadan miljoonan euron panostus luonnonsuojeluun on historiallinen.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen politiikkaa ohjaa eriarvoisuuden torjuminen. Hallitusohjelma vähentää köyhyyttä ja kaventaa tuloeroja. Perusturvaa on jo päätetty nostaa. Sosiaaliturvauudistus aloitetaan. Opintoraha sidotaan indeksiin. Erityisen tärkeää on lapsiperheköyhyyden vähentäminen — Suomessa liian moni lapsi elää köyhyydessä. Siksi me mittaamme onnistumisemme myös siinä, miten onnistumme nostamaan niitä kaikkein pienimpiä. Tämä hallitusohjelma rakentaa lapsi- ja perheystävällistä Suomea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa puhemies! Tehokkain keino puuttua eriarvoistumiseen on panostaa tasa-arvoiseen koulutukseen. Koulutuksen tasa-arvon on annettu Suomessa rapautua jo vuosia. Opimiserot kasvavat ja osaamistaso laskee. Koululaisemme ovat edelleen maailman huippuja, mutta liian moni voi aivan liian huonosti. Silti koulutuksesta on leikattu vuosi toisensa jälkeen. Nyt korjataan sitä, mitä on rikottu. [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] Siksi olemme jo päättäneet palauttaa jokaisen lapsen tasa-arvoisen oikeuden varhaiskasvatukseen, sillä koulutuksen merkitys ymmärretään vihdoinkin ja koulutukseen panostetaan jokaisella oppiasteella. Me teemme kaikkemme, että jokainen nuori tässä maassa saa vähintään toisen asteen koulutuksen.

Arvoisa puhemies! Aina kun tasa-arvoa edistetään, nousee vastarintaa. Nytkin oppositiopuolueiden riveistä on kirjoitettu huulipunahallituksesta tai Spice Girls -hallituksesta. Nämä naisjohtajia vähättelevät kirjoitukset kertovat sen, miksi feminismiä edelleen tarvitaan. Tässä maassa on aina ollut rohkeita edelläkävijöitä ja aina on ollut jarruttajia. On vastustettu naisten äänioikeutta ja raiskauksen kieltämistä avioliitossa. On vastustettu peruskoulua ja lasten tasa-arvoista oikeutta varhaiskasvatukseen. On vastustettu ilmastolakia ja ympäristön pilaamisen rajoittamista. Mutta suomalaisuuden ytimessä ovat rohkeat teot muiden puolesta. Ja nyt tätä maata johtavat rohkeat naiset, jotka eivät väistä vastuutaan.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma korjaa sitä, mitä on rikottu. [Sebastian Tynkkynen: Onko hallitus feministinen?] Se nostaa niitä, joita on painettu alas. Se suojelee sitä, mikä on kaikkein arvokkainta. Siksi vihreä eduskuntaryhmä kannattaa tämän maailman parhaan hallitusohjelman hyväksymistä. [Sebastian Tynkkynen: Onko feministinen hallitus?]

12.45 Paavo Arhinmäki vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aika monelta on varmasti jäänyt huomaamatta, että viimeisen parin viikon aikana on tehty päätökset perusturvan ja pienten eläkkeiden tasokorotuksista, aktiivimallin poistamisesta ja täysipäiväisen subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamisesta kaikille. [Jukka Gustafsson: Siinä niitä tekoja! — Välihuutoja oikealta] Nämä tavallisten ihmisten arkeen suoraan vaikuttavat asiat ovat jääneet yleisen poliittisen kuohunnan alle. Vasemmistoliiton ministerit Li Andersson ja Aino-Kaisa Pekonen ovat toimineet esittelijöinä kaikissa näissä mainitsemisissä muutoksissa, jotka olivat vasemmistoliiton keskeisiä vaatimuksia jo hallitusta muodostettaessa touko—kesäkuussa. [Arja Juvosen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sanna Marinin hallitus on saanut osakseen paljon myönteistä kansainvälistä kiinnostusta. Jo aikaisemmin hallitus on saanut positiivista kansainvälistä huomiota kunnianhimoisista ilmastotavoitteistaan. Suomesta tehdään hiilineutraali 2035 ja hiilinegatiivinen nopeasti sen jälkeen. [Petteri Orpo: Vain teot puuttuvat! — Eva Biaudet'n välihuuto]

Vaikka eilen päätynyt Madridin ilmastokokous oli pettymys, pitää ilmastomuutoksen hillitsemiseksi tehtävää työtä jatkaa entistä tarmokkaammin. Tämä pitää tehdä oikeudenmukaisen siirtymän kautta. Ilmastomuutoksen kustannuksia ei saa säilyttää pienituloisten niskoille, vaan toimien pitää olla sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisia.

Ilmaston lisäksi pitää huolehtia myös muusta ympäristöstä. Hallituksella onkin kunnianhimoiset tavoitteet luonnonsuojelun osalta, ja se näkyy myös ensi vuoden budjetissa. Hallitusohjelmassa on tärkeitä ja hyvät kirjaukset kaivoslain uudistamisesta. Myös edellinen eduskunta on yksimielisesti edellyttänyt kaivoslain pikaista uudistamista CETA-sopimuksen hyväksymisen yhteydessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa puhemies! Vaikka ensi vuoden alussa tulee korotuksia eläkkeisiin ja perusturvaan, on se vasta ensimmäinen askel sosiaaliturvan parantamiseksi ja selkeyttämiseksi. Meidän kunnianhimon tasomme on huomattavasti korkeammalla.

Sanna Marinin johtaman hallituksen yksi suurista tehtävistä on aloittaa sosiaaliturvauudistus. Vaikka kysymys on niin isosta hankkeesta, että se jatkuu vielä seuraavallakin eduskuntakaudella, on jo tämän hallituksen aikana syytä ottaa välietappeja ja käytännön parannuksia sosiaaliturvajärjestelmäämme. Myös perhevapauudistus on toteutettava.

Arvoisa puhemies! Pitkään jatkuneen leikkaamisen jälkeen koulutuksen kunnianpalautus alkoi jo viime kesänä, kun hallitus heti ensimmäisessä lisätalousarviossaan ohjasi merkittävästi lisärahoitusta muun muassa ammatillisille oppilaitoksille, jotka olivat kaikkein pahiten kärsineet edellisen kauden koulutusleikkauksista. Myös ensi vuoden budjetissa tulee lisärahoitusta kaikille koulutusasteille — yhteensä noin 400 miljoonaa euroa.

Tämän hallituksen suuri koulutuspoliittinen hanke on toisen asteen opintojen todellinen maksuttomuus ja oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen asti. Tämä on valtavan iso tulevaisuuspanostus, joka näkyy vuosikymmenien päähän. Vaikka oppivelvollisuuden pidentäminen ei ole sentään peruskoulu-uudistuksen suuruusluokkaa, on kysymys merkittävimmästä tasa-arvohankkeesta koulutusjärjestelmäämme sitten peruskoulu-uudistuksen.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on kunnianhimoinen tavoite nostaa työllisyysaste 75 prosenttiin vuoteen 2023 mennessä. Tavoite on erittäin haastava, koska työllisyysasteen nousua viime eduskuntakaudella avittanut maailmantalouden kasvu näyttää hiipumisen merkkejä ja toisaalta, koska jokainen prosenttiyksikkö ylöspäin työllisyysasteessa on aina vaikeampi kuin edellinen. Oleellista on se, etteivät tämän hallituksen keinot ole keppiä ja piiskaa. Me haluamme auttaa, tukea ja kouluttaa ihmisiä, jotta työttömät löytäisivät entistä helpommin työtä. Kokoomuksen jälleen vaihtoehtobudjetissaan esittämät leikkaukset työttömyysturvaan ja toimeentulotukeen eivät ole todellisia ja kestäviä keinoja työllisyysasteen parantamiseksi.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman ulko- ja turvallisuuspoliittinen linja painottaa muun muassa sotilaallista liittoutumattomuutta ja aseviennin lopettamista sotaa käyviin maihin sekä kehitysyhteistyön vahvistamista. Sen päälle on hyvä rakentaa tulevaa ulko- ja turvallisuuspoliittista selontekoa.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tukee vahvasti Sanna Marinin hallitusta tulevaisuuteen tähtäävässä työssään.

12.51 **Anders Adlercreutz r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade talman! När det blev klart att Sanna Marin skulle bli Finlands nästa statsminister spreds det över världen på nolltid en bild av Finland som föregångsland med kvinnor på ledande poster i alla fem regeringspartier. Det är unikt och historiskt och jag vill också uppfatta det som en positiv signal om nystart för fempartiregeringen som har ett regeringsprogram som socialt, ekonomiskt och ekologiskt hör till de mest dynamiska i världen.

Arvoisa puhemies! Poliitikkaa on syytä arvioida oikeasta näkökulmasta. Miten hallitusohjelma vaikuttaa tavallisten kansalaisten elämään? Kansalaiset haluavat rohkeasti tulevaisuuteen suuntautuvia poliittisia päätöksiä. Tiesittekö, että pelkästään kansaneläkeindeksin jäädytyksestä luopuminen parantaa suomalaisten sosiaalista hyvinvointia 187 miljoonalla eurolla? Se on konkreettinen tapa auttaa monia yhteiskuntamme heikoimmassa asemassa olevia ihmisiä. Se on konkreettinen tapa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Mutta eivät hallituksen toimenpiteet siihen loppu. Monen arki helpottuu, kun pienimpiä eläkkeitä korotetaan. Lapsiperheiden asemaa parannetaan korottamalla yksinhuoltajaperheiden ja monilapsisten perheiden lapsilisää. Tämä on hallitus, joka panostaa heihin, joiden tarve on suurin.

Ärade talman! Satsningarna på småbarnspedagogik, återinförandet av den subjektiva dagvårdrätten och minskningen av gruppstorlekarna — allt det här är något regeringen nu genomför, liksom utbildningssatsningarna på alla stadier. SFP och svenska riksdagsgruppen vill återuppbygga vårt kunskapssamhälle. Det är genom större fokus på forskning och innovationer som vi går framåt.

Regeringsprogrammet lyfter upp jämställdhetsarbetet till en ny nivå. Hit hör bland annat att åtgärda löneskillnader och främja lönetransparens. Också familjeledighetsreformen är en central jämställdhetsfråga. Finland är ett av Europas mest våldsamma länder för kvinnor. Nu får vi ett åtgärdsprogram och en självständig rapportör samt ökade resurser för skyddshem.

Arvoisa puhemies! Myös oikeudenhoitoon tarvitaan lisää resursseja, ja nyt niitä tulee. Poliisille, syyttäjille ja tuomioistuimille on luvassa parannusta. Hallitus vahvistaa ihmisten turvallisuudentunnetta. Toteutamme seksuaalilainsäädännön kokonaisuudistuksen oikeusministeri Anna-Maja Henrikssonin johdolla. Perustieverkko saa merkittäviä lisäresursseja ja turvaamme kotimaisen maanviljelyn toimintaedellytykset.

Haluan vielä kerran selvästi sanoa, että konservatiivioppositio tässä salissa syksyn mittaan esittämä kritiikki ja valitusvirsi polttoaineveron korotuksesta, jota osa oppositiosta tosin on itsekin aiemmin esittänyt, väitetysti maahanmuutosta johtuvista ongelmista ja ilmastopolitiikasta vaikuttaa sekä huteralta että harhaanjohtavalta suhteessa hallituksen toimenpiteisiin. [Sebastian Tynkkynen: Halveksikaa vain!] Asioiden asettaminen oikeisiin mittasuhteisiin on rehellistä politiikkaa, populismiin sortuminen ei.

Hallituksen työllisyystavoitteiden saavuttaminen vaatii nyt kovaa työtä, eikä ole mikään salaisuus, että se on hallitusohjelman keskeisin tavoite. Työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin, mikä on edellytyksenä sille, että julkinen talous on tasapainossa 23, edellyttää lujaa luottamusta puolueiden välillä. Hallituksen on näytettävä toimintakykynsä. Kuten hallitusohjelmassa todetaan, emme tule sulkemaan pois mitään työllisyyttä parantavia toimenpiteitä. Nyt on aika käynnistää myös rohkeita kokeiluja paikallistasolla.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus parantaa yritysten toimintaedellytyksiä. Se tarkoittaa lisää paikallista sopimista ja paljon nykyistä nopeampia lupaprosesseja ulkomaista työvoimaa palkattaessa. Ilman työvoimaa yritykset eivät voi laajentaa, ilman työvoimaa emme pysty tarjoamaan ihmisille palveluja. Suomen investointitaso on edelleen liian alhainen. Mahdollistamalla yrityksille kaksinkertaiset poistot voimme houkutella tänne tärkeitä investointeja.

Hallitus toteuttaa osana kestäväen kehityksen verouudistusta energiaverotuksen kokonaisuudistuksen. Yhdessä päästökaupan kanssa tämä uudistus tukee johdonmukaista etenemistä kohti hiilineutraalia kiertotaloutta. Se myös parantaa suomalaisten yritysten kilpailukykyä, vaikka konservatiivioppositio muuta väittäisikin.

Ärade talman! SFP och svenska riksdagsgruppen ser den ambitiösa klimatpolitiken och de tydliga markeringarna för ett tvåspråkigt, nordiskt inriktat, internationellt aktivt Finland

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

som mycket värdefullt. Med tanke på våra båda språk och vår tvåspråkighet är vi mycket nöjda med regeringsprogrammet. Snart börjar arbetet med nationalspråksstrategin. [Sebastian Tynkkynen: Tuleeko pakkoruotsi?]

Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen och SFP ger sitt fulla stöd till Sanna Marins regering och sitt fulla stöd till genomförandet av det här regeringsprogrammet.

12.56 Päivi Räsänen kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halluskriisissä on koeteltu kansalaisten luottamusta politiikkaan. Moni kysyy, ajavatko poliitikot tämän maan vai vain oman puolueensa etua. Uusvanhan hallitusohjelman pohja rakentuu sen oletuksen varaan, että talouden kasvusuunta jatkuu. Jo keväällä oli tiedossa, että näin tuskin käy. OECD varoitti marraskuun ennusteessaan, että vuonna 2021 Suomen bruttokansantuote laskisi 0,9 prosenttia.

Päivitetty hallitus aloittaa tilanteessa, jossa lakot ja epävarmuus työmarkkinoilla vaikuttavat suoraan vientituloihin ja verokertymään. Keskeisten vientimaidemme, kuten Saksan, talous on hiipumassa ja teollisuutemme tilauskirjat ohenevat. Tuotantolinjoja on ajettu alas lakoista riippumatta. Lisäksi esimerkiksi suomalainen teräs kilpailee edelleen samoilla markkinoilla huomattavasti kilpailukykyisemmän mutta monin verroin saastuttavammin tuotetun kiinalaisen teräksen kanssa, ja tätä ei ilmastokaan kiitä.

Samoin kolmen miljardin tulevaisuusinwestointeihin on kirjattu suuri joukko normaaleja juoksevia menoja. Jo ensi vuoden budjetissa niin sanottuja tulevaisuushankkeita rahoitetaan valtion omaisuuden myynnillä. Voimmeko luottaa, että hallitus tekee viisaita ja suomalaisten etua palvelevia päätöksiä? [Maria Guzenina: Voimme!] Omistajapolitiikkaan tarvitaan ryhtiä, ei enää sotkuja.

Hallituksen talouslaskelmat on tehty sen varaan, että työllisyysaste saadaan nostettua 75 prosenttiin. Toimet ovat ristiriidassa tavoitteen kanssa. Kotitalousvähennyksen leikkaaminen heikentää työllisyyttä ja lisää harmaata taloutta. Polttoaineveron korotukset syövät niin ikään ostovoimaa ja yritysten kannattavuutta. Pääministerin aiempi visiointi kuuden tunnin työpäivästä herättää myös huolen, sillä Suomi tarvitsee menestyäkseen työtä ja yrittämistä enemmän, ei vähemmän.

Pienet ja keskisuuret yritykset ovat juuri niitä, joissa syntyy uusia työpaikkoja, ja niitä syntyisi vielä enemmän, jos työpaikoilla voitaisiin sopia nykyistä joustavammin paikallisista työehdoista. Työllisyyttä parannettaisiin uudistamalla sosiaaliturvaa, ottamalla käyttöön KD:n kannustava perusturvamalli, joka tekee työttömälle työn vastaanottamisen aina kannattavaksi.

Myös sote-uudistus olisi tärkeä saada viimein etenemään. Tämän kohdalla on ollut huolestuttava hiljaisuus. Ja olemme koko syksyn odottaneet Rinteen hallituksen lupaamaa lakiesitystä hoitajamitoituksesta, mutta nyt on käynyt ilmi, että se ei valmistukaan tänä vuonna. Pelkät pykälätkään eivät muutu hoitaviksi käsiksi, vaan tarvittaisiin riittävä rahoitus, josta ei ole mitään tietoa. On kestänyt, että talousvaikeuksissa painivat kunnat irtisanoivat tai lomauttavat henkilöstöään samaan aikaan kun hoitajia tarvittaisiin lisää. Arvoisa hallitus, tämä on hoidettava, muuten luottamus demokratiaan horjuu pahasti, sillä kaikki puolueet ennen vaaleja lupasivat vanhuspalvelut kuntoon.

Hallituspohjan ideologiset linjaukset näkyvät ehdotuksessa translaista, jossa sukupuolen vaihtaminen eriytetään lääketieteellisestä arviosta ja hoidoista henkilön omaan ilmoitukseen ja kokemukseen perustuvaksi. Tämä ei palvele lapsen etua. On uskaliaista ja luonnontieteen näkökulmasta ristiriitaista, jos äitiyden ja isyyden käsitteet irrotetaan biologias-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

ta. Harhaanjohtavaa argumenttia pakkosterilisaatiosta ei pidä niellä — ei sitä nykyisessä-kään prosessissa ole. Lisääntymiskyvyttömyys seuraa siitä, jos lääkehoitojen ja leikkausten avulla kehoa yritetään muuttaa vastakkaisen sukupuolen kaltaiseksi.

Syntyvyyden rajun laskun kääntäminen vaatii pikaisia toimia, ei pelkkiä työryhmiä tai strategioita. Perheitä ei tule holhota valtiovallan määräämillä perhevapaiden kiintiöillä, vaan äideillä ja isillä tulee olla oikeus päättää, miten lastenhoito järjestetään. Viestit lasten ja nuorten pahoinvoinnista on otettava vakavasti. Perheet ja lapset tarvitsevat entistä enemmän tukea, sillä lopulta koko yhteiskunnan hyvinvointi rakentuu perheiden hyvinvoinnin varaan.

Arvoisa puhemies! Rinteen hallituksen ero ja Marinin hallituksen muodostaminen antoivat hallituspuolueille mahdollisuuden tarkistaa hallitusohjelmaa vastaamaan talouden tilaa ja asiantuntijoiden näkemyksiä tarvittavista työllisyystoimista. Marinin hallitus ei muuta pilkkuakaan, millä valitettavasti on kallis hinta.

Kannatan edustaja Orpon ehdotusta epäluottamuslauseeksi.

13.02 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Toivotan onnea uudelle pääministerille ja jaksamista vaativaan tehtävään.

Uusi Sanna Marinin johtama hallitus menetti juuri loistavan tilaisuuden. Sillä olisi ollut täydellinen hetki kirjoittaa hallitusohjelma uusiksi. Rinteen hallitusohjelman parasta ennen -päiväys meni jo. Selitän, miksi:

Alun perin Rinteen hallituksen ohjelma oli hyvä, ennen kaikkea tavoitteiltaan: lisää työllisyyttä, ilmastopolitiikka kuntoon, samoin valtiontalouden tasapaino. Sen sijaan sen keinot olivat ja ovat lopulta väärät. Se nähdään jo nyt. Työllisyys ei ole kasvanut, toimet ilmastomuutoksen hidastamiseksi ovat riittämättömät ja talous ei ole tasapainottunut. Suurin ongelma tuon ristiriidan taustalla oli SDP:n halu saada hallitus kasaan hinnalla millä hyvänsä. Siksi koalitiossa päädyttiin lopulta ennen kaikkea torppaamaan toisten ideoita, kun yleensä hallitusohjelmaan jokainen hallituspuolue saa läpi yhden oman kuningasideansa. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Nyt osalliset keskittyvät varmistamaan, että mitään ei varmasti tehdä. Ei saa puuttua turpeeseen, ei saa muuttaa verotusta, ei saa tehdä aidosti uusia työllistämiskeinoja. Mitään uutta hallituksella ei ole maailman myllerrykseen tarjota. Sen toimet ovat käsittäneet vain edellisen hallituksen päätösten kumoamisia ja velkarahan jakamisen eri tahoille.

Nämä puutteet korostuvat nyt entisestään, kun kansainvälinen talouden tila ja epävarmuus heijastuvat Suomeen aivan eri tavalla kuin vielä keväällä. Samalla on käynyt ilmeiseksi, että hallitus asetti aivan liikaa toivoa kolmikantaisiin työryhmiin, joiden työn pohjalle jo tammikuussa pitäisi syntyä uusia ratkaisuja. Lauantaina Akavan Sture Fjäder paljasti MTV:n haastattelussa, että työryhmistä ei ole ihmeitä odotettavissa. Myös Fjäder penäsi hallitukselta jo omia toimia ja ehdotuksia sen varalle, että kolmikantaisesta uudistuksesta ei saada sopua. Johtopäätös on luonnollisesti se, että juuri nyt hallituksen olisi pitänyt löytää oma visio, oma linja, jolla Suomea luotsattaisiin menossa olevan murrosajan läpi. Näin ei näytä olevan tapahtumassa, mutta vielä ei ole liian myöhäistä. Muutos vaatii kuitenkin paljon. Se vaatii esimerkiksi sellaista johtamisen kulttuuria ja yhteistyön tapaa, jossa toteutuu kaksi asiaa: ensinnäkin oman eturyhmän eduista pitäisi olla valmis tinkimään yhteisen hyvän vuoksi, toiseksi päättäjän pitää olla valmis kestävään syntyvä somekohina.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Nyky-yhteiskunta ei kaipaa yhtä vahvaa johtajaa vaan monta sellaista. Aikamme kaipaa johtajia, jotka eivät tee päätöksiä kabineteissa vaan vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

rovaikutuksessa kaikkien intressiryhmien kanssa mutta jotka eivät myöskään sääntäile äänestäjien päiväkohtaisien tuntemuksien perässä. Jatkuvan vuorovaikutuksen ja sosiaalisen median aikana palaute äänestäjiltä on äkäistä ja nopeaa. Siksi päättäjiltä vaaditaan paitsi avoimuutta myös kykyä pysyä yhtenäisinä kohinan yläpuolella. Paras esimerkki olisi ollut tehdä hallitusohjelma, joka kokeilee uudistuksia epävarmuudesta huolimatta ja jossa selkeästi on valittu ykköshankkeet. Näin ei aiota tehdä. Se on virhe. Nyt hallitus kumartaa joka suuntaan, mutta se ei huomaa pyllistävänsä samalla toisaalle.

Hallitus voisi myös toimia toisin. Se voisi esimerkiksi alkaa puhua totta, jotta edessämme ei ole jälleen uusia kriisejä, joiden vuoksi politiikka menettää uskottavuuttaan. [Sebastian Tynkkynen: Hyvä idea!] Toisekseen hallitus voisi antaa meille tulevaisuudennäkymiä, luoda vision ja tehdä reippaita toimia. Pidätte vaikka Tallinnan-risteilyn, johon voin tulla mukaan konsulttina. [Naurua] Muistuttaisin teitä työpajassa, että uudet työpaikat syntyvät aina yrityksiin. [Välihuutoja] Yrittäjät ovat ne, jotka todella voivat auttaa hallitusta sen tavoitteessa. Yksi asia on, että heitä kannattaa kuunnella ja helpottaa esimerkiksi paikallista sopimista. Toinen tämän hetken ongelma on, että investointeja ei tehdä. Myös siihen hallituksella on voima vaikuttaa. [Keskeltä: Tuplapoistot!] Investointeja voisi vauhdittaa esimerkiksi niin, että yritys maksaisi vähemmän yhteisöveroa, jos se investoi. Yksinyrittäjän alvirajaa voisi vielä nostaa enemmän. Keinoja siis kyllä on. Näiden lisäksi hallitus keksii varmasti omiakin keinoja, kunhan brainstormaatte jossain pubissa Tallinnassa, [Eva Biaudet: Missä?] ja kun teiltä selvästi puuttuu sisäistä luottamusta, niin käynte laulamassa vaikka karaokea hyvässä hengessä. [Naurua] Sama lyhyesti: tehtäisiin nyt edes jotain, kun nyt ei tehdä missään mitään.

Kesällä annoin hallitusohjelmalle mahdollisuuden. Kun nyt huomaan, miten sitä yritetään toteuttaa, en voi sitä enää antaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri, enintään 5 minuuttia, ja tämän jälkeen siirrymme vastauspuheenvuoroihin, joita voi pyytää painamalla V-painiketta.

13.08 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies, ärade talman! Haluan kiittää tätä salia tähänastisesta keskustelusta. Tein muistiinpanoja eri ryhmien huomioista, ja tässä vastauspuheenvuorossani haluan ennemmin keskittyä niihin yhteisiin asioihin, joista tässä salissa hallitus—oppositio—rajat ylittävästi voisimme löytää yhteisiä näkemyksiä ja yhteisiä tavoitteita yhteiselle maallemme.

Me olemme varmasti samaa mieltä siitä, että Suomi tarvitsee tuottavuusloikan. Tarvitsemme investointeja elinkeinorakenteen uudistamiseksi. Olen samaa mieltä edustaja Harjimon kanssa siitä, että me tarvitsemme yrityksiä, me tarvitsemme yrittäjiä, me tarvitsemme niitä toimijoita, jotka luovat tähän maahan työpaikkoja. Meidän pitää omissa toimisamme huomioida niin yksinyrittäjät, ammatinharjoittajat, pienet ja keskisuuret yritykset, kasvuhakuiset yritykset kuin suuretkin yritykset. Ei ole vastakkaista yritysten ja työntekijöiden välillä, on paljon yhteisiä intressejä. [Sebastian Tynkkynen: Itsestäänselvytyksiä!] Hallitusohjelmasta näitä tekoja myös löytyy, ja niiden eteen me teemme töitä.

Olemme yhtä mieltä myös siitä, että osaamiseen ja koulutukseen on panostettava. Suomi on pieni maa Euroopan laidalla, me emme pärjää millään muulla kuin korkealla osaamisella, koulutuksella, sillä, että tässä maassa tehdään asioita paremmin kuin muualla. Tähän meidän historiallinen menestyksemme on perustunut, ja siihen se tulee perustumaan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

myös tulevaisuudessa. Olkoon siis yhteinen tavoitteemme koulutukseen satsaaminen ja panostaminen. Näitä tekoja hallitusohjelmasta löytyy.

Uskon, että löydämme yhteisen ymmärryksen myös siitä, että vanhustenhoidon kriisi on tosiasia. Meidän ikäihmisemme ansaitsevat laadukasta hoivaa ja hoitoa, he ansaitsevat tekoja, jotka vahvistavat luottamusta siihen, että tässä maassa voi [Eduskunnasta: Itsestään-selvyyksiä!] ikääntyä ihmisarvoisella tavalla. [Sari Sarkomaan välihuuto — Arja Juvonen: Missä ne teot viipyvät?] Näitä tekoja hallitusohjelmasta löytyy ja näitä tekoja [Hälinää — Puhemies koputtaa] me tulemme tekemään. [Välihuuto]

Olemme yhtä mieltä myös siitä, että infrastruktuuriin on panostettava. [Perussuomalaisen ryhmästä: Voi hyvänen aika!] Suomen teihin, raiteisiin, väyliin tarvitaan lisää panostuksia ja lisää satsauksia. Yhteyksiä on kehitettävä kaikkialla Suomessa. Tähän työhön kutsun opposition mukaan. Me teemme yhteistä suunnitelmaa seuraavalle 12 vuodelle, miten Suomen infrastruktuuria kehitetään. Olkoon tämä meidän yhteinen tehtävämme ja tavoitteemme. Näitä tekoja myös hallitusohjelmasta löytyy.

Ilmastotekoja tarvitaan. Tässä salissa on jonkun verran erimielisyyttä siitä, kuinka vakava uhka ihmiskunnalle ilmastomuutos on, mutta uskon, että me voisimme [Juha Mäenpään välihuuto] löytää yhteisen sävelen siitä, että kun tekoja tehdään ja kun toimia tehdään, ne tehdään sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla niin, että pieni- ja keskituloiset eivät tässä muutoksessa kärsi, vaan että kaikki hyötyvät, että tässä samalla, kun teemme ilmastotekoja, luomme Suomeen uusia työpaikkoja, uutta elinkeinotoimintaa, vahvemman tulevaisuuden. Uskon, että tästä on löydettävissä yhteisymmärrys, ja hallitusohjelmassa tässäkin suhteessa on paljon tekoja sisällä.

Suomi on meidän yhteinen maamme, ja haluan kutsua myös opposition mukaan tekemään työtä kestävämmän tulevaisuuden ja kestävämmän Suomen eteen. Hallitusohjelmasta löytyy paljon kirjauksia, joille varmasti on löydettävissä myös kokoomuksen, perussuomalaisen, kristillisdemokraattien ja Liike Nytin tuki. Meillä on varmasti myös eroavaisuuksia, ja tiedämme, että näin on, mutta ehkä kaikissa asioissa ei kannata aina eroavaisuuksiin keskittyä, vaan myös löytää niitä yhteisiä tavoitteita, niitä yhteisiä tekoja, ja uskon, että se on se avainasia, kun suomalaisten luottamuksesta keskustelemme. Suomalaiset kaipaavat myös yhteistyön henkeä, he kaipaavat sitä, että me olemme tässä maassa yhdessä. Me haluamme yhdessä rakentaa parempaa Suomea. [Välihuutoja] Minä uskon hallitusohjelmaan, jonka viisi puoluetta ovat yhdessä rakentaneet. Se on hyvä ohjelma. Sen takia sitä ei ole ollut tarvetta tässäkin vaikeassa tilanteessa muuttaa. — Kiitoksia. [Välihuutoja]

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt käymme minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin.

13.13 **Jussi Halla-aho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri sanoi, että Suomi on kokoaan suurempi toimija maailmalla. Lähinnä Suomi on kokoaan suurempi maksaja maailmalla. Madridin ilmastokokous oli terveellinen muistutus realiteeteista. Se, että Suomi kiristää ilmastoruuvia omalla kohdallaan, ei saa saastuttajamaita tekemään samaa perässä. Jos Suomi haluaa toimia vaikuttavalla tavalla ilmastomuutosta vastaan, meidän on toimittava juuri päinvastoin kuin tämä keskustan tukema sosialistihallitus aikoo tehdä.

Suomen ei pidä rapauttaa teollisuutensa toimintakykyä suuruudenhullulla kansallisella ilmastopolitiikalla, koska juuri tämä ajaa tuotannon sinne, missä se saastuttaa kaikkein eni-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

ten. Luonnollisesti kyse on myös suomalaisten hyvinvoinnista ja kaikkien hyvien hankkeiden rahoituksesta. — Kiitos.

13.14 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on nyt olennaista se, jonka pääministeri tuossa totesi, että hän ojentaa yhteistyön kättä oppositiolle, koska tämä tavoite, joka hallituksella on — siis tehdä Suomesta hiilivapaa 15 vuodessa ja tehdä se sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja samaan aikaan työllisyydestä huolehtien — on haastava, mutta myös jos tässä tämä hallitus onnistuu ja päästään oikealle polulle, niin siitä tulevat kyllä jälkipolvet kiittämään, ja tässä oppositiolla voi olla myös oma rakentava roolinsa. On selvää, että meillä on eroja oikeisto-opposition kanssa. Niin kuin viime viikolla nähtiin, esimerkiksi aktiivimalliäänestyksessä löytyi eroja. [Toimi Kankaanniemi: Ei!] Mutta tarvitaan myös yhteistä näkemystä. Mitä nyt tähän hallitusohjelmaan tulee, kun täällä on kyseenalaistettu, olisiko hallitusohjelma pitänyt avata ja purkaa, niin mielestäni kun nyt perusturvaa parannetaan, varhaiskasvatusta parannetaan antamalla jokaiselle lapselle yhdenvertainen oikeus, pieniä eläkkeitä korotetaan ja aktiivimalli puretaan, kysymys on siitä, jatketaanko tätä linjaa — ja me olemme vahvasti tämän linjan takana. Samaan aikaan tarvitaan lisää yhteistyötä.

13.15 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanoin tuossa avauspuheenvuorossani, että haluan ja haluamme antaa pääministerille reilun mahdollisuuden, ja näin totisesti teemme, mutta samaan aikaan [Paavo Arhinmäen välihuuto] — edustaja Arhinmäkikin kuuntelee — meillä on oikeus kuitenkin kertoa, mitkä ovat meidän mielestämme ne ongelmat, joihin hallitusohjelma johtaa, jos sitä hallitusohjelmaa ei korjata. Me olemme takuuvarmasti valmiita tekemään yhteistyötä, jos me tunnustamme yhdessä ne ongelmat, jotka Suomi on kohtaamassa, ja ne virheet, jotka hallitusohjelmaan on rakennettu.

Koska niitä työllisyystoimia ei ole, niin niille kaikille tärkeille asioille, kuten vanhustenpalveluille esimerkiksi, ei riitä riittävästi rahaa. Me tarvitsemme lisää työpaikkoja. Me tarvitsemme kasvua. Me tarvitsemme verotuloja. Sitä kautta, pääministeri Marin, me pääsemme siihen kestävään Suomeen. Kestävä Suomi tarkoittaa sitä, että se on myöskin taloudellisesti kestävällä pohjalla. Taloudellisesti kestävä Suomi voi olla myöskin sosiaalisesti kestävällä pohjalla ja päinvastoin. Tällaiseen työhön me olemme valmiita. Tämä on vakava viesti, ja nyt haluaisin kuulla, mikä on teidän suunnitelmanne, koska nyt lykkääntyvät nämä tärkeät uudistukset taas alkuvuoteen, kehysriiheen. [Puhemies koputtaa] Mikä suunnitelma teillä on talouden ja työllisyyden perustan korjaamiseksi?

13.17 **Anu Vehviläinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luin eilen illalla arkkipiispa Paavalin elämäkertaa, ja siinä kerrottiin miten vanhasta Valamosta siirrettiin paljon meidän aineellista kulttuuriamme tälle puolelle Suomea, ja ymmärsin pienen hetken siinä, mitä tarkoittaa talvisodan henki. Itse ajattelen sillä tavalla, kun kuuntelen tätä keskustelua, että meidän pitäisi tästä joukkueesta löytää yhteisiä asioita, jotka vievät meitä turvallisesti 2020-luvulle. Minun mielestäni sellaisia ovat tietysti alueellisesti tasapainoinen kehitys, sivistys, perusturva, turvallisuus, ilmastoteot ja sitten tietysti työllisyys. Itse ajattelen samalla tavalla kuin pääministeri Marin tuossa hetki sitten, että näissä kaikissa asioissa varmasti on löydettävissä konkreettisia yhteisiä ajatuksia, ja kannatan vahvasti sitä, että myös oppositio tuo omia ehdotuksiaan reippaasti esille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

13.18 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Madridin ilmastokokous oli pettymys, johon maailmalla ei olisi tällä hetkellä ollut varaa. Meillä on kuitenkin syytä olla ylpeitä siitä, millä tavalla EU osoitti johtajuutta Suomen johdolla tässä kokouksessa ilmastoasioissa. Jos se oli terve muistutus jostain, se oli terve muistutus nimenomaan siitä, että ilmastojohtajuutta tarvitaan. Hallituksen tavoite olla ensimmäinen fossiilivapaa hyvinvointivaltio on juuri tätä johtajuutta.

Tässä salissa valitetaan helposti siitä, mitä ilmastotoimet tulevat meille maksamaan. Kuitenkin harvoin puhutaan siitä, mitä se tulee maksamaan Suomen taloudelle, jos ilmastotoimia ei tehdä, ja tämän hinnan maksavat kaikista koviten juuri heikoimmassa asemassa olevat ihmiset. [Välihuutoja] Sen takia on tärkeätä, että ilmastotoimet tehdään sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti, juuri niin kuin pääministeri Marin puheenvuorossaan linjasi, [Sari Sarkomaa: Missä ne ilmastotoimet luuraavat, edustaja Kari?] koska tästä hyötyvät suomalaiset yritykset, tästä hyötyy Suomen talous ja tästä hyötyvät suomalaiset ihmiset.

13.19 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lakimies, ryhmänjohtaja, edustaja Tavio on ilmeisesti lukenut viime aikoina enemmän iltapäivälehtiä kuin perustuslakia, kun hän kritisoi sitä, että nimenomaan perustuslain hengessä, perustuslain pohjalta lähdettiin siitä, että jokaisen eduskunnan pitää pyrkiä rakentamaan hallitus ilman vaaleja — enemmistöhallitus mielellään, ja jos se ei onnistu, vähemmistöhallitus. Mieluummin olemme perustuslaillisia kuin perustuslain henkeä vastaan.

Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin näitä puheenvuoroja, niin hallituspuolueiden ryhmäpuheenvuoroissa tuli aika selkeästi esille niitä konkreettisia, tavallisten ihmisten arkeen liittyviä parannuksia ja muutoksia, joita pitää tehdä. Ne jäivät aika lailla uupumaan opposition puheenvuoroista.

Haluan nostaa esille ilmastomuutoksen ja miten se voi olla juuri näitä tekoja. Green new deal tarvitaan — kestävästi luodaan uusia työpaikkoja ja entistä parempia liikenneyhteyksiä. Sillä huolehditaan, että Suomi on taloudellisesti, ilmastollisesti ja sosiaalisesti kestävämpi tulevaisuudessa. Meillä ei ole varaa menettää näitä työpaikkoja muualle. Ne menetetään, jos me emme ryhdy ilmastotoimiin.

13.20 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Talous luodaan yrityksissä, ja aina pitää keskittyä siihen, miten yritysilmapiiriä voitaisiin parantaa. Me tarvitsemme paljon nopeampia lupaprosesseja ulkomaista työvoimaa palkattaessa, koska on selvä — asiantuntijat ovat tästä varsin yksimielisiä — että tarvitaan työperäistä maahanmuuttoa. Hallitusohjelmassa todetaan, että työllisyyden parantamiseksi ei suljeta pois mitään toimenpiteitä, ja siksi meidän eduskuntaryhmämme kysyy, missä määrin nyt hallituksen kokeneempi ministerikaarti, Lintilä ja Haatainen, joka istuu tärkeässä ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriössä, voisi edistää sitä, että nyt näitä työllisyyskokeiluja rohkeasti lähdetäisiin toteuttamaan paikallisella tasolla kokeilujen kautta kunnissa.

Helt som regeringsprogrammet säger utsluter vi inga åtgärder för att förbättra sysselsättningen, så därför riktar jag min fråga till arbetsministeriets två ministrar, Haatainen och Lintilä. Hur kunde man på ett lokalt plan i kommunerna nu fördomsfritt pröva på olika sysselsättningsåtgärder för att sedan kunna implementera dem nationellt?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministerit saavat myöhemmässä vaiheessa keskustelua vastauspuheenvuoroja.

13.21 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueet korostivat, että pilkkuakaan hallitusohjelmassa ei muuteta, [Paavo Arhinmäki: Ei edes pilkkuvirhettä!] mikä oli kyllä vahinko niin työllisyyspolitiikan kannalta kuin esimerkiksi perhe- ja väestöpolitiikan kannalta. Te ette ole huomioineet niitä uusia tietoja, jotka tänä syksynä ovat kertoneet siitä, että syntyvyys on romahtanut vielä nopeammin kuin keväällä ja alkuvuodesta luultiin. Eli tänä vuonna ollaan sillä tasolla, jonne arvioitiin vajottavan vasta vuonna 2045. Ihmettelen sitä, että näissä hallituspuolueiden puheenvuoroissa tai pääministerin puheenvuorossa ei tätä vakavaa huomiota lainkaan sivuttu, ja ihmettelen myös sitä, miksi tätä ongelmaa ei päivitetty tai ratkaisuja päivitetty, sillä tulevaisuuden työvoiman saatavuuden ja kestävyysvajeen ratkaisun kannalta olisi oleellista tehdä pikaisia korjauksia perhe- ja väestöpolitiikkaan. Tässä voitaisiin ottaa mallia esimerkiksi Virosta, jossa muutama vuosi sitten [Puhemies koputtaa] korotettiin lapsilisiä ja syntyvyys on lähtenyt nousuun.

13.23 **Harry Harkimo liik** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun koko hallituksen budjetti nojaa siihen, että työllisyysastetta nostetaan, ja nyttien kun Akavan puheenjohtaja Sture Fjäder sanoi, että kolmikannasta ei ole tulossa apuja tähän asiaan, niin kysyisin hallitukselta, mitkä ovat ne toimet. Minä en usko enää mihinkään kokeiluihin, vaan nyt pitäisi olla järeitä toimia: miten ihmiset saadaan siirtymään sinne, missä on työpaikkoja, ja miten yleensä työllisyysastetta saadaan nostettua. Se tulee olemaan avainasemassa koko tämän hallituksen menestymisen kannalta. Haluaisin tietää, missä vaiheessa nämä toimet ovat, koska puhutaan aina vain, että ne tulevat ja tulevat, mutta niiden aika olisi nyt.

13.24 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelma on erittäin hyvä. Se on kunnianhimoinen, oikeudenmukainen ja tulevaisuuteen katsova. Se on ohjelma, josta kannattaa olla ylpeä suomalaisena edustajana, sitä arvostetaan jopa maailmalla.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa olemme sitoutuneet siihen, että Suomi on hiili-neutraali vuonna 2035. Panostamme myös varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, osaamiseen, koulutukseen ja työllistämiseen. Osaamiseen ja ihmisen hyvinvointiin panostamalla vastaamme työelämän tulevaisuuden isoon rakennemuutokseen ja murrokseen sekä työllisyyden vahvistamiseen. Marinin hallitus ei katso vain tätä päivää, mutta tänä päivänä tehdyillä päätöksillä on vaikutus tulevaisuuteen, ja sen takia tämä on erittäin tärkeä, että me pysymme tällä hallitusohjelmalla ja viemme sitä eteenpäin kunniakkaasti. [Vasemmalta: Se oli selkeästi sanottu!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Tavio — poissa. [Eduskunnasta: Se jäätty!] Edustaja Juvonen.

13.25 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Mutta täällä ei kyllä jäädä. — Oli aivan järkyttävää lukea viikonloppuna uutisista, että ulkoistitte ministeriön virkamiehen kertomaan, että hoitajamitoitusta ei tule. Olisi ollut reilua, pääministeri, että olisitte kertonut pöntössä sen, että todellakin hoitajamitoitus viivästyy ensi vuoteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Ministeriön virkamies perusteli, että hallituksen ero ja siitä seurannut lyhyt toimitusministeristön jakso hidastivat lain valmistelua. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Maria Guzenina: Kyllä!] Mitä te meinaatte nyt tehdä, kun hallitus mokasi? Voisitteko te kiriä nyt ja ottaa kiinni sitä kadotettua aikaa ja tehdä kaikkenne, että se hoitajamitoitus oikeasti saataisiin? [Maria Guzeninan välihuuto] — Niin, ja äsken oli kesäloma, ja nyt on joululoma, elikkä aina tulee näitä perusteluja, selityksiä, selityksiä. — Milloinka te lähдете toimimaan? Lottovoittokin on todennäköisempää saada kuin hoitajamitoitus Suomen lakiin. Kysynkin teiltä, arvoisa ministeri Krista Kiuru: Miten tässä näin pääsi käymään? Se oli yksi virke, ja siinä oli vain pieni hetki, ja nyt eletään kohta jo ensi vuotta eikä mitään tapahdu. Oletteko te huijanneet Suomen kansaa ja kertoneet meille kansanedustajille ihan väärää tietoa siitä, [Puhemies koputtaa] että hoitajamitoitus on tulossa? [Eduskunnasta: Siltä näyttää pahasti!]

13.26 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki ovat [Hälinää — Puhemies koputtaa] varmasti samaa mieltä useista hyvistä menolisäyksistä, joita hallitus on kyennyt sopimaan. Haaste on vain se, että ne lepäävät täysin [Raimo Piirainen näyttää kirjaa] — ei tuon kirjan vaan työpaikkojen synnyn päällä. Täällä ovat toistuvasti muun muassa keskustan puheenjohtaja Kulmuni ja nykyinen elinkeinoministeri Lintilä todenneet, että on valmistauduttava leikkauksiin, jos niitä työpaikkoja ei tule. Ja sitten te puhutte siitä, että mennään työvoimapalvelut edellä, ja kuitenkin hallitusohjelman menolisäyksistä vain muutama prosentti, siis vain muutama prosentti, kohdistuu työvoimapalveluihin. Te ette tällä millään loikkaa pohjoismaiselle tasolle työvoimapalveluissa. Te siis nojaatte aivan muihin keinoihin.

Ja kun täällä pääministeri Marin, hyvä niin, ojensi yhteistyön kättä, niin oletteko valmiita nyt katsomaan edeltäjänne ennakkoluulottomammin myös esimerkiksi meidän vaihtoehtobudjetin keinovalikoimaa, joka tietopalveluiden laskelman perusteella tuo 26 000 työpaikkaa, kun teidän vie 5 000 työpaikkaa? [Paavo Arhinmäki: Emme ole valmiita leikkaamaan!]

13.27 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hieman hämmentää tämä hallituksen nimittely, jota tuli täällä oppositiosta. Muun muassa edustaja Halla-aho totesi, että sosialistihallitus. [Oikealta: Kannattaa lukea se!] Minusta hallituksia kannattaisi arvioida tekojen mukaan, ja niitten aika tulee hieman myöhemmin, kun annetaan aikaa tehdä niitä tekoja. [Välihuutoja] Sen voin kuitenkin todeta, että kokoomuksen kanssa emme voisi saada sellaista perhevapaaudistusta, joka on lapsiperheille parannus eikä heikkennys. Senkin voin todeta, että emme saisi tasapainoista aluekehitystä luotua, niin kuin tämän hallituksen kanssa saadaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Entäs siniset?] Ja senkin voisi todeta, että opposition kanssa emme pystyisi parantamaan pienituloisten eläkeläisten asemaa. Sen takia kannattaa olla tässä hallituksessa, emmekä muuten... [Ben Zyskoviczin välihuuto] — Niin, kokoomus, emme teidän kansanne saisi parannettua edes yrittäjyyttä yhtä hyvin kuin tämän hallituksen kanssa. Sekin on muuten aika hämmästyttävää. [Hälinää] Teiltä ei ole tullut koko aikana yhtään esitystä yrittäjyyden parantamiseksi, ja tämä on kyllä aika erikoista.

Minusta tätä hallitusta kannattaa tukea. Tämä ohjelma on hyvä, ja toivotankin menestystä kaikille ministereille työssänne.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

13.28 **Pääministeri Sanna Marin:** Arvoisa puhemies! Muutamaan puheenvuoroon vastauksia.

Edustaja Orpo, väititte, että työllisyystoimet lykkääntyvät. Eivät ne lykkäänny. Me olemme sillä polulla, minkä olemme valinneet. Meidän tavoitteenamme on 75 prosentin työllisyysaste ja se, että ensi kesänä on 30 000 uutta päätösperäistä työpaikkaa. Tällä polulla olemme, ja varmasti työministeri Haatainen voi näitä konkreettisia asioita [Sari Sarkomaa: Tavoite karkaa, tavoite karkaa!] enemmänkin tässä avata.

Edustaja Räsänen nosti perhepolitiikan esille, puhuitte lapsilisistä. No, näitähän me olemme juuri nyt korottamassa, näitä tekojahan me teemme. Me teemme perhevapaaudistuksen ja panostamme lapsiperheiden toimeentuloon ja palveluihin.

Edustaja Mykkänen, kysyitte, voisimmeko me ottaa teidän vaihtoehtobudjettinne tarkempaan tarkasteluun. Varmasti voimme ottaa sen tarkempaan tarkasteluun, mutta kyllä hieman pitää ihmetellä sitä kokoomuksen vaihtoehtobudjettia, esimerkiksi raidemiljardeja uusiin, nopeisiin yhteyksiin, kun tässä menee vielä vuosikausia ennen kuin mitään on saatu edes konkreettisesti suunniteltua. Mihin te käytätte ensi vuonna ne miljardit? Mihin te käytätte ne, kun tässä menee vielä kuusi vuotta ennen kuin ne investoinnit ovat valmiita toteutettaviksi? Tämä johtuu siitä, että näitä ei olla aiemmin laitettu liikkeelle. Tämä hallitus laittaa ne liikkeelle, tämä hallitus tekee nämä teot. Tervetuloa mukaan rakentamaan tulevaisuuden Suomea. [Välihuutoja]

13.30 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Positiivista oli se, että te lupasitte, pääministeri, työllisyystoimia, 30 000, ja minä oletan, että se tarkoittaa sitä, että seuraavassa kehysriihessä te teette ne päätökset. Siihen on muutama kuukausi aikaa, mutta se on aivan [Paavo Arhinmäki: Budjettiriihessä!] kriittinen juttu, että silloin, hallituspuolueet, te pystytte tekemään niitä toimia, koska jos te ette niitä tee ja jos talous kehittyy niin kuin nyt näyttää, niin se ohjaa vääjäämättömästi siihen, että velkaantuminen tulee kasvamaan todella nopeasti, ja se johtaa taas leikkauksiin suomalaisten hyvinvointipalveluista. En usko, että te haluatte sitä, eli tehkää niitä työllisyystoimia. Kokoomuksella on omassa ohjelmassaan ekonomistien arvioimia erittäin toimivia työllisyystoimia.

Mutta toinen kysymys vielä. Kun tässä tätä uutta starttia nyt haetaan, niin uskon, että monia ihmisiä kiinnostaa, mitä kuuluu eläkelupaukselle: Oliko se Rinteen lupaus vai oliko se hallituksen lupaus? Miten työ jatkuu, koska satanen — niin kuin yleisesti tiedetään — [Paavo Arhinmäki: 1.1. 50 euroa!] on kutistunut aika pieneksi? Jatkuuko tämä työ?

13.31 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin oikeastaan kiinnittää huomiota tuohon perussuomalaisten riveistä käytettyyn puheenvuoroon tästä hoitajamitoituksesta. [Sari Sarkomaa: Leikataanko työeläkettä? — Paavo Arhinmäki: Sitähän te olette esittänyt!] Siellä oltiin huolissaan siitä, ehtiikö se nyt ajallaan. Minä uskon, että ministeri tähän varmasti kohta vastaa. Mutta tämä on oikeastaan hyvä esimerkki. Olen iloinen siitä, että nyt sieltä perussuomalaisten riveistä ollaan myös huolissaan tästä hoitajamitoituksesta ja kannetaan huolta. Mutta ihme vain, että ryhmäpuheenvuorossa vaadittiin uusia vaaleja. [Eduskunnasta: Aivan!] Ryhmäpuheenvuorossa vaadittiin uusia vaaleja, jossa kyllä otetaan monta loikkaa perustuslain kirjaimen ja menettelyiden yli. Ja mikä olisi varmin tapa varmistaa, että hoitajamitoitus siirtyisi kauas tulevaisuuteen, kuin ryhtyä nyt uusiin vaaleihin. Tässä on nyt juuri se kysymys, arvoisa puhemies, että haluammeko me yhdessä [Arja Juvonen: Aasinsilta!] laittaa vanhustenhoivan kuntoon ja tuleeko tähän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

oppositiolta tukea. Me tiedämme, että aikaisemmin tätä ei ole saatu kuntoon, nyt hallitus laittaa, ja on hyvä kuulla, onko oppositio tämän tukena, koska olisi hieno asia maamme rakentajille, jos voisimme [Puhemies koputtaa] tämän asian päättää yhdessä, yksimielisesti tässä salissa.

13.32 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uuden sukupolven punavihermultahallituksen aikaansaannokset toistaiseksi ovat heikohkot: halluskriisi, muutama ero, tulehtuneet välit hallituspuolueiden välillä, salassa valmisteltu jihadistien kotiutusoperaatio, mölättyksiä, lupauksen vesittäminen, ongelmasta toiseen kulkemista. Onneksi kuitenkin uusi pääministeri on saanut aikaiseksi Suomi-glooriaa ja kansainvälistä kunnoitusta olemalla oikeaa sukupuolta ja riittävän nuori. [Eduskunnasta: Onko se paha?]

Ohjelma ei ole kaikin osin huono, kuten olen itsekin täällä monesti tuonut esille. Perussuomalaisia ei erota hallituksen puolueista auttamisen halu. Se, mikä meidät erottaa, on näkemyksemme, jonka mukaan meidän tulee auttaa ihmisiä ensisijaisesti oman maamme sisällä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Suomalaisia!] Tätä me kutsumme sisäiseksi solidarisuudeksi. Meillä on siihen paitsi moraalinen velvollisuus myös taloudellinen mahdollisuus.

Kysyn hallitukselta: joko olette linjanneet suhtautumisenne naispuolisten jihadistien kotiuttamiseen, joka on hyvän aikaa sitten jo valmisteltu ja eteenpäin viety? Lisäksi haluan tietää: aiotteko puuttua siihen, että Kela maksaa sosiaalitukia [Puhemies koputtaa] jopa Isistä palvelemaan lähteneille taistelijoille?

13.33 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on... [Hälinää — Puhemies koputtaa] — Niin, arvoisa herra puhemies, täytyy hieman kiinnittää huomiota tuohon edustaja Halla-ahon taannoiseen puheenvuoroon, jossa... [Hälinää — Puhemies: Nyt edustaja Honkonen saa kaksi minuuttia aikaa! — Eduskunnasta: Hyvä! Oikein!] — No niin, arvoisa herra puhemies, kiitän tästä laupeudestanne. — Tosiaan, edustaja Halla-aho tässä taannoin kiinnitti huomiota ilmastonmuutokseen, joka on todella isoimpia uhkia, mikä tätä maapalloa uhkaa, ja hallitus on siihen ponnekkaasti tarttunut ja pyrkii ilmastonmuutosta torjumaan.

Nyt kuitenkin vaikuttaa siltä, että perussuomalaisten ja varsinkin edustaja Halla-ahon näkemys suomalaisesta elinkeinoelämästä ja teollisuudesta on jämähtänyt 70-luvulle. Täällä maalailaan sellaisia käsityksiä, että teollisuus lähtee Suomesta, teollisuus häviää, yritystoiminnan edellytykset menevät, jos torjumme ilmastonmuutosta. Tämähän ei pidä paikkaansa. Voin järjestää teille, edustaja Halla-aho, kiertueen omassa maakunnassani Keski-Suomessa, jossa on lukuisia menestyviä teollisuusyrityksiä, joiden tulevaisuus — ja jo tänä päivänä elanto — perustuu yksinomaan ilmastonmuutoksen torjuntaan, siihen, että samoja asioita, joita on tähän asti tehty saastuttavasti, pitää tehdä jatkossa siten, että päästöjä ei enää synny. Ja näitä teknologioita syntyy koko ajan uusia ja uusia. On mielestäni käsittämätöntä, kuinka perussuomalaiset, en nyt sano, että pyllistätte, mutta ainakin vähätellette näitä yrityksiä ja näitä mahdollisuuksia, mitä suomalaisella elinkeinoelämällä on ilmastonmuutoksen torjunnassa, ja sitä, mitä jo nyt tehdään. Mitä sanovat ne duunarit, jotka teitä kannattavat siellä teollisuusyritysten palveluksessa? Mitä he sanovat, jos te puhutte tällä tavalla? Viettekö te heiltä leivän suusta? [Välihuutoja]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Tosiaan silloin, kun puhemies ei kuule, mitä puhuja sanoo, siitä ei tule palkintona se, että edustaja vaiennetaan, vaan hän saa lisääaikaa.

13.36 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Madridin ilmasto-kokous todellakin lässähti ja osoitti muun muassa sen, että tässä maailmassa on edelleen liikaa valtaa sellaisilla voimilla, joille tiede ja tulevat sukupolvet eivät paina juuri mitään. On kuumottavaa kuulla näitä samoja kaikuja tässäkin salissa.

Muuten siitä kokouksesta pitää vetää kaksi johtopäätöstä: se, että ilmastojohtajuutta ja vastuunkantoa tarvitaan enemmän kuin koskaan, ja se, että meidän täytyy varautua myös maailmaan, jota ilmastonmuutos runtelee, kun nämä teot viivästyvät. Tämä hallitusohjelma ja sen tavoitteet fossiilivapaasta hyvinvointiyhteiskunnasta, sen ajatukset reilusta muutoksesta, maa- ja metsätalouden kehittämisestä, huoltovarmuuden turvaamisesta yms., yms. ovat hyviä. Siinä ovat juuri nämä näkökulmat esillä, ja se on jo sen takia juuri se, mitä tarvitaan, ja ne ovat ihan äärimmäisen tärkeitä tavoitteita.

Tässä on lopulta kyse tulevaisuuden turvaamisesta. Sen ei pitäisi olla eduskuntaa jakava vaan yhdistävä haaste.

13.37 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin muistuttaa siitä, että kukaan ei perussuomalaisissakaan vastusta sitä, että me kehitämme hyviä teknologioita, hyviä vientituotteita esimerkiksi Afrikkaan. [Paavo Arhinmäki: Se vaikuttaa kyllä siltä!] Olen useita vuosia sitten puhunut tästä asiasta tässäkin salissa — kun esimerkiksi vierailin Keniassa, ja sehän on nyt aivan eri asia.

Haluaisin ministeri Marinilta kysyä: Vetositte siihen, että meidän tulisi täällä osoittaa luottamusta eikä hakea eroavaisuuksia. Mutta eikö ole niin, että meistä jokainen, niin minä, pääministeri kuin jokainen tässä salissa, joutuu itse hankkimaan sen oman luottamuksensa omilla teoillaan? Minusta olisi aika erikoista, että meidän täytyisi hallituksessa keskittyä siihen, että me kehuisimme teitä vain hyvistä teoista emmekä ehkä toisi esille niitä heikkouksia, joita hallituksella on. Eli toivon, että itse hankitte oman luottamuksenne. Minusta se olisi kohtuullista.

Ja mitä tulee näihin tekoihin, mitä täällä on vaadittu, niin katsokaa esimerkiksi tätä meidän vaihtoehtobudjettiamme — jos viitsisitte siihen paneutua [Välihuutoja — Hälinää] ettekä vain sanoisi, ettei ole vaihtoehtoja.

13.38 **Ben Zyskovicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän hyvin, että edustaja Lohella on aikamoista selittämisen tarvetta. Voi olla, että jossakin keskustan ihan ikiomassa Mikä-mikä-maassa tämä on keskustalainen hallitus, mutta me kaikki muut täällä ja myös keskustan, etten sanoisi, entiset äänestäjät tietävät, että keskusta on päättänyt lähteä vasemmistohallituksen tukipuolueeksi. [Vasemmalta: Asiatonta!] Hallitus on tähän saakka keskittynyt siihen, mitä poliitikot osaavat parhaiten, eli jakamaan rahaa hyviin tarkoituksiin. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Ja monet kohteet — varhaiskasvatus, koulu- tus, vanhusten ja lasten palvelut — ovat hyviä kohteita, mutta kun te ette pysty näitä rahoittamaan työllisyyden parantumisella, koska teillä ei ole siihen valmiutta, niin te rahoitatte nämä verojen kiristämällä ja velanoton lisäämisellä. Ja tämä velanoton lisääminen on meidän lapsiltamme leikkaamista, ja siihen teidän ei pitäisi ryhtyä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

13.39 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän sen, että jos asia-argumenteilla ei hallitusohjelmaa pysty arvostelemaan, niin sitten aletaan moittimaan, että se on vasemmistohallitus. [Eduskunnasta: Juuri näin!]

Kuten äsken totesin, kokoomukselta ei ole tullut puoleen vuoteen yhtään esitystä tähän saliin eikä muuallekaan siitä, miten esimerkiksi yrittäjien asemaa parannettaisiin. Miksi olisi tullut, kun he eivät keksi mitään parempaa, mitä hallitusohjelmassa on? Ja sen takia kokoomusta ei tarvita tähän hallitukseen, koska he eivät pysty tuomaan mitään lisäarvoa, mutta sen sijaan tämä hallitus pystyy parantamaan pienituloisten eläkeläisten asemaa. Minusta kannattaisi lopettaa se irvailu vappusatasista, [Arja Juvonen: No ei sitä tullut!] koska se asia, että me parannamme pienituloisten eläkeläisten asemaa, on niin hyvä, ja se asia, että me saamme sitä tässä hallituksessa parannettua, on niin hyvä, että siitä ei kannattaisi irvailla. Kannattaisi mieluummin kertoa se oma näkökulma, [Arja Juvonen: Oma kehu hai-see!] joka kokoomuksella on ollut, että he eivät parantaisi pienituloisten eläkeläisten asemaa, ja sitten he irvailevat, että ”te ette saa sitä tavoitetta, satasta, heti kerralla”. Minusta tämä on hyvä asia, ja kannustan hallitusta jatkamaan sitä, että pienituloisten eläkeläisten asemaa parannetaan, [Puhemies koputtaa] opposition vastustuksesta huolimatta.

13.40 **Petteri Orpo kok** (vastauspuheenvuoro): Edustaja Lohi, ettehan te usko tuohon itsekkään. [Sari Sarkomaa: Emmekä mekään!] Ettehan te usko tuohon millään, koska minä muistelen sitä hyvää yhteistyötä viime kaudella, jota yrittäjät, samoin elinkeinoelämä, kiittelivät, koska me teimme sellaista politiikkaa, joka loi luottamusta Suomeen. Me teimme yli 80 toimea, joilla luotiin pohjaa sille, että Suomeen syntyi 140 000 työpaikkaa. Alensimme veroastetta. Se oli hyvää luottamuksen politiikkaa, ja se on nostanut ihmisiä köyhyydestä ja se on luonut työtä.

Tätä samaa kokoomus haluaisi jatkaa. Tätä teidän pitäisi ajaa hallituksessa, joka on vasemmistohallitus ihan jo eduskunnan kokoonpanoonkin katsoen. Teidän pitäisi ajaa tämän saman politiikan jatkoa, vastuullista talouspolitiikkaa, järkevää veropolitiikkaa, luoda kannustava yhteiskunta, jossa kannattaa tehdä töitä, yrittää, palkitaan ahkeruudesta. Tämä on yrittäjämysteistä politiikkaa, ja se auttaa myöskin kaikkia suomalaisia.

13.41 **Jussi Saramo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomuksen rikkinäinen levy näistä työllisyystoimista on nyt jatkunut kuukausia. Kun katsoo, mitä te konkreettisesti esitätte, yli puolet siitä teidän listastanne on hatusta vedettyä ilmaa. Ne lukemat eivät perustu mihinkään. Se, mihin te vetoatte, tietopalvelun laskelmat, perustuu sosiaaliturvan heikennyksiin. Miksi te ette puhu asioista niiden oikeilla nimillä?

Ette te esitä työllisyystoimia, te esitätte heikoimmilta leikkaamista. Tämä hallitus tulee tekemään todellisia työllisyystoimia. Meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat olleet pitkään työttömiä, sairaita eri tavoin, ihmisiä, jotka ovat vaikeasti työllistyviä, ja heille luodaan väyliä sinne työelämään. Eivät he kepillä — eivät työnantajat palkkaa näitä ihmisiä sillä, että heiltä viedään siitäkin vähästä toimeentulosta loppu.

Meillä on esimerkiksi Pohjoismaissa erittäin hyvin toimiva palkkatuki, ja sitten nämä paikalliset kokeilut ovat tulossa, ja ne ovat sitä oikeaa työllisyyspolitiikkaa, eivät sosiaaliturvan leikkaukset.

13.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on keskusteltavana hallitusohjelma. Eräs keskeinen tavoite siinä on hoitotakuun toteuttaminen. Siitä ei ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

vielä tänään kovin paljon puhuttu. Mutta juuri tuoreet THL:n tilastot osoittavat, että perusterveydenhuoltoon Suomessa tällä hetkellä pääsee viikon kuluessa alle 40 prosenttia väestöstä.

Me olemme tällä hetkellä, jos vertailemme Suomea OECD-maihin, jälkijoukossa. Meillä on koulutus hyvin hoidettu Pisa-tutkimusten valossa, mutta perusterveydenhuollon palvelut ovat päässeet rapautumaan, enkä syytä siitä edellisen edellistä hallitusta, vaan itse asiassa tämä keho kehitys on jatkunut parikymmentä vuotta.

Nyt on aika panostaa perusterveydenhuoltoon. Missä tahansa kehittyneessä, sivistyneessä maassa ihmiset pääsevät omalle lääkärilleen viimeistään viikon kuluessa, käytännössä useimmiten kahdessa tai kolmessa päivässä. Olen erittäin tyytyväinen, että tämä kunnianhimoinen tavoite — ja siihen löytyy myös rahoitus — on hallitusohjelmassa.

13.43 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämän kiertotalouden hengessä laaditun hallitusohjelman mukaan julkisen talouden tulee olla tasapainossa vuoteen 2020... [Ben Zyskowicz: 2023!] — 2023 mennessä. Tämä tavoite on erittäin hyvä, mutta valitettavasti konkreettiset keinot sen saavuttamiseksi loistavat hyvin pitkälti pois-aoilollaan.

Arvoisa puhemies! Erityisen huolestunut olen siitä, että vaikka hallitus on ulkoistanut työllisyystoimien etsimisen työryhmille, niin niiden työn on uutisoitu viime päivinä junaavan pahoin paikoillaan, ja uudella työministeri Haataisella onkin kova työ näiden työryhmien paimentamisessa.

Arvoisa puhemies! Sekä pääministeri Marin että edustaja Lindtman täällä istunnossa tarjosivat oppositiolle yhteistyön kättä, ja olen siitä iloinen. Valitettavasti nyt tilanne on se, että esimerkiksi sote-uudistuksesta emme ole kuulleet juuri mitään tämän vaalikauden aikana. Viime kaudella oli sentään suunnitelmat olemassa tässä vaiheessa.

Pääministeri Marin, oletteko valmis ottamaan myös opposition mukaan sote-uudistuksen valmisteluun, jotta tämä kaikille suomalaisille erittäin tärkeä uudistus saadaan kuntoon pitkäjänteisesti [Puhemies koputtaa] ja mahdollisimman laajassa yhteisymmärryksessä?

13.45 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus sanoo tekevänsä rakentavaa oppositiopolitiikkaa ja antavansa hallitukselle mahdollisuuden. Mutta seuraavassa silmänräpäyksessä, itse asiassa heti hallituksen nimittämisen jälkeen, sama puolue jo viilettääkin perussuomalaisten kelkan kyydissä ja esittää uudelle hallitukselle epäluottamusta. Siinä missä me olemme päässeet vauhtiin, esimerkiksi luonnonsuojelussa, koulutuksen kunnianpalautuksessa ja eriarvoisuuden torjumisessa, kokoomus on toden totta päässyt oppositiopolitiikan makuun. Se on toki opposition tehtävä.

Me hallituksessa keskitymme sen sijaan rakentamaan maailman ensimmäistä ilmasto-kestävää hyvinvointivaltiota ja parantamaan suomalaisten arkea ja työllisyyttä, suojelemaan suomalaisten rakastamaa luontoa, vahvistamaan tasa-arvoista koulutusta sekä puolustamaan ihmisoikeuksia kotona ja maailmalla. Me teemme työtä sen puolesta, että tässä maassa tulevaisuudessakin jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa. Se on tämän maan tarina, ja siitä tämä hallitus pitää kiinni.

13.46 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Honkonen piti hyvän puheenvuoron siitä, kuinka ilmastomyönteisellä teollisuuspolitiikalla voite-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

taan markkinoita. Moni muukin, muun muassa pääministeri Marin, on kiinnittänyt huomiota ilmastovastuun tärkeyteen, ja sen jaamme täysin.

Yksi asia, joka on muuttunut kesäkuusta, kun te asetitte tavoitteen hiilineutraalisuudesta 2035, on se, että nyt uudessa Luonnonvarakeskuksen metsien hiilinelulaskelmassa se arvio, kuinka paljon metsät sitovat hiiltä vuonna 2035, on puolittunut — siis puolittunut — siitä arviosta, joka teillä oli käytössänne hallitusohjelmaa tehtäessä. Nyt kysyisinkin pääministeriltä: onko tässä äärimmäisen vakavassa asiassa, jossa te olette asettaneet äärimmäisen tiukan tavoitteen ja sitoneet sen tähän neutraalisuus 2035 -käsitteeseen, tavoite tehty tämän vanhentuneen arvion vai nyt käsillä olevan nieluvarvion perusteella? Kun asiantuntijat, esimerkiksi VTT, jo nyt sanovat, että merkittävät ilmastotoimet jäävät puuttumaan talousarvioesityksestä, Sitra sanoo, että hallituksen toimet ovat pieniä ja jäävät selkeästi vajaiksi, ja muun muassa SLL, WWF ja niin edelleen ovat sanoneet, että hallituksen olisi pitänyt koskea turpeen veroetuun jo tässä budjetissa, miten aiotte reagoida siihen, että käytännössä hiilineutraalisuus 2035 ei ole mitenkään enää mahdollinen niillä toimilla, joista olette päässeet sopuun?

13.47 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokoomus on tuonut oppositiopolitiikkaansa vahvasti mukaan kvartaalikapitalismin. Te edellytite edelliseltä, pääministeri Rinteen hallitukselta, että se toteuttaa kolmessa kuukaudessa käytännössä kaikki merkittävät tavoitteensa. Sanon suoraan, että tähän ”halpaan” oikeistopopulistiseen ajatukseen ei pidä mennä.

Mielenkiintoista on, että eilisessä Helsingin Sanomissa lehden pääkirjoitussivujen päätoimittaja Matti Kalliokoski totesi seuraavaa: ”Sitkeää ja johdonmukaista ponnistelua toivottavasti arvostetaan.” Minä sanon tämän nyt erityisesti pääministeri Sanna Marinin hallitukselle: älkää lähtekö tähän kvartaalikapitalismin mukaan. Tässä otsakkeessa on, että yli kolme vuotta vaaleihin. Teemme sinä aikana sen, että kaikki suomalaiset näkevät, että hallituksen toiminta on johtanut suunnan kääntymiseen. Vasemmisto-keskustalainen politiikka lyö itsensä nyt läpi. Saatte nähdä. [Juha Mäenpää: Pientä kompurointia ollut jo! — Paavo Arhinmäki: Aika vähäistä verrattuna edustaja Hakkaraisen kompurointiin!]

13.49 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Hallituksella on kaksi keskeistä tavoitetta: työllisyysaste 75:een ja julkisen talouden tasapaino, vuoteen 23 mennessä molemmat. Näitä on syytä tukea.

Mutta kun katsomme ensi vuotta, niin hallituksen talousarvio johtaa 5 000 uuden työtömän syntymiseen ja 2,2 miljardin alijäämän kasvuun eli velkaantumiseen, [Paavo Arhinmäki: Haluatte siis leikata työttömyysturvaa?] ja näistä lähtökohdista teidän olisi saavutettava nuo vuoden 23 tavoitteet. Ministeri Kulmuni, pidättekö valtiovarainministerinä realistisena, että näin voi tapahtua?

Työllisyystoimenpiteistä täällä on todettu, että puheenjohtaja Fjäder todellakin sanoi ja eräs muu lähellä noita neuvotteluja oleva sanoi, että työryhmät — seitsemän työryhmää — ovat istuneet koko syksyn saamatta käytännössä yhtään mitään aikaiseksi. On pari kuukautta aikaa tehdä kehysriiheen teille niitä ehdotuksia, ja syyskuussa pitäisi olla [Puhemies koputtaa] 30 000 työpaikkaa tiedossa. Miten tämä on mahdollista?

13.50 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä peräänkuulutettiin kestävää talouspolitiikkaa. Tämä hallitus on sitoutunut tekemään, edus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

taja Orpo, sosiaalisesti kestävää talouspolitiikkaa, ja siihen kuuluu ilman muuta työllisyysasteen nostaminen. Me olemme sitoutuneet tähän 75 prosentin tavoitteeseen, ja tulevaan kehysriihen mennessä etsimme päätösperäisiä päätöksiä tämän 30 000 työpaikan edestä. Mutta haluan korostaa, hyvät edustajat, sitä — viitaten edustaja Gustafssonin puheenvuoroon — että työllisyyspolitiikassa tarvitaan pitkän tähtäimen toimia, ja niitä ovat koulutukseen ja tutkimukseen investointi, ja sitä tämä hallitus tekee mittavasti. Toinen asia on yritysten tuottavuuden ja viennin edellytysten turvaaminen. Se on ihan ykkösasia, ja tulen sitä myös vahtimaan.

Mutta sitten on työvoimapolitiikka, ja me tarvitsemme työvoimapolitiikkaan rakenneuudistusta. Edustaja Adlercreutz täällä peräänkuulutti sitä, että mitä tullaan tekemään: muun muassa kuntakokeilut ovat lähtemässä käyntiin, 20 kuntaa on valittu, tämä on nyt kommentointikierroksella, ja minä todella toivon, että nyt kunnat ottavat yhdessä tästä kopin ja kokoavat yhteen kaikki ne palvelut, joita työllistämisen tueksi tarvitaan. Vantaa on loistava esimerkki siitä, miten [Puhemies koputtaa] sosiaali- ja terveyspalvelut, koulutus ja TE-hallinnon palvelut on voitu koota yhteen ja saatu tuloksia aikaan. Tästä odotan kyllä paljon, mutta se ei ole ainoa ratkaisu. Me tarvitsemme näistä työryhmistä [Puhemies koputtaa] tuloksia, ja sitä työtä tehdään. Annetaan työryhmille nyt työrauha.

13.52 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen vaihtuminen, vaikka tapahtuikin tuolileikin omaisesti, olisi kuitenkin tarjonnut oivan mahdollisuuden siihen, että hallitusohjelmaa oltaisiin aivan aidosti tässä uudessa tilanteessa lähdetty arvioimaan. [Maria Guzenina: Miksi?]

Täällä on todella moni kollega nostanut esille sen, kuinka työllisyystoimia kaivataan eikä näytä kovin hyvältä sen suhteen, että mitään olisi tapahtumassa. Sote-uudistus puhuttaa kuntakenttää. Tällä hetkellä täältä aika monet kollegat myöskin puuttuvat sen tähden, koska ovat tekemässä vaikeita päätöksiä omien kuntiensä valtuustoissa ja hallituksissa, ja kunnat ovat todellisessa kriisissä, koska meillä ei ole tietoa siitä, millä tavalla tuo sote-uudistus on etenemässä, minkä tyyppisesti sitä ollaan tekemässä. Monissa kunnissa on tehty joko alibudjetoimia tälle vuodelle tai sitten on lähdetty epätoivoisesti investoimaan, kun ei tiedetä, mitä on tulossa.

EU-puheenjohtajuuskausi on kallistumassa loppua kohden ilman mitään merkittäviä saavutuksia. Sen tiedämme, että maatalouden tukirahat tulevat rankasti leikkaantumaan. Puheenjohtaja Kulmuni on nostanut esille sen, että keskusta haluaa turvata maatalouden tuet. Onko varmaa, että koko hallitus haluaa kansallisesti [Puhemies koputtaa] olla tuke-massa maataloutta ja pitää huolen, että nämä EU-tasolla tehdyt leikkaukset kompensoi-daan kansallisesti?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Kulmuni, minuutti.

13.53 Valtiovarainministeri Katri Kulmuni (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia oppositiolle hyvästä keskustelusta ja kysymyksistä. Lähtisin liikkeelle siitä ehkäpä teollisuuskriitikistä, mitä täällä perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho esitti. Hän ei valitettavasti ole ilmeisesti kuulemassa enää vastausta, mutta esimerkiksi se päätös, että teollisuuden sähkövero lasketaan kohti EU-minimiä, on erittäin merkittävä asia suomalaiselle teollisuudelle, kotimaisille vientiyrityksille ja uusille työpaikoille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Useampi puhuja nosti esille julkisen talouden tasapainon, ja se on kirjattu hallitusohjelmaan: vuonna 23 julkisen talouden täytyy olla tasapainossa, ja siihen lisäksi tietenkin tulopohjan laajentaminen, että yhä useampi suomalainen pääsee töihin. Ei tässä budjetissa tietenkään kaikkea ole vielä. Aivan kuten työministeri sanoi, kevään kehysriihi on merkittävä, syksyn budjettiriihi. Valitettavasti siellä perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissahan oli 0,5 miljardin euron heitto liittyen tähän [Toimi Kankaanniemi: Ei!] tasapainoon myös. Joten työllisyystoimia kyllä tarvitaan, siinä kokoomus on aivan oikeassa, ja niitä työllisyystoimia hallitus tulee kyllä esittämään. [Oikealta: Entäs ne maatalouden rahat?] — Ja maatalouden rahat turvataan.

13.54 Kalle Jokinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Rinteen sosialistihallituksen ohjelmassa oli muutama hyvä tavoite. [Maria Guzenina: Levy jäi päälle! — Hälinää — Puhemies koputtaa] — Arvoisa puhemies, odotan, tuleeko lisää aikaa, kun lupasitte. [Puhemies: Ei vielä! — Hälinää] — No niin, tuleeko nyt? No niin, jos voi jatkaa tästä hälystä huolimatta. [Puhemies koputtaa] — Siellä oli muutama hyvä tavoite: se, että julkisen talous on tasapainossa vuonna 2023 ja työllisyysaste 75 prosenttia samana vuonna. Nyt näyttää, että toimenpiteitä uupuu aika lailla.

Valtiovarainministeriön arvio on, että työllisyys on jäämässä 73 prosenttiin näillä toimenpiteillä, joita olette tekemässä, ja ensi vuoden budjetti vähentää työllisyyttä 5 000:lla. Julkisessa taloudessa on vahva kestävyysvajae, alijäämä kasvaa ja velka kasvaa. Keskeisiä toimia tarvitaan nyt työllisyyteen ja julkisen sektorin tuottavuuden nostoon.

Pääministeri Marin, miksi ette tässä yhteydessä tehneet omaa hallitusohjelmaa ja irtaantuneet tuosta Rinteen hallituksen hallitusohjelman synkästä verhosta, synkästä varjosta, ja tehneet niitä toimenpiteitä, joilla nämä ongelmat korjataan? Te olette nyt vastuussa. Siihen ei riitä se, että sanotte, että olette ollut kuusi tuntia tai kuusi kuukautta. Tulee se aika, että teidän pitää tehdä toimenpiteitä, ja silloin suomalaiset odottavat niitä tekoja, suomalaiset odottavat niitä jo nyt.

13.56 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että tämä hallitusohjelma on osallistava ja osaava. Se osaa verottaa. Se osaa verottaa ja niistä lisää tavalliselta palkansaajalta, työssäkäyvältä palkansaajalta. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä keskeltä ja vasemmalta] Toivoisin, että tässä olisi muutettu jotakin pilkkua, koska kun me tiedämme, että kaikki talouden asiantuntijat sekä jopa EU-komissio ovat huolissaan tämän hallitusohjelman taloudesta ja teidän budjetistanne, niin olisi ollut syytä vaihtaa moneenkin kohtaan pilkun paikkaa, mutta sitä ei sitten tehty, vaan jatketaan tällä utopistisella linjalla, verottaen ja velkaantuen. Eikä itse asiassa tämä 5 miljardin euron gäppi hallituskauden loppupuolella kyllä ole minun nähdäkseni millään lailla julkisen talouden tasapainoa, että en oikein ymmärrä, miksi te ette sitten muuta suuntaa. Nyt bussi vaihtui ilmeisesti junaan, mutta sekin puksuttaa kohti rotkoa.

Pääministeri Marinin yhteistyötarjous oli erittäin, erittäin mukava, mutta emme me voi siihen käteen valitettavasti tarttua, [Paavo Arhinmäki: Niinpä tietysti!] jos te jatkatte tällaisella linjalla ja [Puhemies koputtaa] jatkatte myöskin niin, ettei luottamusta ole.

13.57 Opetusministeri Li Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma on saanut paljon kiitosta tänäänkin käydyssä keskustelussa siitä, että toteutetaan koulutuksen ja sivistyksen kunnianpalautus. Vähemmälle huomiolle on kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

jäänyt se, että näitä panostuksia koulutukseen ja sivistykseen tarvitaan myös työllisyysasteen nostamisen näkökulmasta. Siitä on hyvä osoitus se, että suomalaisten yrittäjien suuri ongelma tällä hetkellä ei ole edes työvoiman tarve, vaan nimenomaan osaavan työvoiman tarve.

Kun tarkastellaan niitä tietoja, mitä meillä on tulevaisuuden kehityssuunnista, niin tämä tulee ainoastaan kiihtymään. Joidenkin arvioiden mukaan Suomessa uusista, syntyvistä työpaikoista jopa 80 prosenttia tulee olemaan sellaisia, joissa vaaditaan korkeakoulutasoista osaamista. Ja tältä osin hallitus on jo tehnyt niitä konkreettisia tekoja: lisäpanostuksia ammatilliseen koulutukseen sekä 20 miljoonan lisämääräraha, joka on tarkoitus ohjata näiden kuntakokeilujen yhteydessä toteutettavaan toimintaan, jolla voidaan synkata työttömät ja meidän koulutustarjontamme nykyistä paremmin.

13.58 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erittäin ylpeä siitä politiikasta, mitä Antti Rinteen hallitus on tehnyt ja millä politiikalla Sanna Rinteen hallitus nyt jatkaa... [Eduskunnasta: Sanna Marinin! — Naurua] — Sanna Marinin, anteeksi, anteeksi pääministeri, Sanna Marinin hallitus nyt jatkaa. — Antti Rinteen hallitus päätti korottaa pienimpiä eläkkeitä, ja tämä hallitus jatkaa sillä tiellä. Nyt on päätetty pienimpien eläkkeiden euromääräisistä korotuksista — takuueläke 50 euroa, kansaneläke 34 euroa — ja näitä eläkkeitä tullaan tarkastelemaan seuraavissa budjettitarkasteluissa, onko mahdollista perusturvaan ja eläkkeisiin antaa lisää euroja.

Arvoisa puhemies! Edustaja Purran kommenttiin haluan tässä kyllä tarttua, missä edustaja Purra viittasi Isis-taistelijoille maksettaviin Kela-etuuksiin. Kelassa ei ole tiedossa tapauksia, joissa toiseen maahan vierastaistelijoiksi lähteneille henkilöille olisi maksettu etuuksia Suomesta. Tämän halusin tämän salin edessä sanoa.

14.00 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Osaaminen ja kyky uudistua ratkaisevat, mitkä maat pärjäävät tulevaisuudessa. Tahdon kiittää tässä edustajakollegoja Hoskonen ja Kiviranta, jotka ovat ainakin minut saaneet lukemaan muutakin kuin keltaista lehdistöä, eli esimerkiksi Maaseudun Tulevaisuutta, mikä on varmistanut ymmärrykseni siitä, että Suomen huoltovarmuuteen vastaaminen tuo meille tulevaisuudessa niitä kaivattuja työpaikkoja. Jos me teemme töitä vahvasti energiasektorilla, vesihuollossa, ravintohuollossa ja myöskin polttoaineiden parissa, niin työtä kyllä suomalaisille riittää. Joten minä toivon, arvoisat oppositiokollegat, että tekin siirrytte keltaisen lehdistön sijasta vaikka Maaseudun Tulevaisuuden pariin.

14.00 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin, te totesitte aivan oikein, että luottamus syntyy tekojen kautta, ja voin sen luvata, että kokoomus tulee arvioimaan hallitusta sen perusteella, minkälaisia tekoja te teette. Yhdyn niihin puheenvuoroihin, jotka toteavat, että oli kansakunnalle hirveä asia, että te ette hallitusohjelmaa uudesti arvioineet ettekä sitä muuttaneet. [Paavo Arhinmäki: Aivan hirveää!]

Mutta se, mikä teidän täytyy tehdä: teidän täytyy ryhtyä toimiin. Ensimmäinen budjettinne vie työllisyyttä pakkaselle. Työllisyys heikkenee. Ilmastotoimet ovat paperinohuita, jos katsomme, mitkä ovat ilmastopolitiikan haasteet tällä hetkellä. Vanhustenpalveluiden kriisi, jonka te mainitsitte, pääministeri Marin, on todellisuutta. Lupasitte laittaa vanhustenpalvelut kerralla ja virkkeellä kuntoon. Me olemme odottaneet eduskunnassa niitä lakiesityksiä, mutta niitä ei näy eikä kuulu. Viimeisimmäksi ministeri Kiuru on piiloutunut vir-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

kamiehen taakse — onko siitä tullut tapa tälle hallitukselle? — eikä ole ehtinyt kommentoimaan, tuleeko lakiesitys hoitajamitoituksesta tänä vuonna, niin kuin on luvattu, vai tuleeko se mahdollisesti ensi vuonna.

Todella rujan valinnan teitte budjettiriihessä: 5 miljoonaa euroa tulee ympärivuorokautiseen hoivaan, vaikka te lupasitte ennen vaaleja vähintään 250 miljoonaa. Miten on mahdollista, että te suuntaatte enemmän rahaa avustajaresurssien lisäämiseen kuin ympärivuorokautiseen vanhustenhoivaan? [Puhemies koputtaa] Arvoisa puhemies, kysynkin: kuka tässä hallituksessa vastustaa sitä, että vanhustenpalveluita resursoitaisiin kunnolla, [Puhemies: No niin, edustaja Sarkomaa, aika!] ja onko syy siihen, ettei tätä lakiesitystä tule, se, että teillä ei ole rahaa siihen osoittaa?

14.02 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus uskoo työmahdollisuuksien lisäämisen, ihmisten auttamisen ja koko kansakunnan koulutusaosaamisen vahvistamisen olevan oikeita teitä suomalaisen kansakunnan menestykseen. Siksi onkin äärimmäisen tärkeää ja hienoa, että heti ensimmäisen syksyn aikana hallitus on kyennyt vahvistamaan perusturvaa, korottamaan pieniä eläkkeitä, purkamaan epäoikeudenmukaisen aktiivimallin ja palauttamaan subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Nämä ovat oikeita arvovalintoja.

Kysyisinkin oppositiopuolue kokoomukselta: Kun te viime kaudella kaikkien asiantuntijalausuntojen vastaisesti päätitte rajoittaa subjektiivista varhaiskasvatusoikeutta, mikä on saanut teidät nyt kääntämään päänne? Onko se tämä uuden hallituksen erinomainen arvovalinta ja se, [Puhemies koputtaa] että todellisuudessa tasa-arvoinen varhaiskasvatusoikeus on kaikkien lasten etu?

14.03 Saara Hyrkkö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pohdittu, minkä takia hallitus ei ole lähtenyt muuttamaan hallitusohjelmaa, ja minusta on tärkeää todeta, että tämä nyt keskustelussa oleva hallitusohjelmahan on siis jo muutamassa kuukaudessa näyttänyt voimansa. Me palautimme lasten yhdenvertaisen oikeuden varhaiskasvatukseen, me purimme epäoikeudenmukaisen aktiivimallin, ja me osoitimme erittäin vaikeissa ja turhauttavissa ilmastoneuvotteluissa EU:n puheenjohtajana johtajuutta ilmastokriisin ratkaisemisessa, ja me olemme vasta päässeet alkuun. Hallituksen kyky tarttua riipeästi toimeen näiden turbulenttien viikkojen aikana ja keskellä ja viiden puolueen luja sitoutuminen tähän yhteiseen hallitusohjelmaan ovat hyvä merkki tulevaisuutta ajatellen. Tätä työtä jatketaan. Jo muutamien viikkojen kuluttua hallituksen päätökset köyhyyden torjumiseksi ja koulutukseen panostamiseksi alkavat näkyä ihan tavallisten suomalaisten arjessa. Tämä on se syy, minkä takia hallitusohjelmasta ei muutettu pilkkuakaan. Se on hyvä hallitusohjelma.

14.05 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Työllisyys ja talous liittyvät myöskin siihen, miten ihmiset jaksavat olla työelämässä pidempään ja miten he eivät sairastu, esimerkiksi alkoholisoitu, tai syrjäydy työelämästä. Tämä on tasa-arvon näköinen hallitus, mutta tämä on todellakin myös ohjelmassaan tasa-arvotekoja tekevä hallitus, ja odotan suuresti sitä historiallista päätöstä, että meidän perhevapaiden uudistus toteutuu niin, että myös isät voivat olla enemmän osa perhettä. Tuli juuri uusia lukuja, joissa alkoholikuolemien ja huumekuolemien määrät ovat dramaattisesti nousseet viime vuonna, ja kolme neljäsosaa näistä alkoholiin liittyvistä kuolemista on miesten kuole-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

lemia, joten perussuomalaisten tueksi ja lohduksi sanon, että kyllä tämä hallitus välittää todellakin myös miehistä ja heidän oikeuksistaan olla isiä. [Arja Juvonen: Ei me olla niin väitetty, ettei välitetä!]

14.06 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minä olen huolissani, mutta en tästä hallitusohjelmasta — se on hyvä: se kehittää koko Suomea, se on oikeudenmukainen, huolehtii heikommista, se huolehtii luonnosta, ja se lisää kestävästi luonnonvarojen käyttöä sekä huolehtii ruoantuotannosta. Kun kuuntelin opposition puheenvuoroja, siellä ovat vilisseet sanat ”katastrofaalinen”, ”häikäilemätön”. On pidetty hirveänä asiana sitä, että tätä hallitusohjelmaa jatketaan. Mietin sitä, miten vaikeina aikoina sotien jälkeen jälleenrakennettiin Suomea. Silloin ei kylvetty vihaa ja eripuraa, ei kasvatettu katkeruuteen, vaan pinnisteltiin yhdessä, että saatiin parempi Suomi. Mielestäni olisi tärkeää, että nykyäänkin me yhdessä miettisimme, miten emme äärevöittäisi toinen toisiamme, puhuisi toistemme ohi, kertoisi epätotojuuksia, somessa hyökkäisi toisia kohtaan, vaan koetettaisiin tehdä yhdessä tästä parempi Suomi.

Mielestäni [Puhemies koputtaa] tämä on rohkeitten eteenpäinkatsojien hallitus — ei huulipunahallitus tai [Puhemies koputtaa] vasemmistohallitus.

14.07 Raimo Piirainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eräs merkittävä valtiopäivämies, sosiaalidemokraatti tosin, on aikoinaan todennut jotenkin tähän suuntaan: ”Hyväosaisille löytyy aina puolustajansa, mutta vähäosaisten puolustajia on harvassa. [Antti Kurvinen: Se pitää paikkansa!] Siksi me sosiaalidemokraatit olkaamme pienituloisten puolella.” Tällä ajatuksella on Rinteen hallitus ensin perustanut ja luonut ohjelmansa, ja nyt Sanna Marinin hallitus sitä jatkaa. Erittäin merkittävä, syvästi ajatteleva ajatus tässä hallitusohjelmassa. Pienituloisten suomalaisten tilannetta parannetaan ja investointeja tuetaan sekä korjataan rauta- ja maanteitä sekä vesiväyliä. Ja mikä merkittävintä, pienituloisten eläkeläisten ostovoiman lisäys tulee heti vuoden alusta voimaan. Kansaneläkkeitä nostetaan 34 euroa kuukaudessa ja takuueläkkeitä 50 euroa kuukaudessa. Nämä ovat merkittäviä tulonlisäyksiä pienituloisille.

14.08 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihmettelen kyllä kovasti edustaja Purran puheenvuoroa — valitettavasti hän ei ole enää täällä salissa. [Paavo Arhinmäki: Yksi kerrallaan luikkivat pois!] Kun hän väitti esimerkiksi, että hallitus ei ole saanut mitään aikaiseksi, se ehkä osoittaa, että ei ole sitten seurannut politiikkaa tarpeeksi hyvin. Viime viikolla äänestettiin todella aktiivimalli kumoon ja palautettiin subjektiivinen päivähoito-oikeus. Perusturvaa nostetaan, ja sen lisäksi koulutuksen lukuisat tasa-arvohankkeet lähtevät liikkeelle. Eli toivoisin, että kun kritisoidaan hallitusta, kritisoidaan sen tekoja sitten aidosti, jos kokee ne vääriksi. Se olisi suoraselkäistä.

Lopuksi: Pidin tätä huomautusta pääministerin saamasta kansainvälisestä huomiosta suorastaan epäasiallisena — että tämä johtuisi vain iästä ja sukupuolesta — ja toivoisin, että tällaiset puheenvuorot nyt jäävät tähän eikä niitä enää tässä salissa kuulla lisää. Kritisoidaan mieluummin sanoja, tekoja ja toimintaa eikä nosteta kenenkään ikää ja sukupuolitaikun nokkaan. [Sari Sarkomaa: Sen puheenvuoron käytti vihreiden edustaja!]

14.09 Petteri Orpo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totean tähän äskeiseen puheenvuoroon, että minusta on upeaa, että Suomi on maa, jossa meillä voi olla täl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

lainen koostumus hallituksella. [Paavo Arhinmäki: Kyllä!] Se on ihan hienoa, mutta yhtä totta on se, että hallitusta arvioidaan nimenomaan sen saavutusten perusteella, [Ben Zyskowicz: Paitsi edustaja Kari!] ja niin me tulemme tekemään. Silloin se yksi keskeinen asia, mitä me arvioimme, on työllisyyskysymys, koska ilman korkeampaa työllisyyttä se kaikki hyvä, mitä hallitus haluaa tehdä, ei ole mahdollista tai joudutaan myöhemmin leikkaamaan pois. Sen takia haluaisin nyt kysyä ihan näin konkreettisesti: Mikä on hallituksen toimista se konkreettinen asia, mistä työllistävä pk-yrittäjä innostuu ja työllistää lisää tai ottaa riskiä ja lähtee investoimaan? Mikä on se? [Antti Kurvinen: Paikallinen sopiminen!] Kun sokea Reettakin näkee, että yleinen taloustilanne ja maailmantalous menevät alaspäin, ja sitä uskoa nimenomaan tarvittaisiin, niin mikä on se tehty teko ja milloin tulee uusia toimia? Pelkästään tämä investointien tuplapoisto ei nyt riitä vastaukseksi, koska me tarvitsemme pk-yrityksiin yksityisen sektorin oikeita työpaikkoja. On tärkeää, että on myöskin niitä toimia, jotka auttavat pitkäaikaistyötöntä tai vähätyökykyistä, [Puhemies koputtaa] mutta me tarvitsemme niitä oikeita työpaikkoja pk-yrityksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Myönnän vielä seuraavat vastauspuheenvuorot: edustaja Berg, edustaja Kiuru, edustaja Hannakaisa Heikkinen ja edustaja Holopainen. Sen jälkeen ministereitten vastaukset, ja sitten mennään puhujalistaan.

14.11 **Kim Berg sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on nytten jonkin aikaa kritisoitu hallituksen työllisyystoimia, ja itse asiassa täällä salissa yhtenä iltana lähdin tätä 25 kohdan listaa vähän avaamaankin, koska tuntui, että tällaisesta ei ole tietoa. Eli hallituksella on työllisyystoimista suunniteltu 25 kohdan lista, joka löytyy tarvittaessa. Pitää huomioida se, että viime hallituskaudella kritisoitiin hallitusta siitä, että tehtiin tiettyjä linjauksia ja päätöksiä ilman että niitä oltiin tarpeeksi hyvin valmisteltu, ja tämä hallitus ei halua lähteä samalle linjalle, vaan tämä hallitus haluaa valmistella päätökset hyvin, ja heti vuodenvaihteen jälkeen hallitus lähtee toteuttamaan tätä 25 kohdan listaa työllisyystoimista.

14.12 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Onnea uudelle hallitukselle. Minulle ikä ja sukupuoli eivät merkitse. Osaaminen ja aktiivisuus on se tärkeä asia, ja hienoa, että meillä on aktiivisia ihmisiä, jotka yrittävät varmasti parhaansa.

Edustaja Gustafsson tuossa aikaisemmin varoitteli oppositiota kvartaalikapitalismista. [Jukka Gustafsson: Niin, sitähan se on ollut!] — No, niinhän te väitätte, että se on, mutta jos otetaan tämä teidän talousarvioesityskirjanne, niin luen täältä nyt teille semmoisia lukuja, jotka katsovat hieman kvartaalia pitemmälle.

Vuoden 2020 lopussa valtionvelka on 109 miljardia euroa. Uhkana velan määrän kasvu hallitsemattomaksi suhteessa bkt:hen. Puskurit seuraavaan taantumaa ovat ohuet. Talouden kasvu hidastuu yhteen prosenttiin. Vientinäkömät heikentyneet. Hallituksen tavoite 75 prosentin työllisyydestä ei toteudu ilman merkittäviä lisätoimia.

Se lukee siis valtion talousarvioesityksessä, joka on tullut lokakuussa. [Raimo Piirainen: Mutta niihinhan on varauduttu!] Nyt kysymykseni kuuluu, [Puhemies koputtaa] kun edellinen pääministeri laittoi päänsä pantiksi, että elokuussa on 30 000 uutta päätösperusteista [Puhemies: Aika!] työpaikkaa: kenen pää on nyt panttina?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

14.13 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä sekä edustaja Sarkomaa että Orpon suusta on todettu kutakuinkin näin, että luottamus syntyy tekojen kautta. Kyllä, mutta luottamusta halutaan oppositiosta vakavasti nakerata epätosien lausuntojen ja pikkunäppärien heittojen, vähättelevien heittojen, kautta. Tällaiseksi luen muun muassa sosialistihallitukseksi nimittämisen ja Pohjois-Pohjanmaan Kokoomusnaisten nimityksen ”huulipunahallitus” — naisten toteamus naisille, en voi ymmärtää.

Mutta terveisiä sitten täältä keskustan Mikä-mikä-maasta, mitä taas edustaja Zyskowiec totesi. [Ben Zyskowiec pyytää vastauspuheenvuoroa: Nimi mainittu!] Tässä hallituksessa tärkeimpiä asioita minulle ovat alueellinen tasa-arvo, sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ja oli aivan mahtavaa lukea tämän päivän Maaseudun Tulevaisuudesta, että maalle muuttamista suunnittelee vakavasti 844 000 suomalaista ja lähes kolmasosa yrittäjistä. Sellaista yrittäjyyspolitiikkaa ja sosiaalipolitiikkaa [Puhemies koputtaa] ja työelämäpolitiikkaa tarvitaan, että koko Suomi nähdään [Puhemies: Aika!] elämisen arvoisena.

14.14 **Mari Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on syytä olla ylpeitä tästä hallitusohjelmasta ja siitä suunnasta, johon se vie. Me suojelemme ainutkertaista luontoamme, satsaamme koulutukseen ja sitä kautta teemme parempaa työllisyyspolitiikkaa. On todella tärkeää tiedostaa, että uusia työpaikkoja syntyy juuri niille aloille, joilla tarvitaan korkeaa osaamista, ja nyt siihen satsataan.

Tekoja mitataan myös näkyvyyden kautta, ja Suomi on saanut erittäin paljon positiivista huomiota viime päivinä. Me voimme olla ylpeitä siitä, että meillä on vähemmän rakenteellista epätasa-arvoa kuin monessa muussa maassa. Tätä suuntaa me tulemme vahvistamaan muun muassa perhevapaaudistuksella.

Olisin kysynyt arvoisilta ministereiltä: miten voimme hyödyntää tätä erittäin hienoa näkyvyyttä, jota olemme ansainneet viime päivinä, vielä paremmin? [Sari Sarkomaa: Tekeillä tasa-arvotekoja!]

Moni ihminen kommentoi ehkäpä enemmän tai vähemmän tosissaan mutta joka tapauksessa harkiten, että he voisivat muuttaa Suomeen, koska täällä vaikuttaa olevan niin moni asia hyvin ja myös naiset voivat nousta politiikan johtotehtäviin. Näin ei todellakaan ole kaikkialla maailmassa. Maailmassa keskimäärin 25 prosenttia parlamenttien ja hallitusten jäsenistä on naisia. Meillä on todella paljon tehtävää. [Ben Zyskowiec: Kyllä, Suomi on maailman paras maa!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä ennen ministereitä edustaja Viitanen ja edustaja Lohikoski.

14.16 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Orpo, te kysyitte täällä näitä työllisyystoimia, joista yrittäjätkin voisivat innostua. Juuri viime viikolla käsitelimme täällä veroesityksen, jossa tulevat tuplapoistot koneista ja laitteista. Kyllä ainakin minä sain kovin myönteistä palautetta yrityskentällä tästä uudistuksesta.

Te puhutte työllisyystoimista. Tosiasia on, että teidän työllisyystoimenne ovat paluuta menneisyyteen, ne ovat leikkauksia. Kyllä minä teidän listaanne katselin, arvoisa edustaja Orpo: siellä on leikkauksia työttömyysturvaan, siellä on leikkauksia toimeentulotukeen, asumistukeen. Nämäkö ovat niitä työllisyystoimia? Toivottavasti eivät ainakaan tämän hallituksen, joka katsoo vahvasti tulevaisuuteen. Olen siitä varsin innoissani, että siellä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

koolla olette ja tulevaisuuteen katsotte. [Sari Sarkomaa: Työllisyys heikkenee, vakava paikka!]

Puhemies! Täällä oli tärkeä kysymys, johon en nyt kuullut vielä innostunutta vastausta oppositiolta. Ihan oikeasti, tarjottiin yhteistyön henkeä, tarjottiin mahdollisuutta tehdä yhdessä. Eikö esimerkiksi juuri tämä vanhustenhoiva, hoitajamitoitus, [Puhemies: Aika!] voisi olla sellainen asia, että tehdään yhdessä ja pistetään kuntoon? [Petteri Orpo ja Sari Sarkomaa: Tuokaa se esitys!]

14.17 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on täällä kaipaillut kovasti uutta hallitusohjelmaa, mutta erinomaisen hyvää hallitusohjelmaa ei ollut tarpeen muuttaa eikä sitä muutettu, kun viisi puoluetta on siihen edelleen sitoutunut. Kansalaiset halusivat viime keväänä kovasti muutosta kevään vaaleissa, ja sitä he ovat saaneet. Viime viikkojen aikana täällä on päätetty tärkeitä tavallisten ihmisten elämää koskettavia asioita: on päätetty perusturvan korotuksista, pienten eläkkeiden tasokorotuksista, aktiivimallin poistosta ja täysipäiväisen subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamisesta. Tulossa on myös oppivelvollisuuden laajentaminen ja toisen asteen maksuttomuus, jotka ovat hallitusohjelmassa keskeisiä ja tasa-arvoa lisääviä uudistuksia. [Sari Sarkomaa: Mikä näitä kaikkia yhdistää? Kehyksissä ei ole rahaa niihin! — Paavo Arhinmäki: Onhan, 183 miljoonaa euroa on kehyksissä! — Sari Sarkomaa: Ei se riitä! — Paavo Arhinmäki: Riittääpäs!] Hyvä koulutuspolitiikka on myös työllisyyspolitiikkaa. Ensi vuoden alussa käynnistyvät työllisyyden kuntakokeilut, ja nekin ovat aktiivista työllisyyspolitiikkaa. Katsotaan tuloksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten vielä edustaja Juvonen ennen ministeireitä.

14.18 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän me perussuomalaiset haluamme sen hoitajamitoituksen, [Paavo Arhinmäki: Hyvä!] mutta kun te, hallitus, tuotte sen esityksen, ja sen peräänhän me olemme täällä juuri tiedustelleet. Te ilmoititte juuri viikonloppua vasten, että hoitajamitoituksesta ei tule lakiesitystä tämän vuoden aikana, [Paavo Arhinmäki: Äskenhän te vaaditte uusia vaaleja!] vaikka olitte niin kertoneet meille. Se siirtyy ensi vuoteen, ja minä haluaisin kysyä [Paavo Arhinmäki: Mihin se siirtyisi uusilla vaaleilla?] ja me perussuomalaiset haluaisimme tietää, milloin se siis tulee. Nyt emme ole kuulleet ministeriltä emmekä pääministeriltä, olemme kuulleet ainoastaan ministeriön virkamieheltä. Olette menneet virkamiehen selän taakse piiloon ja lähettäneet hänet asialle kertomaan, että hoitajamitoitus viivästyy. Kertokaa nyt meille, olisi ihan reilua sanoa, että tämä on haasteellista ja vaikeaa, ehkä sitä ei ole tulossakaan. Mistä se niin kuin tökkii?

Mutta, arvoisa herra puhemies, vielä siitä sotesta. Tuokaa esityksiä meille, ottakaa meidät mukaan parlamentaariseen työryhmään, jotta me saamme ihan oikeasti yhdessä sen soten. Kyllä suomalaiset ansaitsevat hyvän terveydenhuollon. [Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten mennään ministereitten puheenvuoroihin, kullekin kaksi minuuttia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

14.19 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa on tänään puhuttu paljon luottamuksesta. Se on tärkeä keskustelunaihe, ja uskon, että suomalaiset ihmiset kaipaavat yhteiskuntaan vakautta, yhteistyötä ja luottamusta. Mielestäni edustaja Gustafsson käytti tärkeän puheenvuoron siitä, millä tavalla me yhteiskuntaa tänä päivänä kehitämme: teemmekö me sitä kvartaaleittain, teemmekö me sitä vain lyhyellä aikavälillä vai haluammeko me yhdessä katsoa hieman pidemmälle ja tehdä esimerkiksi sellaista lainvalmistelutyötä, joka oikeasti on hyvää ja laadukasta, jonka kautta tavallisten ihmisten elämä ja arki paranevat. Itse uskon tähän jälkimmäiseen. Uskon siihen, että tehdään mieluummin hyvin, tehdään mieluummin huolella ja valmistellaan asiat, niin hoitajamitoitus kuin muutkin kysymykset, sillä tavalla, että ne kestävät myös siellä ihmisten arjessa ja aidosti parantavat jokaisen meistä elämää.

Täällä on myös kysytty, minkä takia emme ole lähteneet kirjoittamaan hallitusohjelmaa uusiksi, minkä takia emme ole sitä repineet auki ja lähteneet tekemään tällaista edestakaisin seilaavaa politiikkaa. Hallitusohjelma on hyvä. Se on hyvä, me olemme yhdessä sen kirjoittaneet, niin minä kuin me muutkin tässä salissa, ja minä uskon, että tällä hallitusohjelmalla tavallisten ihmisten arki ja elämä muuttuvat paremmiksi. Sitä ei ole tarpeen muuttaa miltään osin, sillä hallitusohjelma on hyvä kokonaisuus, ja sen toimeenpanoon me tulemme tässä hallituksessa keskittymään. Me tulemme tekemään niitä tekoja, jotka parantavat ihmisten elämää. Me tulemme tekemään hoitajamitoituksen, me tulemme parantamaan työllisyysastetta, me tulemme tekemään vastuullista ilmastopolitiikkaa, joka samaan aikaan uudistaa yhteiskuntamme elinkeinorakennetta ja luo niitä menestymisen eväitä tulevaisuuteen. Tämän me teemme vastuullisesti huolelliseen valmisteluun pohjautuen ja [Puhemies koputtaa] myös opposition yhteistyöhön kutsuen niissä asioissa, joista voimme löytää yhteistä. [Ben Zyskowitz: Sitä odotellessa!]

14.22 **Valtiovarainministeri Katri Kulmuni** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kysyttiin näistä työllisyystoimista useammassa puheenvuorossa, ja kuten täältä aikaisemminkin on kerrottu, niin kyllä työllisyystoimia tarvitaan lisää ja niitä on valmistelussa, ja niin kevään kehysriihessä kuin syksyn budjettiriihessä niitä toimia täytyy sitten todennetusti myös olla. Mutta myös se kritiikki, jota oppositio siis epäsuorasti esittää kaikkia niitä hyviä perusturvan, sivistyksen tai pienimpien eläkkeiden tasojen korottamisia kohtaan — en ole kuullut, että olisitte omissa vaihtoehdoissanne olleet niitä poistamassa, [Ben Zyskowitz: Ei! Kuka niitä on arvostellut?] ja tästähän tämä kiista nyt tällä hetkellä on. Työllisyystoimet vaativat vielä myös enemmän valmistelua, ja se on aivan selvä asia, että talouden täytyy olla tasapainossa, työllisyystoimia tarvitaan ja niitä tulee. [Sari Sarkomaa: Vanha puhe!] Mutta on siis hyvä, että te myös tuette kaikkia niitä perusturvaan tai sivistykseen ja lapsilisiin liittyviä parannuksia, joita tämä hallitus on nyt laittanut liikkeelle. [Ben Zyskowitz: Kuka niitä on arvostellut täällä?] Siitä tuesta kiitän teitä.

Edellisessä puheenvuorossa jäi kommentoimatta edustaja Essayahille, hän kysyi maatalouteen liittyvästä tilanteesta: hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti — mihin lopputulemaan EU-rahoituskehysneuvotteluissa tullaankaan — kansallisesti sitten tukitasot säilytetään, ja tästä on meillä hallitusohjelmakirjaus olemassa.

14.23 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä käytiin hyvää keskustelua siitä, millä tavalla hoitajamitoitusta voimme yhdessä edistää. Se on jo pitkä projekti täällä eduskunnassa ollut, ja täällä on vahva yksi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

mielisyys kokoomusta lukuun ottamatta siitä, että tätä esitystä tarvitaan. Kiitän siitä työstä, mitä me olemme kaikki yhdessä tehneet tuon asian eteen. Jos eduskunnassa olisi tehty tämä prosessi loppuun, me emme olisi siinä tilanteessa, johon tässä keskustelussa aikaisemmin jo edustaja Juvonen viittasi. [Sari Sarkomaa: 5 miljoonaa euroa! — Oikealta: Kantakaa vastuunne!] Nimittäin silloin tämä asia olisi mennyt toisella tavalla ja se olisi ollut nopeutetulla raiteella.

Hallituksen lainsäädäntövalmistelun riskit ovat olleet nähtävissä, ja olen teille niistä monesti kertonut. Olen todennut julkisuuteen jo aikaisemmin, että itse toivon, että voin jättää sen esityksen vielä ennen joulua. En tietenkään ole osannut ennakoida sitä, että juuri aloittanut hallitus voisi ajautua tilanteeseen, jossa Antti Rinteen hallitus hajosi, eikä arviointineuvostolla tuona aikana ollut tietenkään velvollisuutta edistää tämän hallituksen lainsäädäntöesitysten tarkastelua, minkä johdosta olemme aikataulussa jäljessä. Miksi en tuolloin, kun tämä eräs toimittaja on avustajani kautta kysynyt kommentteja yleisesti vanhuspalveluasioihin, lähtenyt sitä kommentoimaan? Sinä päivänä oli todella vaikeita muita tilanteita, jolloin en tiennyt, että siinä on yksinään tästä asiasta kysymys. Näin nämä jutut siten myöhemmin.

On selvää, että sosiaali- ja terveysministeriössä virkakunnalla on se näkemys, että voi olla, että tämä tulee liian pian. Itse luotan kuitenkin siihen, että jos on mahdollista tuon arviointineuvoston tehdä käsittely ja tehdä sitä työtä niin, että se valmistuu vielä tällä viikolla, niin me olemme varautuneet siihen, että tässä on vielä pieni mahdollisuus siihen edustaja Juvosen toivomaan suuntaan, että tämä vielä ehtisi. Mutta haluan sanoa, että virkavalmistelun näkökulmasta, koska eduskuntakäsittely ei siirry eikä voimaantulo siirry, sillä ei olisi suurta merkitystä, tuleeko se vielä loppuvuonna [Puhemies koputtaa] vai ei. Tältä osin toivon, että me [Puhemies: Aika!] varaudumme KUTHANEK-käsittelyyn ja me varaudumme myöskin hallituksen iltakouluun, jos näin kävisi. [Puhemies koputtaa] Mutta nyt ollaan tilanteessa, jossa arviointineuvosto ei ole vielä päättänyt työtään, koska heillä oli tämä tauko tässä työssä, mikä on ihan ilmiselvää.

14.25 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset hyvästä keskustelusta, myös hyvistä evästyksistä tämän hallituksen työlle. Tässä salissa on paljon puhuttu turvallisuudesta ja luottamuksesta. Kuten pääministeri Marin hyvin toteaa, tämä hallitusohjelma, jolla hallitus työskentelee, on niin hyvä, että kannattaa jatkaa sen työstämistä, niiden asioiden edistämistä kannattaa jatkaa. [Leena Meri: Siitä voidaan olla eri mieltä!] Hallitusohjelmassa on sitouduttu muun muassa siihen, että arjen turvallisuuden kokemus paranee, ja myös siihen, että luottamus viranomaisiin säilyisi vahvana. Se on Suomessa korkealla, ja sitä pitää jatkossakin pitää yllä.

Hallitus on jo käynnistänyt sisäisen turvallisuuden selontekotyön. Ensi vuonna näihin aikoihin pääsemme eduskunnassa myös keskustelemaan tästä työstä. Toivon myös matkan varrella valiokuntien kautta ja muissa tapaamisissa myös oppositiolta evästyksiä tähän tärkeään työhön.

Poliisien määrää on jo päätetty nostaa. Tällä uralla hallitus tulee jatkamaan koko kautensa, ja toivon myös, että tulevat hallitukset sitoutuvat samaan tavoitteeseen.

Työperäisen maahanmuuton edistämisestä on hallitusohjelmassa hyviä kirjauksia. Tarvitsemme tänne lisää työntekijöitä. Muun muassa tähän liittyvät kirjaukset siitä, että siirretään tämän hallinto työ- ja elinkeinoministeriöön. Lisäksi Maahanmuuttoviraston resurss-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

ja on tässä parannettu, ja nyt jo on päästy purkamaan erityisosajien ruuhkajonoja Migrin päässä. Tämä on erittäin tärkeää, ennen kaikkea suomalaisille yrityksille.

Myös turvapaikanhakijoiden oikeusapua parannetaan. Asia on jo käynnistynyt.

Kestävän kehityksen sitoumus on tehty myös sisäministeriön hallinnonalalla. Siellä on sitouduttu siihen, että toimintavasteajat esimerkiksi poliisilla olisivat kohtuulliset, niin että apua saataisiin ihan kaikkialla Suomessa, ja tästä hallitus tulee myös yhdessä linjaamaan.

Jo tähän mennessä Pelastusopiston resursseja on lisätty, saamme lisää hätäkeskuspäivystäjiä, saamme lisää pelastajia tähän maahan. Lisäksi tulemme huolehtimaan muun muassa koko maan kattavasta paloasemaverkostosta.

Tässä on erittäin paljon tärkeää suomalaisten turvallisuutta takaavaa työtä, jota on jo tehty, ja sillä tiellä jatketaan.

14.28 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on hyvä maa ja meillä on hyvä hallitusohjelma. Niin kuin sisäministeri tässä totesi, niin tämä hallitus panostaa siihen, että turvallisuuteen panostetaan, oikeudenhoidon panostetaan, koko rikosketjuun panostetaan.

Ja Suomi on kokoaan suurempi myös maailmalla. Kävin viime viikolla USA:ssa, jossa sain edustaa 28:aa EU-maata ja käydä keskusteluja USA:n oikeusministerin kanssa. Käytiin keskusteluja sellaisista aiheista, jotka koskettavat meitä kaikkia tänä päivänä ympäri maailmaa: keskusteltiin kyberturvallisuudesta, keskusteltiin myös vaaleihin vaikuttamisesta, eli demokratian peruspilareista, ja demokratiaa kannattaa vaalia. Sen takia me saamme myös olla ylpeitä siitä, että tässä maassa meillä on toimiva perustuslaki. Olen iloinen siitä, että perustuslaki on tälläkin kertaa, kun oli hallituskriisi, näyttänyt toimivansa. Sen takia olemme tässä tänään ja pystymme keskustelemaan tästä uudesta vanhasta hallitusohjelmasta, joka on erittäin hyvä hallitusohjelma.

Haluan myös viestittää teille siitä, minkälaista palautetta tuli sinä päivänä, tiistaina, kun Suomeen saatiin uusi hallitus. En ollut ajatellut, että se voisi olla niin iso uutinen maailmalla, mutta se tuli eteen joka tapaamisessa Yhdysvalloissa. Se tuli eteen korkeimmassa oikeudessa, se tuli eteen oikeusministerin tapaamisessa, se tuli eteen jopa vankilassa, jossa kävin tervehtimässä yhdysvaltalaisia vankeja. Minun mielestäni se on äärimmäisen puhuttavaa, jos jopa siellä tiedetään, että Suomessa on nyt tämmöinen naisvaltainen viisikko johdossa. Olemme päässeet siihen, että meitä myös katsotaan ja meitä arvostetaan meidän tasa-arvostamme ja meidän koulutusjärjestelmästämmme. [Ben Zyskowitz: Se on hieno asia!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Sitten vielä ministeri Haatainen, ja sen jälkeen mennään puhujalistaan.

14.30 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa on kannettu huolta työllisyydestä ja erityisesti työpaikkojen luomisesta, ja se on varmasti meille kaikille yhteinen haaste ja tavoite. Se tavoite, joka on asetettu, 75 prosenttia, on todella haastava. Mutta minä uskon, että me hyvällä yhteistyöllä pääsemme siihen. Tähän yhteistyöhön olemme ottaneet mukaan ja pidämme työmarkkinajärjestöt mukana, yritykset mukana. Me tarvitsemme siihen mukaan myös koko kuntakentän, me tarvitsemme yritykset, me tarvitsemme järjestöt tähän työhön mukaan, ja sitä työtä tehdään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Työ- ja elinkeinoministeriön vastuulla on itse asiassa tämän työvoimapolitiikan entises-täänkin trimmaaminen parempaan kuntoon, ja tässä suhteessa nämä kuntakokeilut ovat nyt todella tärkeitä, eli että me voimme valtion TE-toimistojen työn ja kunnissa jo nyt tapah-tuvan hyvän yhteistyön saattaa yhteen, jotta saamme entistä parempaa tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta tästä yhteisestä työstä ja resurssien käytöstä, eli saamme sosiaali- ja terveys-palvelut, opetuksen, työvoimapalvelut yhteen, ja vielä kun saamme kunnissa tapahtuvat yrittäjäpalvelut siihen samaan mukaan, niin tämä edesauttaa sitä, että niitä uusia työpaik-koja ja työllistämistä voidaan vahvistaa. Tästä meillä on hyviä esimerkkejä Vantaalta ja muun muassa Pirkanmaalta, Tampereelta.

Ministeri Andersson jo täällä sen totesi, mutta kertaan vielä, että työ- ja elinkeinomis-teriö on siirtänyt 20 miljoonaa euroa nimenomaan yritysten rekrytointia helpottamaan. Meillä on työvoimakapeikkoja ja me tarvitsemme nyt täsmäkoulutusta niille ihmisille, jot-ka pystyisivät työllistymään mutta jotka ovat työpaikkansa menettäneet. Odotan, että tämä myös tuottaa meille lisää työpaikkoja ja mahdollisuuksia.

Lisäksi meidän pitää tehdä niitä täsmätoimia, joilla me vahvistamme ikääntyneiden, nuorten [Puhemies koputtaa] ja sitten myös maahanmuuttajataustaisten ja pitkäaikaistyöt-tömien, vajaakuntoisten, työllistymisedellytyksiä, ja tämä työ on käynnissä. Tähän tämä työryhmätyö myös hakee ratkaisuja.

14.32 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Vaikka pääministeri on vaihtunut ja maa-tamme luotsaa uusiutunut hallitus, olemme edelleen pitämässä kiinni keväällä sovitusta hallitusohjelmasta. Viime viikkojen kohujen ja kuuhunnan keskellä on ollut suorastaan huomiota herättävää, miten suuri yksimielisyys on vallinnut siitä, että Antti Rinteen aloit-tama hallitusohjelma halutaan saada toteutettua. Minusta se on virkistävä ja terve merkki politiikan kentällä. Siis hallitusta sitovat yhteen asiat, tärkeät tavoitteet Suomen ja suoma-laisten hyväksi. Vaikka tavoitteiden toteuttaminen on vaikeaa, jo nyt voi nähdä, että onnis-tuessaan hallitus voi olla ylpeä tekemisistään, ja se on sellaista politiikan polttoainetta, joka saa kulkemaan pitkälle.

Asioista voimme siis olla ylpeitä, vaikka viime viikoista politiikassa emme voikaan yl-peillä. Jospa kaiken tämän lopputuloksena on nyt hallituksen sisuuntuminen? Toivottavaa onkin, että kaikki tarmo kohdistuu nyt pääministeri Marinin hallitusohjelman kunnianhi-moisten tavoitteiden toteuttamiseen: Suomea kuljetetaan sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristöllisesti kohti kestävästä yhteiskuntaa. Suomen historiallista tarinaa pienenä kansa-na maailman kärkijoukoissa jatketaan tavoittelemalla paikkaa maailman ensimmäisenä fossiilivapaana hyvinvointiyhteiskuntana. Minulle itselleni erityisen tärkeää on myös ta-voite vähentää eriarvoisuutta. Se on paitsi inhimillistä ja viisasta politiikkaa myös vastuul-lista talous- ja yhteiskuntapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Monet hallitusohjelmaan kirjatuista tavoitteista ovat lähteneet liik-keelle, kun lainvalmistelu- ja selvitystyötä on laitettu syksyn aikana käyntiin. Konkreetti-sia tuloksiakin on jo saatu aikaan. Epäoikeudenmukainen aktiivimalli on saatu vihdoon pu-rettua, kun leikkurit ja velvoitteet poistuvat ensi vuoden alusta. Eläkeläisköyhyyttä vähen-netään korottamalla pienimpiä eläkkeitä kansaneläke- ja takueläkejärjestelmien kautta vuoden 2020 alusta. Takueläkkeitä korotetaan 50 eurolla ja kansaneläkkeitä 34 eurolla kuukaudessa.

Hallitus on aloittanut työnsä myös koulutuksen kunnianpalautuksen eteen. Subjektiivisen päivähoidon oikeuden palauttaminen astuu voimaan 1. elokuuta 2020, ja samassa yhtey-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

dessä ryhmäkokoja yli 3-vuotiaiden osalta varhaiskasvatuksessa pienennetään. Oppivelvollisuuden laajentamisen selvitystyö on käynnistetty, ja tavoitteena on saada hallituksen esitys saliin budjettilakina syksyllä 2020. Opintoraha on sidottu takaisin indeksiin, mikä tuo opintorahan samalle viivalle muiden etuuksien kanssa ja parantaa opiskelijoiden toimeentuloa. Lisäksi hallitus korottaa myös opintorahan huoltajakorotusta kolmanneksella nostoen sen 75 eurosta 100 euroon.

Työllisyysasteen parantaminen ei ole helppoa, ja siihen työhön tarvitsemme kaikkien panosta tässä yhteiskunnassa. Hallituksen kunnianhimoiset työllisyystavoitteet vaativat vielä paljon, mutta hallitus on käynnistänyt muun muassa työvoimapalveluiden uudistamistyön, ja esitys kuntakokeilusta on parhaillaan lausuntovaiheessa.

Lopuksi: Äänestäjät odottavat itseoikeutetusti hallitusvastuussa olevilta, että he käyttävät valtaansa ja edistävät vaaleissa linjaamia asioita sekä edustamaansa arvopohjaa. Siinä ei ole mitään väärää eikä likaista. Tämän vallan kanssa käsi kädessä kulkee aina myös vastuu. Hallituksella on nyt vastuu sosiaalisesti, taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävistä Suomesta. Työtä sen eteen jatketaan yhteistyöllä ja rakentamalla, ei rikki repien ja riitelemällä. Sopu ja luottamus ovat nyt sitä, mitä Suomi tarvitsee.

14.37 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Pääministeri Marinin hallitus jatkaa Rinteen hallitukselta perimällään hallitusohjelmalla. Hallitus siis perii edellisen hallituksen ohjelmasta tutut ongelmat. Keskeinen ongelma on se, ettei hallitus edes yritä ajaa tavallisen työtä tekevän tai ansaittua eläkettä nauttivan suomalaisen etua. Etusijalle on nostettu maailmanparantamiseen tähtäävä hyvesignointi sekä päästöjen vähentämisen kannalta merkityksettömät mutta suomalaisille erittäin kalliiksi tulevat ilmastotoimet. Hallituksen politiikalla suomalaisten asumisen ja autoilun kustannukset tulevat entisestään nousemaan. Hallitus myy valtionomaisuutta, kiristää verotusta, heikentää ostovoimaa ja ottaa aina vain lisää velkaa.

Hyvinvointia ei voi rakentaa velkarahan varaan. Tällaisella menettelyllä syödään omien lastemme ja tulevien sukupolvien hyvinvointia säilyttämällä heidän niskaansa kasvava velkatakaakka. Perussuomalaiset katsoo, että Suomen hyvinvointi syntyy suomalaisesta työstä ja että Suomen valtion talousarviossa suomalaisten hyvinvointi on asetettava etusijalle. Hallitusohjelmassa ei näin kuitenkaan ole tehty.

Sen sijaan, että hallitus pyrki varmistamaan suomalaisten yritysten kilpailukyvyyn ja suomalaisten työpaikkojen säilymisen, hallitus on asettanut etusijalle maailmanparantamisen ja vääränlaisen ilmastopolitiikan, jossa suomalaisten yritysten toimintaedellytykset murretaan ja samalla vaarannetaan suomalaisten työpaikat. Hallitus ei ymmärrä, että jos suomalainen teollisuustuotanto ajetaan alas, tuotteiden kysyntä ei häviä vaan ne tuotetaan muualla, heikompien ympäristönormien maissa, ja kuljetetaan Euroopan markkinoille suurilla rahtilaivoilla, jotka tuottavat suuremmat ilmastopäästöt kuin koko maailman autokanta yhteensä.

Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marinin hallitukselta puuttuu uskottavuus. Olin viikonloppuna Järvenpäässä ja Vantaalla eri tapahtumissa, ja ne olivat kyllä ne terveiset. Uskottavuus ja luotettavuus puuttuvat, mutta se luotto on ansaittava. [Jukka Gustafsson: Olitte ihan omassa porukassanne liikkeellä?] Hallitusohjelma lepää tyhjän päällä, eikä sen enempää hallituksen edeltäjältään perimä ensi vuoden talousarvio kuin julkisen talouden suunnitelmakaan ole realistinen. On selvää, ettei esitetyillä toimilla päästä niillä tavoiteltuihin tavoitteisiin. Hallitusohjelman noudattaminen johtaa suomalaisen teollisuuden alas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

ajoon, alueellisen epätasa-arvon kasvuun ja pääkaupunkiseudun ulkopuolisen Suomen kurjistumiseen.

Esitänkin hallitukselle seuraavan perussuomalaisten eduskuntaryhmän epäluottamuslauseen: ”Eduskunta toteaa, että Marinin hallituksen ohjelma on vakavassa ristiriidassa hallituksen eduskunnalle esittämän talousarvion kanssa. Hallituksen talouspolitiikka lepää kokonaan epärealististen työllisyyden kasvuodotusten varassa, vaikka valtiovarainministeriön ennuste on selvästi alhaisempi. Konkreettiset toimenpiteet talouskasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi puuttuvat. Sen sijaan hallituksen ylimitoitettu ilmastopolitiikka karkottaa yritykset ja investoinnit Suomesta.

Hidastuva talouskasvu yhdessä vähäisten investointien, väestön ikääntymisen ja julkisten kulutusmenojen kasvun kanssa johtaa kuntatalouden kriisiin ja valtiontalouden syvenevään ahdinkoon. Hallitus ei pysty rahoittamaan esittämiään menolisäyksiä verotulojen kasvulla pysyväluonteisten kulujen osalta vaan rahoittaa juoksevia menoja valtionomaisuutta myymällä. Julkisen talouden kestävyysvaje tulee syvenemään pääministeri Marinin hallituksen ohjelman seurauksena.

Lisäksi hallitus on epäonnistunut koti-, hoiva- ja kotihoitopalveluiden parantamisessa. Viimeisin tieto hoitajamitoituksen viivästyisestä edelleen ensi vuoteen on yksi oiva esimerkki siitä. Lupaukset ikääntyneiden kansalaistemme aseman parantamiseksi ja hyvän hoidon takaamiseksi on unohdettu. Vappusatanen on kutistunut muutamiin kymmeneen euroihin, ja sekin uhkaa hävitä nouseviin asumisen ja liikkumisen kustannuksiin. Ikäihmiset eivät saa luvattua sitovaa hoitajamitoitusta viivytyksettä, vaan voimaantuloa on siirretty aprillipäivään 2023, juuri ennen seuraavia eduskuntavaaleja, ja kuka tietää, tuleeko se sitenkään. Hallitusohjelma ei ratkaise yhteiskunnan akuuteimpiakaan ongelmia, ei vastaa sote-palveluita tarvitsevien kansalaistemme tarpeisiin eikä paranna useimpien kansalaisten arkea.”

Arvoisa herra puhemies! Hallitusohjelmasta puuttuvat monissa muissa Pohjoismaissa jo säädetty turvallisuutta lisäävät lait, ja näiden puutteiden takia turvallisuusriskiemme kohdeltu on lievempää ja lainsäädäntömme väljempää kuin verokkimaissa.

Arvoisa herra puhemies! Vielä muutamalla sanalla sote-uudistuksesta: perussuomalaiset toivovat, että pääsisivät mukaan parlamentaariseen työryhmään sitä tekemään, koska sote on meille kaikille yhteinen. [Puhemies koputtaa]

Pakkoruotsia emme halua, ja tuon terveisiä pojilta, jotka miettivät, lähtevätkö lukioon: he eivät halua lähteä lukioon, jos ruotsista tulee pakollinen kirjoitettava. Eli nämä terveiset sieltä kentältä, jossa on kaikenlaisia ihmisiä, ei ainoastaan perussuomalaisia — ymmärsin tästä sivukommentin, [Puhemies: Aika!] että olisi ollut vain perussuomalaisia.

14.42 Eeva Kalli kesk: Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallituksen ohjelman missio on rakentaa tulevaisuuden yhteiskuntaa, joka on oikeudenmukainen, vastuullinen ja hyvinvoinniva. Tuon tulevaisuudenkuvan ytimen muodostavat työntekoa ja yrittämistä arvostava ilmapiiiri, lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta sekä nojautuminen pienelle maalle elintärkeään koulutukseen ja osaamiseen.

Hyvinvointi lähtee työstä ja yrittäjyydestä. Hallituksen tavoite parantaa yrittäjän arkea sekä turvata työtä ja toimeentuloa mahdollisimman monelle on kestävä kasvun menestysresepti. Tarvitsemme ennakoitavan toimintaympäristön, yrittämiseen kannustavaa sääntelyä, tukea tuotekehitykseen ja innovaatioihin sekä työntöä suomalaisten ratkaisujen edistä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

miseen niin kotimaisiin kuin maailmanlaajuisiin, rajat ylittäviin ongelmiin, kuten ilmastomuutokseen. [Hannakaisa Heikkinen: Juuri näin!]

Työn tekemisen ja yrittämisen kannustaminen turvaavat osaltaan alueellista oikeudenmukaisuutta. Hallitusohjelmassa painottuva tasapainoinen aluekehitys sekä koko Suomen elinvoima tarkoittavat käytännössä eheämpää Suomea. Hallitusohjelma tunnistaa hyvin vaikkapa toimivien liikenne- ja tietoliikenneyhteyksien sekä koulutuksen saavutettavuuden merkityksen eri puolilla Suomea. Ne kun ovat konkreettisia elinvoiman kehittämisen ja ylläpitämisen keinoja. On selvää, että näiden tavoitteiden toteutuminen edellyttää paitsi vahvaa poliittista tahtoa myös euroja.

Vastuullinen taloudenpito vaatii tunnustamaan tosiasiat, kestävyysvaje julkisessa taloudessa on kuitenkin edelleen 3—4 prosenttia. Töitä on siis tulevinakin vuosina tehtävä, jotta Suomi voidaan jättää paremmassa kunnossa tuleville sukupolville.

Koulutukseen ja osaamiseen satsaaminen tukevat keskeisellä tavalla työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Suomella on erinomaiset edellytykset menestyä kansainvälisen osaamisen ja innovaatioiden kärkimaana. Meillä on moniin muihin maihin verrattuna vakaa ja ennustettava toimintaympäristö, jota tulee entisestään vahvistaa.

Suomi tunnetaan myös koulutuksen mallimaana. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen vahvistaminen on hallitusohjelman merkittävä tulevaisuuslinjaus. Korkeakoulujen lisäksi ohjelmassa panostetaan myös muihin koulutusasteisiin aina varhaiskasvatuksesta peruskouluun ja toiseen asteeseen. Myös työvoimakoulutukset sekä muunto-, täydennys- ja täsmäkoulutukset saavat lisää resursseja. Myös jatkuvan oppimisen edistämiseen panostetaan.

Vain rohkea, päättäväinen ja uudistuksiin sitoutunut Suomi pärjää tulevina vuosikymmeninä. Koulutus kaikilla asteilla ja sivistys laajasti ymmärrettyinä turvaavat hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuutta ja ruokkivat sen kehitystä.

Hyvinvointiyhteiskunnan pohjan turvaaminen tarjoaa mahdollisuuden tukea myös tärkeää tavoitetta entistä lapsi- ja perheystävällisemmästä Suomesta. Hallitusohjelman perhepoliittiset kirjaukset ovat maailman mittakaavassa poikkeuksellisen edistyksellisiä. Kunnianhimoinen perhevapaaudistus, joka on perheille parannus, lapsilisien turvaaminen, kotihoidontuen säilyttäminen, laadukkaan varhaiskasvatuksen turvaaminen sekä muut perheiden tasa-arvoa tukevat kirjaukset kertovat vakaasta tahdosta rakentaa perheystävällistä yhteiskuntaa sekä saada ihmisten lapsilukutoive ja toteutunut lapsiluku kohtaamaan nykyistä paremmin.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelma on myös ylisukupolisesti vastuullinen niin taloudellisesti kuin ekologisesti. Ilmaston lämpeneminen ja luonnon monimuotoisuuden hupe-neminen ovat asioita, joista meidän jokaisen on kannettava vastuumme. Tässä salissa istuvilla on mahdollisuus ja myös velvollisuus vaikuttaa asiaan enemmän kuin vain omin yksittäisin kulutusvalinnoin.

Hallituksen päätöksin Suomi kulkee kohti kunnianhimoista hiilineutraaliustavoitetta vuonna 2035. Tavoitteen toteutumiseksi on välttämätöntä, että keinot ovat sosiaalisesti, alueellisesti ja taloudellisesti kestäviä. Nämä elementit ovat hallitusohjelmassa tasapainossa. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että voimme jatkossakin hyödyntää luonnonvarojamme ja osaamistamme, vaikkapa metsien käyttöä kestävästi kasvattaen ratkoen samalla globaalia ilmastohaastetta ja luoden taloudellista lisäarvoa.

Arvoisa puhemies! Olen todennut tämän ennenkin ja sanon sen nytkin: tulevaisuutta ei rakenneta katsomalla peräpeiliin vaan rohkeasti eteenpäin. Suomi ja suomalaiset ansaitse-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

vat tämän hallitusohjelman, joka parantaa ihmisten toimeentuloa ja arjen sujuvuutta varallisuudesta, sosiaalisesta asemasta tai asuinpaikasta riippumatta. Ohjelman, joka kantaa vastuuta myös julkisesta taloudesta ja hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuudesta. Siksi on tärkeää, että hallitus on toimintakykyinen ja panee kaiken tarmonsä ohjelman määrätietoiseen toimeenpanoon. Ja näin se myös tekee. [Hannakaisa Heikkinen: Tasapainoinen puhe!]

14.48 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Tällä hallitusohjelmalla rakennetaan Suomea, joka tekee kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, suojelee ainutlaatuista luontoamme, panostaa koulutukseen, edistää tasa-arvoa ja torjuu köyhyyttä. Tämä on tulevaisuuteen katsova kestävä kehityksen ohjelma, joka haastaa meitä rakentamaan parempaa Suomea jokaiselle joka päivä.

Viime viikolla saimme ilmaston kannalta huolestuttavia uutisia: Tilastokeskuksen mukaan Suomen hiilinielut romahtivat 2018-vuonna 43 prosenttia edeltävästä vuodesta. Tähän syynä ovat etenkin mittavat hakkuut. Suomen nettohiilinielu ei ole ollut yhtä pieni sitten vuoden 1990. Samasta tilastosta selviää, että Suomen nettopäästöt kasvoivat 22 prosenttia vuodesta 2017 vuoteen 2018. Pienentyneet nielut ja kasvaneet nettopäästöt ovat kestävä yleistelmä. Tämän hallituksen vaativa ja tärkeä tehtävä on viedä Suomi uralle, jolla tästä maasta tehdään hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Työhön lähdetään haastavista lähtökohdista, mutta hallituksessa on jo hihat kääritty.

Arvoisa puhemies! EU:sta kuultiin viime viikolla hyviä ilmastouutisia. Unioni sitoutuu tavoittelemaan hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Euroopan komissio julkaisi suunnitelman European Green Dealista, jolla viedään EU:n ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaa uudelle tasolle. Suunnitelma kattaa kaikki EU-politiikan alat ja ilmastotoimien rahoituksen. Juuri päättyneen Madridin ilmastokokouksen tulokset sen sijaan tuottivat pettymyksen. Suomen ja Euroopan ilmastojohtajuudelle on todella kysyntää. Korostan vielä, että tämä hallitus haluaa ja on sitoutunut toteuttamaan ilmastomuutoksen torjuntatoimet sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisella tavalla.

Arvoisa puhemies! Ilmastomuutoksen lisäksi meitä uhkaa kuudes sukupuuttoaalto ja luonnon monimuotoisuuden hupeneminen. Tähänkin hallitusohjelmalla puututaan. Suunta on mahdollista kääntää tehokkaalla luonnonsuojelutyöllä. Siihen hallitusohjelma antaa hyvät eväät. Olemme jo tehneet historiallisen suuret panostukset luonnonsuojeluun. Tänä syksynä ympäristöministeriö käynnisti Helmi-elinympäristöohjelman, jolla esimerkiksi soidensuojeluun on viimein saatu vauhtia. Ohjelman ensi vuoden 42 miljoonan euron budjetista 12 miljoonaa on varattu soille. Ensimmäisestä luonnonsuojelualueesta Juuan Haukisuosta on jo tehty päätökset. Myös ympäristö- ja luonnonsuojelujärjestöjen rahoitusta lisäsimme tuoreessa talousarviossa yli kolmanneksella.

Arvoisa puhemies! Muutama sana koulutuksesta: Suomi on yhä Pisa-vertailun kärkikas-tia, mutta pisteet ovat olleet laskussa vuosia. Osaamiserot sukupuolten välillä ovat Suomessa OECD-maiden suurimmat, ja perhetaustan vaikutus lasten taitotasoon on vahvistunut. Tilastokeskuksen tuoreen tutkimuksen mukaan vuoden 2018 uusista ylioppilaista 70 prosenttia ei jatkanut tutkintoon johtavassa koulutuksessa samana vuonna. Naiset jatkavat suoraan lukiosta opiskelemaan merkittävästi harvemmin kuin miehet. Hallituksella on kunnianhimoiset suunnitelmat koulutuksen kunnianpalautukseen. Tartumme koulujen väliseen ja sisäiseen eriarvoistumiskehitykseen ja sukupuolten tasa-arvon epäkohtiin. Maahanmuuttajien koulunkäynnin tukea parannetaan. Oppilas- ja opiskelijahuollon palveluja

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

sekä opinto-ohjausta vahvistetaan. Haluamme varmistaa, että jokainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen. Yhtenä konkreettisena tekona hallitus palautti jo subjektiivisen päivähoito-oikeuden kaikille lapsille ja tulee pienentämään varhaiskasvatuksen ryhmäkojoja. Hallituksen tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä 50 prosenttia nuorista aikuisista on korkeakoulutettuja. Tällä hetkellä osuus on 41 prosenttia, mikä on alle OECD:n keskiarvon. Meillä on tarvetta niin korkean tason osaajille yritys-elämän tarpeisiin kuin esimerkiksi lääkäreille, opettajille ja hoitajille turvaamaan asukkaille tärkeitä palveluita sekä niille tuleville osaajille, joiden ammattinimikkeitä ei vielä edes ole olemassa. Jotta tämä tavoite saavutetaan, korkeakoulujen rahoitus on turvattava ja aloituspaikkoja lisättävä.

Arvoisa puhemies! Laadukkaalla koulutuksella ja osaavalla työvoimalla on merkittävä asema kestävässä rakennemuutoksessa kohti hiilineutraalia Suomea. Lisäksi laadukas, tasa-arvoinen ja kaikkien ulottuvilla oleva koulutus on arvokasta itsessään. Uuden hallituksen tärkein tehtävä ja vastuu on ilmastonmuutoksen torjuminen ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväällä ja oikeudenmukaisella tavalla. Sen tuleekin läpileikata kaikkea tekemäämme työtä.

14.53 Juho Kautto vas: Arvoisa puhemies! On poikkeuksellista, että hallitusohjelmaa pääsee näin pian ruotimaan uudestaan. Itselleni tämä kyllä sopii, sillä hallitusohjelma pitää sisällään paljon konkreettisia ja hyviä asioita, erityisesti pienituloisten kannalta, ja onkin hienoa, että se on sellaisenaan myös pääministeri Marinin johtaman hallituksen ohjenuorana.

Paljon on ehtinyt tapahtua siitä, kun edellisen kerran hallitusohjelmaa läpi käytiin. Poliittista keskustelua ovat värittäneet viime aikoina monet epäolennaisetkin asiat, ja hallituksen hyvät toimet ovat jääneet liian vähälle huomiolle. Olemme viime viikkoina tehneet kuitenkin täällä salissa päätöksiä, millä parannetaan ihmisten perusturvaa, ja pienet eläkkeet saavat myös kauan kaivatun korotuksen. Olemme myös tehneet päätöksen, joka antaa jokaiselle lapselle oikeuden varhaiskasvatukseen, ja aktiivimallin leikkurien poistaminen on saanut viimeisen sinettinsä. Näistä kaikista suuri kiitos hallitukselle ja keskeisille ministereille, jotka ovat asiat nopeasti saattaneet tänne eduskunnan käsittelyyn. Nämä edellä mainitut asiat tuovat jouluiloa monen perheen elämään.

Parannukset pienituloisten asemaan ovat oikea askel, mutta työ on vielä pahasti kesken. Meidän tulee määrätietoisesti jatkaa tällä tiellä, sillä eriarvoistumisen lisääntyminen on suurin uhkakuvamme tulevaisuudessa. Meillä on velvollisuus huolehtia ennen kaikkea heistä, jotka ovat kaikista ahtaimmilla. Tähän meillä pitää olla varaa talouden niukkoinkin aikoina.

Arvoisa puhemies! Hallituksen keskeinen tavoite on edelleen 75 prosentin työllisyysasteen saavuttaminen. Tämä ei tule helposti, erityisesti mikäli maailmantalous alkaa sakkamaan eikä talouskasvu anna vetoapua. Hallituksen tulee käydä työllisyystoimiin ripeästi, mutta nämä toimet tulee tehdä ihminen edellä. En voi hyväksyä, että keinoina on aktiivimallin kaltaisia rankaisutoimenpiteitä. Työttömyyden kohdatessa ihminen tarvitsee apua eikä syyllistämistä. Työttömälle on tärkeää saada henkilökohtaista palvelua, sekä halutesaan työttömällä tulee olla nykyistä paremmat mahdollisuudet opiskeluun. Opiskelu työttömyyden kohdatessa on sitä parasta sosiaaliturvaa.

Arvoisa puhemies! Maakunnissa on erityisellä kiitollisuudella otettu vastaan hallituksen aikomukset parantaa tuntuvasti tie- ja rautatieverkostoamme. Maakuntien elinvoiman kannalta on ensiarvoista, että tieverkostomme on kunnossa. Syrjäisillä seuduilla ei ole

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

mahdollisuutta joukkoliikenteen käyttöön, ja siksi onkin toimiva ja kunnossa oleva tieverkosto ensiarvoisen tärkeä. Myös hallituksen toimet nopeiden junayhteyksien toteuttamiseksi on otettu ilolla vastaan eri puolilla Suomea. Nämä hankkeet toteutuessaan parantavat elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä maakunnissa ja antavat myös ihmisille nopeat yhteydet kasvukeskuksiin, mikä osaltaan mahdollistaa asumisen muuallakin kuin Ruuhka-Suomessa.

Ihmisten parissa on otettu myös koulutuksen panostukset tyytyväisyydellä vastaan. Opintotukeen ei, ikävä kyllä, saada heti mittavia korjausliikkeitä, mutta on kuitenkin positiivista, että opintotuen leikkauksia ei enää tehdä, kuten teki oikeistohallitus edellisellä vaalikaudella. On myös myönteistä, että opintotuki sidottiin jälleen indeksiin, kuten kaikki muutkin etuudet, jolloin niiden reaalin ostovoima edes säilyy.

Koulutus on muutoinkin saamassa miljoonien panostukset, ja keskeisenä uudistamisena on oppivelvollisuusiän nostaminen 18 ikävuoteen. Tällä on suuri merkitys nuorten syrjäytymisen ehkäisyssä, sillä pelkän peruskoulun varassa olevia nuoria on edelleen aivan liikaa. Toivottavasti uudistuksessa otetaan huomioon myös nuorten erilaiset oppimistavat ja oppivelvollisuuden suorittaminen mahdollistetaan joustavasti eri tavoilla. Kaikille nuorille kun ei yksi ja ainoa opiskelutapa aina onnistu.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin johtamalla hallituksella riittää haasteita, mutta olen varma, että niistä selvitään hallituspuolueiden saumattomalla yhteistyöllä. Itse annan edelleen ehdottoman tukeni hallituksen jatkamalle työlle, jossa rakennetaan Suomesta parempi paikka kaikille eikä vain niille harvoille, jotka pärjäävät elämässä ilman tukeakin.

Toivottavasti istuntotauon jälkeen poliittinen keskustelu keskittyy ihmisten kannalta merkittäviin toimiin, emmekä joudu käyttämään energiaamme sellaisiin asioihin, mitkä eivät ole ihmisten arkielämässä olennaisia. Tämän suomalaiset ansaitsevat, ja sitä heidän on meiltä kansanedustajilta lupa odottaa. — Kiitos. [Anne Kalmari: Hieno lopetus!]

14.58 **Sandra Bergqvist r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! När stora reformer och förändringar sker utgår man ofta från storstädernas behov. Det här gör att i synnerhet skärgården och landsbygden ofta blir lidande, inte för att det handlar om en illvilja utan oftast för att det handlar om en stor okunskap och en iver att stöpa hela Finland i en och samma form. Våra regioner är väldigt olika. De har alla sina styrkor men också sina utmaningar.

Saaristossa ja maaseudulla asuvilla on oltava samat oikeudet ja samat mahdollisuudet kuin kaupungissa asuvilla. Palvelumuotoja ei välttämättä ole järjestettävä samalla tavalla kaikilla alueilla, kunhan palveluiden periaatteet yhdenvertaisesti koskevat kaikkia. Saaristoa ei ole hallitusohjelmassa aiemmin otettu huomioon näin laajasti. Saariston kehityksen kannalta haluan erityisesti korostaa kolmea asiaa.

För det första: kommunikationer. I skärgården är fungerande färjeförbindelser en förutsättning för utveckling. Färjeförbindelserna måste utvecklas så att det går snabbt och smidigt att röra sig över flera färjepass efter varandra. För att möjligheten till arbetspendling ska garanteras och för att skoltransporternas körtider ska hållas så korta som möjligt måste färjeförbindelsernas turtäthet och samstämmighet även garanteras. Färjans betydelse är lika stor året runt. Ortsbornas behov av turtäthet och smidighet vintertid kan inte ställas emot det stora behovet av färjetrafik sommartid. Skärgården ska garanteras att vara fullt funktionsduglig även under vintern.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Hallitusohjelmassa lukee: ”Turvataan harvaan asutuilla alueilla ja saaristossa ihmisten oikeudet peruspalveluihin alueiden yhteistyötä tukemalla, uusilla toimintatavoilla ja riittäväillä resursseilla.” Tämä koskee nimenomaan palveluiden saatavuutta, yhteiskunnan turvaa ja erityisesti liikkumisen edellytyksiä.

Toiseksi digitalisointi. Erityisesti maaseudulla ja saaristossa tullaan tulevaisuudessa olemaan yhä riippuvaisempia digitaalisista palveluista. Tämä koskee monia palveluita, kuten terveydenhuoltoa, kouluja, yrittäjiä ja etätyön mahdollisuuksia. Toimivat nettiyhteydet ovat välttämättömiä. Iloitsen tämän hallituksen sitoutumisesta kattavan valokuituverkon rakentamiseen koko maahan. 5G:n lyhyt kantama ei sovi saariston olosuhteisiin. Sen takia tarvitaan valokuituverkkoa, mihin liitetään 5G-asemia. On tärkeää antaa paikallisille pienille operaattoreille mahdollisuus operoida tässä. Tämä on paras tapa varmistaa saariston ja maaseudun valokuituverkon laajennusta.

För det tredje krävs det en tillräcklig och rättvis finansiering för landsbygd och skärgård. Regeringsprogrammet tar fasta på att statsandelssystemet vid behov ska utvecklas så att det bättre än tidigare beaktar regionernas behov och särdrag. Det här är verkligt viktigt för skärgården och landsbygden, där vi vet att långa och utmanande avstånd leder till att upprätthållandet av en god och jämlik kvalitativ service kräver resurser. Det är så och enbart så vi kan garantera alla finländares rätt till en jämlik service.

Ärade talman! Tämä hallitusohjelma edistää tasa-arvoista yhteiskuntaa, uusia mahdollisuuksia ja osoittaa vahvaa uskoa tulevaisuuteen. Näiden asioiden avulla voimme edistää Suomen kehitystä.

15.02 **Kim Berg sd:** Arvoisa puhemies! Kaksi viikkoa sitten keskeytynyt viiden puolueen hallitusyhteistyö jatkuu. Pääministeri on vaihtunut, mutta eteenpäin katsova hallitusohjelma ja sen kunnianhimoiset tavoitteet ovat samat. Marinin hallitus jatkaa Rinteen hallituksen viitoittamaa tietä tavoitteenaan rakentaa parempaa Suomea suomalaisille. Hallitus lisää kansalaisten uskoa tulevaisuuteen investoimalla osaamiseen ja koulutukseen. Hallitus pitää huolen suomalaisten osaamisesta laajentamalla oppivelvollisuutta 18 vuoteen, lisäämällä korkeakoulujen pysyvää rahoitusta ja vahvistamalla ammatillista koulutusta. Jokaisen lapsen yhdenvertainen oikeus varhaiskasvatukseen palautuu ensi elokuussa, ja myös päiväkotien ryhmäkokoja pienennetään. Hallitus huolehtii myös niistä, jotka eniten apua elämässään tarvitsevat. Hallitus vähentää eläkeläis- ja lapsiperheköyhyyttä, hallitus säätää lakiin sitovan hoitajamitoituksen, tiukentaa hoitotakuuta perusterveydenhuollossa, käynnistää sosiaaliturvauudistuksen valmistelun, toteuttaa julkissektorivetoisen sote-uudistuksen sekä purkaa epäoikeudenmukaisen ja epäonnistuneen aktiivimallin jo ensi vuoden alusta alkaen. Heti ensi vuonna pieniä eläkkeitä nostetaan, perusturvaa ja monia etuuksia korotetaan. Indeksikorotukset palautetaan neljän vuoden tauon jälkeen.

Arvoisa puhemies! Yritykset tarvitsevat menestyäkseen hyvän ja ennakoivan toimintaympäristön. Siksi saavutettavuutta niin kiskoilla kuin kumipyörillä pitää parantaa joka puolella Suomea. Hallitus korjaa liikenneverkostoomme kertynyttä korjausvelkaa panostamalla muun muassa perusväylänpitoon ja investoimalla raiteisiin. Ja mikä tärkeintä, hallitus pitää huolen myös siitä, että kunnilla on riittävät resurssit elinvoiman kehittämiseen ja palveluiden järjestämiseen päättämällä ensi vuonna väliaikaiset valtionosuusleikkaukset,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Kun julkisen talouden menopaineet kasvavat, on heidän systemaattinen ratkaisunsa aina joko verojen korotus tai velkaantuminen tai molemmat yhtä aikaa. Tämä siis siitä huolimatta, että veronkorotukset leikkaavat nykyhetkessä ihmisten elintasoja ja velkaantuminen leikkaa tulevilta sukupolvilta. Näin ollen tämä niin sanottu Rinteen—Marinin talouspolitiikan linja on pohjimmiltaan kylmä ja kurjistava leikkauslinja, jossa on säästetty ainoastaan vastuullisuudesta.

Arvoisa puhemies! En antanut tukeani tälle huteralle korttitalolle sen edellisessä käsittelyssä, ja näyttöjen tai pikemminkin niitten puutteiden vuoksi suhtautumiseni tätä Rinteen—Marinin linjaa kohtaan on vain heikentynyt. Siksi en voi valtiopäiväedustajana hyväksyä tätä onnetonta hallitusohjelmaa ja kannatan edustaja Orpon esittämää epäluottamuslausetta.

15.10 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, saamme esitellä tämän hallitusohjelman toiseen kertaan ja se on hyvä asia, koska tässä on niin paljon hyvää, että kannattaa sinne opposition puolellekin jo ihan pistää kertauksena nämä kaikki hyvät asiat.

Kun tuossa debattipuheenvuorossa jo vähän surin sitä, että vaihtoehtoisilla todellisuuksilla mennään kohti tätä hallitusohjelmaa, niin mielestäni se on surullista. Kuitenkin faktat pitäisi aina ottaa faktoina. Se on hienoa, että meillä on erilaisia poliittisia näkemyksiä, esimerkiksi kokoomuksen näkemys siitä, että pienituloisia työntekijöitä ei pitäisi tukea vaan veronhelpotuksia pitäisi jakaa kautta linjan sinne hyväosaisille, jotka vievät sitten ne lomamatkoillaan ulkomaille, kun sen sijaan tämä hallitus haluaa tukea pienituloisia eläkeläisiä ja pienituloisia kautta linjan. Mielestäni se on paljon kestävämpi pohja. Se luo lisää ostovoimaa tänne Suomenmaahan ja pistää rahan kiertämään täällä. Olen paljon mieluummin sellaisen politiikan takana.

Esimerkiksi se perussuomalaisten politiikka, että irtaudutaan kansainvälisestä yhteistyöstä totaalisesti: Heidän ajatuksissaan missään tapauksessa ei saisi laittaa rahoja esimerkiksi kansainväliseen toimintaan ja kehitysyhteistyöhön. Se tarkoittaisi esimerkiksi tällä hetkellä, että al-Holin leiri purettaisiin, sinne ei rahaa laitettaisi ja sieltä voisivat sitten vapaasti nämä ihmiset liikkua minne vain. Esimerkiksi tämäntyyppistä asiaa on siellä takana, kun suomalaisille uskotellaan, että se on huono asia, että olemme mukana kansainvälisyydessä. Sehän ei ole näin.

Aivan samoin uskotellaan, että ilmastonmuutosta joko ei ole tai että ne toimet, mitä tämä hallitus tekee ilmastonmuutoksen torjumiseksi, veisivät kaiken työn täältä Suomesta tai yritystoiminnan. Teknoliateollisuus, kemianteollisuus ja metsäteollisuus ovat kaikki sitoutuneet ilmastonmuutoksen torjuntaan, ja ne tekevät toimia, joilla me saamme Suomen menestymään tulevaisuudessakin. Tämäntyyppistä politiikkaa meidän mielestäni kannattaa tehdä. Jotenkin tuntuu, että perussuomalaiset ovat jatkäneet sinne 70-luvulle, siellä varmaan kannustettaisiin vieläkin lipeälampien tapaan [Mari Rantanen pyytää vastauspuheenvuoroa] päästämään metsäteollisuuden jäteliemet eteenpäin ja sanottaisiin, että ei tämmöisiin kannata puuttua.

Mielestäni kannattaa mennä tulevaisuutta kohti. Mutta tehdään se niin, että se on sosiaalisesti ja alueellisesti kestävä ja niin, että meidän kilpailukykyämme säilyy. Luotan vahvasti tähän hallitukseen, että pystymme sen näin toteuttamaan.

Tämä hallitus lisäksi mielestäni on oivasti ymmärtänyt sen, että työllisyys on se, mikä on kulmakivi, jos meinaamme pysyä meidän kehüksissämme tulevaisuudessa. Siksi me olemme sitoutuneet siihen, että taloudesta pidetään kiinni ja työllisyystoimia jatketaan, kun näh-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

dään ensin, mitä siellä työmarkkinapöydissä on sovittu. Toki toimia on jo aloitettu. Esimerkiksi palkkatukiasiat ovat erittäin hieno juttu. Se, että TE-toimistoissa on resursseja ja niitä ohjataan entistä paremmin, on todella hyvä asia. Kuitenkin meidän täytyy esimerkiksi paikallista sopimista kohti mennä. Uskon, että tällä hallituspohjalla pystymme tekemään sen niin, että se on tasapainossa sekä työntekijöiden että yrittäjien näkökulmasta. Mutta toimia varmasti täytyy tehdä.

Kun lupasin kerrata niitä hyviä asioita, niin aloitan vaikka tästä omasta sektoristani. Ruokaa syödään tulevaisuudessakin ja jos maapallo lämpenee, on entistä tärkeämpää huoltovarmuuden kannalta, että sitä meilläkin voidaan tuottaa kestävästi. Siksi on tärkeää, että investoinnit maatiloilla pystytään säilyttämään ja tämä perustukitaso, joka silloin edellisen CAP-reformin aikana [Juha Mäenpään välihuuto] vaarantui, ja esimerkiksi norminpurkua siellä puolella vielä jatketaan. [Puhemies koputtaa — Aika!]

No, en ehtinyt tällä kertaa enempää hyvistä teoista, mutta niitä on paljon ja tästä voidaan jatkaa. [Mari Rantanen: Ei edes saa vastata, kun suoraan syytetään!]

15.15 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Demokratiaa tulee vaalia. Istumme omilla paikoillamme ihmisiltä saadun luottamuksen ansiosta, ja meidän tulisi olla tämän luottamuksen arvoisia yhtä lailla vaalipäivänä kuin sen jälkeenkin. Yksi tärkeimmistä työkaluista luottamuksen säilyttämiseksi on läpinäkyvyyden tavoittelemine kaikessa päätöksenteossa, ja toki täällä eduskunnassa vaaditaan tavallista enemmän läpinäkyvyyttä.

Olisi mielestäni rakentavaa ja hyvää oppositiopolitiikkaa kertoa selkeästi, mitkä asiat hallitusohjelmassa ovat hyviä ja minkä asioiden osalta toivotaan jotain muuta, jotta ihmisillä olisi työkaluja arvioida, mitä se oppositiopolitiikka mahdollisesti aidosti olisi. Se, että tämä hallitusohjelma on varsin hyvä ja sellaisiakin kommentteja oppositiosta on silloin tällöin kuullut, varmasti kertoo siitä, että ihan joka sektorilta ei sitä kritisointia löydy. Siksi on vaikea erottaa sellaisista puheenvuoroista, joissa puhutaan esimerkiksi katastrofista, mitä itse asiassa tarkoitetaan. Ihmiset varmasti haluaisivat tietää, minkälaisia asioita oppositiokin haluaa edistää tämän hallitusohjelman puitteissa ja mikä sitten on sellaista, mikä mahdollisesti tehtäisiin eri tavalla.

Arvoisa puhemies! Minun mielestäni tässä hallitusohjelmassa on kyllä monta asiaa, joista voidaan olla ylpeitä edelleen. Se ei valitse sellaista pysähtyneisyyden tietä, vaan menee eteenpäin. Se kurottaa kohti tulevaa näillä valinnoillaan, uskoo kansainväliseen yhteistyöhön, toisin kuin osa meidän oppositiosta, panostaa liikkumiseen, ihmisten liikkumiseen monin tavoin, liikunnan edistämiseen, iäkkäiden inhimilliseen elämään, varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, kulttuuriin, taiteeseen, puhtaisiin vesistöihin. Tässä todellakin satsataan koulutukseen työllisyyspolitiikkana myös sivistyksen ohella, koska se on ainut keino mennä eteenpäin.

Ihan hetki sitten tulevaisuusvaliokunta piti yhteisen kokouksen strategisen tutkimuksen tutkijoiden ja professorien kanssa, ja jälleen kerran taas kuulimme sen varoituksen, kuinka eteenpäin on katsottava ja jos satsaamme lähinnä vain alkutuotantoon, nykyisen kaltaiseen teollisuuteen tai nykyisen kaltaiseen maatalouteen, niin emme tuota sitä lisäarvoa niin paljon kuin meidän pitää, jotta me myös tulevaisuudessa voimme taata suomalaisille hyvinvoinnin ja suojella ympäristöämme. Jatkuvasti pitää etsiä uusia keinoja, niitä tulevia aloja, joista emme välttämättä vielä tänään tiedä mutta joista saattaa olla tietoa, vaikkapa meidän yliopistoissa ja tutkimuslaitoksissa, joten kuunnellaan myös heitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

On todella hienoa, että luontoa vihdoin suojellaan tämän hallitusohjelman myötä. Nyt vielä täydentävässä budjetissa on tulossa satsauksia muun muassa meidän luontomatkailuun, retkeilyyn. Tehdään vihdoin, jos eduskunta nämä päätökset hyväksyy, ulkoilu- ja virkistyskäytön strategia, ja sille myös allokoidaan rahaa. Me tunnistamme vihdoin, kuinka ainutlaatuiset sisävesireitit meillä on Suomessa ja puhtaat makeat vedet, joiden arvo on todella tunnistettu jopa niin, että täällä meillä Suomessa on muutamia yrityksiä, jotka haluavat sitten tätä vettä pullottaa jopa myyntiin. Tästä toki voidaan käydä keskustelua, miten se toiminta kannattaa järjestää ja mille pohjalle se rakennetaan. Mutta todellakin, meidän puhdas makea vesi on sellainen arvo, joka on tunnistettu.

Me satsaamme kiertotalouteen, ja nyt on päästy siinä tutkimus- ja tuotekehitysuralla eteenpäin. Edelleen tarvitaan lisää satsauksia osaamiseen, lisää satsauksia aloituspaikkoihin, jotka todellakin ovat sitä tärkeintä työllisyyspolitiikkaa. Tiedetään, että meidän uusista yrityksistä todella iso osa on kiinnittynyt yliopistosektoriin ja niihin tutkimuksen aloihin ja osaamiseen, joita siellä tuotetaan ja joita siellä opitaan, joten tämä on ihan keskeistä tunnistaa. Jos ja kun meillä on vielä mahdollisuus tehdä erilaisia investointeja, niin me todella pohdimme, mihin ne investoinnit laitetaan ja olemmeko me ohjaamassa ne siihen tulevaan osaamiseen.

15.20 Katja Hänninen vas: Arvoisa puhemies! Sanna Marinin hallitus katsoo, kuten Antti Rinteen hallituskin katsoi, tulevaisuuteen, ja se investoi konkreettisesti ihmisten hyvinvointiin ja tasa-arvoon. Hallitusohjelma puuttuu laajasti eriarvoistumiseen ja köyhyden torjuntaan. Esimerkiksi alle tuhannen euron kuukausieläkkeitä korotetaan ensi vuonna noin 50 euroa kuukaudessa ja perusturvaa parannetaan sen sijaan, että jo valmiiksi pienituloisilta leikataan, kuten viime vaalikaudella tehtiin. Poliitiikan suunta on todellakin vihdoin ja viimein muuttunut. Hallitus tekee lupauksensa mukaisesti tutkimustietoon perustuvaa politiikkaa.

On valitettava tosiasia, että lapsiperheiden köyhyysriski on erityisen suuri yksinhuoltajaperheissä ja monilapsisissa perheissä. Nyt juuri näiden perheiden tilannetta helpotetaan nostamalla lapsilisän yksinhuoltajakorotusta ja nostamalla neljänestä ja viidennestä lapsesta saatavaa lapsilisää. Myös opintotukeen tehdään 25 euron huoltajakorotus.

Työelämän tasa-arvoa parannetaan myös toteuttamalla vihdoin ja viimein perhevapaa-uudistus, joka ottaa huomioon erilaisissa elämäntilanteissa elävien perheiden tarpeet. Hallitusohjelmassa sitoudutaan myös siihen, että eriarvoisuutta vähennetään sosiaaliturvan, palkkatyön, yrittäjyyden ja muiden tulojen paremmalla yhteensovittamisella. Sosiaaliturvan kokonaisuudistus käynnistetään laajapohjaisena komiteatyönä, ja työttömiä syyllistävä aktiivimalli on jo vihdoin ja viimein kuopattu lopullisesti.

Eli monia hallitusohjelman tavoitteita ja kirjauksia on jo itse asiassa toteutettu.

Toimeentuloriippuvuutta vähennetään ja tuen hakemisen byrokratiaa karsitaan ja koko järjestelmän läpinäkyvyyttä ja asiakaslähtöisyyttä parannetaan. Palveluiden oikea-aikaisuus on tärkeä osa tätä kokonaisuutta.

Ja kaikki tämä todistaa, kuinka Sanna Marinin hallitus parantaa määrätietoisesti ja konkreettisesti ihmisten sitä elävää, oikeaa, aitoa arkea.

Arvoisa puhemies! Koulutus on jo ollut vuosikymmenten ajan hyvinvointivaltiomme kulmakiviä ja ylpeydenaiheita joka puolella maailmaa. Maamme tunnetaan, minne tahansa menemmekin, tästä ainutlaatuisesta koulutusjärjestelmästä ja siitä erityisesti, että se on tasa-arvoinen jokaiselle.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Tällä hetkellä meillä on kuitenkin myös huolenaiheita. Lasten taustan vaikutus on alkanut taas etenevässä määrin vaikuttaa oppimistuloksiin. Se on merkki siitä, että koulutusjärjestelmämme on vihdoinkin viimein päivitettävä tähän päivään. [Perussuomalaisten ryhmästä: Kyllä!] Yksi hallituksen merkittävimmistä uudistuksista onkin oppivelvollisuuden pidentäminen 18 ikävuoteen ja sen ulottaminen myös toisen asteen opintoihin. Uudistusta on verrattu jopa peruskoulun synnyttämiseen, joka ei ollut muuten mikään helppo harjoitus ja vaati useamman vaalikauden laajapohjaisen valmistelun ja asteittaisen käyttöönoton.

Oppivelvollisuuden uudistaminen todistaa, että tämä hallitus uskaltaa tehdä rohkeita ja pitkälle tulevaisuuteen katsovia uudistuksia lyhytnäköisten leikkaamisten sijasta. Tälle hallitukselle lasten ja nuorten tasa-arvoiset opiskelumahdollisuudet ovat arvo sinänsä, mutta samalla se on myös oikeudenmukaista työllisyyspolitiikkaa ja avain tämän maan hyvinvointiin ja menestykseen. Oppivelvollisuuden pidentäminen yhdistyy toisen asteen maksuttomiin oppimateriaaleihin, millä varmistetaan se, että yhdenkään nuoren koulupolku ei pääty vanhempien pienituloisuuden vuoksi ja nuoret saavat keskittyä koulunkäyntiin. Toisaalta kyse on työn murrokseen vastaamisesta ja työväestön osaamisen kasvattamisesta.

Pelkän peruskoulun varassa olevien aikuisten työllisyysaste on noin 40 prosenttia, kun se toisen asteen ammatillisen tutkinnon suorittaneiden kohdalla on noin 70 prosenttia. Rinteen hallitus on asettanut tavoitteekseen ja Marinin hallitus jatkaa saman tavoitteen eli 75 prosentin työllisyysasteen saavuttamista. Oppivelvollisuuden pidentämisellä pyritään saavuttamaan tämä työllisyysaste, ja siihen tarvitaan siis koko väestö. Työllisyyttä parannetaan tukemalla ja kouluttamalla ihmisiä, ei keppimällä tai syyttämällä tai piiskaamalla työttömiä, [Puhemies koputtaa] kuten kokoomus viime vaalikaudella teki. [Puhemies: Aika!] Poliitiikan suunta — anteeksi, puhemies — on siis muuttunut siitä, kun nykyiset oppositiopuolueet, kokoomus ja perussuomalaiset, olivat hallituksessa. [Puhemies koputtaa] Leikkauslistojen sijaan uudistamme ja kehitämme rohkeasti maamme paremmaksi elää meille kaikille, ei vain harvoille.

15.26 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! På våren fick vi ihop ett regeringsprogram som var rättvist, jämlikt och inkluderande. Tre och en halv vecka på Ständerhuset resulterade i ett regeringsprogram som i mina ögon fortfarande ser mycket bra ut. Därför är det glädjande att också den nya regeringen kan fortsätta med det program som vi tillsammans i konstruktiv och god anda förhandlade fram.

Arvoisa puhemies! On hienoa, että uudenkin hallituksen työn pohjana toimii sama keväällä laadittu hallitusohjelma: oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi. Se toteuttaa juuri niitä arvoja, joita myös henkilökohtaisesti haluan edistää. Haluan erityisesti nostaa esille ennalta ehkäisevät toimenpiteet ja niiden taloudelliset sekä kansalaisten hyvinvointiin liittyvät positiiviset vaikutukset. Hallitus panostaa varhaiseen puuttumiseen, oikea-aikaiseen hoitoon pääsemiseen ja räätälöityihin palveluihin ja tukiin, mikä on omiaan edistämään terveyttä, ylläpitämään työkykyä ja ehkäisemään köyhyyttä.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen myös toisella kotimaisella kielellä on kirjattu ohjelmaan. Vaikka oikeus saada palveluita omalla äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi, on perustuslaillinen oikeus, ei tämä lainpykälä tällä hetkellä useinkaan toteudu. Palveluiden yhdenvertainen järjestäminen on tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden kannalta tärkeä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Haluan tässä korostaa myös lapsi- ja äitiysneuvoloiden roolia perheiden hyvinvoinnin turvaajana. Nykyistä neuvolatoimintaa ei saa ajaa alas, vaan palveluita on kehitettävä nykyisen toiminnan pohjalta. Myös jo Sipilän hallituksen aikana aloitettu Lape-hanke on kannatettava. Sen tarkoituksena on koota yhteen kaikkia perheiden tarvitsemia palveluita ja mahdollistaa oikeaan tukipalveluun tai hoitoon pääseminen samalta luukulta.

Hallitusohjelmassa on parannusehdotuksia myös koskien rokotuskattavuutta. Eduskunnan rokoteriikän puheenjohtajana olen erityisen iloinen siitä, että esimerkiksi HPV-rokote lisätään kansalliseen rokotusohjelmaan. On tärkeää varmistaa, että myös pojat saavat mahdollisuuden suojautua haitallista papilloomavirusta vastaan. Yleistä rokotekattavuutta parannetaan myös muun muassa tarjoamalla asiallista informaatiota lasten vanhemmille.

Värderade talman! Regeringsprogrammet innehåller en hel del åtgärder för förebyggande arbete, som är det mest ekonomiska och humanaste sättet att satsa på välfärden. Programmet innehåller även en del viktiga spetsprojekt. Jag vill i synnerhet lyfta upp uppdraget av en barnstrategi och en strategi för att ta i den utbredda mentala ohälsan i vårt land. Barn och unga ska få hjälp i tid och flera psykologtjänster behövs inom både småbarnsfostran och i skolorna.

Även om nativiteten sjunker och barnfamiljerna behöver stort stöd är jag glad över alla satsningar på våra äldre, inte bara över höjningen av personaldimensioneringen i äldreomsorgen utan också över att seniorrådgivningstjänster ska erbjudas allt flera äldre, först genom pilotprojekt i olika delar av landet. Kontroller och genomgång av de äldres livssituation och hälsotillstånd i rätt tid gör livet lättare och sparar samhället många euro.

Min lista över det som är bra i regeringsprogrammet kunde göras lång. Jag vill till slut nämna att jag är speciellt nöjd över att en särlösning för hur vården i Nyland ska organiseras har utretts i enlighet med regeringsprogrammet och att en lösning där Nyland är indelat i fem social- och hälsovårdsområden ligger på bordet. Det är helt avgörande att Nyland spjälks upp i mindre områden för att invånarna i landets till folkmängden största landskap ska garanteras vård på jämlika grunder. Hur den konkreta vården sedan ska ordnas på ett geografiskt och språkligt rättvist sätt blir det nya landskapets stora utmaning.

Arvoisa puhemies! Toivon, että hallitus saa nyt työrauhan näiden kansakunnan hyvinvoinnin kannalta tärkeiden hankkeiden ja uudistusten toteuttamiseen.

15.31 Lulu Ranne ps: Arvoisa puhemies! Hyvän johtamisen eräs piirre on kyky ymmärtää, että suunnitelmat eivät ole täydellisiä. Tilanteet muuttuvat, ja tulee tehtyä myös vääriä tai huonoja päätöksiä. Hyvä johtaja tunnistaa ja tunnustaa huonon suunnitelman tai väärän päätöksen nopeasti ja tekee tarvittavat korjaavat toimenpiteet heti, sen sijaan että jäisi odottelemaan ihmettä. No, mitä tekee uusi hallitus? Huomaako se vanhat virheet, korjaako se omaa kurssia? No ei. Uusi hallitus aloittaa niin sanotusti puhtaalta pöydältä, joka tässä tapauksessa tarkoittaa, että sisällöllisesti Sanna Marinin hallitusohjelman nettomuutos Rinteen ohjelmaan verrattuna on tasan se yksi pilkku — yksi uusi pilkku.

Hallitus ja eduskunta ovat saaneet nyt puoli vuotta koko ajan uutta tietoa siitä, miten tilanne Suomessa ja maailmalla muuttuu. Ennusteiden mukaan valtion ja paikallishallinnon velanottotarve kasvaa neljästä viiteen miljardiin euroon vuodessa. Suomen taloutta pitää nyt pystyssä yksityinen kulutus, joka sekin perustuu vahvasti velanottoon. Sinänsä tarpeellinen kotitalouksien velkakatto yhdessä jatkuvasti paisuvan julkisen sektorin ja velkaantu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

misen kanssa — siitä seuraa se alati kasvava verokiila. Tämä yhtälö on aivan mahdoton. No, siitä Sanna Marinin hallitus viis veisaa ja jatkaa Rinteen ihmeen odottelua yhtä pilkkua viisaampana. Hallitus ei siis todellakaan vilkuile sivuille, aivan niin kuin pääministeri Marin aikaisemmin tänään totesi. Hallitus ei tosiasiallisesti huomioi riittävästi hallituskuplan ulkopuolisia tapahtumia.

Ohjelman monet tavoitteet ovat kauniita ja hyviä, ja me kaikki voimme niitä tavoitteita kannattaa, mutta suurimmat niistä ovat täysin mahdottomia toteuttaa, ainakin hallituksen politiikalla. Esiin nousi erityisesti työllisyysasteen noston huima tavoite. Suomesta ei ole löytynyt asiantuntemusta arvioida toteutuneidenkaan politiikkatoimien vaikutusta työllisyyteen. Miten voitaisiin luotettavasti arvioida vasta päätettyjen toimien vaikutusta? Ensi elokuun budjettiriiheen mennessä vaalikauden työajasta on kulunut lähes kolmannes. Jos silloin on vasta päätetty kuvitelluista 30 000:sta työpaikasta, kuluvan kauden peli on, kuulkaas, menetetty.

Arvoisa puhemies! Ilmastojohtajuus on viherpunamultahallituksen suurin ja tärkein tavoite. Maailmalla onkin nyt käynnissä kansainvälinen yllytys ja huutokauppa siitä, kuka lyö kunnianhimoisimmat ilmastotavoitteet tiskiinkin. No, tässä Suomi haluaa tietenkin huuata koviten — ainakin kovempaa kuin kaikki muut. No, eilen päättyneessä Madridin ilmastokokouksessa ilmastoidealismi kohtasi poliittiset realiteetit ja hävisi siinä 6—0. Paitsi historia, myös tämän päivän esimerkit Ecuadorista, Chilestä, Ranskasta ja Iranista osoittavat, ettei mikään hallinto pysty viemään läpi muutoksia, joita kansa ei halua tai kykene toteuttamaan. Tämän tajuavia maita on vuoden päästä Glasgow'ssa vielä enemmän kuin nyt Madridissa, ei vähemmän. Tämän vaalikauden hallituksia ja hallitusohjelmia leimaa poliittinen pelkuruus. Hallitus haluaa Suomen olevan se ilmastojohtaja, kokoaan suurempi. Poliittinen pelkuruus näkyy siinä, etteivät hallituspuolueet ole kyenneet tai uskaltaneet kirjata hallitusohjelmaan kaikkea sitä, mitä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi oikeasti pitäisi tehdä — se lista olisi liian karmea luettavaa. Siksi ohjelman ilmastotavoitteiden ja keinojen välillä on ammottava kuilu, se sama kuilu, joka oli siellä Madridissa. Ilmastotavoitteiden käytännön toteutuskeinot ovat siis sen mittaluokan asia, että kansalla tulee olla oikeus päättää niistä vaaleissa ennen toimeenpanoa. Ne keinot nimittäin revittää suomalaisten selkänahasta: hyvinvoinnista, elintasosta ja turvallisuudesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen arvojärjestystä kuvaa se, että sana ”ilmasto” mainitaan hallitusohjelmassa 124 kertaa ja ”hiili” 84 kertaa, ”lapsi” vain 66 kertaa ja vanhuksat eri sanoin noin 50 kertaa. Suomella oli 80 vuotta sitten hallitus ja johto, jota seuraten kansa taisteli tulevaisuutensa puolesta toivotonta ylivoimaa vastaan. Tänä päivänä Suomella on hallitus, joka haluaa näyttää maailmalle, kuinka hyvä se on. Se on lyönyt kuitenkin hankat tiskiinkin suomalaisten tulevaisuuden puolesta — sen puolesta, [Puhemies koputtaa] että ihan tavallisia suomalaisia naisia [Puhemies: Aika!] oikeasti rohkaistaisiin, kannustettaisiin hankkimaan lapsia. Hallitus, joka tukee Suomen koteihin enemmän lämpöpumppuja ja sähköautoja kuin vauvoja, ei ansaitse kansan eikä eduskunnan luottamusta.

Kannatan edustaja Juvosen tekemää epäluottamuslausetta.

15.36 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Kannattaako sellaista yhteistyötä jatkaa, joka on jo kerran ajanut karille ja jonka perustuksessa olevia valuvikoja ei ole hallettu korjata? Tästä on käytännössä kyse, kun me tänään käsittelemme tätä Sanna Marinin hallituksen ohjelmaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Matka tähän pisteeseen on ollut täynnä nopeita käännteitä. Viime kevään eduskuntavaalien jälkeen muodostettu, keskustalla tuettu Rinteen punavihreä hallitus ajoi Suomen kuudessa kuukaudessa poikkeukselliseen poliittiseen kriisiin, joka huipentui kaksi viikkoa siten pääministerin ja koko hallituksen eroon.

Arvoisa puhemies! Sama porukka, tosin uuden sukupolven pääministerillä mutta vanhalla ohjelmalla, yrittää jatkaa vallan kahvassa ikään kuin mitään ei olisi tapahtunut. Moni suomalainen onkin ollut viime aikoina tästä menosta aiheestakin ihmeissään. Miten hallituspuolueiden luottamus voi yhdessä yössä mennä ääri-laidasta toiseen? Erityisesti pitää ihmetellä edellisellä vaalikaudella vastuullista talouspolitiikkaa vetäneen keskustan lähtemistä vielä mukaan samaan riitaisaan porukkaan. [Hannakaisa Heikkisen välihuuto]

Viitteitä edellisen hallituksen toimintatapojen jatkumisesta myös Marinin hallituksessa on nähty muun muassa al-Holin tapaukseen liittyvässä keskustelussa. Yhtenäisen ja ymmärrettävän linjan sijasta hallituksella on tarjolla vain selityksiä. Näin ei voi pysyvästi Suomen ja suomalaisten asioita hoitaa. Suomalaiset ansaitsevat parempaa.

Oma lukunsa hallitusfarssissa on ollut pääministeripuolueen harjoittama tuolileikki uuden hallituksen muodostamisessa. Suomalaisten arvostus politiikkaan tai ylipäätensä demokratiaan on kokenut kolauksen viime aikoina.

Silti, arvoisa puhemies, se tärkein syy, miksi joudun vastaamaan ”ei jatkoon” Marinin hallituksen kohdalla, on hallituksen ohjelma — tai sen puute. Sen sijaan, että hallitus olisi käyttänyt mahdollisuuden laatia tähän aikaan ja erityisesti tähän talous- ja työllisyystilanteeseen sopivamman hallitusohjelman, se on tyytynyt jatkamaan edellisen hallituksen ohjelmaa. Toisin sanoen, lähes kaikkien kansainvälisten talousarvioiden neuvot vastuullisemmasta talouspolitiikasta ja tehokkaammista työllisyystoimista ovat kaikuneet kuuroille korville, ja itse asiassa tällä viikolla hyväksyttävä hallituksen ensi vuoden budjetti tulee lisäämään suomalaisten työttömyyttä — siis lisäämään työttömyyttä. Hallituksen hyvä tavoite 75 prosentin työllisyysasteesta siis katoaa yhä kauemmaksi. Kaikki keskeiset työllisyyttä parantavat toimet ovat siis tekemättä. Tästä syystä en voi hyväksyä uutta Sanna Marinin hallitusta ja sen ohjelmaa, ja siksi kannatan edustaja Orpon epäluottamusesitystä.

15.40 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Ilokseni huomasin, että tämän valtioneuvoston tiedonantokeskustelun ryhmäpuheiden jälkeisessä debatissa nousi huoli huoltovarmuuden turvaamisesta useammassa puheenvuorossa esille. Viime kuukausien aikana julkisuudessa on esitetty tihenevään tahtiin kriittisiä kannanottoja, joissa maitto-, liha- ja ylipäätensä suomalainen nautakarjatalous nähdään keskeisenä ilmastouhkana. Nämä kannanotot antavat aiheen huoleen, että keskusteluissa hämärtyvät asioiden mitta-luokat ja että huoltovarmuuden ja kotimaisen ruoantuotannon laajempi merkitys unohtuu.

Huoltovarmuus liittyy vahvasti kriisi- tai poikkeustilanteessa selviämiseen ja puolustuksen onnistumiseen. Historiallisesti kotimaisen huoltovarmuuden tarina onkin pitkä. Onneksi laajamittaisen sodan todennäköisyys ei ole kovin suuri, mutta muiden yhteiskunnan toimintaa vaikeuttavien häiriöiden mahdollisuuden voidaan katsoa kasvaneen. Suuronnettomuudet, luonnononnettomuudet ja epidemiat sekä ihmisten itsensä aiheuttamat uhat, kuten järjestäytynyt rikollisuus ja terrorismi sekä väestöliikkeet ja niiden aiheuttama epäva-kaus, kuuluvat myös nyky-yhteiskuntien uhkakuviiin.

Ruoan osalta huoltovarmuuden perustaa ylläpitää viljelijöiden arjessaan tekemä joka-päiväinen rankka työ. On erittäin huolestuttavaa, että viljelijöitä kohtaan osoitetaan syyt-televin sormin aina, kun kansainvälinen raportti julkaistaan. Moni suomalaista maataloutta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tuntematon ei tiedä, etteivät globaalit raportit kuvaa suoraan suomalaista tuotantoa. Kansainvälisesti maataloudella on paljon tekemistä ilmastotoimien eteen, mutta Suomen tuotanto on edelläkävijöitten joukossa. Suomalainen maatalous kehittää uusia toimintatapoja aktiivisesti ja ottaa käyttöön teknologian tuoreimpia sovellutuksia ensimmäisten joukossa. Esimerkiksi IPCC, hallitustenvälinen ilmastopaneeli, kiinnitti ilmastoraportissaan huomiota erityisesti aavikoitumiseen, sademetsien raivaamiseen peltojen tieltä sekä globaalien ruokaturvan heikentymiseen. Suomen näkökulmasta katsottuna raportissa esitellyt ratkaisutoimet ovat olleet jo pitkään osa kestävästä metsien ja maan käyttöä.

Arvoisa herra puhemies! Maapallo ei ole ehtymätön vilja-aitta, vaan ilmastomuutoksen tuomat ennenkokemattomat helleaallot, tulvat ja pyörremyrskyt vaikuttavat globaaliin ruokaturvaan heikentävästi. Siksi on entistäkin tärkeämpää pitää kotimainen maatalous elinvoimaisena. Jo 1860-luvun katovuosien aiheuttaman nälänhädän jälkeen ymmärrettiin, että nautakarjatalouteen nojaava ruoantuotanto on poikkeusolosuhteissa paljon vaakaampi kuin pelkkään peltoviljelyyn perustuva tuotanto.

Myös niin ympäristö kuin eläinten hyvinvointinäkökulmat puhuvat kotimaisen ruoantuotannon puolesta. Vähentämällä kotieläintuotantoa Suomessa ulkoistaisimme tuotannon ympäristövaikutukset ja eläinten hyvinvointikysymykset muille maille — maille, joissa tuotannon eettisyyttä tai luonnon kantokykyä ei välttämättä huomioita. Tärkeintä onkin pitää maatalous elinvoimaisena Suomessa, jolloin voimme itse vaikuttaa sen hiilijalanjälkeen ja tuotantoeläinten hyvinvointiin.

Maapallon väkiluku on nyt noin 7,7 miljardia ja kasvaa noin 82 miljoonan ihmisen vuosivauhtia. YK:n ennusteen mukaan väkiluku on 8,5 miljardia vuonna 2030 ja 9,7 miljardia vuonna 2050. On selvää, että väestöräjähdyksen jälkeisessä todellisuudessa kyky tuottaa ruokaa saa aivan uudenlaisen painoarvon. Tämän vuoksi meidän on tehtävä kaikkemme, jotta yleinen ilmapiiri kotimaista ruoantuotantoa ja suomalaisia maanviljelijöitä kohtaan saadaan nopeasti muuttumaan.

Arvoisa puhemies! Monet puolueet ja myös hallitusohjelma ovat sitoutuneet siihen, että teemme tekoja, että Suomi on hiilineutraali vuonna 2035. Suomalaisten maidontuottajien omistama Valio on sitoutunut siihen, että maitokin tuotetaan hiilineutraalisti vuoteen 2035 mennessä. Sen pitää riittää.

15.44 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Viimeisen viikon aikana Suomen uusi hallitus on herättänyt myönteistä huomiota maailmanlaajuisesti. Uusi viisikko ja naisten marssi maamme hallituksen johtoon luo toivoa monille synkkien uutisten keskellä ympäri maailmaa. Viisikkomme näyttäytyy vastavoimana niille liikkeille, jotka pyrkivät polkemaan naisten oikeuksia tai vähättelemään eri-ikäisten ihmisten kykyjä ja potentiaalia. Vähättelijöitä ja vitsiniekkojakin on tietysti löytynyt. Maailman muuttuminen voi joskus kirpaista. Kaiken hulinan ja kohinan keskellä itse viisikko on kuitenkin pitänyt katseen olennaisessa, siinä, millaista maata ja maailmaa haluamme rakentaa.

Arvoisa puhemies! Tämä nyt keskustelussa oleva hallitusohjelma on jo muutamassa kuukaudessa näyttänyt voimansa. Me palautimme lasten yhdenvertaisen oikeuden kokopäiväiseen varhaiskasvatukseen, me purimme epäoikeudenmukaisen aktiivimallin ja me osoitimme erittäin vaikeissa ja turhauttavissa ilmastoneuvotteluissa johtajuutta ilmastokriisin ratkaisemisessa — ja me olemme vasta pääsemässä alkuun. Hallituksen kyky tarttua ripeästi toimeen näiden turbulenttien viikkojen jälkeen ja keskellä ja viiden puolueen luja sitoutuminen yhteiseen hallitusohjelmaan on hyvä merkki. Työtä jatketaan. Jo muuta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

mien viikkojen kuluttua hallituksen päätökset köyhyden torjumiseksi ja koulutukseen panostamiseksi alkavat näkyä ihan tavallisten suomalaisten arjessa.

Arvoisa puhemies! Tämä maa on hyvä, mutta se ei ole valmis, ja kuten pääministeri Marin on todennut, ei se neljässä vuodessa valmiiksi tulekaan. Se voi kuitenkin tulla paremmaksi. Tämä hallitus käynnistää reilun muutoksen, jossa yhteiskuntamme uudistetaan ilmaston ja luonnon kannalta kestäväksi siten, että kaikki pysyvät mukana. Tämä hallitus panostaa kaikille koulutusasteille, vahvistaa koulutuksen tasa-arvoa aina varhaiskasvatuksesta alkaen ja luo kaikille mahdollisuuksia oppia uutta läpi elämän. Tämä hallitus tunnistaa ja korjaa aukkoja sosiaali- ja terveystaloudessa, oli sitten kyse mielenterveydestä tai vanhustenhoivasta. Tämä hallitus parantaa työllisyyttä ja torjuu köyhyyttä, jotta yhä useampi voi osallistua ja elää hyvää elämää. Tämä hallitus edistää ihmisoikeuksia, rauhaa, tasa-arvoa ja demokratiaa myös ulkopolitiikan ja kansainvälisen yhteistyön keinoin. Tämä hallitus puolustaa oikeusvaltiota ja jokaisen ihmisen yhdenvertaisia oikeuksia niin täällä kotona kuin maailmalla.

Arvoisa puhemies! Hallituksen isoin ja tärkein tehtävä on Suomen saattaminen oikealle polulle ilmastokriisin ratkaisemisen etujoukoissa. Muita tärkeitä onnistumisen mittareitamme ovat esimerkiksi työllisyysasteen nostaminen, lapsiperheköyhyyden poistaminen ja koulutuksen tasa-arvon vahvistaminen. Yhteenkään näistä ei ole olemassa yksittäisiä ihmelääkkeitä. Jokainen niistä vaatii laajan kirjon huolellisesti valmisteltuja toimenpiteitä, ja ne on tehtävä katse huomattavasti huomista pitemmällä. Siksi on helppo kannattaa ja puolustaa tätä rohkeasti tulevaisuuteen katsovaa hallitusohjelmaa ja viisikkohallitusta.

15.48 Anders Norrback r: Arvoisa puhemies, värderade talman! I Finland bor det många vanliga flitigt, hårt arbetande invånare, men i Finland bor det också många pensionärer som arbetat hårt och flitigt under sin tid i arbetslivet. Trots det har en del av dessa pensionärer en skamligt låg pension. Situationen kan vara sådan att de tvingas välja mellan mat och medicin i början av året. Vi har också en stor grupp ungdomar som hotas av utslagning i vårt samhälle. Också de hör till det Finland som vi bor i.

Värderade talman! Vi har arbetskraftsbrist inom många sektorer. Trots det har vi många personer som av olika anledningar står utanför arbetsmarknaden. Många är också de arbetsgivare som har sökt och söker sin arbetskraft ifrån utlandet men som fått konstatera att behandlingstider och byråkrati omöjliggör rekryteringen.

Finland har ett av världens bästa utbildningssystem, men kraftiga nedskärningar de senaste åren har börjat synas i Pisa-resultaten, och också kontakter med arbetsgivare säger att man är rädd för att utbildningens kvalitet hotas. Finland är ett företagsvänligt land enligt undersökningar, men trots det har vi en låg investeringsnivå och en anställningströskel som är för hög, i synnerhet i mikroföretag.

Värderade talman! Finland har en social- och hälsovård som är av världsklass men som är i behov av omorganisering. Dessutom är Finland ett officiellt tvåspråkigt land. Trots det kan det många gånger vara svårt att som finlandssvensk göra sin röst hörd och få sina behov framförda på sitt modersmål.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvon suhteen jäämme muita Pohjoismaita jälkeen koskien isien vanhempainvapaiden käyttöä. Myös syntyvyys on hälyttävän matalalla. Suomi on lähes omavarainen ruoantuotannon suhteen. Suomalainen ruoka on maailman puhtainta, mutta tämä ei ole itsestäänselvyys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Kaikki nämä mainitsemani asiat muiden joukossa olivat esillä, kun neuvottelimme Rinteen hallitusohjelmasta keväällä. Neuvottelujen lopputuloksena oli hallitusohjelma, jonka mukaan elinvoimainen Suomi rakentuu metropolialueen, kasvavien kaupunkiseutujen, seutukuntien ja maaseudun yhteisestä menestyksestä. Hallitusohjelma, jonka mukaan Suomi on pohjoismainen, demokraattinen oikeusvaltio, joka on aktiivinen EU-jäsen ja niin poispäin. Hallitusohjelma, joka näkee, että Suomi on riippuvainen viennistään. Ohjelmaa leimaa myös ymmärrys siitä, että maassamme kaikilla ei mene hyvin ja että apua tarvitsevia autetaan. Ohjelma ymmärtää talouden realiteetit, ja hallituksella on selkeät tavoitteet julkisen talouden hoitamiseksi. Keskeistä on työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin.

Arvoisa puhemies! Ilokseni voin todeta, että Marinin hallitus jatkaa samalla hallitusohjelmalla, joka on tuonut ja tuo ratkaisuja tulevaisuuden haasteisiin, muun muassa niihin, jotka olen jo maininnut. Annan täyden tuen hallitukselle ja ohjelman täytäntöönpanolle.

15.51 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Aloitan jonkun mielestä ehkä vähän kaukaa, mutta haluan todeta, että viime vuosisadan liikkeenjohdon tärkein henkilö, itse asiassa guru, oli Peter F. Drucker. Hänellä oli itsellään tapana sanoa, että häntä ei kannata kuunnella sen takia, että hän olisi niin viisas, vaan sen takia, että hän on niin iäkäs. Hän kuoli lähes satavuotiaana ja kirjoitti kirjoja seitsemällä eri vuosikymmenellä.

Olin viime joulukuussa Wienissä vuosittain järjestettävässä Peter F. Drucker -seminaarissa mukana, ja haluan lukea tähän alkuun lyhyen sitaatin siitä, miten Peter F. Drucker määrittelee yrityksen tarkoituksen: ”Yrityksen tarkoitukselle on vain yksi oikea määritelmä: luoda asiakaskuntaa. Asiakaskunta määrittelee sen, mikä yritys on. Vain asiakas, joka on halukas maksamaan jostain hyödykkeestä tai palvelusta, muuntaa taloudelliset voimavarat varallisuudeksi, esineet tavaroiksi. Koska yrityksen tarkoituksena on luoda asiakaskuntaa, sillä on vain kaksi tehtävää, ja nämä kaksi ovat markkinointi ja innovointi.”

No, luin tuon sitaatin sen takia, että oman puheenvuoroni viesti lyhyesti todettuna — siten ajan salliessa vähän pidemminkin perustelen — on se, että nyt tällä hetkellä työllisyystilannetta parannettaessa on juuri oikea aika tehdä niitä toimenpiteitä, joita hallitusohjelmassa nyt on. Se, että me nyt alkaisimme niin sanotusti tehdä työllisyystoimia, jotka perustuvat siihen täälläkin usein mainittuun keppilinjaan, ei ole tällä hetkellä se oikea tapa edistää työllisyyttä. Haluan itse todeta, että ei minulle eikä sosiaalidemokraateille vaikeassa taloudellisessa tilanteessa menojen leikkaaminenkaan vierasta ole, mutta nyt ei ole sellainen tilanne. Olen itse johtanut keskisuuren kaupungin terveydenhuoltoa 90-luvun syvän laman aikana, jolloin vuonna 92 sain kaupunginjohtajalta kahdeksan eri kertaa tehtäväksi vähentää, leikata menoja sieltä, mutta tällä hetkellä me emme elä sellaisessa tilanteessa.

Perustelen sitä tällä: Kaivoin esille Suomen erinomaisista tilastolähteistä, Findikaattoritietokannasta, työllisyystilanteen syyskuussa viimeisen 30 vuoden aikana — en tietenkään käy niitä tässä luettelemaan — ja mehän näemme siitä, että koko tämän 30 vuoden jakson aikana ollaan kerran, syyskuussa 89, oltu tasolla 73,3 prosenttia. Sen jälkeenhän se romahhti 90-luvun laman aikana alimmilleen, jopa alle 60 prosentin tason. Mutta siinä on ollut erilaisia hallituksia matkan varrella, oli Lipposen ensimmäinen ja toinen hallitus, Vanhasen ensimmäinen ja toinen hallitus, on ollut Kataisen hallitus, Sipilän hallitus, sitten Rinteen ja nyt sitä jatkava Marinin hallitus. Ja nyt kun meidän syyskuun työllisyysasteemme oli 72,7 prosenttia, jokainen tietää, että on todella vaativaa päästä siitä sinne 75:een. Sen on edellisenkin pääministeri täällä aikaisemmin todennut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Meidän haasteet ovat siinä suhteessa todella suuret, että meidän nuoret ikäluokat pienevät. Jos me jaamme 15—64-vuotiaat suomalaiset viisivuotiskäryhmiin, niin siellä nuorimmassa ikäluokassa meillä on 290 000 henkilöä ja vanhimmassa ikäluokassa meillä on 360 000 henkilöä, se ero on 70 000. Ja kun sieltä siirtyy, sieltä vanhimmasta ikäluokasta, yli tämän 65:n rajan, kun tämä työllisyysaste lasketaan työllisistä välillä 15—64-vuotiaat, niin meillä itse asiassa tämä työvoiman määrä on pienenemässä, ja se asettaa aivan erityisiä haasteita nostaa ikääntyvien, tai sanotaan nyt kuitenkin 55—64-vuotiaiden, työssäoloa, joka nyt jo on korkea. Se oli Suomessa alle 40 prosenttia 25 vuotta sitten, tällä hetkellä se on melkein 70 prosenttia, siis ikäryhmässä 55—64.

Eli haluan todeta tässä, että nimenomaan tuon Drucker-sitaatin mukaan innovointiin, osaamiseen, koulutukseen, markkinointiin panostaminen ovat niitä, joilla me varmimmin lisäämme työllisyyttä, koska viime kädessä kysymys on pitkälti kansainvälisestä kysynnästä maassa, joka elää pitkälti viennistä. Meillä on pienet kotimarkkinat. Jossain määrin tietysti kotimarkkinoillakin voidaan näitä ongelmia ratkaista, mutta viime kädessä kysymys on osaamisesta, ja siihen tämä hallitus panostaa.

15.57 Jenna Simula ps: Arvoisa herra puhemies! Toiveilla ei tätä maata rakenneta, vaan työllä. Teidän hallitusohjelmanne pohjaa toiveisiin ja haaveiluun, ei konkretiaan. Ohjelma on toiveiden tynnyri, suoranaista sanahelinää. Te puhutte ensimmäisten askelten ottamisesta, mutta opettelisitte nyt edes ensin konttaamaan. Jatkamalla hallitustaivaltanne keltotomalla hallitusohjelmalla te todellakin tulette kurjistamaan ihmisten arkea ilmastotoimilla sekä romuttamaan esimerkiksi kuntien taloutta entisestään.

Suomalaisten luottamus hallitukseen on huvennut silmissä, mutta se ei teitä tunnu haittaavan. Ministeriruletti ei todellakaan riitä, vaan se on ainoastaan murentanut entisestään koko poliittisen järjestelmämme uskottavuutta. Te puhutte luottamuksesta — sitä Suomen kansalla ei teihin pian ole enää minkään vertaa. Jos se yhtään huolettaisi, vähintään, mitä olisitte voineet tehdä, on myöntää virheenne ja muuttaa edes hallitusohjelmaa vastuullisemmaksi. Tätäkään ette tehneet, ja sekös saa ihmiset entistäkin vihaisemmiksi.

Arvoisa puhemies! Jos hallitus pääsee jaloilleen ottamaan niitä kuuluisia ensimmäisiä askelia, ne tuskin tulevat vielä vaalikauden jälkeenkään olemaan mitään muuta kuin harpovia askelia nilkuttaen kohti uusia eduskuntavaaleja. Suomi ja Suomen kansa ansaitsevat toimintakykyisen hallituksen, luottamusta nauttivat ministerit sekä sellaisen hallitusohjelman, jolla luodaan aidosti parempaa tulevaisuutta ja kohennetaan suomalaisten hyvinvointia — suomalaisten, ei afrikkalaisten tai Syyriaan lähteneiden terroristien.

Arvoisa puhemies! Täällä salissa on suuren ääneen hehkutettu sitä, miten naisjohtajat tulevat nyt viemään Suomea eteenpäin. En voi mitenkään ymmärtää sitä ajatustapaa, että johtajan sukupuolella olisi minkäänlaista merkitystä. Pätevyys ratkaisee ja teot. Me emme puhu miesjohtajista, miksi siis halutaan sukupuolta korostaen puhua naisjohtajista? Johtajuudesta mielestäni pitäisi kyllä puhua, mutta sitä hallituksella ei tunnu olevan.

Uudella hallituksella on, totta tosiaan, näytön paikka, ja hallituskauden päättyessä nähdään, kehen syyttävä sormi osoittaa, kun ette ole tavoitteissanne onnistuneet. Miehiä lie nee turha syyttää, ovathan maamme johdossa nyt naisjohtajat. [Hannakaisa Heikkinen: Olipa rakentava puheenvuoro!]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

15.59 **Mikko Ollikainen r:** Ärade talman, arvoisa puhemies! Regeringsprogrammet andas stark framtidstro, och genom det görs långsiktiga satsningar inför framtiden. Det här har märkts på många håll då man har rört sig ute på fältet och bland finländarna.

I våras i samband med riksdagsvalskampanjen hade jag förmånen att göra praktik med den fria teatergruppen Unga Scenkompaniet i Österbotten. Gruppen gör barnpjäser tillsammans med barn, för barn och vuxna. Motsvarande har även gjorts för unga — med unga, för unga och vuxna. Konceptet går ut på att barnen berättar om sitt liv just nu och sedan gör man en pjäs och de unga deltar på scenen. Här, bästa riksdagsledamöter, är de österbottniska landsbygdsbarnens åsikter, tankar och hälsningar till oss:

”Hej, Finlands politiker 2019—2023! Vi är barn på den österbottniska landsbygden. Det är vi som är framtiden. Vi vill att ni ska tänka på oss och lyssna på vad vi har att säga. Vi vill att vår skola ska få vara kvar. Vi vill att det ska finnas mera saker att göra på landsbygden. Vi vill ha en större skolgård och klätterställning. Vi vill inte att lärare ska bytas ut stup i kvarten. Vi vill ha mindre klasser och mera lugn och ro. Vi vill inte ha en möjlig skola. Vi vill att våra saker ska få vara i fred. Vi vill att alla som ska ha extra hjälp i skolämnen och har det svårt ska få hjälp. Vi vill ha bra lärare som fixar och vet hur man fixar mobbning. Vi vill inte att vuxna kräver perfekta barn. Vi vill inte bli orättvist behandlade. Vi vill ha bra skolmat och mellanmål så vi orkar i skolan. Vi vill ha en skolpsykolog som man kan prata med och som finns på plats i skolan. Vi vill att vuxna ska se barn och förstå hur barn har det. Vi vill inte att vuxna ska blunda när det är riktigt jobbigt.

Vi vill ha cykelvägar och trottoarer. Då skulle det vara tryggare att röra sig i trafiken. Vi vill ha gatulampor. Vi vill ha sandade och plogade vägar. Vi vill ha en ren natur. Vi vill ha mycket skog och trygga lekplatser. Vi vill att ni stoppar föroreningarna. Vi vill ha en fritidsgård eller något annat ställe att hänga på. Vi vill ha hobbyn nära. Vi vill också kunna hålla på med sport, dans, musik eller bildkonst. Vi vill ha mera fritidsaktiviteter som gör att unga vill vara mera sociala. Vi vill ha nära till butiken och apoteket. Vi vill ha en kiosk, ett kafé. Vi vill ha bio och hockeyrink. Vi vill inte att allt ska vara så dyrt.

Vi vill att alla barn ska ha samma rättigheter även om man inte har så mycket pengar och kommer från en fattig familj eller ett annat land. Vi vill att alla ska vara välkomna i Finland. Vi vill att alla som behöver ett hem ska få ett och de ska få mat och vatten och en säng. Vi vill att ni ska ta ert ansvar och vara snälla. Vi vill ta bort alla pengar och jobb. Vi vill inte ha stressade vuxna. Vi vill att alla ska bli bjudna på kalas och att det kommer folk på alla barns kalas. Vi vill att man får kalla sig vad man vill men att ingen annan får kalla en fula saker. Vi vill inte att man blir tvingad att göra något som man inte tycker om. Vi vill leka och spela teater. Vi vill göra grimaser och inte bara vara söta. Vi vill göra trolleritrick. Vi vill vara barn innan vi måste bli vuxna. Vi vill bo kvar på landsbygden också i framtiden.”

Eller som de unga sa: skolkuratorn är bara på plats en gång i veckan. Ska man tajma sin panikångest med det då, eller vad är tanken?

Ärade talman! Det nya regeringsprogrammet ger svar på barnens tankar. Regeringen gör flera satsningar på alla utbildningsstadierna. Vi satsar på stödfunktioner samt åtgärder för barn och ungas välmående. Regeringsprogrammet ser varje finländare oberoende av kön, var man bor och ekonomisk ställning. Vi har ett liberalt och jämlikt program med ett stort hjärta. Jag stöder regeringsprogrammet.

16.09 **Paula Werning sd:** Arvoisa puhemies! Pääministeri Marinin hyvän hallitusohjelman toteuttaminen on saatu vauhdilla käyntiin. Hallitusohjelmaan ovat kaikki hallituspuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

lueet yhdessä sitoutuneet, ja näitä kunnianhimoisia tavoitteita viedään sovitusti yhdessä eteenpäin.

Tässä hallitusohjelmassa keskiössä on ihminen. Voin hyvällä mielellä todeta teille, että ensimmäiset hallitusohjelman kirjaukset ja päätökset on tehty ja viety eteenpäin. Eläkeköyhyys koskettaa yhä useampia, ja tämä epäkohta halutaan korjata. Tässä ei ole kyse mistään tyhjästä lupauksista, vaan aidosta asioiden korjaamisesta. Hallitus päätti nostaa pienimpiä eläkkeitä, ja tämä on hyvä alku ja oikea suunta vähentämään eläkeköyhyyttä. On myös todettava, että perusturvan korotukset tulevat voimaan. Näillä toimilla vähennämme eriarvoisuutta, ja sosiaaliturvan kokonaisuudistus jatkaa tätä hyvää kehitystä.

Hallitusohjelmassa on kiinnitetty huomiota elinvoimaiseen Suomeen. Pitää olla rohkeutta investoida kasvuun, tutkimukseen, osaamiseen ja innovaatioon. On korkea aika tehdä koulutuksen kunnianpalautus, ja nyt koulutuksen rahoitus kasvaakin kaikilla koulutusasteilla. Ei siis leikata, vaan lisätään.

Arvoisa puhemies! Usein sanotaan, että lapsiin tulee panostaa ja kaikilla lapsilla tulee olla yhtäläiset oikeudet perhetaustoista huolimatta. Tämän hallitusohjelman mukaisesti on päätetty, että subjektiivinen kokoaikainen varhaiskasvatusoikeus palautetaan kaikille lapsille vuonna 2020 elokuusta alkaen ja ryhmäkokoja pienennetään. Varhaiskasvatukselle tehdään laatuohjelma. Tässä Marinin hallitusohjelmassa lapsia ei olla unohdettu.

Eivät hyvät päätökset tähän vielä loppuneet.

Itse pidän seuraavaa päätöstä hyvin merkityksellisenä. Aktiivimallin purkaminen tapahtuu vihdoinkin 1.1.2020. Tuona päivänä työttömien ihmisten eriarvoinen kohtelu päättyy.

Työllisyysasteen nosto ja sitoutuminen 75 prosenttiin on kunnianhimoinen tavoite. Tämä hallitus tulee sen toteuttamaan, sillä tämä hallitus haluaa vahvistaa yritysten kasvu-edellytyksiä ja mahdollistaa työllistymistä. Tämä hallitus ei tarjoa keppiä, vaan kannustaa ja tukee. Yrittäjät on otettu huomioon muun muassa niin, että ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpotetaan. Menestyäkseen paremmin yritykset tarvitsevat lisäksi hyvin toimivan toimintaympäristön. Siksi on myös tärkeää, että liikenteen kokonaistoimivuus on otettu huomioon: niin tiestöön, väyliin kuin raideliikenteeseen on panostettu, unohtamatta pyöräilijöitäkään.

Ilmastonmuutoksen torjumiseksi on tehtävä luultua enemmän ja mahdollisimman nopeasti. Suomen tavoite on olla hiilineutraali vuonna 2035. Siksi toteutamme ilmastotoimia kestäväällä tavalla alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisesti muun muassa turvaamalla luonnon monimuotoisuuden.

On tärkeä keskittyä eriarvoisuuden vähentämiseen ja tasa-arvoisuuden lisäämiseen. Kaikista on pidettävä huolta, eikä ketään jätetä yksin. Tämä hallitus tulee vihdoin viemään päätökseen myös sote-uudistuksen.

Yhteenvetona voin todeta: paljon on tehty ja tästä on hyvä jatkaa, sillä tavoitteet ovat tärkeät, ja niihin on yhdessä sitouduttu. Katseet ovat suunnattuina eteenpäin, ja tämä on huomioitu laajalti. Meidän tehtävänä on varmistaa muutos ihmisten arjessa, ja tätä positiivista muutosta kohti olemmekin hyvää vauhtia menossa tekemällä oikeita päätöksiä ja oikeaan aikaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muistuttaisin kaikkia edustajia siitä, että täysistunnon ollessa kesken välttäisitte valokuvaamista tässä salissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

16.14 **Ari Koponen ps:** Arvoisa herra puhemies! Vaikeina ja kansainvälisestäkin epävakaina talouden aikoina on tehtävä ennustettavaa ja johdonmukaista talouspolitiikkaa. Tavoitteena tulee olla, että kasvatamme lähtökohdista riippumatta Suomea rakentavia ja hyvinvoivia kansalaisia, joilla on edellytykset koko elämän mittaiseen oppimiseen. Osaaminen on Suomen tärkein voimavara kansainvälisessä kilpailussa. Näin ollen koulutuksen ja jokaisen yksilön, eritoten lasten, hyvinvoinnin tukemiseen panostaminen on pohja kaikkien muiden toimialojen tehokkuudelle ja tuottavuudelle.

Tunnetaitojen merkitys näkyy oppimisessa ja koulutyössä päivittäin. Opettajat ja rehtorit kertovat haastavista tunne- ja vuorovaikutustilanteista. Hyvinvoinnin kysymykset ja haasteet nousevat jatkuvasti keskeisiksi ongelmiksi, joita koulu ei enää yksin pysty ratkaisemaan. Opiskeluhollossa ja moniammatillisessa työssä joudutaan resurssien puitteissa keskittymään pääasiallisesti jo olemassa oleviin pulmiin ennaltaehkäisevän työn sijasta, joka kuitenkin mainitaan vahvana Opetushallituksen tavoitteissa.

Walesissa löytyy kehittämismalli, jossa hyvien perustaitojen ja hyvinvoinnin välillä kehitetään koulutusjärjestelmää systeemin kaikilla tasoilla yhtä aikaa, niin valtion, kunnan kuin koulujenkin kanssa. Pilottikouluissa ammattilaiset työskentelevät auttamalla opettajia kasvattamaan vuorovaikutustaitoa ja omaavat kapasiteettia kohdata sekä tunne- että vuorovaikutustaitoja opettelevia lapsia ja nuoria. Näin ollen työ painottuu siihen tärkeimpään eli ennaltaehkäisevään työhön. Myös Suomessa on pilotoitu vastaavaa loistavin tuloksin.

Perustaitojen varmistaminen jokaiselle peruskoulun jättävälle nuorelle ei nykyisellään toteudu. Heikot perustaidot omaavien oppilaiden osuus on kasvanut, ja osaamiserot sukupuolten ja sosioekonomisten ryhmien välillä ovat ilmeiset, kuten uusien Pisa-tutkimus osoittaa. On siis vahvat perusteet sanoa, ettei nykyinen tukemme riitä esimerkiksi laskevien oppimistulosten kääntämiseksi. Trendi on täysin selvä.

Arvoisa puhemies! Kyselyn perusteella valtaosa kansanedustajia kannattaa muun muassa erityisluokkien lisäämistä. Voisi siis olettaa, että eduskunnasta löytyisi tukea oppimisen tuen vahvistamiselle. Luokanopettajia ja erityisopettajia tulisi olla riittävä määrä ja heidän tukenaan moniammatillinen oppilashuolto. Apu tulisi olla saatavilla matalalla kynnyksellä suoraan koululta. Hallitusohjelmassa on perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma, mutta tällaisessa ongelmaksi voi tulla se, että niillä yritetään korjata kaikkia mahdollisia asioita. Olisi tärkeää fokusoida juuri oppimisen tukeen, ja siellä korostetusti tukea tulisi antaa erityisluokkien lisäämiseen ja normaalien perusopetusryhmien tukemiseen.

Päivittäisten kasvu- ja toimintoympäristöjen vaikutus lasten ja nuorten mielenterveyteen on merkittävä. Suojaavia tekijöitä ovat muun muassa sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutustaitojen omaksuminen, turvallisuus, toimijuuden ja osallisuuden kokemukset, ryhmään kuuluminen sekä mielenterveyttä vahvistavien taitojen harjoittelu. Olisi tärkeää, että lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia palveluita, kuten oppilas- ja opiskelijahuoltoa, vahvistetaan sekä kouluun tuodaan uudenlaista toimijuutta ja näkökulmaa. Ratkaisuna nuorten syrjäytymiseen ja myöhempään koulupudokkuuteen pitäisi miettiä opinto-ohjaajien, opettajien ja muiden koulussa olevien aikuisten resursointia siten, että heillä on mahdollisuus kohdata oppilaat yksilöinä ja tunnistaa mahdollisessa koulupudokkuudessa olevat nuoret.

Arvoisa puhemies! Korkeakoulutuksen tutkintotavoitteita ollaan nostamassa tuhansilla ilman lisärahaa. Hallitus valmisteleekin myös mittavaa jatkuvan oppimisen uudistusta, mutta senkin rahoitus on vielä täysin auki. Tuhansien uusien opiskelijoiden koulutus ei hoidu tal-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

koilla. Tarvitaan näkymä siitä, kuinka korkeakoulujen tutkintomääriä voidaan kasvattaa pitäen koulutuksen laatu kansainvälisesti korkealla tasolla. Tämä ei onnistu ilman uusia resursseja.

Ex-pääministeri Rinne sanoi tässä salissa 19.8. kuluvaan vuoteen: ”Meillä on merkittävä satsaus suomalaisen koulutusjärjestelmään. Monen vuoden jälkeen merkittävä satsaus. Miljardien satsaus tällä vaalikaudella koulutukseen.” Voiko tähän lupaukseen luottaa? Koulutuksen rahoituksen on oltava pitkäjänteistä ja koulutuksen järjestäjille ennakoitavaa. Varsinkin hallituspuolueet ovat jo pitkään puhuneet koulutuksen kunnianpalautuksesta. Sen toteutuminen olisikin erittäin kannatettavaa ja todella tärkeää. Täytyy kuitenkin muistaa, että tällä hetkellä se on vasta unelma, ei jo toteutunut asia, kuten annetaan ymmärtää. On sydäntä raastavaa seurata, minkälaisiin [Puhemies koputtaa] täysin toissijaisiin asioihin valtion rahaa syydetään tässä talossa, kun pitäisi pystyä fokuoimaan niihin tärkeimpiin. Koulutukseen investointi on sijoitus tulevaisuuteen.

16.20 **Jari Koskela ps:** Arvoisa puhemies! Kun ensi kertaa käsitelimme tässä salissa hallituksen — silloin Rinteen — ohjelmaa, siinä luki, kuten nyt Marininkin hallituksen ohjelmassa, että ”laaditaan kuntien tilanteesta tuoreimpiin tietoihin pohjautuva arviointi syksyllä 2019”. Nyt syksy on mennyt, ja olemme tässä tilanteessa. Tiedämme ehkä vähän enemmän kuin silloin kesällä kuntien tilanteesta. Vuosi on ollut ennätysvuosi kunnille. Helsinki lienee ainut, joka jää plussan puolelle, ja noin miljardi on se tulossa oleva miinus kuntien kohdalla. Kiitoksia edustaja Lindénille hyvästä seikkaperäisestä historiikista työllisyyskehityksen osalta, mutta kuten me tiedämme, yksi prosentti lisää työllistettyjä on miljardi valtion kassaan. Elikkä nyt tässä, kun sanon, että kunnille tuli miljardi miinusta tänä vuonna, niin se yhden työllisyysprosentin parantuminen tuo vain sen miljardin. Iso rahaahan miljardi on tässä yhteydessä, mutta kun puhutaan kunnista, niin tämä ei välttämättä tule riittämään jatkossa. Tiedämme myöskin sen, että hallitus on tälle vuodelle aikaistanut 237 miljoonaa kilpailukykysovimukseen liittyvää kompensatiota, mutta sekin on vain kompensatio ja se ei siksi paljon kunnissa lämmitä, vaikka on tietysti tärkeä raha tämäkin.

Kunnat velkaantuvat tällä hetkellä, etten sanoisi, hallitsemattomasti. Velka nousee 20 miljardista lähivuosina sinne 30 miljardiin. Me tiedämme, että kunnat investoivat nyt erityisen voimakkaasti, ehkä liikaakin, osittain kyllä ihan järkisyistä ja osittain tulevaisuuden pelossa. Hallitusohjelman kirjauksessa sanotaan: ”Kuntien tehtävät rahoitetaan kestävästi kuntien omilla verotuloilla sekä oikeudenmukaisella ja riittävällä valtion tuella.” Nämä ovat kyllä kauniita sanoja, mutta epäilettkö, etteikö kunnissa ole jo jokainen kynä ja kumi laskettu moneenkin kertaan. Sitten taas valtion asettamat uudet tehtävät valtio lupaa rahoittaa täysimääräisesti, mutta kuten tiedämme, se todennäköisesti tulee tapahtumaan lisävelalla. Tässä vain ihan tiedoksi edustaja Bergillekin, kun hän lupasi, että kuntien asiat hoidetaan moitteettomasti ja sataprosenttisesti.

Olemme juuri läpikäyneet nousukauden, ja todellakin kunnat ovat tässä kunnossa jo nyt, ja ennusteet nyt lupaavat taloudessakin jo pikkuhiljaa laskusuhdannetta, kuten jo Saksassa ja länsinaapurissakin on tapahtunut. Kunnat ovat yhteiskuntamme kivijalka, ja moni asia on liitoksissa kuntien olemassaoloon ja siihen, miten kunnat kykenevät tuottamaan niille annetut tehtävät. Peruspalvelujen ylläpitäminen on suuri haaste nyt jopa maakuntakeskussillekin. Meillä on maassamme kohtaanto-ongelma: 60 000 työpaikkaa odottaa tekijäänsä. Tätä ongelmaa ei ole kyetty ratkaisemaan. On hyvä, että hallitusohjelmassa lisätään uusia koulutuspaikkoja, mutta nyt viimeisten tietojen mukaan niitä lisätään erityisesti yliopisto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

kaupunkeihin ja todellisuudessa me tarvitsisimme toisen asteen koulutuspaikkoja pienemmillä paikkakunnilla, että saisimme sieltä työvoimaa lähialueille ja tällä tavalla myöskin yritykset pysyisivät niissä pienemmissä kunnissa.

Arvoisa puhemies! Meillä on nyt haastava yhtälö edessämme. Meneillään ovat kuntatalouden dramaattinen heikkeneminen ja samalla väestön ja ikärakenteen muutos. Ongelma on erityisen vaikea alle 6 000 asukkaan kunnissa, mutta sama ongelma on myös keskisuurissa kaupungeissa. Ei edes mahdollinen hyvä työllisyyskehitys paikkaa verotulokehitystä tässä yhtälössä. Ikäsidonnaiset menot kasvavat ja työikäisten määrä vähenee lähes kaikkialla Suomessa. Kun vielä kuntien päätöksenteossa ja itse päättäjissä on nähtävissä yhteistyökyvyn puutetta, silloin lopputulos on tämänkaltainen. Päätöksentekoon tarvitaan uutta eteenpäin suuntautunutta potkua, uudenlaista johtamista. Vanhat vuosikymmeniä toimineet johtamismallit eivät tässä muuttuvassa maailmassa enää ole toimivia. Nyt kaivataan uusia avoimen sektorin päättäjiä. Nyt ei ole sijaa omalle tai puolueen edulle. Pitää uskaltaa ja nähdä nenäänsä kauemmaksi. Kunnan, maakunnan ja Suomen etu ovat nyt etusijoilla. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan vahvaa yli puoluerajojen tehtävää yhteistyötä. Jos hallituksen tavoitteena on se, että muutaman vuoden kuluttua Suomessa on 100 kuntaa 300 kunnan sijasta, väitän kyllä, että se ei ole ratkaisu meidän kuntien ongelmiin. — Kiitoksia.

16.25 Matias Marttinen kok: Arvoisa herra puhemies! Käsittelemme tänään valtioneuvoston tiedonantoa pääministeri Sanna Marinin ohjelmasta. Minulle ei ollut yllätys, että pääministeri Rinteen hallitukseen osallistuneet puolueet eivät olleet halukkaita käymään laajoja hallitusneuvotteluita vaan päättivät jatkaa yhteistyötä suoraan uudessa hallituksessa. Nämä uudet hallitusneuvottelut, joissa olisi ollut mahdollisuus päättää uusista työllisyistoimista — jotta yhä useampi suomalainen pääsisi töihin, jotta nuorisotyöttömyyteen puututtaisiin, jotta tärkeiden palveluiden maksatus olisi vahvemalla pohjalla — tämän mahdollisuuden nyt uusi hallitus ja hallituspuolueet jättivät käyttämättä, ja pidän sitä erikoisena ja myös hyvin valitettavana.

Herra puhemies! Hallitusohjelmassa on myös paljon hyvää, kuten panostukset koulutukseen, poliisien palkkaamiseen, liikenteeseen — annan niille kaikille täyden tukeni. Mutta en voi mitenkään ymmärtää, miksi olette rakentaneet hallitusohjelman talouden hiekan päälle. Hallitus lisää menoja ensi vuoden budjetissa yli miljardilla eurolla. Yhteensä menoja lisätään hallituskaudella liki 1,4 miljardilla eurolla. Tämä siitakin huolimatta, ettei uusista tuloista ole tietoaakaan. Suomalaisten verotusta kiristetään, jotta hallituspuolueiden vaalilupaukset saadaan maksettua.

Työn linja on hallitukselta täysin hukassa, ymmärrys siitä, että yhteiskuntamme toimii vain, mikäli mahdollisimman moni voi tehdä työtä. Vain siten saamme kestävästi tuloja, joilla tärkeät palvelut voidaan järjestää. Miksi tämä hallitus sitten verottaa raskaimmin sitä, mitä tarvitsemme eniten, eli työntekoa? Suomessa tuloverotus on Euroopan tasolla jo valmiiksi raskaasti verotettua. Ruotsiin verrattuna keskituloinen palkansaaja maksaa lähes 5 prosenttiyksikköä kireämpää tuloveroa. Ensi vuonna tavallisella insinöörillä ja sairaanhoitajalla jää vähemmän käteen kuin tänä vuonna, keskituloisella perheellä yli 300 euroa vähemmän. Miten ihmeessä tällainen politiikka kannustaa ihmisiä ottamaan työtä vastaan ja ponnistelemaan yhä enemmän?

On myös kyseenalaista, miten hallitus laittaa lihoiksi 3 miljardia euroa valtion tuottavaa omaisuutta budjetin tilkkeeksi. Se ei ole myöskään vastuullista eikä viisasta talouspolitiikkaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Hallituksen heikoin lenkki on kuitenkin sen työllisyyspolitiikka. Hallitus on asettanut tavoitteekseen 60 000 uutta työllistä seuraavien vuosien aikana. Julkisen talouden tasapaino nojaa vahvasti työllisyyden kasvuvaraan. Sen sijaan, että hallitus tekisi nyt ohjelmassaan päätökset, joilla yhä useampi pääsee töihin, tämä päätösten valmistelu on siirretty kolmikantapöytiin. Julkisuuteen tihkuneet tiedot kertovat, että työ kangertelee siellä pahoin. Mitä tämä hallitus tekee, jos ja kun valmistelusta ei saada riittäviä keinoja? Jätättekö päätökset tekemättä, jolloin samalla koko talouden linjanne valuu hiekkiaan, vai löytyykö teiltä rohkeutta tarvittaessa ohittaa myös tämä kolmikantavalmistelu? Tämä jää nähtäväksi.

Eduskunnan tietopalvelun laskelman mukaan hallituksen budjettiesitys vähentää työllisyyttä 5 000 hengellä — siis vähentää. Mikä se sellainen hallitus on, joka julistaa lisäävää työllisyyttä mutta onnistuu budjetillaan vain työllisyyttä vähentämään? On erikoista, että erityisesti keskusta, jota olen pitänyt vastuullisena puolueena, on ollut valmis hyväksymään muutta mutkitta osallistumisen tähän vihervasemmistohallitukseen. Keskustan puheenjohtaja Katri Kulmuni totesi jo viikkoa ennen hallituksen nimittämistä A-studiossa, että keskustalla ei ole mitään tarvetta muuttaa yhtä ainutta pilkkua hallitusohjelmasta — yhtä ainutta pilkkua hallitusohjelmasta. Tämä siitä huolimatta, että lukuisat asiantuntijat — kuten talouspolitiikan arviointineuvosto, Euroopan komissio, eri tutkimuslaitokset ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF — ovat kritisoineet hallituksen talouslinjaa ja työllisyystoimien puutetta. Te, hyvät keskustalaiset, olette menossa hallitukseen, jonka ohjelmaan lisäksi, Lännen Median tutkimuksen mukaan, kaksi kolmesta keskustan kannattajasta on tyytymätön, [Ari Koposen välihuuto] siis kaksi kolmesta. Jos ette siis usko meitä kansanedustajia täällä oppositiossa, niin uskokaa nyt sentään asiantuntijoita, jotka ovat esittäneet huolensa hallitusohjelmasta, ja teidän äänestäjänne, jotka ovat tyytymättömiä tähän vihervasemmistolaiseen politiikkaan. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa herra puhemies! Toivon kaikesta huolimatta hallitukselle päätöskykyä ja rohkeutta, vaikka en hallituksen ohjelmaa voikaan kannattaa. Pahinta Suomelle olisi hallitus, joka ei kykene uudistuksiin, joita maamme tarvitsee.

16.31 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämän hallitusohjelman hyvät asiat on tuotu esille moneen kertaan tässä salissa tänään, ja niitä todellakin riittää. Yhden näkökulman haluaisin vielä nostaa esille, ja se on turvallisuus. On äärettömän tärkeää, että hallitus lisää nyt poliisien määrää 300 henkilötyövuodella ja että samalla myös säädetään enimmäisvasteajat poliisille. Tämä palvelee ennen kaikkea tilannetta tuolla harvaan asutuilla ja syrjäisillä seuduilla, joilla poliisin vasteajat ovat tällä hetkellä todella kohtuuttomat — esimerkiksi Savukoskella 71 minuuttia. On erittäin tärkeää, että nyt viranomaisvoimaa saadaan turvaamaan myös tämä harvaan asuttujen alueiden turvallisuus.

Turvallisuutta lisää myös hallitusohjelman kirjaus siitä, että kielteisen päätöksen saaneille turvapaikanhakijoille asetetaan tekninen valvonta. [Jenna Simula: Joko on asetettu?] — Tämä tekninen valvonta ollaan tuomassa varmasti ensi kevään aikana tänne eduskunnan käsittelyyn, ja kun perussuomalaisissa näytään olevan erittäin kiinnostuneita tästä, niin toivotaan sitten tukea tälle erinomaiselle hallituksen esitykselle.

Näin Suomen pohjoisimpana kansanedustajana ja intohimoisena erämiehenä olen myös erittäin tyytyväinen siitä, että metsästyksen ja kalastuksen edellytykset tullaan turvaamaan ja että hallitusohjelmaan on myös kirjattu, että aselainsäädäntöä ei kiristetä, vaan aselupakäytännöt yhdenmukaistetaan koko maassa — mikä on ollut pitkään tärkeä tavoite myös tuolla hallintovaliokunnan puolella. [Jenna Simulan välihuuto — Puhemies koputtaa]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Tärkeimpänä asiana pidän kuitenkin sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus toteutetaan kansanvaltaisten maakuntien kautta. Se on ensimmäinen vaihe, ja itse keskustalaisena näen, että se on myös kivijalka sille, että jossain vaiheessa meillä on maakunnat, joille voidaan siirtää valtaa täältä keskushallinnolta, ja että asioista voidaan päättää mahdollisimman lähellä niitä ihmisiä, joita ne asiat koskettavat.

Perussuomalaisten edustaja Koskelalle, joka puhui äsken, kiitokset rakentavasta puheenvuorosta ja kuntatalouden huomioimisesta. Se on myös hyvin otettu huomioon tässä hallitusohjelmassa. Mutta tässä samalla täytyy kyllä ihmetellä sitä, millä tavalla perussuomalaiset käyttivät sen ajan omassa ryhmäpuheenvuorossaan tänään. Te päätitte hyökätä tänään politiikallanne jo valtiosääntöä kohtaan, ja toivon, että kun ryhmäpuheenjohtajanne Ville Tavio salista poistui, hän lähti lukemaan perustuslakia. Muutamia asioita olisi nimitäin sieltä kerrattavana.

Teidän esittämänne vaihtoehto on jäänyt kyllä hyvin ohueksi, ja omasta vaihtoehtobudjetistanne puuttuu lähes miljardi euroa. Millä tavalla te kuvittelette, että tämä on uskottavaa oppositiopolitiikkaa? [Ari Kopenen välihuuto] Samaan aikaan te olette aktiivisesti leittäneet disinformaatiota erilaisista asioista sosiaalisessa mediassa ja myös tänään täällä salissa. Itse katson, että näin ei voi olla kyllä sivistysvaltiossa, ja toivon, että kaikki vastuulliset poliitikot myös siellä perussuomalaisten sisällä — vetoan teihin, koska teitänkin on: paljastakaa tämä bluffi. Ja katson koko oppositioon, kokoomukseen ja kristillisdemokraatteihin: puhutaan asioista asioiden oikeilla nimillä, käytetään oikeita lukuja ja pysytään totuudessa aivan jokainen, oltiin sitten hallituksessa tai oppositiossa. — Kiitos. [Janne Heikkinen: Olipa hyvä puheenvuoro! — Hannu Hoskonen: Erinomainen puheenvuoro! — Toimi Kankaanniemi: Ei ollut mitään asiaa!]

16.34 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa herra puhemies! Pilkkuakaan ei ole tarvetta muuttaa hallitusohjelmasta, kuultiin viime viikolla ja on kuultu tänään täällä useamman kerran. Hallitusohjelma on siis sama kaikkine hyvine ja huonoine puolineen. Syksyn aikana useammalta taholta, ei vain kokoomuksen, on esitetty huoli hallituksen talouspolitiikasta, joten olisin pitänyt vastuullisena, että tältä osin olisi pilkun paikkaa vaihdettu ja esitetty muun muassa keinoja työllisyystavoitteen saavuttamiseksi. Tämä on tarpeen, jotta kaikki hyvät tavoitteet voitaisiin saavuttaa ja rahoittaa muutoinkin kuin verottamalla ja velkaantumalla. Mitä pidemmälle ratkaisuja siirretään, sen kalliimmaksi ne tulevat. On aika kääriä hihat ja ryhtyä tekoihin sanojen sijaan. Toivottavasti täältä löytyy puolin ja toisin sitä yhteistyön henkeä, jota pääministeri Marin täällä tänään peräänkuulutti.

Yhteistyötä ja asioiden eteenpäinviemistä tarvitaan muun muassa mielenterveyspalveluiden parantamiseksi. Mielenterveyden häiriöistä kärsii noin 20 prosenttia nuorista eli joka viides meidän nuoristamme. Tämä tarkoittaa 30 oppilaan luokassa sitä, että siellä on noin kuusi nuorta, jotka kärsivät eriasteisista mielenterveyden häiriöistä. Osa näistä on lieviä, mutta osa aiheuttaa lapselle ja nuorelle suurta kärsimystä ja toimintahaittaa. Kaikista ikäryhmistä nimenomaan nuoruusikäisten, 12—18-vuotiaiden, keskittyminen erikoissairaanhoidon kasvaa tällä hetkellä kaikista eniten. Nuorten osuus on kahdeksankertaistunut vuodesta 1994. Suomessa mielenterveyshäiriöiden kokonaiskustannukset ovat noin 11 miljardia vuodessa OECD:n arvioiden mukaan. Kysymys on siis isosta kansanterveydellisestä ongelmasta, mutta tästä huolimatta meidän mielenterveyspalvelut ovat pahasti retuperällä. Lyhyistä hoitonojoista ja matalan kynnyksen palveluiden saatavuudesta hyödynme me kaikki.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Meidän poliitikkojen on nyt pidettävä huoli siitä, että apua kun tarvitsee, sitä myös saa. Jokainen apua tarvitseva ansaitsee mahdollisuuden. Jokaisen mielenterveys on arvokas. Tämän johdosta todella toivon, että löydämme yhdessä myös varat esimerkiksi terapiatakuun toteuttamiselle.

Arvoisa puhemies! Oikeusministeriön osalta talousarvioesityksestä löytyy varsin monta kannatettavaa kirjausta, ja niistä haluan edelleenkin hallitusta kiittää, kuten jo syksyllä tein.

Huolissani olen kuitenkin siitä, että hallitusohjelmassa ummistetaan edelleen silmät järjestäytyneen rikollisuuden osalta, kun samalla kuitenkin tunnukselliset rikollisjengit kasvavat ja niiden toimintarakenteet ovat muutoksessa. Edustaja Hannakaisa Heikkinenkin nosti tänään puheessaan esille järjestäytyneen rikollisuuden turvallisuusriskinä, ja Marinin hallituksella olisikin ollut mahdollisuus kirjata hallitusohjelmaan, miten hallitus on ajatellut vahvistaa järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa.

Arvoisa puhemies! Oikeudenhoitoon tulee lisää rahoitusta, kuten edustaja Adlercreutz täällä totesi, ja se on positiivinen asia ja tarkoittaa sitä, että hallitus on ymmärtänyt sen, ettei rikosvastuun toteutumisen kannalta merkityksellistä ole ainoastaan poliisin resurssit vaan koko ketjun resursointi. Vakava huolenaiheeni on kuitenkin se, että loppuketjun lisäresursointi ei ole ollenkaan riittävää. Syksyn aikana saamiemme selvitysten perusteella on selvää, että resurssit ovat oikeushoidossa niin niukat, että määrärahalisäyksistä huolimatta niin syyttäjien kuin tuomareiden määrät vähenevät tulevina vuosina. Todellisuudessa tilanne on tällä hetkellä se, että esimerkiksi syyttäjien pöydillä pinot ja jonot ovat täysin kestävämmällä tasolla. Syyttäjiä Suomessa on noin 370 ja vuosittain hoidettavia asioita yli 90 000, ja määrä vain kasvaa. Viimeksi joulukuun alussa julkisuuteen tuli poikkeuksellisen laaja tutkinta, jossa Tor-verkossa on kaupattu muun muassa huumeita ja aseita. Poliisin puolelta on jo todettu kokonaisuuden tuottavan poliisille valtavan tutkintojen suman, mutta se ei koske vain poliisia vaan sama juttusuma siirtyy ketjussa eteenpäin. Määrärahasuhteeseen on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska muun muassa kehyskauden loppupuolella poliisin määrärahat kasvavat, kun taas oikeusministeriön hallinnonalan resurssit vähenevät. Tämä on todella huolestuttavaa.

Kolmas huolenaiheeni on tietojärjestelmä uudistus eli niin sanottu Aipa-hanke, joka on viivästynyt nyt jo kolmella vuodella ja jonka kustannusarvio on ylittynyt roimasti. Viimeksi kuulin, että käräjäoikeudet, jotka ovat ottaneet sen koekäyttöön vaillinaisena, ovat palanneet takaisin vanhaan järjestelmään, koska ongelmat olivat edelleen niin suuria. [Puhemies koputtaa] Tältä osin on hallituksen ja oikeusministerin pidettävä todellakin huoli siitä, ettei Aipan rahoitus ole poissa myöskään henkilöstöresursseista. — Kiitos.

16.40 Joonas Könttä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun Suomi hiljalleen rauhoittuu jouluun, varaudumme me myös samalla uuteen vuosikymmeneen. Tuo vuosikymmen tuo paljon uutta mutta sisältää myös paljon haasteita. Sen vuoksi hallituksen toimintakyky ja mahdollisuus tarttua suuriinkin uudistuksiin on välttämätön. Pilkkua on viilattu tarpeeksi, ja tämä hallitusohjelma on hyvä paketti. Nyt tarvitaan työtä ja tuloksia. Uusi punamulta on se pohja, josta tämä maa kumpuaa kohti parempaa uudistusten vuosikymmentä, ja mielestäni tämä hallitusohjelma luo hyvät eväät Suomen rakentamiselle kohti 2030-lukua. Aluepolitiikka ja koko Suomi — ne kuvaavat uuden punamullan hallitusohjelmaa. Tämä hallitusohjelma on ennen kaikkea koko Suomen ja kaikki suomalaiset huomioiva ohjelma, jossa aluepolitiikka on nostettu keskeiseen osaan ensimmäistä kertaa liki 10 vuoteen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa puhemies! Tämä maa tarvitsee aluepolitiikkaa, alueiden erilaisuuden ymmärtävää politiikkaa, jossa maakuntien keskuskaupungit menestyvät, jossa pienet kunnat menestyvät ja jossa myös pääkaupunkiseutumme menestyy, kaikki omilla vahvuuksillaan, kaikki omalla tavallaan. Tähän tämä hallitus tulee tarttumaan. Heikommasta pidetään huolta ja vahvemmalle annetaan eväitä auttaa. Kaikille, siis aivan kaikille, annetaan Suomessa samat avaimet menestykseen, oli sitten pk-yrittäjä, syrjäseudulla asuva opiskelija tai eläkeläinen. Kaikki suomalaiset on pidettävä mukana.

Arvoisa puhemies! Oikeistokonservatiiviselle oppositiolle on syytä kerrata, mitä uusi punamulta luo tästä maasta, sillä tulevaisuutta rakennetaan hyvin monella tapaa. Hallitusohjelma mahdollistaa MAL-sopimusten laajentamisen, jonka myötä Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaltaiset kaupungit pääsevät mukaan suurten kaupunkien kehittämisohjelmaan. Aiemmin tämän erityiskohtelun piirissä ovat olleet pääkaupunkiseudun lisäksi vain Oulun, Tampereen ja Turun kaupunkiseudut. Pääradan kehittäminen laajennuksineen luo edellytykset poikittaisyhteyksien kehittämiseen koko maassa. On selvää, että hyvät yhteydet ja saavutettavuus määrittävät myös alueiden kehittymistä. Siksi tarvitsemme panostuksia koko Suomen liikennehankkeiden kehittämiseen.

Hallitusohjelman hyvien kirjauksien lista on pitkä: Koko Suomen asia, työ ja yrittäjyys, oikeudenmukaisuuden edistäminen, sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntoon laittaminen, maakuntamalli. Kyse on tämän maan palvelemisesta, kyse on tämän maan asukkaiden, suomalaisten, edun ajamisesta. Liikenneinvestoinnit asumisen, yrittämisen ja työnteon mahdollistamiseksi koko maassa, haja-asutusalueilla ja kaupungeissa, lähiöissä ja maaseudulla. Hallitusohjelmassa todetaan, ettei hallitus tee työvoimapolitiikassa toimia, joilla on negatiivinen työllisyysvaikutus, ilman että se tekee samalla tehokkaampia työllisyyttä parantavia toimia. Tästä periaatteesta on syytä pitää kiinni. Metsienkäytöstä ja maataloudesta ei tingitä. Yrittäjien ja yritysten verotusta ei kiristetä. Koulutuksesta tehdään työelämälähtoisempää.

Arvoisa puhemies! Ammatilliseen koulutukseen ja työpaikoilla tapahtuvan oppimisen edistämiseen palkataan uusia opettajia. Lapsiperheiden palveluita parannetaan ja perhevapaita lisätään, pienimpiä eläkkeitä korotetaan. Poliiseja on jo päätetty palkata lisää. Sotilaita on jo päätetty palkata lisää. Uudet laivat merivoimille on jo päätetty hankkia, ja uudet hävittäjät Ilmavoimille hankitaan suunnitellusti.

Lisää työtä, turvallisuutta ja tulevaisuutta. Tämän hallituksen hallitusohjelmassa keskuksen kädenjälki näkyy erittäin vahvasti. Uskon, että toimeenpanemalla tämän hallitusohjelman linjauksia 2030-luvun haasteet ovat voitettavissa, ja olen erittäin tyytyväinen, että nimenomaan keskusta ja keskustalaisuus näkyvät tässä uuden punamullan hallitusohjelmassa.

16.45 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Saavuin tänään Helsinkiin lentokenttäjunalla, ja tuossa junassa viereeni istui kolme leikki-ikäistä lasta ja päiväkodin hoitaja. Nuo lapset kertoivat, että he olivat menossa Seurasaareen katsomaan joulukuusia. Yksi lapsista, kolmevuotias poika, kertoi minulle myös, että hän oli kotona äidin, isän ja isoveljensä kanssa tehnyt huoneensa ikkunaan lumipalloja paperista. Päiväkodin hoitaja kertoi, miten hyvä on työskennellä päiväkodissa, jossa ryhmäkoko on sopiva. Hänellä oli koke-musta toisenlaisestakin todellisuudesta.,

Arvoisa puhemies! Kuten pääministeri Marin tänään kertoi, hallituksen tavoite on lisätä työllisyyttä ja vähentää eriarvoisuutta koko maassa. Tekoja on jo tulossa, ja päätöksiä on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tehtykin. Saamme vajaan kuukauden kuluttua vuodenvaihteessa kohennuksia monella tavalla heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten arkeen. Parannamme lapsilisiä niissä perheissä, jotka ovat erityisesti lapsiperheköyhyyden keskellä. Teemme pienimpiin eläkeisiin korotuksia. Myös perusväylänpitoon koko maassa on tulossa lisää rahaa. Varhaiskasvatuksessa ryhmäkojoja pienennetään niin, että ne ovat sopivampia koko Suomessa. Myös yritysalamä tuetaan monella tavalla: yrityksille muun muassa järjestetään mahdollisuus tuplatoistoihin. Paljon on tehty, mutta kaikkia toki ei ole vielä tehty, vaan hallituksella on paljon työtä edessä. Niin kuin tänään on kuultu, yksi keskeisimpiä hallituksen toimia on se, että meidän täytyy saada lisää työtä koko maahan.

Mutta keskustassa olemme hyvin tyytyväisiä siihen, että tämän keskusta-vasemmistohallituksen ohjelma vahvistaa monin tavoin sitä, että meillä Suomessa lapsilla, nuorilla, kaikenikäisillä niin täällä pääkaupunkiseudulla kuin koko maassa olisi entistä paremmat mahdollisuudet asua ja käydä koulua, opiskella, tehdä työtä. Suomessa jokaisella lapsella tulee olla tasaveroiset mahdollisuudet asuinpaikasta ja oman perheen varallisuudesta tai muista seikoista riippumatta. Siksi on erinomaista, että hallitusohjelma monin tavoin painottaa lapsiperheiden tukemisen tärkeyttä ja kiinnittää huomiota myöskin parisuhteiden vahvistamiseen. Ohjelma on kaikin tavoin lasten, nuorten ja perheiden kannalta erinomainen. Hallitus ei pelkästään puhu vaan myös toimii tämän hyvän hallitusohjelman pohjalta ja perustalta. Siksi tuosta hallitusohjelmasta ei tässä vaiheessa eikä nyt hallituksen vaihtuessa ollut syytä vaihtaa sitä pilkkuakaan, josta täällä salissa on tänään puhuttu. Nyt punamultahallitus tarvitsee yhteistyökykyä, jotta me viemme tämän hyvän ohjelman päätökseen.

Arvoisa puhemies! Tulokset puhuvat puolestaan, ja ensimmäisiä hedelmiä tästä hyvästä hallitusohjelmasta me saamme todella jo heti vuodenvaihteessa, kun muun muassa pienimmät lapsiliset ja eläkkeet nousevat. Jotkut oppositiossa ovat jo kuvaannollisesti laittaneet kirveen puun juurelle, mutta kyllä meidän täytyy olla kärsivällisiä ja vielä hiukan odottaa noita työn tuloksia tuo muutama viikko, jolloin ne konkreettisesti näkyvät kansalaisten arjessa. Maan rakentaminen on pitkäjänteistä työtä, ja tarvitsemme ratkaisuja, mutta myös malttia. Aivan erityisesti tarvitsemme yhteistyötä yli puoluerajojen ja myös hallituspuolueiden ja opposition kesken. Yhdessä tämä maailman paras maa on rakennettu ja rakennetaan myös jatkossa.

16.50 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Aikaisempaan debattiin viitaten tervetuloa myös Hämeeseen katsomaan, millä tavalla ilmastoteot ja elinkeinoelämän kilpailukyky kävelevät käsi kädessä. Vien teidät ilman muuta mielelläni esimerkiksi Lahteen, tulevaan Euroopan ympäristöpääkaupunkiin vuodelle 2021, jossa on panostettu kiertotalouteen, vesiosaamiseen, ylläpidetään viljaklusteria lähiruuan hyväksi ja jonka ympärillä on Suomen rahatalouden keskittymä. Tai vien teidät mielelläni Hämeen toiseen päähän, esimerkiksi Forssaan, jossa yrittäjyydellä nimenomaan korvataan muovituotteita tällä hetkellä ja sitä kautta nostetaan Suomea maailmankartalle.

Arvon kollega, edustaja Halla-aho, joka ei valitettavasti enää ole salissa, vien erityisesti teidät mielelläni tänne viitaten aiempaan puheenvuoroonne. Hallituksen rivakka uudelleenjärjestäytyminen aiemman hallitusohjelman päälle osoitti, että kyllä, suomalaisella tavalla toimia pystytään ratkaisuihin. Se on kuitenkin myönnettävä, että sekavaltahan tämä soppa lopulta varmasti näytti monissa kodeissa ja työpaikoilla, ja siksi eduskunnan on pystyttävä jatkossa parempaan. Meidän on paremmin kerrottava, mitä me teemme ja kenen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

kanssa. Tämä hallitusohjelma pystyy siihen parempaan, kunhan me sitä yhdessä viemme eteenpäin.

Arvoisat opposition kollegat! Aikanani partiossa opin, että saat, mitä annat. Todella saat sen, mitä olet itse valmis antamaan. Niin pitkään kuin oppositio, mukaan lukien kokoomuksen puheenjohtaja, edustaja Orpo, manaa Suomea maanrakoon, niin pitkään yrittäjät eivät uskalla investoida, palkankorotuksen kanssa viivytellään, perheitä ei uskalleta perustaa, ja ihmiset eivät uskalla valmistua kouluista työelämään. [Toimi Kankaanniemi: Ai se olikin Orpon syy? Hyvä tietää!] Nyt arkijärki käteen. Ettäkö tämä maa olisi reilussa puolessa vuodessa päässyt siihen jamaan, että meidän tulisi manata täällä näin huolestuttavia tulevaisuudenkuvia? [Antti Kurvinen: Nyt puhutaan asiaa!] Löysin itse asiassa Ilta-Sanomista vuodelta 1995 edustaja Zyskowiczin kommentin, jossa hän painotti erityisesti psykologian merkitystä talouden kehityksessä. Nostaisin sen tähän päivään, koska se sopii tähän keskusteluun kuin nenä päähän [Välihuuto keskeltä] ja erityisesti tähän hallitusohjelmaan. Kyllähän talouden kohentamisessa ja luottamuksen kasvattamisessa on kyse myös psykologiasta ja siitä, millä tavoin me toisiamme ja suomalaisia täällä puhuttelemme.

Täällä salissa ei ole puhuttu juurikaan pitkän ajan kehityksestä, vaikka me olemme sen vartijoita sanan parhaimmalla merkityksessä. Muistutukseksi, että viime hallituskaudella kuntatalouden ymmärtämiseen tuli ryhtiliike, josta ei ole luovuttu tässä hallitusohjelmassa. Viime hallituskaudella muun muassa kuntien lakisäätteisiä velvoitteita vähennettiin, eriarvoistumista vähennettiin, ja nyt vastuun kantamista siltä osin jatketaan.

Viime kaudella puoluepoliittiseen jarrutteluun kaatuneen sote-uudistuksen maaliin saaminen on nyt kriittisesti etusijalla tässä hallitusohjelmassa. Jo liian pitkään vellonut sote-uudistus on tehnyt kuntien tulevaisuudennäkymistä sumuisia. Sitä ei voi varmastikaan kukaan kiistää tässä salissa. Sote-uudistuksesta on tehty aivan liikaa valtopoliittinen lyömäase, vaikka kyse on ennen kaikkea meidän suomalaisten tasa-arvoisista sote-palveluista. On viimeinen hetki viedä sote-uudistusta eteenpäin voimallisesti. Ja toivon todella, että kokoomuskaan ei sitä jarruttele manaamalla miinusmerkkistä lukua sinne maakuntauudistuksen puolelle, koska kyllähän sotessa on kyse myös siitä, että kokonaisuus on hallussa, tiedolla johdetaan ja esimerkiksi ennakoivaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään.

Orpo kysyi tänään, että kertokaa niitä asioita, mistä pienen ja keskisuuren yrityksen yrittäjä innostuu. Minä kerron terveisiä Päijät-Hämeestä ja Kanta-Hämeestä: meidän yrittäjät innostuvat siitä, että me saamme lisää työntekijöitä, saamme tämän maan talouden parempaan kuntoon, luomme heille turvaa, turvallisen kasvuperän investoida, ja pääsemme sitä kautta yhdessä eteenpäin. Toivon siihen tulevaisuususkoihin asennetta koko tältä salilta ja pidän tätä hallitusohjelmaa hyvänä pohjana tälle yhteistyölle.

16.55 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Eduskunta on käynyt kattavan keskustelun Antti Rinteen hallituksen ohjelmasta jo kesäkuussa, ja nyt puoli vuotta myöhemmin pääministeri Sanna Marinin hallitus on ottanut hallitusohjelmakseen tämän saman ohjelman — ja miksi ei olisi ottanut: kuluneet puoli vuotta ovat vahvistaneet sitä käsitystä, että Suomi tarvitsee juuri tällaisen hallitusohjelman.

Osallistava ja osaava Suomi ottaa huomioon koko Suomen ja kaikki suomalaiset. Minulle keskustalaisena on tärkeää, että nyt kun siihen on mahdollisuus, niin panostuksia suunnataan voimakkaasti heikoimmassa osassa olevien suuntaan. Hallitusohjelman mukaisesti köyhimpien eläkeläisten asema paranee, samoin parannetaan pienituloisten lapsi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

perheitten toimeentuloa. Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen tai opintorahan huoltajakorotuksen nostot ovat pieniä yksityiskohtia, joilla on suuri vaikutus näiden etujen saajille. Tämä keskusta-vasemmistohallitus on köyhän asialla.

Erityisen iloinen olen siitä, että aluepolitiikka näkyy tässä hallitusohjelmassa niin vahvana. Aluepolitiikan yhtenä tavoitteena on alueiden välisen ja kuntien sisäisen eriytymisen vähentäminen. Kaikille alueille on annettava mahdollisuus. Kaiken keskittäminen keskukseen jättää vajaakäytölle monet tämän maan laajat mahdollisuudet, esimerkkinä muun muassa maa- ja metsätalouden rajattomat mahdollisuudet. Hallitusohjelman kirjaukset maakuntien roolin vahvistamisesta ja alueellisen elinvoiman tukemisesta sekä satsaukset perusväylänpitoon ovat mitä parasta aluepolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Viimeisen puolen vuoden aikana hallitusohjelmaa on opposition taholta kritisoitu monin eri tavoin. Minusta ohjelma on hyvä, eteenpäin katsova, ja se on myös maltillinen ja järkevä. Hallitusohjelma ottaa huomioon tosiasiat ilmastonmuutoksesta kaupungistumiseen sortumatta ylilyönteihin. Kotimainen ruuantuotanto ja metsien kestävä käyttö on kannattavaa ja mahdollistavaa myös tulevaisuudessa. Kotimaisen ruoan tulevaisuus turvataan. Maatalouden kannattavuuden paraneminen luo pohjaa maamme huoltovarmuudelle. Metsien hoitaminen lisää hiilinielua ja luo raaka-ainetta puurakentamiseen eli hiilivarastojen rakentamiseen. Hiilijalanjäljen tulee olla aina minimi, mikä tarkoittaa sitä, että jatkojalostus on tehtävä mahdollisimman lähellä raaka-ainevarantoja, ja tämä myös on aluepolitiikkaa. Hallitusohjelma on kunnianhimoinen, esimerkeiksi käyvät vaikka kansallisen biokaasuohjelman laatiminen, koko Suomen elinvoiman kehittäminen ja sitten myös nämä ilmastotavoitteet ja niitten saavuttamiset.

Hallitusohjelman tavoitteena on myös työllisyysasteen nostaminen 75 prosenttiin ja työllisten määrän vahvistuminen vähintään 60 000 henkilöllä vuoden 2023 loppuun mennessä. Tähänkin pääsemme, kun edistämme lainsäädännöllä ja tukitoiminnoilla uusia investointeja koko Suomeen. Kunnianhimoa löytyy hallitusohjelmasta, mutta samalla se on ihmisten kannalta mahdollisimman oikeudenmukainen ajatellen koko Suomea.

Arvoisa puhemies! Annan täyden tukeni tälle hallitusohjelmalle. Töitä on tehtävä yhdessä sen eteen, että hallitusohjelman kirjaukset konkretisoituvat ja suomalaisten arki on turvattu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Arvoisat edustajat, muistutan nyt toisen kerran tunnin sisään mitä kohteliaimmin siitä, että täysistunnon aikana tässä salissa valokuvaaminen ja videokuvan ottaminen on kielletty.

17.00 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa puhemies! Rinteen hallituksen matka on ollut täynnä kriisejä, ja niistä viimeinen lopetti sen toiminnan. Kriisi-sanon historia tulee kreikan kielestä, ja se tarkoittaa käännekohtaa — hetkeä, jolloin yksilö tai organisaatio voi kääntää sen suuntaa joko paremmaksi tai huonommaksi. Onnittelten hallitusta siitä, että te ette muuttaneet suuntaa enää huonommaksi. Ette muuttaneet mitään. Teillä oli historiallinen mahdollisuus tutkia ne virheet, mitä Rinteen hallitusohjelmassa oli, ja korjata ne. Ainahan niitä virheitä on. Hölmöyttä ei aina ole virheiden tekeminen, vaan hölmöyttä on virheiden korjaamatta jättäminen. Pilkkuakaan ette muuttaneet. Siksi voisin aivan yhtä hyvin pitää kaikki vanhat puheeni uudelleen ja jatkaa siitä, mutta en sitä tee.

Hallitus on tänään pyytänyt kokoomusta mukaan yhteistyöhön. Minä uskon ja itse asiassa tiedän, että me voimme tietyissä asioissa tehdä yhteistyötä. Minä haluan tehdä yhteis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

työtä. Mutta haluan myös, että hallitus tunnustaa sen hienon työn, mitä kokoomus on vaihtoehtobudjetissaan tehnyt. Se esittää, miten ihmisille tärkeät asiat voidaan tehdä taloudellisesti kestävästi. Kokoomus on näyttänyt, miten ihmiseen ja ihmisen kykyyn innovoida ja ratkaista ongelmia voidaan luottaa. Me olemme osoittaneet, että kekseliäisyyden tukahduttaminen ja ahdistuksen voimistaminen ei ole pakollista.

Arvoisa puhemies! Me olemme täällä ajamassa koko Suomen etua, mutta minun on pakko nostaa esiin myös oma vaalipiirini, Kaakkois-Suomi. Me olemme suurien etäisyyksien ja vanhenevan väen alue. Meillä ihmiset muuttavat pois ja jättävät kunnat täysin pulaan. Meille kaikkein tärkeintä olisi yrittäjyyden tukeminen ja työpaikkojen luominen. Sitä helpottaisi esimerkiksi paikallisen sopimisen vahvistaminen. Sen sijaan te teette päivittäisiä toimia. Polttoaineveron korotus ja kotitalousvähennyksen leikkaus ovat niitä yrittäjiin ja yrityksiin negatiivisesti osuvia toimia. Ne myös vaikeuttavat lapsiperheiden ja ikäihmisten vapautta valita asuinpaikkansa. Kokoomuksen vaihtoehtobudjetin vastuullisesti esitetty tuhannen miljoonan euron työn verotuksen kevennys olisi ollut juuri näitä asioita, mitä ihmiset tarvitsevat. Kaakkois-Suomen rooli on Suomen tulevaisuudessa äärimmäisen tärkeä, älkääkä unohtako sitä. — Kiitos.

17.03 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Vuonna 2011 muodostettiin Kataisen hallitus, ja siihen lähti mukaan kuusi puoluetta. Tuollainen kuuden puolueen hallitus oli täysin toimintakyvytön, eli se ei pystynyt tekemään päätöksiä isänmaan parhaaksi. Tuloksia ei tullut, ellei niiksi katsota työttömien määrän kasvua 100 000:lla, valtionvelan kasvua 20 miljardilla, veronkiristyksiä ja kuntakriisiä ja niin edelleen. Niinpä tuosta hallituksesta lähtikin ensimmäisenä vasemmistoliitto yhteisöveron alentamisen takia, sitten lähtivät vihreät ydinvoimapäätösten takia ja lopulta lähti pääministerikin Brysselin lihapatojen äärelle ja tuli uusi Stubbin hallitus. Eli tällainen laajapohjainen hallitus on keho hallitus aina. Siellä on sisässä jo valmiina riidat. Niin tarkkaa hallitusohjelmaa ei voida tehdä, että kaikki asiat pystyttäisiin sinne kirjaamaan yksiselitteisesti, ja vaikka pystyttäisiinkin, niin aina tulee yllätyksiä joko kotimaasta tai ulkomailta — ja tänä päivänä hyvin usein todellakin myös ulkomailta.

Arvoisa puhemies! Tämä Marinin hallitus on historiallisen vasemmistolainen, sosialistijohtoinen hallitus. Siinä on viisi puoluetta — ei kuutta niin kuin Kataisen hallituksessa vaan viisi — ja niillä kaikilla viidellä on monissa asioissa erilainen linja. [Antti Kurvinen: Eikö köyhän asia ole tärkeä?] Lisäksi näiden puolueiden sisällä on vahvoja jakolinjoja: sosiaalidemokraateilla [Antti Kurvisen välihuuto — Puhemies koputtaa] oikeistodemarit ja vasemmistodemarit, keskustalla porvarihakuiset ja punamultalinja, vihreillä ympäristöintoiset ja sosiaalipainotteiset, vasemmistoliitolla duunarit ja valkokaulussosialistit — ja yksi on jopa tunnustautunut puhtaasti kommunistiksi. RKP:llä jakolinja taitaa kulkea muun muassa Pohjanmaa—Etelä-Suomi-välillä. Tällaiset jakolinjat huomioon ottaen hallituksessa on kymmenkunta erilaista voimaa taistelemassa keskenään. Se ei lupaa hyvää. [Hannakaisa Heikkisen välihuuto] On hyvin todennäköistä, että kun eteen tulee vaikeita asioita ja yllätyksiä, niin tämän hallituksen kestävyys ei ole riittävä. Nyt jo nähtiin tässä joulun edellä — tai viimeisen parin viikon aikana — miten Posti-sekoilu ja al-Holin asiat kaatoivat — tai Posti ja valtion omistajapolitiikka kaatoivat — hallituksen, [Hannakaisa Heikkisen välihuuto] ja sitten toisaalta nyt al-Hol-kysymys repii hallitusta riekaleiksi sisältä. [Hannakaisa Heikkisen välihuuto] Eli voin sanoa, että riidat ovat valmiina ja että hallitus ajautuu niiden myötä suuriin vaikeuksiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Mutta, arvoisa puhemies, se suurin riidan aihe tulee olemaan se, että hallitus on rakentanut politiikkansa työllisyyden kasvun varaan ilman mitään toimenpiteitä. Kaikki toimenpiteet, jotka olisivat välttämättä tarpeen jo kiireesti, on heitetty seitsemälle työryhmälle, joissa ammattijärjestöt ja työnantajat riitelevät. Mitään ei ole vielä saatu puolen vuoden aikana valmiiksi, ja mitä nyt viimeiset tiedot kertovat, mitään ei näytetä saavankaan. Eli tämä johtaa siihen, että työllisyystavoite ei toteudu ensi syksynä, että talouden alijäämä ei korjaannu ja että tasapainoa ei saada. Siitä tulee seurauksena velkaantumisen kasvu, ja pitää kiristää veroja. Se aiheuttaa raskaan riidan hallituksessa, ja lisäksi se johtaa siihen, että on ryhdyttävä leikkaamaan sosiaaliturvaa ja muita julkisia menoja. Tämä on näkymä tällä hetkellä hallituksen toimintakyvystä. Se on lähtökohtaisesti erittäin huono ja todennäköisesti päättyy [Puhemies koputtaa] aika nopeasti.

Arvoisa puhemies! Vetoankin, että hallitus tekee uuden talous- ja työllisyyspoliittisen linjauksen ja ottaa nämä työllisyysasiat omiin käsiinsä eikä anna niitä näiden etujärjestöjen riideltäväksi. [Hannakaisa Heikkisen välihuuto]

17.09 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kankaanniemen kovin vähän tulevaisuuteen katsovan puheenvuoron jälkeen [Toimi Kankaanniemi: Ei kun nimenomaan katsoin!] tunnen itseni kovin vaatimattomaksi mutta yritän parhaani.

Tämä pääministeri Antti Rinteen jälkeen tuleva pääministeri Sanna Marinin hallitus jatkaa samalla ohjelmalla, kuten tiedämme. Tiedoksiantokeskustelu, mitä tänään olemme käyneet, on osoittanut mielestäni muutamia merkittäviä poliittisia linjauksia. Ensimmäinen on se, että politiikka on palannut tähän taloon. Eri puolueiden välillä on erilaisia sosiaalisia näkemyksiä, miten tätä maata tulee kehittää. Se on aivan hyvää keskustelua, ja pidän tätä arvoasetelmaa erittäin hyvänä. Nykyinen Sanna Marinin hallitus tähtää tietenkin sosiaalisesti oikeudenmukaiseen politiikkaan, alueellisten ja ihmisten välisten tasa-arvoerojen tasaamiseen, yrittämiseen kannustamiseen, biotalouteen ja ennen kaikkea siihen, että pieni eläkeläinen saa sen pienen eläkkeen korotuksen, nyt ja jatkossa mennään samalla tahdilla eteenpäin ja myös niitä pienimpiä päivärahoja ja pienten lasten elämää parannetaan huomattavasti esimerkiksi päiväkodeissa ja pienenevinä koululuokkina, jolloin lapsi saa parhaan mahdollisen opetuksen. Koska jos me haluamme tulevaisuuteen panostaa tässä maassa, niin ainoaksi vaihtoehdoksi jää se, että me todella panostamme lapsiin ja nuoriin, ja siihen tämä hallitus on sitoutunut ihan selvästi.

Sote-uudistuksen soisi menevän nyt vihdoin ja viimein maaliin. Viime vaalikaudella teimme valtavasti töitä sen eteen, että sote-uudistus olisi saatu maaliin ja valmiiksi. Se on selvä asia, kuten moni asiantuntija silloin sanoi, ettei siitä uudistuksesta kerta kaikkiaan voi tulla heti valmiiksi täydellistä ja kiitettävän hyvää, ei tietenkään, mutta tämä meno, mikä meillä nyt jatkuu, että palvelujen laatu heikkenee joillakin koko ajan ja toiset saavat sitten rahalla ostettua mitä palveluja tahansa, tämä kierre on pysäytettävä, muuta keinoa meillä ei tässä asiassa ei ole. Jos halutaan, että Utsjoella, Ilomantsissa, Vaasassa, Helsingissä tai Kirkkonummella kaikilla on vähintään suurin piirtein samanlaiset palvelut, niin siinä on meillä vielä kyinen pelto kynnettävänä. Koska tämä eriarvoisuus sosiaali- ja terveyspalveluissa näkyy joka paikkakunnalla Suomessa tänä päivänä, niin siihen pitää maan hallituksen puuttua tomerasti, paljon tomerammin kuin tähänastiset hallitukset ovat pystyneet.

Maatalouspuolelta, arvoisa puhemies, totean sen, että kun maatalousuudistusta EU:ssa viedään eteenpäin, niin keskustan linja on se, mikä hallitusohjelmassakin näkyy, että maatalouden pitää olla edelleen tässä maassa kannattavaa. Koko elintarviketaloutemme perus-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tuu sille, että kotimainen raaka-aine tuotetaan puhtaasti ja hyvällä ammattitaidolla. Se on yli 300 000 työpaikkaa, ja sitä ei sovi väheksyä. Kysymys on myös samalla kansanterveydestä, kysymys on aluepolitiikasta ja suomalaisesta kulttuurista. Kannattaa kaikkien niiden, jotka eivät maataloudesta kovin paljon välitä, muistaa se, että kulttuurimaisema ei tuolla maaseudulla säily, ellei siellä töitä tehdä. Kaikki kulttuuri syntyy ihmisen työstä, ja lehmä ja mulli ja muut kotieläimet tarvitaan siellä pellon reunassa syömässä sitä maisemaa, nauttimassa puhtaita luonnontuotteita, niin että se kulttuurimaisema säilyy. Jos se pelto jätetään viljelemättä, se on kymmenen vuoden kuluttua valtava lepikko ja ryteikkö, josta ei esteettistä näköalaa, mitään saa kukaan irti.

Liikenneväyliin hallitus panostaa myös, ja kuten pääministeri Marin sanoi aivan osuvas-ti, me haluamme rakentaa rataverkkoa tähän maahan. Se vaatii vain tietyn ajan suunnitel-lun. Se on selvä, että miljardihankkeita ei voi käynnistää sormia napsauttamalla, vaan on tehtävä huolellinen valmistelutyö. Teihin saamme lisää rahaa, vuosittaiseen perustienpi-don rahoitukseen tietenkin, ja sitten isoihin tiehankkeisiin tulee selvät suuntaviivat, miten näitä uusia tiehankkeita tehdään.

Sitten, arvoisa puhemies, lopuksi vielä ilmastopolitiikasta. Hallitus on sitoutunut tieten-kin siihen, että ilmastoneutraalius saavutetaan 2035, ja kuten pääministeri aivan hyvin to-tesi, sosiaalisesti ja alueellisesti oikeudenmukaisesti. Kun käymme keskustelua suomalais-ten metsien kohtalosta, niin tässä yhteydessä minun on pakko todeta se, että kohta julkis-tettavat tiedot — tai taisivat jo tänä päivänä tulla julkiseksi ne tiedot — mitä päästömääriä LULUCF-puolelle elikkä maankäytön, maankäytön muutoksen ja metsätalouden puolelle lasketaan Suomen metsille, ne luvut ovat huolestuttavia sen tautta, että meille ollaan säilyt-tämässä sellaista taakkaa, joka olisi Suomen kannalta kohtuuton, koska eihän metsien koko kasvua oteta huomioon LULUCF-laskelmissa ollenkaan. Tämä on erittäin huolestuttavaa. Sen takia toivon, arvoisat Suomen kansan edustajat, että pidämme tässä järjen päässä. Suo-men metsiä pitää hakata, niitä pitää hoitaa. Vuoden 68 jälkeen tähän päivään olemme kak-sinkertaistaneet sekä metsien kasvun että puumäärän, ja nyt jos me haluamme omilla toi-millamme rajoittaa tämän valtavan varannon hoitoa ja hakkuuta, se johtaa pitkässä juok-sussa siihen, että menetämme tämän kasvumoottorin. Se on kasvumoottori niin meidän kansantaloudelle kuin meidän ilmastollekin, positiivinen kasvumoottori.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, vielä se, kun on puhuttu turpeen verotuksen edun poista-misesta. Jos me haluamme kotimaisen energiapolitiikan tilalle [Puhemies koputtaa] ulko-mailta tuotavaa kivihiiiltä ja ulkomailta tuotavaa raakaöljyä, niin se onnistuu tällä keinolla, mutta se ei ole ilmastopolitiikkaa sen jälkeen.

17.14 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Kesällä tätä hallitusohjelmaa käsiteltiin täs-sä salissa jo kertaalleen, mutta toki hyvästä ohjelmasta kannattaa pitää useampikin puheen-vuoro. Se, että hallitus vaihtui, ei muuta sitä tosiasiaa, että työ kohti sosiaalisesti kestävämp-ää Suomea jatkuu. Tämä hallitusohjelma on tulevaisuusohjelma.

Pohjoismainen hyvinvointimalli on tämän hallitusohjelman helmi, jonka turvaaminen on keskeisin ja tärkein teema tässä ohjelmassa. Pohjoismaisen hyvinvointimallin keskei-simpiä kulmakiviä ovat ihmisten yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, verorahoitteiset hyvinvoin-ti- ja koulutuspalvelut, suuri sosiaalinen liikkuvuus ja aktiivinen kansalaisyhteiskunta. Se, että kannamme vastuuta toinen toisistamme ja yhteisestä tulevaisuudesta. Ihmisillä tulee olla tulevaisuudessakin tieto siitä, että minusta kyllä pidetään huolta silloinkin, kun en itse siihen kykene. Näin tässä maassa on haluttu toimia jo vuosikymmeniä, ja näin tässä maas-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

sa tulee toimia myös tulevaisuudessa. Tässä hallitusohjelmassa tuo tahto tulee hyvinkin näkyväksi.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma on viiden puolueen yhteistyön tulos ja tärkeä ohjekirja. Tätä hallitusohjelmaa on kiitelty hyvin laajasti. Kriittisimmät puheenvuorot arvatenkin olen kuullut tässä salissa. On tuotu esiin kritiikkiä ja pelokkaita puheenvuoroja siitä, mihin suuntaan Suomi on menossa. Uskon vakaasti, että Suomi on menossa inhimillisempään suuntaan, uudistusten suuntaan ja vahvasti kohti tulevaisuutta. En kuitenkaan väitä, että tämä tie tulisi olemaan helppo, eikä kukaan meistä tässä salissa pysty ennustamaan kaikkea sitä, mitä tulevaisuus tuo tullessaan. Maailmanmeno ja sen vaikutukset kun eivät ole meidän kenenkään käsissä. On selvää, että hyvinvointimallin turvaaminen edellyttää vahvaa julkista taloutta. Marinin hallitus on sitoutunut vastuulliseen talouspolitiikkaan. Keskeistä tässä työssä on sitoutuminen 75 prosentin työllisyystavoitteeseen.

Olen erityisen kiitollinen tässä hallitusohjelmassa oleviin kirjauksiin ja toimenpiteisiin kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ihmisten paremman tulevaisuuden turvaamiseksi. Tämä hallitusohjelma on erityisesti lapsi- ja perheystävällinen ohjelma. Hallitus tulee sitoutumaan päätöksenteossa lapsivaikutusten arviointiin ja edistämään lasten ja nuorten osallisuutta. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saamisen kynnystä mädalletaan ja ala-ikäisten päihdepalvelut turvataan vihdoin. Lapsi- ja perhepalvelujen kehittämistä jatketaan. Tiedossa on, että lastensuojelu on ollut jo pitkään kriisissä ja maassamme aliresursoitu tarpeeseen nähden. Nyt hallitus lupaa tarttua myös tähän asiaan. Kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin turvaamiseksi ollaan asteittain määrittelemässä vähimmäishenkilöstömitoitus. Myös lastensuojelun jälkihuoltoa kehitetään.

Arvoisa puhemies! Hallitukselta on vaadittu tekoja, ja tekoja todella on myös jo tehty. Jo ensi vuonna yli 600 000 eläkeläisen toimeentulo paranee. Perusturvaa parannetaan. Koulutukseen panostetaan jokaisella koulutusasteella ja jokaiselle lapselle taataan jälleen 1.8.20 alkaen oikeus subjektiiviseen varhaiskasvatukseen. Tämän hallituksen toimesta 70 prosentilla suomalaisista käytettävissä olevat tulot kasvavat. Nämä kaikki ovat tekoja, jotka alkavat konkretisoitua ihmisille jo ensi vuoden aikana.

Syrjäytyminen on meidän yhteiskuntamme haaste. Se on sitä sosiaalisesti, taloudellisesti ja sisäisen turvallisuutemme kannalta. Uskon, että syrjäytymiseen voidaan vaikuttaa, kun vihdoin lopetetaan syrjäyttäminen. Tähän teemaan päihteet liittyvät vahvasti. Tänään olemme saaneet lukea uutisista huumekuolemien määrän huolestuttavasta kasvusta. Nyt meillä on hallitus, joka on valmis tekemään töitä myös tämän vaikean asian parissa. Pelkästään päihderiippuvuuden aiheuttamat kulut yhteiskunnallemme ovat miljardeja vuosittain. Olisi kummallista, jos tämä ei kiinnostaisi hallitusta.

Pitkään sosiaalialalla ja kaikkein heikoimmassa asemassa olevien parissa työskennelleenä voin ylpeydellä todeta, että vihdoin meillä on hallitus, joka korostaa myös sosiaalialan merkitystä terveydenhuollon rinnalla. Sosiaalipalvelut koskevat nimenomaan heitä, jotka tarvitsevat tukea ja apua hyvin erilaisista syistä — lapsia, nuoria, mielenterveyskuntoutujia, asunnottomia, vammaisia, päihderiippuvaisia, ikäihmisiä ja niin edelleen. Heille tämä hallitusohjelma antaa uskoa parempaan. Mitä vähemmän ihmisillä on toivottomuutta, sen enemmän heillä on turvallisuutta.

17.20 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Kuten viime kerrallakin, niin aina täältä joku lause pistää silmään, ja kyllä minä ihmettelen tätä — kun puhutaan kovasti tasa-arvoi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

sesta hallitusohjelmasta ja korostetaan, kuinka hieno se on sosiaalisesti, taloudellisesti, ekologisesti, ja useissa puheissa tuli vielä, että se on tasa-arvoisestikin niin mahtava — että täällä sivulla 148 lukee, että sukupuolivähemmistöihin kuuluvia ja heidän perheitään tuetaan yksilöllisin ja oikea-aikaisin palveluin. Miksi tässä niin kuin eriarvoistetaan semmoiset ihan tavalliset perheet? Minun mielestäni tämä on niin kuin semmoinen jonkinlainen häpeällinen tunnustus hallitukselta, että he erottelevat näitä erilaisia perheitä Suomessa. Tässä oli lyhyt kommentti.

17.21 Antti Kurvinen kesk: Arvoisa herra puhemies! Aluksi joudun pahoittelemaan, että otin muutaman valokuvan tuolta penkistä, en ollut teidän antamaanne viisasta neuvoa aiemmin kuullut, mutta väitän, että vaikka se on tietysti väärä teko, minulla on vähän lieventävä asianhaara, sillä otin kuvan uudesta valtiopäivämiehestä Kainuusta, Tuomas Ketusesta, kun hän piti neitsytpuhettaan. Lupaan, että tämä toiminta ei enää toistu.

Arvoisa puhemies! Ydinkysymys minusta tämän Marinin hallituksen hallitusohjelman keskustelussa — ja se ydinerö, mikä on hallitusryhmillä ja oppositiolla — on se, että tämän hallitusohjelman päätavoite on tasa-arvon lisääminen monilla eri tavoilla. Tavoitteena on kaventaa tuloeroja, vähentää syrjäytymistä, lisätä osallisuutta, tasoittaa terveyseroja, vähentää kaupungin ja maaseudun kasvukeskusten ja pienten kuntien välisiä eroja, kaiken kaikkiaan eheyttää ja vähentää Suomen kahtiajakautumista ja mieluiten pysäyttää se kokonaan.

On tullut tämän päivän aikana selväksi se, että meillä on kunnollinen oikeisto-oppositio. Kokoomuksen aatehan on aina ollut se, että heikot sortuu elontielle ja jätkä sen kuin porsuttaa, ja ilmeisesti perussuomalaiset on siirtynyt sitten pienen ihmisen asialta sinne kokoomuksen pönkkäpuolueeksi ja aisankannattajaksi. [Hannakaisa Heikkinen: Näin näyttää olevan! — Juha Mäenpään välihuuto]

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille kaksi suomalaisille aivan välttämätöntä uudistusta ja reformia, mitä tämä punamultahallitus tulee toteuttamaan. Kumpakaan niistä ei valitettavasti onnistuttu kokoomuksen kanssa viime vaalikaudella toteuttamaan. [Perussuomalaisten ryhmästä: Sipilä johti!] Ensimmäinen on se välttämätön sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus, sote-uudistus. Maakuntapohjalta se on järkevä, se rakentuu nykyisten sairaanhoitopiirien varaan. Toinen merkittävä uudistus, joka käsitykseni mukaan on varsin pitkällä hallituksessa, on suomalaisten perhevapaiden uudistaminen, ja totean siinä sen, että keskusta tulee pitämään kiinni kotihoidon tuesta, että on mahdollista jäädä pariaksi vuodeksi kotiin, isän tai äidin, kunnolla hoitamaan lasta pidemmäksi aikaa, jos siltä tuntuu perheen tilanteessa. Ja muutenkin tämä syntyvyystilanne, mikä meillä on, edellyttää ehdottomasti sitä, että me pystymme parantamaan isien ja äitien mahdollisuuksia sovittaa perhe-elämä ja työelämä yhteen. Nämä kummatkin uudistukset olivat sellaisia, että niitä ei pystytty viime kaudella kokoomuksen kanssa toteuttamaan.

Arvoisa puhemies! Joku suomalainen räppäri on joskus todennut, että ”kuka muu muka”. Ja haluan nyt tähän todeta sen, että kuka muu muka kuin keskusta olisi hallituksessa puolustanut sellaisia asioita, jotka tässä salissa valitettavasti jäävät varsin usein unholaan. Kuka muu muka kuin keskusta olisi hallituksessa puolustanut ja puolustaisi maaseutua ja maataloutta, kuka muu muka katsoisi kansallisten maataloustukien perään? Kuka muu muka olisi puolustanut sitä, että kaupan hallitsevaa asemaa hillitään, private label -tuotteisiin puututaan ja toteutetaan todellinen suomalainen reilu kauppa myös ruokaa tuottavien ihmisten näkökulmasta? [Mikko Lundénin välihuuto]

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Puhemies! Kuka muu muka huolehtisi aluepolitiikasta? En ole löytänyt mitään perussuomalaisten aluepoliittista linjaa. Ainut linja on ilmeisesti se, että kuntien verotulojen ta-saus pitää poistaa, mikä on heidän puheenjohtajansa linjaus.

Tätä hallitusta yhdistää myös sellainen erittäin tärkeä, keskustalle erittäin tärkeä asia kuin biokaasu. Siitä olemme samaa mieltä koko viiden puolueen porukka hyvinkin voi-makkaasti, että biokaasu on sellainen tapa, jolla voidaan vähentää liikenteen hiilidioksi-di-päästöjä, ja sillä voidaan myös kehittää suomalaisia maakuntia ja luoda uutta, vihreää yrit-täjäyttä ja kasvua.

Olemme myös onnistuneet hallitusohjelmassa takaamaan yrittäjille kohtuullisen vero-tuksen sillä tavalla, että Suomessa kannattaa ottaa riski ja palkata ihmisiä. Mietinpä vain, että kuka muu muka kuin keskusta olisi huolehtinut yrittäjien kohtuullisesta verokohtelusta. En ole hirveästi löytänyt perussuomalaisten yrittäjäyyskantojakaan, ja kokoomus tuppaa olemaan vain suurten pörssiyritysten asialla. [Jussi Halla-aho: Entä hallituskumppanit?]

Arvoisa puhemies! Ihan pari sanaa vielä oman vaalipiirini näkökulmasta. Haluan kiittää edesmenneen, entisen Rinteen hallituksen ratkaisuja pääradan kehittämisestä. On erittäin merkittävää, että saadaan turvalaitteet uusituksi siinä Seinäjoki—Tampere välillä. Se on tärkeää Etelä-Pohjanmaan kehitykselle. Lisäksi haluan kiittää raitinestoinneista Vaasa—Seinäjoki välille. Se on meidän alueellemme erittäin tärkeä asia. Pidän välttämättömänä, että Marinin hallitus toteuttaa ne kirjatut seutukaupunkihankkeet, siitä pystyvät hyöty-mään vaikkapa oman kotikuntani Kauhavan kaltaiset kunnat. Ja toivon myös, arvoisa pu-hemies, että nämä niin sanotut [Puhemies koputtaa] MAL-hankkeet tai -ohjelma viedään myös pienemmille maakuntakeskuksille, kuten Seinäjoelle ja Vaasalle. [Juha Mäenpää: Entä vappusatanen?]

17.26 Mikko Lundén ps: Arvoisa herra puhemies! Vaikea tämmöisen kuuluisan räppäriin jälkeen on ruveta puhumaan mitään, mutta sanon muutaman sanan kumminkin.

Minun mielestäni pääministerin vaihdos ei tuonut mitään uutta, valitettavasti. Kansaan eivät uppoa kliseet ja kaunopuheet, ja hallituksen todelliset toimet ovat jotain aivan muuta. Te saitte todella hienon mahdollisuuden muuttaa hallitusohjelmaa, mutta ette tehneet siihen mitään muutoksia. Ette ottaneet mukaan vaalien toiseksi ja kolmanneksi suurimpia puolueita. Tätä pidän äärimmäisen nolona demokratian kannalta.

Arvoisa herra puhemies! Hallitus on onneksi muistanut opiskelijoita ja työttömiä. Ensi vuodesta esim. korkeakoulut saavat useita miljoonia, mitä minä pidän äärimmäisen hyvänä asiana. Pitää muistaa, että osa menee koulutus-, osaamis- ja tavaramerkkimaille. Työttömien aktiivinen leikkuri poistetaan, sekin on hyvä asia. Toimenpide on kohdistunut kaikkein köyhimpiin ihmisiin pahimmalla mahdollisella tavalla.

Myös poliisi saa kaipaamia lisävaroja, mutta mielestäni liian vähän. Toivon totisesti, että hallitus kohdistaa nämä vähäiset lisäresurssit oikein. Kentällä, varsinkin syrjäseuduilla, on huutava pula poliiseista. Toivon, että resurssit kohdentuvat sinne.

Arvoisa puhemies! Vaikka jotain hyvää porkkanaa onkin tarjolla, miinuslista on sitäkin lohduttomampi. Esimerkiksi polttoaineveroja korotetaan — miksi näin? Korotukset ovat ristiriidassa maaseudun asuttamisen, elinkeinon harjoittamisen ja yritystoiminnan kanssa. Ne kohdistuvat ihmisiin, joilla on pitkät työ- ja ostosmatkat. Ajetaanko nämä ihmiset pois kodeistaan? Maaseudun tulevaisuus on turvattava. Suomen on oltava omavarainen mahdolisten kriisitilanteiden sattuessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden 2 miljardin lisävelan otto on edesvastuutonta politiikkaa. Kuntien menot ja tehtävät kasvavat koko ajan, ja palveluverkostoja joudutaan karsimaan kovalla kädellä. Näistä huolimatta kehitysyhteistyöhön, turvapaikkahakemusten käsittelyyn ja kiintiöpakolaismäärän nostamiseen löytyy kyllä rahaa. Mielestäni kantaväestön asiat tulevat aina ensimmäisenä.

Arvoisa puhemies! Työllisyystavoite 75 pinnaa ei tule toteutumaan hallituksen toiveiden mukaisesti, kun talouskasvuennuste pysähtyy ja työllisyystoimenpiteet ovat täysin riittämättömiä. Ihmisten pitää pystyä tulemaan toimeen, selviytymään välttämättömistä kuluistaan jokapäiväisessä elämässään. Pitkäaikaistyöttömiä meillä on aivan liikaa.

Ettekö te, arvoisa hallitus, ymmärrä, että näillä esityksillä ollaan menossa vippiluokassa kohti konkurssia? Panostukset koulutukseen ynnä muuta ovat tietysti tärkeitä, mutta se kuuluisa tulopuoli ontuu ja vahvasti. Mitä hyötyä on panostaa koulutukseen, kun lapsemme ja lapsenlapsemme joutuvat maksamaan kaiken tämän holtittoman velanoton? Menoja ei yksinkertaisesti voi lyödä lukkoon ennen kuin on niitä tuloja.

Teette todellisen hattu- tai kypärätempun, mutta valitettavasti negatiivisessa muodossa. Te korotatte veroja, heikennätte valtion tasetta menettämällä valtion omaisuutta. Ja jotta kuuluisa hattutempu olisi täydellinen, te vielä velkaannutatte tätä rakasta isänmaatamme 2 miljardilla ensi vuonna, kuten aiemmin mainitsin. Kaikki kolme käytätte heti ensimmäisenä vuonna.

Ei voi muuta sanoa kuin että tsemppiä jatkoon. Tsemppiä todellakin tarvitsee seuraava hallitus. Se on todellinen tulevaisuuden investointi. Meinaan, tulette jättämään sellaisen perinnön tulevalle hallitukselle, että jopa 2015 aloittaneelle hallitukselle jätetty perintö oli partiopoikien hommaa verrattuna siihen, mitä nyt tulevaisuudessa on tulossa. Silloinkin oli vallassa samankaltainen pohja, kun rahojamme tuhlatiin holtittomasti, jätettiin vuonna 15 aloittaneelle hallitukselle umpisurkea perintö.

Sitten minä tahdon kanssa puuttua tähän ”kuka muu muka” -hommaan. Tämä ihmisten ostovoima ei parane sillä, että — ymmärtääkseni — puututte kaupan omiin tuotteisiin. [Puhemies koputtaa] Te puhutte, että tuette kaikin tavoin vähävaraisia, mutta miksi te sitten viette vähävaraisilta mahdollisuuden ostaa edullisia tuotteita kaupasta? [Antti Kurvisen välihuuto — Puhemies koputtaa] —Niin ansaitsee, mutta tästä voidaan puhua lisää kohta. — Kiitos, puhemies!

17.30 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Minä vastaan edustaja Kurviselle tähän kuka muu muka -kysymykseen, että kuka muu muka kuin sosiaalidemokraatit olivat mukana hallitusohjelmaneuvotteluissa keskustan kanssa. [Antti Kurvinen: Hyvä kumppani!] — Kyllä, kyllä näin.

Täällä on pitkin päivää kehuttu tuota Sanna Marinin ja edeltäjän Antti Rinteen hallitusohjelmaa, ja ei aivan suotta. Kysymyksessä on, mitenkä saadaan yhteiskunnan luottamus palautettua, ja tässä ovat erittäin tärkeitä nimenomaan nämä kolme asiaa: tavoitteena on saada sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta, ja siinä on hyvin paljon tämän hallitusohjelman sisällöstä.

Sen myönnän, että hallitusohjelman toteutus vaatii vahvaa yhteistahtoa viedä asioita eteenpäin. Tämä ei ole mikään helppo harjoitus, ja sen takia tässä täytyy olla tämä yhteistyö todella vahvaa. Lainaan vielä erästä merkittävää sosiaalidemokraattia, hän on täällä lausunut aikoinaan ja todennut jotenkin tähän suuntaan: ”Hyväosaisille löytyy aina puolustajansa, mutta vähäosaisten puolustajia on harvassa, siksi me sosialidemokraatit olkaam-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

me pienituloisten puolella.” Ja tässä on myös mielenkiintoista nyt, että me pääsemme keskustan kanssa yhdessä [Antti Kurvinen: Köyhän asia yhdistää!] tätä viestiä viemään kentälle.

Pienituloisten eläkeläisten ostovoiman lisäys tulee näkymään heti ensi vuoden alusta: kansaneläkkeitä nostetaan nettona 34 euroa kuukaudessa ja takuueläkkeitä 50 euroa kuukaudessa. Aktiivimallin leikkuri on jo käytännössä poistunut ja poistuu viimeistään sitten vuoden alusta, ja tukitaso palautuu normaalitasolle. Varhaiskasvatuksen subjektiivinen oikeus palautetaan, opintotukeen tulee huoltajakorotus, lapsilisään tulee yksinhuoltajakorotus, elatustuki nousee ja työttömyysturvaan tulee korotus.

Työllisyystilanne tuo haasteita. Se on kunnianhimoinen tavoite saavuttaa tuo 60 000:n ja ensi syksyyn mennessä jo 30 000:n työpaikan lisäys. Täällä aikaisemmin edustaja Lindén nosti tämän työkäisen työvoiman häviämisen tai poistumisen. Omasta maakunnastani voin ottaa aika konkreettisen esimerkin: Meillä oli Kainuussa 90-luvun alkupuolella pikkuisen päälle 40 000 yritystä, sitten kävi tämä taantuma, ja siinä poistui noin 10 000 työpaikkaa. Työttömyys lisääntyi, ja nyt on edelleenkin sieltä 90-luvun puolivälistä meillä 29 000—30 000 työpaikkaa. Olemme tehneet kaikkemme, se ei ole lisääntynyt mihinkään. Ja siitä huolimatta tällä hetkellä koetaan työvoimapulaa. Elikkä tämä osoittaa hyvin sen, miten työvoima on hävinnyt, siis työvoimikäinen väestö on hävinnyt. Osa on tietysti muuttanut, mutta meilläkin oli rakenteellisen työttömyyden aiheuttamaa työttömyyttä. He ovat poistuneet eläkkeelle, eläköityneet tai poistuneet muuten sitten täältä keskuudestamme. Tämä on todella haasteellinen paikka Kainuullekin tällä hetkellä. Työpaikkoja tarvittaisiin ja tällä tavalla saataisiin tätä elinvoimaisuutta pidettyä ja pidettyä kuntien talous sillä mallilla, että voimme turvata ja järjestää palvelut maakuntatasoisesti. Niin kuin täällä aikaisemminkin on nostettu: sosiaali- ja terveyspalvelut tullaan järjestämään maakuntatasoisesti.

Oppivelvollisuusajan pidentämisellä tavoitellaan nuorten sitoutumista yhteiskunnan osana sekä tulevaisuuden rakentajina ja ehkäistään nuorten syrjäytymistä. Tutkimukseen ja investointeihin kohdistetaan lisärahoitusta. Tutkimus- ja kehittämispanostuksilla hallitus hakee uusia innovaatioita teknologian ynnä muun kehittämiseksi. Investoinneilla rauta- ja maanteihin parannetaan elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksia sekä pienennetään korjausvelkaa. Liikenne- ja viestintäverkkojen rahoituksesta valtaosa, eli 1,4 miljoonaa euroa, kohdennetaan teihin, ratojen ja vesiväylien perusväylänpitoon. — Kiitoksia.

17.35 Sanni Grahn-Laasonen kok: Arvoisa puhemies! Pitkä on matka palauttaa politiikan luottamus — ainakin sen keskustelun pohjalta, mitä sain viikonloppuna käydä glögmukin äärellä Forssan torilla, missä kovasti ihmeteltiin sitä, että mitä täällä eduskunnassa oikein tapahtuu. Vaikka haluan lähtökohtaisesti ajatella hyvää ja toivoa parasta menestystä ja onnea uudelle hallitukselle, on kuitenkin sanottava, ettei luottamus politiikkaan ja hallitukseen palaudu vain toistelemalla kauniita tavoitteita, niin kuin tänään kuultiin. Ihmettelen sitä, että jätettiin käyttämättä se mahdollisuus, että hallituksen vaihtuessa myös ohjelmaa olisi voitu korjata, esimerkiksi sen palautteen pohjalta, mitä niin kansainväliset kuin kotimaisetkin taloutta arvioivat tahot ovat meille esittäneet.

IMF, Euroopan komissio, Suomen Pankki, kotimainen talouspolitiikan arviointineuvosto — kaikki ovat esittäneet kriittisiä huomioita siitä, miten taloutta Suomessa hoidetaan. Siitä vastuullisesta talouspolitiikasta ja toisaalta 75 prosentin työllisyystavoitteesta, jota hallitus tänään esitteli ohjelmassaan, ollaan erittäin kaukana. Millä tavalla esimerkiksi

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

työllisyyspainotus näkyy hallituksen teoissa, kun se tällä viikolla ajaa tässä salissa läpi ensi vuoden budjetin, joka eduskunnan tietopalvelun mukaan vie työllisyyttä 5 000 hengellä pakkaselle? Eli toisin sanoen 5 000 ihmistä menettää työpaikkansa ensi vuonna, mikäli hallitus budjettinsa hyväksyy, sikäli kuin eduskunnan tietopalvelu meille kertoo. [Raimo Piirainen: Entäs Tilastokeskus?]

Ajattelin, että voisin käyttää tämän mahdollisuuden siihen, että kertoisin joitain näkemyksiä, mitä meillä kokouksessa on Suomen nostamiseksi uudelleen kukoistuksen ja kasvun tielle. Viime hallituskaudellahan — tai sitä edeltävällä hallituskaudella itse asiassa, Sipilän hallituksen aikana — vaikeiden päätösten myötä Suomeen syntyi 140 000 uutta työpaikkaa, ja näistä saavutuksista voimme olla hyvinkin tyytyväisiä. [Aki Lindénin välihuuto — Hälinää — Puhemies koputtaa]

2020-luku, joka on käsillä, on mahdollisuus uuteen, ja Suomi pystyy monilla mittareilla vielä parempaan kuin mitä meille nyt eduskunnassa tänään on esitelty. Pärjäämme uusillakin vuosikymmenillä nojaten korkeaan osaamiseen.

Uusi vuosikymmen tuo esiin väestörakenteemme haasteet. Syntyvyys jatkaa alenemistaan, syntyvät ikäluokat ovat ennätyspieniä ja lapsia näkyy vähemmän katukuvassa. Yritysten kasvua hidastaa jo pula osaavasta työvoimasta. Kasvavat sote-menot eivät lakkaa olemasta, vaikka vastuu siirtyisi kunnilta maakunnille. Jotta Suomi voi olla maailman paras maa tulevaisuudessa ja hyvä meille ihan kaikille, on tehtävä asioita eri tavalla ja paremmin kuin ennen. Yhä useamman suomalaisen työikäisen on voitava päästä työelämään, ja kokouksen vaihtoehtobudjetissa on keinoja, joilla hallitus voi saavuttaa itse itselleen asettamansa työllisyystavoitteen. Näitä toimia olemme valmiita tukemaan koska tahansa täällä eduskunnassa.

Jotta työllisyys voi Suomessa vahvistua, jotta haasteisiimme voidaan vastata, se vaatii joustavampaa paikallista sopimista. Toivon, että erityisesti keskusta ottaisi tästä onkeensa ja ajaisi hallituksessa yrittäjän asiaa. Vielä ei siitä ole merkkejä. [Antti Kurvisen välihuuto]

Tarvitaan perhevapaaudistus, joka aidosti parantaa työelämän tasa-arvoa ja naisten työllisyyttä. Toteutetaan se sillä tavalla, että se uudistus samalla myös vahvistaa lapsiperheiden arkea ja sujuvoittaa sitä. Muun muassa joustoelementtejä tarvitaan lisää: niistä haluaisimme kuulla, mitä hallitus on suunnitellut. Valitettavasti kirjaukset hallitusohjelmassa ja keskustan tiukat kannanotot todennäköisesti tulevat vesittämään tämän tärkeän uudistuksen, [Antti Kurvinen: Perheiden valinnanvapaus!] mutta yllätyn mielelläni positiivisesti.

Varhaiskasvatusmaksuja voidaan asteittain alentaa, jotta saadaan mahdollisimman moni lapsi varhaiskasvatuksen piiriin, ja sillä on myös työnteon vahvistava vaikutus. Yrityksille ennustettavaa, palkkaamiseen kannustavaa, kilpailukykyistä toimintaympäristöä tulee kehittää, ja tutkimukseen ja uuden luomiseen on pystyttävä investoimaan enemmän niin yksityisissä yrityksissä kuin korkeakouluissakin. Muun muassa näillä ja monilla muilla keinoilla uskon, että hallitus voisi saada [Puhemies koputtaa] paremman alun kuin mitä Rinteen hallitus sai. Toivon, että siihenkin päivään vielä pääsemme, jolloin Marinin hallitus tunnustaa sen tosiasian, [Puhemies koputtaa] että vastuuta kannetaan tekojen kautta. — Kiitos.

17.41 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma lisää hyvinvointia koko Suomeen, etelästä pohjoiseen ja idästä lähteen. Sanna Marinin hallitusohjelma on tulevaisuusohjelma Suomelle. Panostukset koulutukseen ovat parasta aluepolitiikkaa. Nyt panos-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tetaan varhaiskasvatukseen, perusopetukseen, toiseen asteeseen ja korkeakouluihin. Me kannamme huolta niin kainuulaisten kuin itähelsinkiläisten lasten mahdollisuudesta toteuttaa unelmiaan. Tutkimuksen, tieteen ja taiteen rahoitus lisää hyvinvointia koko meidän maahamme. Tämä hallitusohjelma lisää toivoa ja mahdollisuuksia, se lisää uskoa tulevaisuuteen. Osaamistason lisääminen hyödyttää niin maaseudulla, pikkukaupungeissa kuin myös suurkaupungeissa. Panostukset raiteisiin lisäävät mahdollisuuksia perustaa yritys ja perustaa oma elämä sujuvamman liikenneyhteyden varteen yhä useammassa paikassa eri puolilla Suomea.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos muuttaa ympäristöämme erityisesti meillä pohjoisessa. Talvien lyheneminen tuntuu jo nyt. Metsälajimme voivat paikoin erittäin huonosti. Talvien katoaminen uhkaa suomalaista elämäntapaa ja herkkää luontoamme. Tämä hallitus panostaakin luonnon monimuotoisuuden kadon torjumiseen ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen sen vaatimalla vakavuudella.

Tämä hallitusohjelma tulee tuntumaan kaikista heikoimmassa asemassa olevien elämässä. Perusturvaa nostetaan jo ensi vuonna. Tämän ohjelman myötä luotto tasa-arvoiseen Suomeen vahvistuu. Hallitus kuroo umpeen niin sukupuolten välistä, alueellista, sosiaalista kuin taloudellista epätasa-arvoa, kuten myös kielellistä, koulutuksellisista ja työelämän epätasa-arvoa.

Arvoisa puhemies! Arjen turvallisuus on jokaisen ihmisen hyvinvoinnin lähtökohta. Yksi suurista arjen turvallisuusuuskista on kotona tapahtuva väkivalta, ja siksi tässä hallitusohjelmassa puututaan lähisuhdeväkivaltaan. Tällä hallitusohjelmalla puututaan myös rasismiin konkreettisilla toimenpiteillä. Turvallisuus kuuluu kaikille ulkonäköön, uskontoon, ihonväriin, puhuttuun kieleen tai mihinkään henkilökohtaiseen ominaisuuteen katsomatta. Luottamuksen perusta on se, että myös verkossa on turvallista. Erityisessä vaarassa verkossa ovat lapset. Tässä ohjelmassa puututaan netissä tapahtuvaan häirintään ja rikollisuuteen ja suojellaan erityisesti lapsia. Tässä hallitusohjelmassa puututaan vihapuheeseen ja turvataan järjestelmällisen häirinnän ja uhkailun selvittämisen resurssit ja osaaminen. Luottamus oikeusvaltioon on turvallisuuden ja demokratian perusta. Me lisäämme poliisien määrää, vaalimme oikeusvaltion arvoja ja lisäämme oikeuslaitoksen resursseja.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitusohjelma on saanut kansalaisjärjestöiltä myönteistä palautetta niin tasa-arvosta, ihmisoikeuksien edistämisestä kuin lapsen aseman parantamisesta. Tämä hallitusohjelma tuo todellakin toivoa paremmasta.

17.45 Ano Turtiainen ps: Arvoisa puhemies! Tänään täällä salissa esitellään jo toista kertaa puolen vuoden aikana samaa hallitusohjelmaa, jonka häviäjiä ovat tavalliset suomalaiset. Luulin eduskuntaan päästyäni, että maailmanennätykset on osaltani tässä elämässä tehty — ei ollut. Kuulun nyt eduskuntaan, joka on leiponut jo tukun maailmanennätyksiä ennen kuin keväällä alkanut ensimmäinen vuosi ehti kulua loppuun.

Kuka olisi ennakkoon arvannut seuraavaa: Vappusatasella pääministeriksi noussut herra joutui eroamaan luottamuspuolan vuoksi, mutta eivät ehtineet kansalaiset henkeä vetämään, kun sama herra toimi jo hallitustunnustelijana ja sieltä pomppasi superpallon lailla naispaikalle varapuhemieheksi. Tai mitä sanotte seuraavasta: ministeri eroaa luottamuspuolan vuoksi jääden samalta istumalta sairauslomalle, mutta noin viikkoa myöhemmin hymyilee kukkakimppu kädessä ottamassa vastaan uutta ministerisalkkua. Aikamoinen pula hallituspuolueissa luotettavista henkilöistä, kun luottamuspuolan vuoksi eronnut, yön yli nukuttuaan tai muutaman päivän sairastettuaan, valitaan takaisin luottamuspaikoille. Li-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

säksi vasemmistohallituksen kakkua koristaa salaisilla ihmisten siirtoyrityksillä ryvetty-nyt ulkoministeri, jonka erottaminen kipuileville hallituspuolueille tuntuu olevan vaikeampi rasti kuin purkan irrottaminen tukasta. Jonkun sortin maailmanennätys on varmasti sekin, että Marinin hallitus ehti olla olemassa vain noin vuorokauden, kun sille jätettiin välikysymys. Edellä mainitut tapahtumat paljastavat järkyttävän ahneuden, joka pitää demokratiaa enemmän kuin pilkkanaan.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman yksi pääaihe on ilmastovouhotus, jolla tavallista suomalaista tullaan rankaisemaan enemmän kuin koskaan aikaisemmin millään muulla kuvitelmalla. Miten hiilineutraalia hallitusta johtava pääministeri voi lentää ilmastokokoukseen yksityiskoneella?

Kun edellisen kerran tätä samaista hallitusohjelmaa täällä esiteltiin, kerroin puheessani hallitusohjelman suurimpia voittajia olevan työssäkäymättömät ulkomaalaiset suurperheelliset, joiden vastikkeettomat tulonsiirrot nousevat. Hallituspuolueiden älyttömien veivauksien johdosta nyt edellä mainittuihin hallitusohjelmavoittajiin voitaneen lisätä popcorn-kauppiaat. Herää kysymys: haluavatko suomalainen työmies ja Suomen kansa näin kallista viihdettä? — Kiitos.

17.48 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Aloitan puheeni erään viimeaikaisen tutkimuksen loppupäätelmällä: ”Suomalainen johtajuus — onko sitä edes olemassa? Vastaus: Ei ainakaan kansallisessa mielessä. Kyllähän suomalainen johtaminen on sellaista partiopoikajohtamista eli että tehdään ne asiat, mitä luvataan, ja hyvällä asenteella.”

Pohjoismaissa, Ruotsissa, käytetään aikaa enemmän luottamuksen rakentamiseen. Ruotsalainen johtajuus sisältää ajattelun isoutta, kansainvälisyyttä. Työyhteisön sisäinen dialogi on parempi kuin Suomessa. Dialogin avulla syntyy tunne jaetusta työyhteisöllisyydestä eli ”medarbetarskapista”.

Arvoisa puhemies! Suomi on EU:ssa valitettavasti aivan kärjessä julkisissa menoissa, suhteessa siis bruttokansantuotteeseen. Olemme Ranskan jälkeen toisena. Julkisen talouden tasapaino on myös yhä edelleen negatiivinen: 0,8 prosenttia miinusta suhteessa bkt:hen.

Kunnat leikkaavat nyt kuluja epätoivoisesti. Yksityisellä puolella ei ole mahdollista, että pelkästään leikataan kuluja, siirretään ongelma jonkun muun huoleksi ja piilotetaan ongelma pöydän alle. Silloin käy huonosti. Valtio ja kunnat toimivat valitettavasti useasti näin. Verotusoikeus on luonut siihen mahdollisuuden. Vastuun puuttuminen on mahdollistanut huonojen päätösten tekemisen. Aina on löytynyt rahaa, veronmaksajat maksavat.

Suurin ongelmamme rahoituksen riittävyyden näkökulmasta ei ole ikääntyvä väestö, ei syrjäytyvät nuoret, ei huono työllisyystilanne eikä palkkakehitys. Suurin ongelmamme on se, että palvelutuotantoa ei johdeta riittävän pätevästi eikä siten myöskään tuloksellisesti.

Valtion ja erityisesti kuntien velkaantumisen kehitys on saatava taittumaan. Verojen ja maksujen korottamisen tie on kuljettu loppuun. Väestörakenteen osalta Suomessa on jo tilanne, että olemme yksi maailman vanhimmista kansoista. Väestön uusiutumista tilastotaessa muutosta ei ole näköpiirissä. Suomessa syntyy, kuten tiedetään, alle 60 000 lasta vuosittain, mikä ei riitä väestön uusiutumiseen.

Vanhustenhoito pitää pystyä järjestämään laadukkaasti ja kustannustehokkaasti. Kaupungistuminen kiihtyy, ja sen myötä harvat kasvukeskukset kamppailevat palvelutarpeen kasvun kanssa. Tyhjenevillä alueilla pohditaan, miten kyetään tarjoamaan palveluja alueen vähenevälle väestölle edes jollakin kestäväällä tavalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa hallitus — jota ei nyt ole paikalla: lupaatte hallitusohjelmassa maailman parhaan julkisen hallinnon. Kysymys kuuluukin: Miten julkinen sektori olisi myös jatkossa yhteiskunnan menestyksen vauhdittaja ja omassa roolissaan tulevan kasvun tekijä? Vai onko se enää edes mahdollista?

Jokin aika sitten julkaistun tutkimuksen mukaan viidessä yli 100 000 asukkaan kaupungissa sote-puolen eli lähi- ja sairaanhoitajien keskuudessa oli keskimääräinen poissaolopäivien määrä 25:n ja 30:n päivän välillä vuodessa. Tulos on kaikilla mittareilla katastrofi. Nyt en missään nimessä syytä näitä tekeviä käsiä elikkä näitä henkilöitä, jotka ovat siellä työssä, mutta kun tilanne on näin vakava, niin mielestäni johtamisessa ja organisoimisessa on silloin näillä paikkakunnilla jotakin pahasti pielessä.

Julkinen sektori on tällä hetkellä maassamme ison johtamishaasteen edessä. Julkisen sektorin johtajat ja esimiehet luotsaavat suuria uudistuksia, joissa mahdollisesti kymmen- tai jopa sadattuhannet työntekijät vaihtavat työnantajaa yhteiskunnallisessa muutoksessa ja tämä muutos pitäisi tehdä vielä nopeasti. Johtamisen ja esimiestyön merkitys korostuu kiihtyvällä tahdilla.

Hallitusohjelmassa nostetaan esiin julkisen sektorin, teknologian ja digitalisaatiokyvykkyyden merkitys: tärkeä kirjaus erityisesti siinä, että julkisen sektorin ja yksityisen sektorin yhteistyön merkitystä nyt korostetaan ja on otettu esille. Hyvänä tavoitteena voidaan myös pitää sitä, että hallitus asettaa yksityisen ja julkisen sektorin yhteisen korkean tason neuvottelukunnan neuvoa-antavaksi elimeksi teknologian alueella. Viimeksi kun sotea tehtiin, niin silloin yksityinen puoli jätettiin vallan ulkopuolelle, ja taisi jäädä myöskin kolmas sektori, ja nyt kyllä kannattaa ottaa kaikki mukaan ja miettiä esimerkiksi hybridimalleja, että saataisiin tämä mahdollisimman tehokkaaksi.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallitus on reagoinut johtajuusongelman suhteen, panostukset ovat aivan riittämättömiä. Tiedämme tässä salissa, että jos kykenemme tähän [Puhemies koputtaa] ongelmaan puuttumaan, niin säästyy miljardeja. 10 prosenttia, sanotaan, yritysten liikevaihdosta katoaa huonoon johtajuuteen. Elikkä tiedämme, että tämä ongelma on valtavan kokoinen, ja myöskin työllisyysongelmat ratkeaisivat sillä, että saataisiin [Puhemies koputtaa] resursseja myöskin sille puolelle. — Kiitoksia.

17.54 Joakim Strand r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Hallitusohjelma, josta tänään on puhuttu pitkään, sisältää paljon hyvää. Esimerkkeinä voi mainita panostukset yritysvetoiseen tutkimukseen ja kehitykseen, lisäpanostukset perusväylänpitoon, resursseja kaikille eri koulutusasteille, pienimpien eläkkeiden korottaminen, maksuhäiriömerkintöjen kestoajkojen lyhentäminen ja myös sellaisia asioita kuin merimetsojen metsästyksen poikkeuslupien saannin sujuvoittaminen — monipuolinen hallitusohjelma. On myös syytä mainita, että hallitusohjelma ei sisällä veronkorotuksia, jotka kohdistuvat yrittäjyyteen, työhön, omistamiseen, perintöön tai lahjoihin.

Jag vill också passa på att varmt tacka kollegerna för alla de skrivningar som stärker Norden och det nordiska. Det som stärker Norden i världens stärker också Finland.

Hallitusohjelman kirjaukset uudentalaisista panostuksista ja yhteistyöstä julkisten ja yksityisten toimijoiden välillä uusien innovatiivisten ratkaisujen löytämiseksi vahvistavat kansainvälisesti kilpailukykyisiä ekosysteemejä, jotka sisältävät erikokoisia yrityksiä, korkeakouluja, kaupunkeja ja tutkimuslaitoksia. Vaikka Suomi on suhteellisen pieni maa, on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

meillä kaikki edellytykset houkutella tänne merkittäviä korkean jalostusasteen teknologiainvestointeja. Pelkästään Vaasaan energiaklusterin kärkiyritykset investoivat tulevina vuosina Wärtsilän johdolla pitkälle yli miljardi euroa. Muualtakin päin Suomea löytyy hyviä esimerkkejä, ja niitä tarvitaan ehdottomasti lisää.

Tämä hallitusohjelma, arvoisa puhemies, antaa hyvän pohjan sille, että tki-investoinnit, innovaatiot, tuottavuus, jalostusarvo, vienti ja sitä kautta työllisyysaste lähtevät nousuun. — Kiitos.

17.56 Hilikka Kemppe kesk: Arvoisa herra puhemies! Perussuomalaiset vastustivat täällä salissa aikaisemmin kebab-yrittäjiä, ja nyt edustaja Turtiainen vastustaa popcorn-kauppiaita, suuria lapsiperheitä ja työttömiä. [Antti Kurvinen: Varsinainen yrittäjä!] Olen yrittänyt tänään kuusi tuntia täällä salissa kuunnella, mikä on perussuomalaisten — tai opposition — keskeisin vaihtoehto tähän keskusteluun ja hallitusohjelmaan nähden, [Antti Kurvinen: Sitä ei ole, ei ole!] enkä ole pystynyt sitä tunnistamaan. Toki minun maailmankuvani ja keskustan maailmankuva lähtee siitä, että kaikki kuuluvat mukaan ja tätä maata kehitetään meille kaikille.

Täällä on myös haukuttu tänään keskeisesti tämän hallitusohjelman talouslinjauksia. Sannon tämän vielä kerran tänään: Hallitusohjelman tavoitteena on, että normaalin kansainvälisen talouden tilanteessa julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023. Työllisyysasteen nostaminen on tulopohjan keskeisin yksittäinen elementti, ja myös työllisyystoimia olemme tässä salissa tänäänkin esitelleet. Sellaista vaihtoehtoa ei ole, että menoja lisätään ilman, että julkisen talouden kannalta välttämätön työllisyystavoite toteutuu. Miten tämä pitäisi sanoa teille paremmin? Haluan kysyä sitä tänään: miten tämä pitäisi sanoa teille paremmin?

Edustaja Grahn-Laasonen myös peräänkuulutti täällä tänään, että tässä ei ole työllistämiskaikkeitä, mutta edustaja Grahn-Laasonen varmasti aikaisempaan opetusministerinä tietää sen, että esimerkiksi koulutusinvestoinneilla on vaikutuksia ihmisten työllistymiseen. Tässä hallitusohjelmassahan on luokiteltu yhteensä 350 miljoonaa euroa koulutuksen kehittämiseen ja koulutuspanostuksiin. Se on merkittävä summa sille, että meidän yrittäjämme saavat osaavaa työvoimaa ja että julkisella puolella riittää tekijöitä. Koen, että esimerkiksi ne ovat merkittäviä työllisyystoimia. Tai entä lapsi- ja perhepalveluiden uudistaminen? Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma saa tässä hallitusohjelmassa jatkoa ja tunnustusta, ja uskon, että myös edustaja Grahn-Laasonen tunnistaa, että lapsi- ja perhepalveluista huolehtimalla ja varhaisesta tuesta huolehtimalla me saamme parhaan mahdollisen lopputuloksen ja pidettyä kaikki mukana.

Tämä uusi punamulta on laajasti köyhän asialla. Näin sen itse näen. Siemenperuna on se lapsi, joka saa elämänalulleen riittävän ravinnon, opin ja turvan ja pääsee töihin sekä elämään kiinni. Kannan huolta syntyvyydestä, ja sen vuoksi minua harmittaa, että tässä salissa tänään erityisesti perussuomalaiset ja kokoomus ovat käyttäneet hyvinkin masentavalta kuulostavaa kieltä ja mananneet tätä hallitusohjelmaa. Tämä on kuitenkin keskeinen työkalu Suomen strategiaksi ja Suomen eteenpäin viemiseksi, ja toivon todella, että täällä uskotaan tulevaisuuteen ja että on aitoa halua tehdä tästäkin ohjelmasta parempi. Me emme istu täällä hallituspuolueiden kansanedustajina huviksemme, vaan olemme täällä kuulemassa viestejä siitä, millä tavoin voimme parantaa tätä [Puhemies koputtaa] hallitusohjelmaa ja viedä suomalaisten asiaa eteenpäin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

17.59 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on aivan oikein tuotu useita kertoja esille se, että hallituksen talouspolitiikka ja tärkeät menolisäykset, joita meillä on hallitusohjelmassa, perustuvat työllisyyden kasvun varaan. Sekin on aivan totta, että punamultahallituksen talousohjelma on selkeä ja tavoitteellinen. Päämääränä on, että vuonna 2023 julkinen talous on tasapainossa ja työllisyysaste on 75 prosentissa. [Ilkka Kanerva: Vaikuttaako siltä?]

Keskustan eduskuntaryhmä on vahvasti sitoutunut näihin tavoitteisiin. Tässä yhteydessä kiinnittäisin huomiota tässä hallitusohjelmassa olevaan yhteeseen lauseeseen. Siellä todetaan, että ”Hallitus ei sulje mitään työllisyyttä parantavaa keinoa tarkastelun ulkopuolelle.” Tämä tarkoittaa sitä, että me kaikki hallituspuolueet olemme sitoutuneet siihen, että olemme valmiit etsimään ja toteuttamaan erilaisia ratkaisuja siihen, että takaamme työllisyyden nousun ja sen, että työtä syntyy kaikkialle Suomeen. [Eduskunnasta: Kyllä!] Tämä kertoo siitä, että me olemme tosissamme. Hallitus on valmis tekemään ratkaisuja. Myös se on ollut tietoinen valinta, että käytämme nyt talouden liikkumavaraa esimerkiksi perusturvan parantamiseen, koska kaikilla suomalaisilla ei mene hyvin.

Arvoisa puhemies! Kaikkiaan hallitus on jo sopinut ensi vuoden budjetin yhteydessä 25 kohdan listasta työllisyystoimenpiteitä, ja lisää on tulossa. Ensi vuoden kehysriiheen tuodaan esityksiä paikallisen sopimisen edistämiseksi. Tätä moni eri puolilla Suomea odottaa.

Arvoisa puhemies! Kaikkiaan ne viestit, jotka itse olen saanut yrittäjiltä, ovat olleet varsin myönteisiä ja rohkaisevia. Kyllä meillä Suomessa tämän hallitusohjelman myötä on annettu yrittäjille työrauha ja yrittäjyysrauha sillä tavalla, että hallituksen yrittäjyyspolitiikka on vakaata ja johdonmukaista. Yrittäjät voivat jatkaa työtään rauhassa ja suunnitella tulevaa, mutta ehdottomasti on tärkeää, että me yhdessä, koko eduskunta, keskustelemme siitä, miten voisimme tehdä Suomesta entistäkin yrittäjyystävällisemmän, koska uudet työpaikat syntyvät pääsääntöisesti ja valtaosaltaan pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden ja maamme talouden kannalta pidän ehdottoman tärkeänä — etenkin, kun pohjoisesta käsin asioita katson — sitä, että me turvaamme meidän metsiemme kestävän käytön ja hyödyntämisen myös tulevaisuudessa. Metsistä meillä on valtavat luonnonvarat, sellaiset luonnonvarat, jotka uusiutuvat jatkuvasti ja jotka oikein hoidettuina — niin kuin meillä Suomessa metsiä on kokonaisuutena hoidettu hyvin — ovat kasvattaneet niin sanottuja hiilinieluja. Metsät luovat työtä ja hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Keskustalle on erityisen tärkeää myös se, että me hallitusohjelmassa vahvistamme monin tavoin koulutusta peruskoulusta yliopistoon. Peruskoulussa käynnistetään laatu- ja tasa-arvo-ohjelma oppimistulosten parantamiseksi ja oppimiseröjen kaventamiseksi. Lisää rahaa on tulossa myös muun muassa korkeakoulutukseen. On hienoa, että koulutusta vahvistetaan sen eri tasoilla. Oppi ei kaada ojaan vaan pitää tiellä ja johtaa parhaimmillaan työhön ja tasapainoiseen elämään. [Ilkka Kanervan välihuuto]

18.03 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Pyysin toisen puheenvuoron vielä tähän keskusteluun, koska aika moni edustajakollega tässä otti esille sote-uudistuksen ja myös pääministeri otti omassa esittelypuheenvuorossaan sen esille. Se on erittäin keskeinen osa tätä Marinin hallituksen, kuten oli myös Rinteen hallituksen, reformiohjelmaa. Haluan ihan lyhyesti tässä paikaltani asemoida omaa suhtautumistani ja samalla tietysti puolueeni SDP:n suhtautumista sote-uudistukseen. Mehän kritisoiimme — minä muun muassa mukana — hyvin voimakkaasti edellisen eduskuntakauden aikana esitettyä sote-mallia, koska se sisäl-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

si käytännössä 6 miljardin laajuisen palveluiden siirron markkinoille. Nykyinen hallitusohjelma ei sisällä tällaista osiota siinä.

Ymmärtääkseni kaikille edustajille jaettiin postilaatikoihin viime viikolla lääkariseura Duodecimin kustantama emeritusprofessori Martti Kekomäen erinomainen kirja nimeltä Etiikasta ekonomiaan — ja takaisin. Se oli minulle tuttu kirja jo aikaisemmin, mutta selailin sitä viikonloppuna. Siinä on erittäin terävää ja älykästä kritiikkiä ja myös rakentavia ehdotuksia siitä, miten kestävät sote-mallit pitää rakentaa. Ne tarvitsevat laajan väestöpohjan, niissä ei pidä antaa markkinoille valtaa, niiden tulee perustua tarvevakioituihin menoihin ja niiden tulee olla sillä tavalla ylhäältä ohjattuja, että käytetään vain tehokkaita, kustannusvaikuttavia eli terveysarvoa tuottavia palveluja. Jos maailmalta katsomme malleja, niin esimerkiksi eräissä maissa — jotka tosin poikkeavat aika paljon Suomesta: Israel ja Singapore — on sellainen malli, jossa Suomea halvemmilla kustannuksilla tuotetaan kohtalaisen hyvät palvelut. Monessa maassa käytetään merkittävästi enemmän rahaa asukasta kohti, USA:ssa moninkertaisesti Suomeen verrattuna.

Halusin tämän vain todeta sen takia, että me kannatamme voimakkaasti sote-uudistusta ja haluamme sen toteuttaa nopeassa aikataulussa. On vaikea mennä arvioimaan kaikkia niitä eteen tulevia asioita, mutta itse tällä hetkellä uskon sellaiseen aikatauluun, että lainsäädännön valmistelutyö saadaan tehtyä pääosin vuonna 2020, laki säädettyä vuonna 21. Ensimmäiset uusien päättäjien alueelliset eli maakunnalliset päättäjät voidaan valita vuonna 22, ja vuoden 23 alusta lukien meillä on tuotannossa tämä uusi järjestelmä. Tämä kaikki sisältyy Marinin hallituksen ohjelmaan, jota voimakkaasti tuemme.

18.06 Antti Kurvinen kesk: Herra puhemies! Kahteen asiaan haluan vielä tästä omalta paikaltani kiinnittää huomiota tässä keskustelussa.

Ensimmäisenä haluan kirkastaa sitä väärää näkemystä, mitä jonkun verran on ollut liikkeellä, että tämä punamultakoalitio ei olisi saanut mitään aikaiseksi ja että tämä kulunut puoli vuotta tässä olisi jollakin tavalla Rinteen hallituksen osalta mennyt hukkaan. Tämä ei pidä paikkaansa. [Jukka Kopran välihuuto] Viime aikoina, mitä on saatu nyt aikaan tämän aloittaneen punamultajatkon aikana, muun muassa saatiin pienimpiin eläkkeisiin korotusta, mikä on minusta yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden kannalta hyvin tärkeää. Siellä on erityisesti monia naisia, siellä on entisiä pienyrittäjiä ja entisiä viljelijöitä, joilla on jäänyt pieneksi eläketurva. Heidän eläkkeensä hieman nyt paranee. Infrastruktuuriin on pystytty satsaamaan, teihin, rautateihin. Myöskin työllisyystoimet — jotka ovat aivan välttämättömiä meidän hyvinvointiyhteiskunnan säilyttämiseksi, jotta työllisyys nousisi 75 prosenttiin — on laitettu liikkeelle tässä kuluneen puolen vuoden aikana.

Puhemies! Toinen asia, minkä haluan nyt tässä tiedonantokeskustelussa ottaa vielä esille: Kun keväällä olin itse neuvottelemassa näihin oikeusministeriön ja sisäministeriön asioihin liittyen, niin niistä ajattelin jonkun sanan sanoa, sillä nehan tulevat nyt Marinin hallituksen ohjelmaksi myöskin, mitä Säätytalolla sovittiin tuossa toukokuussa. Sekä sisäministeriö että oikeusministeriöhän saavat tämän meidän hallitusohjelmamme pohjalta lisää resursseja, ja myös Marinin hallitus näkee tämän sisäisen turvallisuuden sellaisena kokonaisuutena kuin Turvallinen oikeusvaltio Suomi, ja se on minun mielestäni erittäin hyvä otsikko — sekä ihmisten turvallisuus että sitten se oikeusturva on siinä mukana. Poliisien määrää lisätään 300 henkilöä ja vaarallisille turvapaikanhakijoille toteutetaan tekninen valvonta. Maahanmuuttopolitiikassa jatketaan yhteispohjoismaisella linjalla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Oikeudenhoidon osalta haluan nostaa esille merkittävänä asiana sen, että todistelu tullaan jatkossa keskittämään pääosin alioikeuksiin, niin että otetaan videolle henkilötodistelu ja sitten hovioikeudessa tai korkeimmassa oikeudessa katsotaan vain niitä videoita. Se on erittäin merkittävä rakenteellinen uudistus oikeuslaitoksessa, ja uskon, että se tulee myös parantamaan oikeusturvaa.

Arvoisa puhemies! Vihdoin ja viimein omaisuudensuojaa parannetaan toteuttamalla lunnastuslain kokonaisuudistus, joka parantaa maanomistajan turvaa.

Vaarallisten elinkautisvankien vapauttamista tullaan tiukentamaan. Siitä tehdään arvio, miten se voisi tiukentua.

Puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että kriminaalipolitiikassa ei keskitytä vain rangaistuksiin vaan tullaan parantamaan rikoksen uhrin asemaa ja myös henkirikoksen uhrin omaisten asemaa. Myös tullaan toteuttamaan — ja se on jo hyvässä vauhdissa — rikoslain 20 luvun kokonaisuudistus, missä raiskaus muuttuu suostumusperustaiseksi, ja tätä kautta seksuaalinen itsemääräämisoikeus myöskin parantuu.

Myös yhteiskuntamme isoon syöpään, velkaantumiseen, ja siihen liittyen yrittäjän uuteen alkuun tulee mahdollisuuksia, ja sovittelua tullaan Marinin hallituksen Turvallinen oikeusvaltio Suomi -otsikon alla myös lisäämään kaikella tavalla [Puhemies koputtaa] meidän oikeudenhoidossa.

18.10 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Muutama sana valtion omistajapolitiikasta, elikkä oikeastaan siitä juurisyystä, minkä vuoksi tänään täällä keskustelemme täsmälleen samasta paperista kuin viime kesäkuussa.

Tässä hallitusohjelmassahan ei valtion omistajapolitiikasta sanota kovin paljon mitään, mutta hallitus tulee tekemään tämän omistajaohjauksen periaatepäätöksensä samoin kuin edellinen hallitus. Voimassa oleva periaatepäätöshän on vuodelta 2016. Siinä valtionyhtiöiden yhteiskuntavastuuseen — sen toteutumiseen — kiinnitetään varsin painavaa huomiota. Itse asiassa väistynyt pääministeri Rinne oli huolissaan juuri valtionyhtiöiden yhteiskuntavastuusta ja ajoi määrätietoisesti vahvaa yhteiskuntavastuuta siinä mielessä, että ei sallinut Postin työntekijöiden työehtojen heikentämistä, niin kuin oli tapahtumassa. Siitä tässä yhteydessä [Juha Mäenpään välihuuto] haluan lausua hänelle kiitoksen.

Valitettavasti tapahtumat johtivat sitten kuitenkin pääministerivaihdokseen, mutta se, mikä prosessi tässä oli taustalla, on mielenkiintoista, ja se on mielestäni omistajapolitiikan asia. Nimittäin 29. marraskuuta Postin hallituksen puheenjohtaja Markku Pohjola esiintyi julkisuudessa käytännössä istuvaa hallitusta vastaan, siis maan hallitusta vastaan, ja tätä kantaa vielä tuki omistajaohjausyksikön päällikkö Viertola, muistaakseni samana päivänä. On varsin poikkeuksellista, että valtionyhtiön hallitus ja virkamiehet lähtevät kaatamaan istuvaa hallitusta. Totta kai tuolla taustalla olivat Elinkeinoelämän keskusliitto ja Suomen Yrittäjät, ja viime vaiheessahan Rinteen kohtalo sinetöitiin, niin kuin tiedämme ja lehdet ovat kertoneet, täällä eduskunnassa muutamilla tekstiviesteillä.

Toivonkin, että Marinin hallituksella nyt on rohkeutta tarttua omistajaohjaukseen ja korjata sitä. Totta kai tulevat kysymykseen Postin hallituksen aseman kriittinen tarkastelu ja omistajaohjausyksikön kriittinen tarkastelu, mutta tässä valtioneuvoston periaatepäätöksessä, jonka hallitus tekee, olisi syytä myös ohjelmallisesti tiukentaa valtionyhtiöiden yhteiskuntavastuuta, nimenomaan sosiaalista vastuuta, elikkä valtionyhtiöissä ei tulisi jatkossa sallia minkäänlaisia työehtojen polkemisia, työehtoheikennyksiä. Vastuuministereille ja hallitukselle pitäisi keskittää enemmän omistajaohjausvaltaa, ja tietysti mielellään myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

eduskunnalle. Näin tämä yksittäisten yhtiöiden hallitusten sooloilu ja virkamiesten valta asetettaisiin [Puhemies koputtaa] niille kuuluviin raameihin. — Kiitoksia, puhemies.

18.13 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Pääministeri Marin korosti tänään, että hallituksen tehtävä on vahvistaa luottamusta tekojen kautta. Nyt on tulevaisuus-tekosten aika, on aika kehittää koko maan hyvinvointia. Sain olla mukana hiljattain koulujen vihkiäisjuhlassa Reisjärvellä, missä rakennetaan myös uutta päiväkotia. Pian kaikki koulutustilat varhaiskasvatuksesta lukioon on rakennettu uusiksi, vaikka kuntatalous on tiukoilla. Pienessä kylässä uskotaan vahvasti tulevaisuuteen. Siellä rakennetaan tulevaisuutta lapsille ja odotetaan toki hartaasti sote-uudistuksen toteuttamista, jotta kasvaville menoille saadaan vahvat hartiat. Siellä uskotaan myös maatalouteen ja puhtaaseen suomalaiseen ruokaan ja sen tuottamiseen, joka on osa maamme huoltovarmuutta ja turvallisuutta. Meidän tulee tehdä suomalaisesta ruuasta vientituote. Tähän uskotaan vahvasti tuolla maaseudulla.

Hallitusohjelma ei aseta maaseutua ja kaupunkiseutua vastakkain, vaan panostaa koko Suomen kukoistamiseen. Myös eteenpäin katsovassa hallitusohjelmassamme on paljon lapsiystävällisiä asioita: Yksinhuoltajien ja monilapsisten perheiden lapsilisiä korotetaan, opiskelijaperheiden toimeentulo paranee. Viime kaudella aloitettua lapsi- ja perhepoliittista muutosohjelmaa jatketaan. Näitä askelia on jo otettu. Varhaiskasvatuksen subjektiivinen oikeus on palautunut, ryhmäkojoja pienennetään. Edelleen voi toki myös osallistua osa-aikaiseen varhaiskasvatukseen. Iloitsen siitä, että perhevapaa-uudistus saadaan pian maaliin. Keskustalle oli hyvin tärkeää, että tässä uudistuksessa kotihoidon tuki säilyy. On hienoa, että perheet voivat edelleen itse päättää, miten hoitavat lapset. Isien mahdollisuudet osallistua lasten hoitamiseen lisääntyvät, äitien mahdollisuudet pysyvät ennallaan, joustavuus vanhempien kesken lisääntyy. Tämä kaikki helpottaa työn ja perheen yhteensovittamista.

Iloitsen myös siitä, että hallitusohjelmassa katsotaan koulutusjärjestelmää kokonaisuutena. Kiitos Sipilän hallitukselle ja sen hyvälle työllisyystyölle, että nyt koulutusleikkausten aika on ohi. Sivistykseen satsataan. Koulutuksen perusta laitetaan kuntoon. Peruskoulutuksessa käynnistetään laatu- ja tasa-arvo-ohjelma oppimistulosten parantamiseksi ja oppimiseröjen kaventamiseksi. Mielenterveyspalveluja ja oppilashuoltoa kehitetään.

Hallitusohjelma haluaa pitää kaikki mukana. Oppivelvollisuusikää korotetaan, kehitetään koulutuspoliittista selontekoa, joka tähyää pitkälle tulevaisuuteen yli vaalikausien. Valmistelussa on myös jatkuvan oppimisen uudistus, joka laillaan palvelee myös kunnianhimoista työllisyystavoitettamme. Meidän tulee luoda uutta työtä ja kouluttaa osaavaa työvoimaa avoimena oleviin työpaikkoihin. Näin voimme toteuttaa ne hallitusohjelman monet hyvät asiat. Tarvitaan muunto- ja täsmäkoulutusta, paikallista sopimista ja yrittäjyyden tukemista. Hallitusohjelmassa onkin kirjaus ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottamisesta. Kaikessa tässä tähytään rohkeasti tulevaisuuteen.

18.18 Ilkka Kanerva kok: Arvoisa puhemies! Olen tässä hetken aikaa mietiskellyt, miten suomalaisuus on muuttunut 80 vuoden aikana. 80 vuotta takaperin aamuhämärissä Mainilassa alkoi tykin jyske. Loput siitä tarinasta tiedämme ja tunnemme. Me jouduimme maksumiehiksi Saksan ja Neuvostoliiton ulkoministerien sopimuksen mukaisesti. He toimivat toki hanslankareina Stalinin ja Hitlerin sopimukselle. Tämä sopimus toimeenpantiin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

täysimääräisesti yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Se poikkeus oli tietysti Suomi. Me tunnemme tämän tarinan.

Joskus on pakko miettiä, miten tämä kaikki näkyy meidän suomalaisessa päätöksentossamme, meidän suomalaisten asenteissa tänä päivänä. Jotenkin kuvittelen, aika monet pääministerit nähneenä, että olennainen ero Suomen hallituksen johtamisessa on siinä, toimiiko pääministeri se kylki edellä, jossa ajattelee nimenomaisesti omiaan, kerta toisensa jälkeen asettuu vain yhden osapuolen tueksi, vai kulkeeko pääministeri tietä, jossa maan etu asetetaan ensisijaiseksi. Olen nähnyt monenlaisia pääministereitä tässä suhteessa, ja osaltani sanon, että se ei ole mistään puoluepoliittisesta asemoitumisesta kiinni. Tiedämme erinomaisia valtiomiehiä eri poliittisissa puolueissa, mutta tiedämme myöskin, että jos näin ei toimita, jäljet ovat Suomen kannalta aika lailla hankalat.

Tämä on ollut viime päivinä mielessä, kun on katsonut hallituksen toimia, joissa kieltämättä joutuu palaamaan ajatukseen siitä, mikä on suomalaisten luottamus maan poliittiseen päätöksentekojärjestelmään. Ei se, että eduskunta täällä kehuu itse omiaan, sanamagiikalla, kuvitellen, että hallitusohjelma saadaan sillä tavalla lentoon ja että ihmisten luottamus sitä kautta on palautettavissa poliittisen demokratian kulmakiveen. Tämä on väärä käsitys, sillä vain teot ratkaisevat, ja viimeaikaiset luottamusarviointit kansalaisten keskuudessa eivät, niin kuin tiedämme, anna hyvää arvosanaa kaikesta tästä. Tuolloin aikaisemmin tarvittiin luottamusta, tarvittiin yhteistyötä, suomalaisuuden syvempää ymmärtämistä ja sitä, miten voitaisiin yhdessä ratkaista kaikkein raskaimmat asiat tämän maan kohdalla.

Sen lisäksi, että luottamuksen osalta on tänä päivänä vajetta, on vajetta myöskin sen suhteen, miten poliittista johtajuutta toteutetaan. En voi olla hämmästelemättä tältä paikalta, että jotkut meidän johtavista poliitikoista ajattelevat, että Suomea johdettaisiin menemällä sosiaaliseen mediaan ja järjestämällä siellä asetelmia klikkausten muodossa. Jos Suomen valtiollinen ajattelu perustuu tämänkaltaiseen asenteeseen, on huolelle aihetta. Meillä tarvittiin 80 vuotta takaperin luottamusta, sitä tarvitaan ehdottomasti tänä päivänä, mutta tarvittiin myöskin päättäväisyyttä, näkemyksellisyyttä, sitoutuneisuutta siihen, mitä asioita pitää tässä maassa saada kunnolla, asianmukaisesti hoidettua.

Kolmas asia, jota tarvitaan, on yhteistyö. Suomi on aina aika ajoin luisunut omahyväisyyden, itsekkyyden tielle eheyden ja Suomen idean sijasta. Me tarvitsemme yhteistyötä taatusti talouden hoitamisessa, joka raja ei voi kulkea vain hallituksen ja opposition välissä, ei vain hallituksen ja työmarkkinajärjestöjen välisenä kuiluna, vaan tarvitaan laajaa kansallista yhteistyötä sen toteamiseksi, että Suomi oikeasti pärjää myöskin kansainvälisessä kilpailussa.

Nämä ovat asioita, jotka merkitsevät sitä, että meillä täytyy löytyä ennen muuta tänä päivänä talouden ja työllisyyden mutta toki myös ulkoisen turvallisuutemme osalta ratkaisuja, joissa Suomi löytää yhteisen punaisen langan, yhteisen näkymän siitä, kuinka tullaan toimimaan. Yhteistyötä työmarkkinoilla, yhteistyötä työllisyyden, yhteistyötä ulkoisen turvallisuuden ja sisäisen eheyden rintamalla — nämä ovat asioita, joita ei voi panna syrjään tilanteessa, jossa arvioidaan, mikä syvemmin liittyy tämän hallitusohjelman käytännön toteuttamiseen ja toimeenpanemiseen.

18.23 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Haluan heti ensimmäisenä kiittää Kanervaa tuollaisesta isällisestä puheesta. Samanlaista tekstiä kuuntelin anopilta eilisaamuna hyvin pitkään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Totta kai hallitusohjelmassa on monia hyviä linjauksia [Ilkka Kanerva: Juuri näin!] ja niissä on paljon kannatettavia asioita, ja minä nyt tuon näitä tähän, muutamalla viivalla olen näitä räpäissyt: on pikkasen huonoja asioita ja pikkasen hyviä asioita.

Tuossa yksi aamu, kun ajelin junalla töihin, siellä joku ammattiyhdistysaktiivi oli tulossa Helsinkiin kokoukseen, ja hän puhui näistä lakoista ja siitä, että nyt pitää saada korotettua palkkoja. Minä sitten sanoin hänelle — yritin tietenkin hakea omalle näkemykselleni tukea — että kerro minulle yksi asia, mikä aiheuttaa tämän, että nyt pitää saada lisää palkkoja korotettua, koska palkkoja ei minun mielestäni saisi korottaa, sen takia, että meidän kansainvälinen kilpailukykyämme säilyisi.

Meiltä on valunut metalliteollisuutta ja muuta ulkomaille ihan palkkatason johdosta, ja edelleen jos tehdään päättömiä ilmasto... tämmöisiä sääntöjä ja rajoituksia ja asetetaan liian korkeat tavoitteet, niin siinä käy niin, että tätä teollisuutta valuu yhä enemmän pois. Täällä on syytetty perussuomalaisia tästä asiasta, siitä, että perussuomalaiset puhuvat tästä asiasta. Suomessa voi kehittää ympäristöteknologiaa myös niin, että me emme itse kurista itseämme hengiltä.

Mutta kuitenkin pyysin tätä ammattiyhdistysaktiivista nimeämään semmoisen asian, mikä aiheuttaa sen, että palkkoja pitää saada lisää, ja hän sitten sanoi, että se oli polttoaineen ja energian verotus. Elikkä tämä hallitus nyt, mitä te edustatte siellä, te korotatte polttoaineen verotusta, ja edelleen työtä tekevät suomalaiset haluavat yhtä paljon rahaa käteen, joten siinä käy niin, että semmoinen oravanpyörä syntyy, se jatkaa pyörimistä, se on pyörinyt täällä jo vuosikaudet: kiristetään verotusta, mutta kun työntekijät haluavat saada saman verran käteen kuin aikaisemminkin, niin silloin he odottavat palkankorotuksia. Tämä on niin kuin ihan päätön juttu, että tämä asia menee tällä tavalla. Se on ihan järjetöntä, se polttoaineveron korotus.

Sitten oppivelvollisuuden pidentämiseen: minä erityisopettajana toimiessani näin hyviä puolia siinä, että se nousi, mutta se, että se korotetaan 18 vuoteen, on nyt osoittautunut minun mielestäni järjettömäksi, koska se olisi pitänyt korottaa sillä tavalla, että oppivelvollisuus pidennetään kattamaan toisen asteen koulutus niin, että jokainen suomalainen on suorittanut toisen asteen koulutuksen. Mutta sen ilmeisesti perustuslaki estää, elikkä ne oppilaat, joillekka minä näen siitä olevan eniten hyötyä, voivat 18 vuotta täytettyään hypätä pois siitä kelkasta. Ja te olette justiin siihen 18 vuoteen sitä korottamassa, elikkä se ei tule toimimaan, ja tällä perusteella asiaa, jonka minä näen hyvänä, en kuitenkaan voi lähteä tukemaan, koska se ei ulotu sinne toisen asteen loppuun.

Valtionomaisuuden myynnistä minä olen huolissani. Sitä ei saisi tehdä kovin hanakasti.

Sote-uudistukseen: siinä on semmoinen näytön paikka, jossa minun mielestäni teidän pitäisi ehdottomasti ottaa rohkeita askelia, ja minä näkisin niin, että esimerkiksi Suomen valtion verovaroin lääkäriopinnoissa olevalle ihmiselle pitäisi rohkeasti vain määrätä, samalla tavalla kuin armeijan lentäjille, jonkinlainen työvelvoite, opintojen mittainen työvelvoite työskennellä suomalaisen julkisen terveydenhuollon parissa. [Puhemies koputtaa] — Minä menen pyytämään uuden puheenvuoron.

18.29 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Kanerva piti todella hyvän puheenvuoron — kiitos siitä — ja haluan siitä jatkaa. Silloin 80 vuotta sitten oli kovat paikat, tiukat paikat, ja se yhdisti kansaa hyvin merkittävästi. [Ilkka Kanerva: Kyllä!] Sitten sotien jälkeen lähdettiin... Tosin se sota-aika oli jo semmoinen, että se kehitti meidän teknologiaa ennen kaikkea asevoimien puolella ja sitten myöhemmässä vaiheessa meidän teolli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

suutta. Tällä oli suuri merkitys sitten myös sille, millä tavalla kansakunta pärjäsi siitä eteenpäin. Valtionyhtiöitä perustettiin, ja niillä luotiin lisäarvoa ja työllisyyttä yhteiskunnalle ja rakennettiin tätä yhteiskuntaa ja maksettiin sotavelat ja kaikki. Elikkä erittäin merkittävää työtä.

Mutta nyt tilanne on sitten muuttunut, ja valtionyhtiöitä on ajettu alas. On vaadittu, että yksityisille täytyy antaa enemmän tilaa nyt sitten. Tietysti on joissakin tilanteissa myytykin valtionyhtiöitä siinä uskossa, että siitä parempi tuotto on kertamyynnillä kuin niin, että annettaisiin sen yhtiön pyöriä. Nyt on tultu siihen tilanteeseen, jossa työn murros on merkittävä: häviää teollisuustyöpaikkoja, lisääntyy palvelualan työpaikkoja, tuottavuus niillä alenee. Tässä on meillä merkittävä ongelma. Tämän edessä meidän on todellakin mietittävä tarkkaan, mitä tehdään. [Ilkka Kanerva: Kyllä!]

Tällä hetkellä myös näyttää siltä, että ei pystytä maksamaan — katteet ovat pienempiä — semmoisia palkkoja kuin aikaisemmin on maksettu. Tosin sitten on myös niin sanottu laillinen veronkiertokin tietyllä tavalla edistynyt. Kävellään ohi sieltä, missä on matalinta, rahojen kanssa ja viedään niitä sitten semmoisille alueille, missä verotusta ei juurikaan ole. Kaiken kaikkiaan henkilökohtainen tulovero on vähentynyt. Sen vaikutus valtiontalouteen tai ainakin kuntien talouteen on merkittävää. Myös nämä vähennysoikeudet kaikille yrityksille ovat lisääntyneet.

Hyvin herkästi tulee semmoinen kuva, että tällä hetkellä yritystoiminta ei kannata, jos ei veronmaksajien rahoja käytetä yritystoiminnan kehittämiseen — ja aikoinaan on kehitetty, jokainen on pistänyt oman lanttinsa. Tässä on niin kuin tämmöinen lyhyt ajattelu yrittäjillä, että ei investoida vaan pyritään vain suurempia osinkoja ottamaan ulos. Tämä on lyhytnäköistä toimintaa, jos ajatellaan koko Suomen edun kannalta. Investointeja on tietenkin valtionkin mahdollista tietyllä tavalla tukea, ja niitä pitäisi tehdä ja semmoisille aloille, joissa on markkinoilla kysyntää ja myös ostajia. Niin kuin täällä edustaja Koskela aikaisemmin totesi — muistelen ainakin niin, että oliko se yritystutkimus tai joku barometri, missä tarkasteltiin yritysjohtajuutta — yritysjohtajuus on tällä hetkellä kateissa. Siinä on puutteita, ei uskalleta tehdä niitä ratkaisuja.

Toisaalta, onko sitten kysymys myös tästä: Kun ajatellaan näitä aikaisempia teknikkoja, rakennusmestareita, niin he olivat hieman vähemmän lukeneita mutta heillä oli rohkeutta, jos heillä oli joku visio tai tavoite, että millä tavalla tätä yhteiskuntaa voidaan kehittää. He tekivät niitä eivätkä laskeneet, kannattaako se. Meidän tulisi tietyllä tavalla palata niille hyvälle urille, missä aikaisemminkin ovat ihmiset saaneet työtä ja myös yrittäjät ovat pärjänneet.

Isoja haasteita on hallituksella. Toivon, että näitä myös yhdessä opposition kanssa mietitään ja pystytään viemään eteenpäin. [Ilkka Kanerva: Oikein hyvä!] Kiitoksia Kanervalle hyvästä puheenvuorosta. [Ilkka Kanerva: Kiitos puhujalle!] — Kiitos.

18.34 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on nyt paljon kiitettävää, kyllä pitää aina myöskin nöyriä mielin kiittää. Tuli edustaja Kanervalta painavaa kokemuksen sanaa aloittelevalle, ja on hyvä nyt jatkaa edustaja Piiraisen jälkeen tuosta yritysaiheesta ja -asiasta, siirtyä tähän päivään.

Kuten me kaikki tiedämme, niin tällä hetkellä ainakin näennäisesti vielä eletään jonkinlaista talouskasvun aikaa ja yrityksillä menee ehkä keskimääräistä paremmin, ainakin paremmin kuin mitä vielä muutama vuosi sitten. Nyt kyllä tarvitaan sitä edustaja Kanervanakin peräänkuuluttamaa optimismia, yhteistyötä, jos me haluamme tämän maan saada vielä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

uuteen kasvuun. Tiedämme, että teknologioiden kehittymisen siivittämänä rakennemuutos vaatii samaan aikaan uudistamista tukevia rohkeita päätöksiä ja vastuuta pitää kaikista huolta, se on aivan totta.

Tämä neljän prosentin panostus tutkimukseen ja kehittämiseen on mielestäni hallituskeltakin oikeasuuntainen linjaus, siihen suuntaan pitää mennä. Siellä on se meidän mahdollisuutemme, ja Suomella on moneen asiaan paljon annettavaa mutta vain, jos meillä on rohkeutta ottaa haasteet vastaan. Ensimmäinen tavoite pitää olla, että nykyiset työpaikat pysyvät Suomessa, eikä sekään välttämättä riitä, elikkä tarvitaan vielä lisää siihen. Vaikka se 75 prosentin tavoitekin on vaikeasti saavutettavissa, niin tavoitteen pitäisi ehkä olla vielä pikkasen korkeammalla. Sillä tavallahan niitä ongelmia pystyttäisiin sitten ratkaisemaan.

Sen verran nyt otan tuossa esille, kun muutama päivä sitten olin Suomen Yrittäjien tilaisuudessa, että he kyllä siellä jakoivat tämän nykyisen huolen, toivat esille myöskin sen, että hallituksen kirjauksissa on paljon hyviä ulostuloja mutta esimerkiksi tämä ensimmäinen puoli vuotta ei ole vielä realisoitunut. Hekin ovat tietysti odottavin mielin kevättä kohti, niin että sieltä tulisi näkyvyyttä ja todellakin sitä 30 000 työpaikan mahdollisuutta lähetyksimme elokuuhun mennessä, kuten edellinen pääministeri meille lupasi.

Suomi elää yrittäjyydestä. Tuossa edellisessä puheenvuorossa puhuin, kuinka julkinen sektori on päässyt paisumaan liian suureksi. Meillä on 286 000 yritystä ja 93,2 prosenttia on 1—9 työntekijän yrityksiä elikkä näitä mikroyrityksiä. Me tarvitsemme myöskin vientiä — Suomi elää viennistä — ja mitenkä nyt sitten mikroyrityksestä saadaan vientiyritys? Uskon, että se on tässä salissa meidän tehtävänä luoda ne edellytykset yrittäjyydelle ja sitä kautta myöskin viennille.

Huolestuttavaa on, että juuri pienissä yrityksissä työpaikat ovat vähentyneet 2000-luvulla, eli pienissä yrityksissä eli 2—4 työntekijän yrityksissä tällä vuosituhannella työpaikat ovat vähentyneet 40 000 kappaletta. Samanaikaisesti ehkä ihmettelemme, miksi 13 prosenttia yrityksistä on yhden hengen yrityksiä — Ruotsissa se on 8 ja Tanskassa 6 — ja pienyrittäjien keski-ikä on samalla noussut huolestuttavasti tällä vuosituhannella, keski-ikä on siellä 50 ikävuoden tuntumassa.

Nyt suuntaan katseeni nuoriin. Nuoret eivät uskalla tässä maassa lähteä yrittäjän vaikealle polulle, ja tähän asiaan meidän pitäisi kiinnittää erityisesti huomiota. Tarvitaan joustoa, paikallista sopimista ja verotusuudistuksia, varsinkin kun tiedämme, että palkanmuodostuksen joustavuudessa olemme maailmassa aivan hännillä eli sijalla 139. Se on kyllä häpeällinen luku, joten siinä on jotakin tehtävä. No, tähän on varmasti vaihtoehtoja. On varmasti mietitty tässäkin salissa moneen kertaan Saksan tai vaikkapa Tanskan malleja. Niistä voitaisiin ottaa joitakin meille Suomeenkin.

Mutta me perussuomalaiset haluamme edesauttaa yritysten syntyä. Muun muassa nostaisimme arvonlisäveron alarajan 20 000:een ja huojennuskaton nostaisimme 40 000:een. Verotuksessa voisimme pikkuhiljaa lähestyä myös Viron mallia, mikä edesauttaisi investoimaan ja tätä kautta myös luomaan uusia työpaikkoja.

Arvoisa puhemies! Hallituksen tehtävänä on antaa eväät siihen, että maastamme löytyisi vielä niitä nuoria ahkeria ihmisiä, jotka olisivat valmiita laittamaan itsensä likoon ja perustaisivat uusia yrityksiä. Lauantaina Akavan puheenjohtaja Fjäder hyvin kiteytti uutisissa liittyen tulevaan työmarkkinakerrokseen sen, että hallituksella on valta ja kolmikanta tuottaa vain tuloksia. Nyt tarvitaan myöskin työmarkkinauudistusta kilpailukyvyyn ja työllisyyden [Puhemies koputtaa] parantamisen vuoksi. Tähän maahan tarvitaan erityisesti sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

yrittäjienkin peräänkuuluttamaa kokonaisvaltaista yrittäjyysohjelmaa, semmoisen vinkin sain sieltä Suomen Yrittäjiltä. — Kiitoksia.

18.39 Heidi Viljanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä onkin hyvä jatkaa toisen kankaanpääläisen edustajan jälkeen puheenvuoroja — olemme täällä hyvin edustettuina. Mutta asiani olisi ollut lähinnä edustaja Kanervalle, joka harmillisesti lähti äsken salista pois. Olisin halunnut häntä henkilökohtaisesti kiittää hyvästä puheenvuorosta.

Viime kuussa aloitin kokonaisturvallisuutta käsittelevän maanpuolustuskurssin. Siellä käytiin hyvin kattavasti läpi meidän kokonaisturvallisuuttamme ja asioita, jotka meitä tänä päivänä koskevat, ja ne asiat eivät ole ollenkaan pieniä. Meillä on ilmastonmuutos, maailman tapahtumat, Krimin, Syyriat, kaikki muut ja paljon asioita, jotka koskevat meitä. Ne ovat niin isoja asioita, että ajattelisin niin, että yksikään hallitus ei tässä tilanteessa, oli koonpano mikä tahansa, olisi yhtään helpommassa asemassa.

Ajattelen kuitenkin itse niin, että tämä hallitus satsaa ihmisten hyvinvointiin. En näe semmoista yritystä taikka yhteisöä, perhettä — mitään, missä ihmiset ovat keskinäisessä vuorovaikutuksessa — mikä toimisi, jos ihmisten hyvinvointiin ei panosteta. Niinpä ajattelen, että myös Suomen valtion kohdalla asia on näin. Elikkä satsaukset ihmisten hyvinvointiin ovat tämän hallitusohjelman kulmakiviä. Siitä on hyvä pitää kiinni.

Edustaja Kanerva puhui eheydestä, yhteistyöstä. Siihen myös edustaja Piirainen viittasi, ja on aina hienoa konkaripoliitikkoja kuunnella, kun he muistelevat menneitä. Ehkä sitä yhteistyötä on silloin ollut laajemmin. Ainakin monet poliitikot ovat sanoneet sitä jopa kaipaavansa. Kulttuuri täällä on ainakin uuden edustajan silmin näyttänyt välillä melko kummalliselta. Jotta me saavuttaisimme luotettavuuden politiikassa ja ylipäänsä ihmisten luoton siihen, että heidän asioitaan ajetaan, niin semmoinen jatkuva keskinäinen irvailu ei kylä sitä lisää.

En myöskään näe, että politiikkaa tehdään sosiaalisessa mediassa, minne se tänä päivänä näyttäisi siirtyneen. Siellä kynnyksellä kaikenlaisen disinformaation levittämiseen on valtavan matala, ja siitä myös tässä salissa on saatu tänäänkin kuulla. Yhteistyötä ja eheyttä toivon, kuten edustaja Kanerva. Haluan myös muistuttaa, että tähän viittasi myös meidän pääministerimme tänään puheenvuorossaan — koko eduskunnan väliseen yhteistyöhön. Se on ainoa edellytys sille, että Suomi menee oikeasti eteenpäin.

18.42 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puheenjohtaja! Myös minut, [Puhemies koputtaa] pitkän linjan valtiomies... [Puhemies: Puhemies, ei puheenjohtaja!] — Anteeksi, arvoisa puhemies! Näin se lähtee, pidin nimittäin, arvoisa puhemies, ensimmäisen puheeni hetki sitten tuolla puhujanpöydässä ja innostuin tosiaan pitkän linjan valtiomiehen, edustaja Kanervan puheenvuorosta, joka innosti tähän ex tempore -puheenvuoroon tästä omalta paikaltani.

Nimittäin tämä luottamus ja yhteistyö, niitten asioiden ajaminen — lopetin oman puheenvuoroni hetki sitten tuolla siihen, että tehdään töitä yhdessä sen eteen, että hallitusohjelman kirjaukset konkretisoituvat ja suomalaisten arki on turvattu. Tätähän me toivomme, että tässäkin salissa tehtäisiin rakentavaa yhteistyötä yli puoluerajojen ja oppositio olisi matkassa näitä meidän tulevaisuuden asioita ajamassa.

Edustaja Kanerva toi esille nämä menneet ajat, ja jos ajatellaan sitä aikaa, kun tätä maata on rakennettu ja tehty, niin se on tehty yhdessä. Mutta haluan vielä muistuttaa siitä, että toin tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani esille sen, että kotimaisen ruoan, ruoantuot-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

tannon tulevaisuus turvataan. Nimittäin se luo pohjaa sille, että meidän maassamme huoltovarmuus säilyy jatkossakin, ja se luo sitä vakautta ja turvallisuutta tähän maahan.

Haluan vielä edustaja Koskelalle tuoda esille sen, kun sanoitte, että nuoret eivät uskalla lähteä yrittämään, että hallitushan kannustaa yrittäjyyteen. Yhteiskunnan tulee pitää huolta yrittäjyyden kannusteista ja yritysten kannusteista työllistää, että uusia työpaikkoja syntyy etenkin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin.

Myös edustaja Mäenpäälle: Puhuitte polttoaineverojen korottamisesta, mutta täytyy muistaa, edustaja Mäenpää, että ansiotuloverotukseen tehdään ansiotason nousua vastavia indeksitarkistuksia, millä estetään verotuksen kiristyminen palkkojen yleisesti noustessa. Että tällä suunnallakin sitten kompensatiota tapahtuu. [Raimo Piirainen: Palkansaajan vähennykset!]

18.45 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä on hienosti kuvattu tätä yhdessä tekemistä ja eheyttä, joka tuli erityisellä tavalla sotien aikana esille. Omien isovanhempieni koti jäi rajan taakse, aloitettiin aivan alusta. Uuden pellon reunalla isoäitini lausui: ”Riittää, että aurinko paistaa oikeasta paikasta.” Oltiin yritteliäitä, yritettiin yhdessä.

Edustaja Koskela nosti esille tämän yrittäjyyden, ja edustaja Kettunen tuossa jo sanoikin, että hallitusohjelmassa on hyviä mainintoja tästä yrittäjyyden edistämisestä, muun muassa tämä ensimmäisen työntekijän palkkaamisen helpottaminen. Minun käsitykseni mukaan nuorten suhtautuminen yrittäjyyteen on muuttunut positiivisemmaksi viime aikoina, ja tuossa budjetissa onkin ehdotus, että annetaan lisävaroja yrittäjyyskasvatuksen kehittämiseen Nuori Yrittäjyys -ohjelmaan ja 4H-yrittäjyysohjelmaan. Eli hyviä panostuksia on tulossa myöskin hallitusohjelman puitteissa.

Edustaja Mäenpäältä kysyisin, kun teillä on seuraava puheenvuoro eikä asia minulle ihan avautunut: minkä vuoksi ette ole tämän oppivelvollisuuden laajentamisen kannalla vaikka olettekin?

18.47 Juha Mäenpää ps: Onko nyt puheenvuoro jo? [Puhemies: On!] — Minä tulen sinne pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Elikkä kun edustaja Kinnunen esitti kysymyksen, niin vastaan nyt siihen, miksi oppivelvollisuuden pidentämistä... Minä näen sen itse asiassa hyvänä asiana, ja kun olen toiminut erityisopettajana, niin minä näen sen sillä lailla kokonaisuutena ja uskoisin, että niitä kaikista hankalimpia opiskelijoita se oppivelvollisuuden pidentäminen toisen asteen päättämiseen saakka hyödyttäisi, heidän olisi pakko käydä se amis loppuun. Mutta nyt kun se on 18 vuoteen asti, niin silloin tavallansa perustuslaki takaa tälle opiskelijalle, että hän voi lyödä läskiksi siinä vaiheessa. Sen takia minä en lähde kannattamaan sitä tässä muodossa, mikä hallituksen esitys on.

Arvoisa puhemies! Jos nyt saan jatkaa tuosta sote-uudistuksesta, niin kun te nyt aiotte tehdä sitä, niin älkää yrittäkö tehdä siitä liian suurta. Minä olen ollut ja joskus palvellut YK-joukoissa, ja siellä kun tehtiin joitain uudistuksia, niin ei nähty, mihin kaikkeen se uudistus vaikuttaa, ja jälkikäteen sitten vasta todettiin, että ei hitto, tätä ei olisi saanut tehdä ollenkaan. Siinä mielessä näkisin, että sitä nykyistä sote-järjestelmää pitäisi korjata. Ja nämä ovat nyt sitten minun henkilökohtaisia näkemyksiä vain: Sote-uudistusta voisi lähteä sillä lailla viemään, että Suomessa opiskeleville lääkäreille tulee velvollisuus työskennellä opintojen mittainen aika julkisella puolella. Sitten toinen kohta on sellainen, että pitää jollakin lainsäädännöllä tai jollakin rajoittaa sitä, että lääkäri työskentelee vain joko yksityi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

sellä puolella tai julkisella puolella — ei sillä tavalla, että hän tekee lyhennettyä päivää julkisella puolella ja sitten illalla huuhtoo yksityisellä vastaanotolla.

Kaikista tärkein asia tässä, mikä on meidän yhteiskunnalle erittäin kallis, on se, että vakuutuslääkärit saavat tehdä ratkaisuja. Minun mielestäni niitä tehdään vakuutusyhtiön taloudellisen edun nimissä, ja ne vakuutuslääkärit pitäisi siirtää toimimaan Suomen oikeuslaitoksen alle tai esimerkiksi siten, että jos vakuutuslääkärin asiasta joku tekee valituksen, niin se valitus tehtäisiin semmoiselle vakuutuslääkärille, joka toimii jonkun muun kuin vakuutusyhtiön palkkalistoilla, elikkä Suomen oikeuslaitoksen alla olevalle vakuutuslääkärille — voiko sitä siksi enää sitten sanoa. Nämä ovat semmoisia asioita, mitä siinä minun mielestäni kannattaa lähteä harkitsemaan.

Sitten kun työllisyyden kasvusta on paljon puhuttu, niin minun mielestäni teidän pitää varautua siihen, että tämä työllisyys ei kasvakaan. Nämä kansainväliset ennusteet eivät ole kovin mairittelevia, eli joku varasuunnitelma teidän pitää siihen rakentaa, jos työllisyys ei lähdekään nousuun.

Yksi asia, mitä minä toivoisin, että te siinä hallitusohjelmassa ottaisitte huomioon, on se, kun te nyt innoissanne puhutte koko ajan siitä maahanmuutosta, että hallituksen pitäisi selvittää maahanmuuton aiheuttamat kustannukset Suomen yhteiskunnan taloudelle. Minä en voi käsittää sitä: Kun verottaja tietää, kuinka paljon edustaja Koskela joutuu maksamaan veroja ja paljonko hän tienaa, niin kyllä meidän yhteiskuntamme pitäisi pystyä selvittämään se, mitkä ovat maahanmuuttajien aiheuttamat kustannukset Suomen valtiontaloudelle. Tämä on ihan käsittämätön homma, että tätä ei ole tehty vielä, ja epäilen, josko tekään sitä teette, mutta se olisi erittäin tärkeää Suomen yhteiskunnan talouden kannalta.

18.52 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Mielestäni hallitusohjelma on panostus kansalaisten hyvinvointiin ja nimenomaan panostus koko Suomeen: koko Suomeen nimenomaan infrahankeita ja muuta työllisyyttä. Käytännössä pääministeri Marinin hallitus jatkaa keväällä sovitun ja päätetyn hallitusohjelman toteuttamista, sitä täysin noudattaen, mitä pääministeri Rinteen hallitusohjelmassa oli kirjoitettu.

Hallituksen talousohjelman lähtökohta on mielestäni täysin selvä. Julkinen talous on tasapainossa vuonna 2023, ja työllisyysaste on silloin 75 prosenttia.

Keskusta on näihin tavoitteisiin täysin sitoutunut valtiovarainministeri Kulmunin johdolla, ja koko eduskuntaryhmä on myöskin sitoutunut näihin tavoitteisiin. Tavoitteet ovat vähintäänkin haasteelliset, mutta myös saavutettavissa, kun me vain täällä myöskin teemme oikeita päätöksiä ja teemme nimenomaan yhdessä niitä päätöksiä.

Hallitusohjelmassa on monia kirjauksia ja tavoitteita asetettu. Tosiasia on, että ne ovat tavoitteita ja kirjauksia, mutta vasta työ niiden eteen ja päätökset niiden toteuttamisesta ratkaisevat asioita. Itse toivon, että niitä päätöksiä saadaan myöskin ripeästi aikaiseksi. Ensi keväänä on erityisen tärkeä ajankohta, että saadaan nimenomaan työllisyyteen liittyviä asioita toteutukseen.

Meidän täytyy myöskin muistaa se, mitä viime eduskuntakaudella pääministeri Sipilän johdolla tehtiin, [Timo Heinonen: Ai, te menette tähän vielä! — Hannu Hoskonen: Totta kai!] mitä hyviä päätöksiä tehtiin silloin: saatiin Suomen taloutta kuntoon, työllisyys parani. Ei siis murenneta viime kaudella saavutettuja kustannuskilpailukykyä nostavia tekijöitä ja sitä, millä vaivalla niitä päätöksiä saatiin aikaiseksi. Ne olivat vaikeitakin joskus, mutta me saimme myöskin hyviä asioita eteenpäin. Jatketaan sitä hyvää työtä myöskin tästä eteenpäin: tuetaan osatyökykyisten työllistymistä, parannetaan yrittäjyyden edellytyksiä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

panostetaan koulutukseen, tuotekehitykseen ja puretaan investointien esteitä — nyt jo tulevassa budjetissa on monia asioita.

Omasta mielestäni hallitusohjelmassa on tärkeänä asiana perusväylänpidon rahoituksen nosto sillä 300 miljoonalla eurolla vuodessa, mikä on yhteisesti, parlamentaarisesti, myöskin hyväksytty. Myöskin yksityisteiden määrärahakorotukset on hyvä asia. Mutta kaikkein isoin asia, jotta me saamme Suomen asioita kuntoon myöskin hyvinvoinnissa, on sote-uudistus — se sote-uudistus, mikä valitettavasti viime kaudella jäi ehkä kokoomuksen taholta toteuttamatta. Keskusta olisi halunnut sen toteuttaa jo viime kaudella. Nyt on tärkeää, että tällä kaudella sote-uudistus saadaan maaliin.

18.56 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kinnunen tuossa ehkä hivenen epäili näitä sanomiani sanoja. Pieni kertaus ja sitten vähän lisää.

Tutkimusten mukaan pienissä yrityksissä työpaikat ovat vähentyneet 2000-luvulla. Elikkä 2—4 työntekijän yrityksissä tällä vuosituhanella työpaikkoja on vähentynyt 40 000 — valtava luku. Sitten kun samanaikaisesti on monessa yhteydessä ihmetelty, miksi 13 prosenttia yrityksistä on yhden hengen yrityksiä, kun Ruotsissa tämä luku on 8 prosenttia ja Tanskassa 6, ja pienyrittäjien keski-ikä on samalla noussut huolestuttavasti meillä Suomessa vaikka nyt verrattuna sinne Ruotsiin ja Tanskaan, niin tämä kyllä niin kuin antaa viitteitä siihen, että nuoret eivät ole uskaltaneet lähteä yrittämään. Tilastoissa, jos nyt vielä mennään sinne, Suomen yleinen kilpailukyky on aivan hyvä: globaalisti me olemme sijalla 11 ja työntekijöiden oikeuksissa olemme sijalla 6. Nämä luvut ovat hyviä, mutta minä uskon, että nimenomaan tällä mainitsemani palkanmuodostuksen joustavuudella — missä olemme aivan hännillä, sijalla 139 — on valtava merkitys myöskin siinä, kun nuori ihminen miettii sitä yrityksen perustamista, että onko resursseja, tukeeko yhteiskunta ja onko se vaikeaa, ja siksi puhuin Saksan ja Tanskan malleista. Pienenä kertauksena voisin sanoa, miksi esimerkiksi Tanskassa on helppo työllistää. Siellä on kyllä, kieltämättä, tämä irtisanominenkin helpompaa kuin meillä, mutta, toisin kuin meillä, irtisanotuille maksetaan hyvä korvaus. Eli ketään ei jätetä niin sanotusti tyhjän päälle. Tanskassa aktiivinen työllistäminen on ollut arkea jo kolmattakymmentä vuotta. Maa joutui uudistamaan työmarkkinoitaan joustavammiksi 1990-luvulla, kun työvoiman kysyntä ja tarjonta kulki eri suuntiin — siis aivan samalla tavalla kuin meillä on tänä päivänä. Työpaikkoja oli tarjolla, aivan kuten meilläkin, mutta niihin ei löytynyt tekijöitä. Työttömillä Tanskassa on siis melko hyvä työttömyysturva: työllistymisen avuksi on järjestetty koulutusta, 2 400 euroa on joissakin tilastoissa tämä työttömyyskorvaus, josta jää verojen jälkeen käteen 1 800 euroa, elikkä suhteellisen hyvä tilanne. Siellä ei todellakaan työtön jää siinä tilanteessa tyhjän päälle. Ja osa työvoimatoimiston virkailijoista keskittyy nimenomaan yhteydenpitoon yritysten kanssa, jotta työvoimatoimistoilla on ajantasainen ymmärrys siitä, mille aloille tai mihin tehtäviin työntekijöitä tullaan tarvitsemaan.

Ja nyt, kun puhuin tästä kohtaanto-ongelmasta Tanskassa, vielä palaan tähän aikaisemmin päivällä pitämäni puheenvuoroon. Tiedämme, että meillä Suomessa on sama tilanne, ja nyt hallitus on oikeaoppisesti lisäämässä koulutuspaikkoja. [Ari Torniainen: Hallitus tekee niin!] — Juuri niin, aivan oikein, siinä ei ole mitään väärää. — Mutta ne viimeiset tiedot kertovat sitä, että yliopistokaupungit olisivat niin kuin etusijalla tässä, ja silloin se tarkoittaa sitä, että maaseutu autioituu entisestään. Elikkä maaseudulla tai maakuntakeskukissa ei löydykään koulutettua henkilökuntaa tarvittavasti. Että jos tällainen nyt on suun-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

taus, niin toivoisin, että siihen tulisi korjaus ennen kuin virhe tapahtuu. Elikkä näin olen kuullut puhuttavan.

Ja kuten edustaja Kinnuselle mainitsin, että kun sanottiin, että meillä perussuomalaisilla ei ole mitään ohjelmaa eikä ajatuksia mihinkään muuhunkaan, niin kyllä meillä on ihan omassa ohjelmassamme, että muun muassa nostaisimme arvonlisäveron alarajan 20 000:een ja huojennuskaton 40 000:een. Myöskin lähestyisimme tätä Viron mallia, mikä tarkoittaa juuri näitä investointeja, niin kuin te hyvin tiedätte, että sitten vasta, kun otetaan raha ulos yrityksestä, maksetaan veroja, ja sen takia kannustetaan yritykset investoimaan ja samalla luomaan uusia työpaikkoja.

Etä kyllä varmasti hallituksella on toimia, mutta tässä olisi vielä vähän lisää vinkkejä mahdollisesti. Toivottavasti otatte onkeenne siitä. — Kiitoksia.

19.00 Mikko Kinnunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vastauksena edustaja Koskelalle: Ei ollut tarkoitus epäillä, ja minusta on hienoa, että kaikki puolueet antavat ehdotuksia tämän työllisyyden nostamiseksi. Näen itse nimenomaan tämän yrityskasvatuksen ja sen kehittämisen yhtenä lääkkeenä siihen, että meillä olisi tulevaisuudessa nuoria, jotka rohkevat tarttua yrittäjyyteen ja lähteä vaikka sukupolvenvaihdokseen, jatkamaan toisen aloitamaa yritystä.

Tuosta korkeakouluasiasta hallitusohjelmassa on kirjaus, että jokaisessa maakunnassa on korkeakouluja, ja on ainakin keskustalle hyvin tärkeää, että niitä kaikkia tasapuolisesti kehitetään.

Sitten edustaja Mäenpäälle tästä oppivelvollisuuden laajentamisesta. Sen tarkoitushan on juuri se, että mahdollisimman moni tai kaikki nuoret toteuttaisivat ja saisivat tämän toisen asteen tutkinnon. Tässä nivelvaiheessa myöskin ammattikoulun ja lukion rinnalle luodaan sitten toisia, uusia polkuja ja varmistetaan, että on yksilöllisiä mahdollisuuksia edetä vaikkapa kansanopistojen pitkien linjojen tai kymppiluokan tai valmentavien koulutusten kautta. Toki tarvitaan myöskin täsmätoimia, niitä työssäoppimisen opettajia, ohjaajia ja ehjiä koulupäiviä, -viikkoja. Ne ovat työn alla, samoiten opiskelijahuollon ja mielenterveyspalveluiden kehittäminen.

19.02 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Edellisessä puheenvuorossani jäi kommentoimatta pari asiaa, jotka haluan sanoa vielä omalta osaltani tämän keskustelun viimeisenä puheenvuorona.

Ensinnäkin se, että tämän keskustelun aikana on käynyt selväksi, kuten sanoin edellisessä puheenvuorossa, että sosiaalinen ulottuvuus on tullut keskusteluun mukaan paljon vahvemmin kuin aikaisempina hallituskausina. Siitä itse iloitsen paljon. Sivistisyhteiskunnan ensimmäinen ja tärkein mittari on se, miten me huolehdimme heikoista, yhteiskunnan vähäosaisista ihmisistä, niistä joilla tulot ovat pienet tai joilla on muita vaikeuksia, joihin he itse eivät pysty apua löytämään. On meidän velvollisuutemme, niin kuin kristittyinä yleensäkin, että autamme lähimmäistä aina silloin, kun hätä on.

Toinen asia on sitten se, miten me kohtelemme tätä maata, eri alueita. Se, että keskitymme valtaviin metropoleihin, tulee johtamaan pitkällä tähtäyksellä valtion talousarviossa erittäin suuriin vaikeuksiin, koska se nostaa kustannuksia ja johtaa seuraavana sitten palikat hintakilpailuun, se johtaa inflaatioon, se johtaa siihen, että suomalaiset tuotteet eivät käy enää kaupaksi. Elikkä tämä keskittämispolitiikka, mikä tällä hetkellä on niin kuin an-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

nettu tähän maahan itsestäänselvyytenä, jolle ei muka vaihtoehtoa olisi, on kaikin puolin hankalaa.

Kun katsoo sitten Suomen vientitilastoja — jos haluaa viihtyä tilastojen ääressä, katsookaapa mistä Suomen vientiin se todellinen vientipotentiaali tulee. Se tulee maakunnista lähes kaikki: metsäteollisuus, metalliteollisuus, kemianteollisuus, energiateollisuus, lähes kaikki tulee maakunnista. Esimerkiksi tuolla pohjoisessa Suomessa kaivokset, metallitehtaat, Tornion terästehdas, Rautaruukin sulatot, muut rannikon metallinjalostustehtaat, ne tuovat valtavan lisäarvon Suomen viennille. Ilman niitä työpaikkoja tämäkään kaupunki ei kehittyisi sillä vauhdilla, millä se on kehittynyt. Sen takia meidän on pidettävä, kuten hallitusohjelmassa sanotaan, alueellisesta tasa-arvosta huoli, niin että alueita kehitetään. On aivan sama, asuuko Utsjoella vai Ilomantsissa vai Vaasassa, niin hänellä, kuka valinnan on tehnyt kotiseudulla pysymiseksi, on siellä hyvä elää, eikä valtiovalta ole jättänyt sitä seutukuntaa hunningolle.

Siihen olennaisena osana liittyy sote-uudistus, jos me haluamme, että tässä maassa on terveyspalvelut niin kuin perustuslaki sanoo, että kaikilla on oikeus yhtäläisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin tässä maassa. Se on perusasia, siitä ei saa tinkiä, ja sitä päämäärää kohti meidän pitää koko ajan tehdä töitä. Jos haluamme sen linjan, jossa vain rahalla saa hyviä palveluita, niin se ei täytä mielestäni suomalaisen yhteiskunnan perusajatusta siitä, että kaikki ihmiset ovat tasa-arvoisia lain ja muiden yhteiskunnan tarjoamien palvelujen edessä. Totta kai, jos joku haluaa hyvistä palveluista maksaa enemmän, se hänelle suotakoon, mutta sen peruspaketin pitää olla yhteiskunnan tarjoamana, hyvälaatuisena, ulottuvissa kaikille joka päivä.

Viimeisenä asiana tämä ilmastokeskustelu. Katsoin äsken tuon Madridin ilmastokokouksen lopputuloksia. Toki ne olivat laihoja, mutta on tärkeää huomata se, arvoisa puhemies, että meidän pitää huoli tässä maassa siitä, että emme itse omilla poliittisilla päätöksillämme jarruta suomalaisen metsäteollisuuden, kemianteollisuuden, energiateollisuuden, sahateollisuuden toimintaa. Me olemme 100 vuotta tutkineet Suomen metsiä ja saaneet viimeisen 50 vuoden aikana valtavan kasvun aikaan. Metsät ovat hyvässä kunnossa. Katsokaapa Saksan metsätilannetta. Siellä, kun metsiä ei ole hoidettu, on katastrofi kehityksessä ihan muista syistä, sen tautta, kun metsät ovat vanhoja eikä niitä ole hoidettu.

Jos me haluamme tämän talousarvion, mitä nyt parhaillaan käsittelemme tässä talossa viimeistä viikkoa ennen joulua, jos me haluamme tuon keltaisen kirjan toteutuvan, meidän on laitettava ehdottomasti päämääräksemme se, että Suomen metsiä käytetään yhä enemmän. Se keino, mistä ei ole tässä salissa kovinkaan paljon puhuttu, on saada nuoret metsät kasvamaan vielä nopeammin. Siihen on kehitelty ihan selkeä lannoitusmenetelmä, tämä niin sanottu ilmastoon, harvennukseen liittyvä tuhkalannoitus, jolla saadaan helposti 10 miljoonaa mottia puuta lisää Suomen metsistä joka vuosi. Se tarjoaa loistavat mahdollisuudet uusiin hakkuisiin ja uusiin taloudellisiin investointeihin tähän maahan ja ennen kaikkea koko Suomen alueelle.

Tätä toivon, arvoisa puhemies, että tässä ilmastokeskustelussa vihdoinkin lähdetään järkeville linjoille. Jos lakkautamme turpeen ja samalla joudumme tekemään sen karmean liikkeen, että poltamme 10 miljoonaa mottia puuta ja samaan aikaan meille maahan ajetaan valtavat määrät kivihiiltä ja tuodaan erilaisista lähteistä tuolta ympäri maailmaa raa-kaöljyä, mistä jalostetaan sitten erilaista energiaa eri vaiheissaan, mitä se jalostaminen sitten antaakaan? Tämän takia toivon, että se suomalainen näkökulma säilyy ehjänä ja kaikki

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

edustajat hyväksyvät sen, että tässä maassa pitää vielä tehdä töitä seuraavat vuosisadatkin ja kehittää talouselämää niin, että kaikilla suomalaisilla on töitä ja hyvinvointia.

19.07 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajakollegat! Ja kiitos, että olette keskustelua pitäneet hengissä, niin ehdin vielä tähän loppuun myös oman puheenvuoroni pitämään. Tässä oli mielenkiintoista kuulla, että keskustasta löytyi yksi kansanedustaja, joka vielä muisteli Juha Sipilää täällä salissa — ja ihan myönteisessä sävyssä. [Hannu Hoskonen: Kaikki muistamme!] Sillä välillä on tuntunut siltä, että keskustalaiset eivät oikein tiedä, pitääkö heidän olla ylpeitä Juha Sipilän hallituksesta ja Juha Sipilän perinnöstä vai pitääkö sitä hävetä, kun tätä keskustelua on täällä kuunnellut.

Rinteen epäluottamukseen kaatuneen hallituksen hallitusohjelma on edelleen vastuuton, ja perintö on huono, ja pesä on velkainen. Velanotto kääntyy tämän hallitusohjelman ja huomenna käsittelyssä olevan ensi vuoden talousarvion myötä kiihtyvään kasvuun, työttömyys kääntyy myös kasvuun itse asiassa hallituksen ihan itse tekemin omin toimin. Se on poikkeuksellista. Valtiovarainministeriön virkamiehet olivat huolissaan jo viime keväänä tai kesänä, kun tämä hallitusohjelma ensimmäisen kerran oli käsittelyssä, ja laittoivat silloin omaan valtiovarainministeriön katsantoon muun muassa huutomerkin ja totesivat työllisyystoimista, että niitä odotellessa. Ymmärrän, että nyt keskusta vaati tiukasti, että nämä pilkutkin pitää pitää paikallaan, mutta kyllähän tämä, edustaja Torniainen, olisi tarvinnut suunnanmuutosta. Ei tällä tavalla voida edetä. Teillä on kohta tälle Rinteen pesälle ulkopuolinen pesänhoitaja, jos te ette niitä työllisyystoimia aikaiseksi saa.

Luottamus on iso kysymys, kun hallitusta rakennetaan, ja en kyllä ymmärtänyt sitä, että oliko nyt niin, että torstaina keskusta ei luottanut pääministeri Rinteeseen, ja parin yön päästä he taas jo luottivat. Tuntuu, että erään kokeneen, entisen keskustalaisenkin käänteet ovat tähän verrattuna jo varsin hitaita ja maltillisia. Myös se, että ministeri Paatero ei ehtinyt edes virallisesti erota, kun te keskustalaiset olitte tukemassa häntä jo jatkoon.

Tavoitteet taloudesta ovat tärkeitä ja tämä työllisyystavoite ja tasapainoinen talous vuonna 2023. Ja kyllä pitää kysyä nyt, arvon keskustakollegat: Riittikö teille oikeasti se, että nämä hyvät tavoitteet on vain kirjattu hallitusohjelmaan? Ettekö te aidosti edellytä niihin minkäänlaisia toimenpiteitä, että nämä tavoitteet joskus saavutettaisiin?

No, sitten kaksi konkreettista nostoa. Hoitajamitoitus: Vielä keväällä ministeri Kiuru totesi, että tämä on muutaman tunnin työ, yksi lause lakiin riittää. No, nyt jo epäluottamukseen kaatunut pääministeri Rinne totesi, että 0,7 ei tule tällä vaalikaudella. Tähän ei ole rahaa, totesi pääministeri Rinne. No, nyt ei Rinne ole enää tiellä estämässä tätä hoitajamitoituksen kuntoon laittamista. Sitä kannattaa perussuomalaiset, sitä kannattaa kokoomus. Kokoomus itse asiassa esittää omassa vaihtoehtobudjetissaan 150 miljoonaa, ja se on aito tie kohti 0,7:n hoitajamitoitusta niin kotihoidossa kuin ympärivuorokautisissakin asumispalveluissa. No, mitä tekee ministeri Kiuru? Hän esittää 5 miljoonaa euroa vanhustenhoitoon ensi vuonna. Se on noin puolet siitä, mitä Marinin hallituksen erityisavustajien palkkoihin tarvitaan lisää määrärahoja verrattuna Sipilän edelliseen hallitukseen.

No, sitten aivan oma juttunsa on tämä epäluottamukseen jo kaatuneen pääministeri Rinteen vappusatanen, jonka hän lupasi. Kelan päämatemaatikko Tapio Isolankila aikanaan totesi, että siihen varattu raha ei tule riittämään, ja Rinnehän lupasi 100 euroa kaikille, jotka saavat eläkettä alle 1 400 euroa. No, nyt se on muuttunut muutamaksi kymppiksi. Kokoomus kannattaa takuueläkkeen korotusta, kuten viime kaudellakin. Me kannatamme myös kansaneläkkeen korotusta, ne ovat meidän vaihtoehtobudjetissamme, mutta emme ymmär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

rä sitä, että Marininkaan hallitus ei halua antaa euron euroa tästä luvatussa satasesta niille, joiden eläke on 1 300—1 400. Heitä on tässä maassa, arvoisat sosiaalidemokraatit, liki 90 000, ja he jäävät kokonaan ilman tuota vappusatasta tai itse asiassa senttiäkään siitä.

Arvoisa puhemies! Palaan vielä hetken kuluttua aiheeseen.

19.12 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä oppositioedustajat ovat kantaneet huolta, että jos työllisyys ei kasvakaan ja miten työllisyystoimet edistyvät tulevan vaalikauden aikana. Mutta täytyy lohduttaa teitä sillä asialla, kun tuossa jo aikaisemmassa puheenvuorossa toin esille näitä tulevaisuuden investointeja, mitä tähän maahan ollaan tulossa tekemään tulevina vuosina, vuosikymmeninä, että ne jo tekevät semmoisia toimia, että meillä alkaa olemaan entistä enemmän huutava pula työvoimasta, kun se on jo tällä hetkellä tuolla maakunnissa.

Itse tulen Kuhmosta, ja vielä kesäkuussa tein yhdessä vaiheessa kahtena viikonloppuna kahta työtä yhtä aikaa. Olin Kuhmon kaupungissa maaseutusihteerinä ja viikonloppuisin ajoin ajoneuvoyhdistelmää. Ajettiin Kuhmosta sahatavaraa Kotkan satamaan ja sieltä sitten sellukuorman kanssa Lieksaan. Tämä kertoo siitä, että meillä jo tällä hetkellä työvoiman saanti on esteenä yritysten kehittymiselle ja yritysten kasvamiselle sekä tuolla maakunnissa että täällä pääkaupunkiseudulla.

Oppositioedustajat kantoivat vielä huolta myös yrittäjyydestä ja sen kehittymisestä. Hyvät oppositioedustajat, ensi vuoden budjetissa hallitus parantaa yritysten toimintaedellytyksiä monin eri toimenpitein.

Arvoisa puhemies! Tässä muutama:

Toteutetaan kaksinkertainen poisto-oikeus kone- ja laiteinvestoinneille. Tuplapoistot koskevat kaikkia toimialoja, myös palvelualaa.

Hallitus toteuttaa myös listaamattomien kasvuyritysten henkilöstön palkitsemista koskevan uudistuksen, parantaa Finnveran takausjärjestelmää, vahvistaa Business Finlandin resursseja, kokeilee ensimmäisen työntekijän palkkaamista helpottavaa rekrytointitukea, helpottaa palkkatuen käyttöä yrityksissä ja selvittää mahdollisuutta rajata investointien lupamenettelyissä viranomaisten enimmäisaikaa yhteen vuoteen.

Hallitus selvittää lisäksi yritysten tutkimus- ja kehitystoiminnan kannusteeksi pikaisella aikataululla uudenlaista tutkimusyhteistyökannustinta, jonka tavoitteena on kannustaa ai-neettomiin investointeihin. Kyseessä olisi ylimääräinen verovähennys yritysten sekä korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tutkimus- ja innovaatiohankkeiden rahoitusmenoista.

Tämä kertoo siitä, että meillä on hyvä hallitusohjelma, hyviä tavoitteita, ja toivonkin, että yhdessä näitä asioita yli puoluerajojen, oppositio mukaan lukien, viedään eteenpäin.

19.15 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät edustajat! Täällä äsken keskustan eduskuntaryhmän puheenjohtaja esitti jonkinlaista räppiä, [Tuomas Kettunen: Kuka muu muka?] ja hän sanoi: ”Kuka muu muka?” Ja kyllä minun pitää sanoa, että keskusta. Minä olen tavannut useita maatalousyrittäjiä, ja siellä on todella hätä: kannattavuus on heikko, kannattamattomaan liiketoimintaan ei kannata investoida. Ja, arvoisat keskustan edustajat, te olette heidän etujaan valvoneet kymmeniä vuosia, ja he ovat leimautuneet teihin, ja nyt kun te olette lähteneet kalastamaan ääniä täältä kaupungista, niin se maalaisliiton ajatus on hiukan muuttunut. Maalaisliittohan varoitti jo 60-luvulla sosialismista, ja mielestäni te olette nyt sosialismihallituksen takuumiehenä siellä, että tuota, ei tämä niin kuin hyvältä tunnu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Suomalainen maanviljelijä haluaa edelleen jatkaa sitä sukutilaansa, ja minusta tuntuu, että tämä yhteiskunta, myös te keskustan edustajat käytätte hyväksi tätä sukurasitetta tai sukuvelvoitetta. Nyt te kuvittelette, että jollakin private label -tuotteiden poistolla kaupoista saadaan jotain etua maanviljelijälle. Ei sillä saada. Siihen varmaan ratkaisut ovat vaikeita, mutta tämä Venäjän rajan vientikielto on kyllä aiheuttanut sinne semmoisia ongelmia, että näillä keinoilla Suomesta loppuvat — tai sanotaan, että puolittuu — maidontuottajat ihan muutaman vuoden kuluessa. Se maitotilojen määrä laskee huomattavasti, ja tämä vaikuttaa meidän oman maamme huoltovarmuuteen erittäin paljon.

Ja kyllä minä hämmästelen, että te olette lähteneet tämmöiseen hallitukseen, joka rupeaa soita ennallistamaan, tukkimaan niitä oja. Siitähän tulee ihan kauhean näköinen, siitä suosta, joka on ojitettu kymmeniä vuosia sitten, ja nyt te lähдете tukkimaan niitä. Kyllä tämä on aivan käsittämätöntä, että te olette kääntyneet yhtäkkiä turvetta vastaan. [Ari Torniainen: Paljonko on pilattu niillä ojituksilla vesistöjä?] — Niin, tutustukaa tutkimuksiin. [Ari Torniaisen välihuuto] — No, yhtä lailla, kun te lähдете mylläämään niitä oja, sitä möhnää tulee vain lisää sinne, sen nyt ymmärtää jokainen.

Suomalaiset työmiehet, suomalaiset duunarit, suomalaiset yrittäjät, suomalaiset maanviljelijät ja Suomen kansa odottavat sitä, että meillä menisi yhteiskuntana paremmin. Minäkin odotan sitä ja yritän näillä vaatimattomilla sanoillani teitä houkuttaa toimimaan sen puolesta. Kyllä pidän sitä kummallisena, että vihreät lihansyönnin vastustajat ja maataloustuottajien etua ennen ajaneet ovat samassa hallituksessa ja rakentavat yhteistä hallitusohjelmaa.

Tuosta tuplapoistosta haluan sanoa sen verran vielä, että se on muuten hyvä asia ja se on kannatettava ajatus, mutta teidän pitää laittaa se koskemaan myös käytettyjä koneita. Se on teidän hallitusohjelmassanne ja se koskee vain uusien koneiden investointia. Se ei yhtään lämmitä sitä ongelmien kanssa painivaa maanviljelijää. Siinä on pieni korjaamisen paikka.

Toivon, että pidätte huolta teiden kunnossapidosta [Ari Torniainen: Kyllä!] ja tienhoidosta. Siitä on tullut viime päivinä ihan hirveää palautetta, että kuorma-auton kulutus huonosti hoidetuilla teillä on noussut 50 prosenttia, ja siihen meidän kaikkien pitää yhdessä panostaa, että ne tiet saadaan pidettyä talvella hyvässä kunnossa. — Kiitoksia.

19.21 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mäenpää toivoi, että keskusta pitää huolta koko Suomesta ja koko Suomen väyläverkosta. Keskusta nimenomaan pitää huolta siitä koko Suomesta ja koko Suomen väyläverkostosta. Me olemme täysin sitoutuneet siihen asiaan, ja sen myöskin huomaa tuolta hallitusohjelmasta. Siellä on paljon sellaisia asioita, joita keskusta on nimenomaan halunnut sinne hallitusohjelmaan ja keskustasta on myöskin saanut sinne hallitusohjelmaan. Itse toivon, että niitä voidaan viedä eteenpäin.

Se asia, mikä oikeastaan erottaa, edustaja Heinonen, keskustaa ja kokoomusta, on se, että keskusta ei halua keskittää kaikkia toimintoja tänne pääkaupunkiseudulle tai joihinkin suuriin keskuksiin. Otetaan vaikkapa nämä suuret väylähankkeet, mitä on: Edustaja Orpo on omassa puheenvuorossaan tuonut kokoomuksen linjaa siitä, että valtion omaisuudesta laitettaisiin esimerkiksi 2 miljardia euroa suuriin raidehankkeisiin jo nyt. [Timo Heinonen: Kyllä!] Keskusta taas haluaa sitä, että me viemme määrätietoisesti 12-vuotisella ohjelmalla, mitä nyt tehdään, ja parlamentaarisesti linjaamme suuria hankkeita siellä, parannamme niitä väyliä, perusväyliä, joita nyt jo on olemassa, ja sitten näitä suuria, isoja raidehankkeita viemme yhteisesti eteenpäin, määrätietoisesti, esimerkiksi sillä parlamentaarisella jär-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

jestelmällä, millä me olemme yhteisesti sopineet. Me haluamme, että laitetaan joka vuosi perusväylänpitoon määrätietoisesti se 300 miljoonaa euroa vuodessa enemmän rahaa kuin aikaisemmin, mitä ollaan yhteisesti sovittu. [Timo Heinonen: Kyllä, juuri näin!] Me olemme valmiita, jos löytyy rahaa lisää, laittamaan vielä enemmänkin sinne. Me haluamme, että perusväylänpito on kunnossa [Timo Heinonen: Eihän se erota meitä, me ollaan samaa mieltä!] — tiet kuntoon. Toivottavasti kokoomuskin tulee tälle linjalle. Ei sijoiteta pelkääntään suuriin, isoihin hankkeisiin, joihin meillä ei budjettirahoituksella ole kerta kaikkiaan varaa.

Sitten, arvoisa puhemies, haluan myöskin kiinnittää huomiota siihen, että täällä on puhuttu myöskin työllisyydestä ja työvoimasta. Keskustan linja on todellakin se, että työllisyys tulee saada paremmaksi, taloutta pitää saada paremmaksi, ja keskusta on sitoutunut nimenomaan tähän hallitusohjelmaan, sen edesauttamiseen, ja keskusta on myöskin esittänyt monia asioita, joilla voidaan työllisyyttä parantaa, me olemme valmiita niitä asioita viemään eteenpäin.

Yksi asia, jonka haluan sanoa tähän, on se, että on työvoiman ja avoimien työpaikkojen kohtaanto-ongelma. Itse toivon, että hallitus kiinnittää myöskin tähän isoon asiaan huomiota. Se on tärkeä etenkin tuolla haja-asutusalueella ja pääkaupunkiseudun ulkopuolella ja miksei täällä pääkaupunkiseudullakin, että meillä on oikeanlaista työvoimaa niihin työpaikkoihin, jotka ovat avoimina. Se on iso asia, ja sillä saadaan paljon työllisyyttä parannettua, jos tämä ongelma saadaan korjattua.

19.24 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Torniainen, te nyt yrititte luoda sellaista täysin kuvitteellista kuvaa kokoomuksen ja keskustan välisestä erosta. Te puhuitte, että kokoomus ajaa keskittämistä ja te olisitte jollain tavalla toisenlaisia. Arvoisa edustaja Torniainen, viime kaudella Suomen eduskunnassa esiteltiin historian ensimmäinen keskittämisasiasetus, ja arvaatteko, minkä puolueen ministeri keskittämisasiasetuksen esitteli? Sen esitteli keskustalainen ministeri, ja siinä palveluita keskitettiin ensimmäistä kertaa keskittämisasiasetuksella. Eli annetaan tekojen, arvoisa edustaja Torniainen, ratkaista.

Te myös annoitte kuvan, että kokoomus olisi jollain tavalla liikennehankkeissa teitä huonompi. Eihän se pidä paikkaansa. Kokoomus on ollut mukana hyväksymässä parlamentarisesti sitä, että meille tulee perustienpitoon tämä 300 miljoonan lisäys, jolla me vahvistamme nimenomaan korjausvelkatarvetta — jatkamme sitä työtä, mitä teimme viime kaudella. Sen lisäksi kokoomus esittää omassa vaihtoehdossaan yli 500 miljoonan Suomi kuntoon -paketin, jolla pystytään ympäri Suomen laittamaan liikkeelle 0,5 miljardilla erilaisia pienempiä liikennehankkeita — pyöräteitä, alikulkujia, riista-aitoja, risteyskiesiä, pienempiä sorateitä — yli 500 miljoonalla enempi kuin te, arvoisa edustaja Torniainen, tässä vasemmistohallituksessa pystytte tekemään. Ja tämän päälle kokoomus on vielä valmis myymään valtion omaisuutta niin, että me pystymme laittamaan liikkeelle pääradan ja Turun tunnin junan rakentamisen, [Ari Torniaisen välihuuto] ja lisäksi meillä on vaihtoehtobudjetissa raha itäradan suunnitteluun. Nämä tehdään meillä aitoina tulevaisuusinvestointeina, eli me olemme valmiita valtion omaisuutta myymään, jos se laitetaan tällaisiin hankkeisiin, jotka aidosti parantavat koko Suomen kasvua ja vetovoimaa aina Helsingistä pohjoiseen asti niin kuin päärata tekee. Helsingistä Turkuun on Turun tunnin juna, ja tulevaisuudessa toivottavasti Helsingistä on Lahden kautta itäänkin menevä raideyhteys.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

Arvoisa puhemies! On hyvä, että kerrotaan se, mitä oma puolue tekee, eikä puututa ainakaan väärällä todistuksella siihen, mitä toiset puolueet tekevät. Kokoomus panostaa liikenteeseen huomattavasti enempi kuin keskusta tässä vasemmistohallituksen vankina.

19.27 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus puhuu enemmän aluepolitiikkaa kuin viime vaalikaudella puhuttiin yhteensä. Aluepolitiikkaa. Ja keskusta lähtee siitä liikenteeseen, että harjoittamme desentralisaatiopolitiikkaa, hajautettua yhteiskuntapolitiikkaa. [Timo Heinosen välihuuto] Otetaan kaikkien alueitten vahvuudet huomioon ja kehitetään koko Suomea.

Tässä edustaja Mäenpää kantoi huolta maataloudesta, suomalaisen maatalouden tulevaisuudesta. Toinkin jo tuossa aikaisemmassa puheenvuorossani esille sen, että maatalouden kannattavuuden parantaminen, suomalaisen maatalouden kannattavuuden parantaminen, luo pohjaa meidän maamme huoltovarmuudelle. Ja kun meillä on maataloutta jokaisessa maakunnassa, niin se luo pohjaa huoltovarmuudelle.

Edustaja Mäenpää ehti lähteä jo salista pois, mutta haluan muistuttaa, että kun edustaja Mäenpää ilmoitti, että keskusta ei tee tässä hallituksessa mitään suomalaisen viljelijän hyväksi, niin täytyy muistaa, että hallitusohjelmassa kotimaisen ruuan tulevaisuus turvataan, maatalouden investointirahastoa pääomitetään. Vuonna 2020 uhannut ympäristö- ja luonnonhaittakorvauksen tukitasojen heikkeneminen onnistuttiin paikkaamaan 130 miljoonalla. Niin kuin toin tuossa esille, Mäenpää pääomitetään tämän hallituksen aikana, mahdollistetaan uusien tilojen hakeutuminen luomutuotannon piiriin vuonna 2020. Siihen on budjetoitu 28 miljoonaa euroa. Luodaan uusi biokaasun ravinnekiertokorvaus maatilojen biokaasutuotannon vauhdittamiseksi. Tähän ollaan budjetoimassa 20 miljoonaa euroa. Panostetaan elintarvikkeiden vientiin — elintarvikkeiden vientiin — 10 miljoonalla eurolla. Tässä ihan muutamilla asioilla osoitettuna se, että kyllä keskusta kantaa huolta suomalaisen maatalouden tulevaisuudesta.

19.29 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tässä kun on nyt nostettu esille näitä maatalouden parannusehdotuksia ja lisäyksiä budjettiin, niin voin vahvasti vakuuttaa, että näin on, koska olin maatalouspöydässä yhtenä neuvottelijana ja me saimme todella hyvää yhteistyötä siinä olevien henkilöitten kanssa, ja tästä on saatu paljon kiitosta — niin kuin tässä jo edustaja Kettunenkin kehui — että mitä kaikkea siellä on. Tosin maatalouden puolella on haasteita, ja sen takia me teimme niitä panostuksia sille puolelle, että pystyisimme pitämään tämän meidän maatalouden pystyssä ja sitä kautta omavaraisuuden.

Mutta päivällä edustaja Orpo sanoi täällä näin, että kokoomus laittaa 2 miljardia nopeisiin junahankkeisiin. Miten 2 miljardia? Ei se riitä. Ei se nopeuta millään tavalla sitä suunnittelua, kun suunnittelua ei ole tehty. Tästä se ongelma... [Timo Heinosen välihuuto] — Kyllä. On ministeriön puolelta saatu selvitys ja väyläpuolelta, että ei ole valmiita suunnitelmia. — Ja sen takia tämä on tämmöinen tämä asia, että ei ole itää eikä... Ainoastaan mikä suunnitelma on olemassa, on pääratat pohjoiseen. Siihen on olemassa suunnitelmia. [Timo Heinonen: Kyllä Espoon radasta!] — No, Espookaan ei ole valmis, ja sitten kun se liittyy kokonaisuutena tähän Turun nopeaan tunnin junaan, niin siinä on vielä suunnitelmia ja erittäin suuria asioita kesken. — Ja mitä on todettu ja ennen kaikkea kuultu maakuntien miehiä ja esimerkiksi Kuopion kauppakamaria, niin he ovat sitä mieltä, että ennen muuta kannattaa parantaa tämänhetkistä väylää, korjausvelkaa, korjata niin rautatiellä kuin maanteillä, ja sillä me pystymme saamaan nopeutettua näitä yhteyksiä. Poistetaan tasoylikäytä-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

viä, ja tällä tavalla pystymme nopeutta nostamaan rautateillä. Elikkä näillä investoinneilla, mitä nyt hallitusohjelmassa on, saadaan parannettua ja nopeutettua liikenneyhteyksiä. Täytyy muistaa, että nämä väylät ovat elinkeinoelämän verisuonisto ja kun niitä vahvistetaan ja kehitetään, niin myös elinkeinoelämä voi paremmin.

19.31 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! On erittäin hyvä, että edustaja Heinonen nosti esille kokoomuksen linjan siinä, miten se näihin suuriin väylähankkeisiin ja nimenomaan näihin kolmeen suureen ratahankkeeseen suhtautuu ja miten se haluaa viedä niitä eteenpäin.

Keskusta taas on täysin sitoutunut siihen, että mennään hallitusohjelman mukaan. Eteneminen näissä suurissa ratahankkeissa edellyttää sopimukseen pääsemistä toteutuksesta ja rahoituksesta valtion, kuntien ja muiden mahdollisten hyödynsaajien kanssa — sitä, että kaikki yhdessä ovat tässä toiminnassa mukana. Ei riitä pelkästään se, että valtio lähtee toteuttamaan näitä suurilla rahoilla. Meillä ei budjettirahoituksen kautta ole kyllä lähivuosiin näköpiirissä, että tätä voitaisiin toteuttaa.

Turun tunnin juna on hyvä asia. Päärata plus on hyvä asia. Itäinen rata, niin sanottu itäraata, on myöskin hyvä asia. Mutta itse katson, että ne ovat niin isoja hankkeita, että ne tulee huolella suunnitella. Esimerkiksi itäratavaihtoehdosta kun puhutaan, niin vielä ei Uudenmaan maakuntakaavassa ole sitä linjausta. Ei ole Kymenlaakson maakuntakaavassa vielä mahdollisia linjauksia. Sitä maakuntakaavaa siellä suunnitellaan, ja sielläkin on vielä päättämättä, [Tuomas Kettusen välihuuto] onko se Kouvolan kautta vai onko se Kotkan kautta. Itse toivon, että myöskin Kymenlaaksossa saadaan ne päätökset aikaiseksi, että se sinne maakuntakaavaan saadaan. Ne ovat pitkäaikaisia ratkaisuja. Itse toivon, että niitä aikanaan nähdään, mutta ne ovat kauaskantoisia tulevaisuuden hankkeita.

Omasta mielestäni on tärkeämpää nyt, että me parannamme näitä nykyisiä väyläyhteyksiä, mitä meillä on, niin maanteillä kuin rautateillä myöskin. Esimerkiksi itse tulin tänään aika myöhään tänne istuntoon, kun ei tuolla itään suuntautuvalla radalla junat kulkeneet ollenkaan, kun oli ohjauslaitteissa vikoja. Bussilla tuotiin osa matkaa ja sitten osa junalla. Itse toivon, että näihin satsataan, niin kuin hallitus nyt satsaa nimenomaan näihin nykyisiin rataverkkoihin ja tieverkostoon. Se on hyvä asia, että tätä kautta viedään asioita eteenpäin. Sitä kautta saadaan myöskin nopeutettua näitä kulkuyhteyksiä koko Suomessa.

Keskusta on sitoutunut siihen, että meillä on väylähankkeita. Perusväylänpitoa parannetaan koko Suomessa — nimenomaan koko Suomessa. Ja kun huomenna aloitetaan keskustelu ensi vuoden budjetista, niin siellä on nimenomaan paljon väylähankkeita, joilla saadaan parannettua tuolla koko Suomessa teollisuuden tarpeita, ihmisten turvallista liikuttamista ja myöskin elinkeinoelämän edellytyksiä.

19.34 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Kun on kiitoksen aika, niin silloin kiitosta pitää antaa, ja kyllä itse haluan antaa puolustuspolitiikan sektorilta kiitosta tästä hallitusohjelmasta ja myös erinomaisesti tehtävää hoitaneelle puolustusministeri Antti Kaikkoselle. On hyvä, että tässä jatketaan tätä meidän ulkopoliittikkamme pitkää yhteistä linjaa, mutta myöskään puolustuspolitiikassa ei tapahdu lainkaan muutosta. Itse asiassa jopa kansainvälinen yhteistyö tämän Marinin hallitusohjelman myötä syvenee entisestään: saimme juuri tuoreet tiedot, miten Suomi—Ruotsi-yhteistyötä syvennetään ja tehdään isäntämaasopimusta, joka helpottaa myös toimintaa erilaisissa kriisitilanteissa vaikkapa aina sotatilanteeseen asti mutta ennen muuta todennäköisemmissä uhissa, vaikkapa terrori-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 83/2019 vp

iskun tai jonkin luonnonkatastrofin tai ison onnettomuuden yhteydessä, ja myös sitten Nato-yhteistyössä näköjään otetaan myös vasemmistohallituksen aikana askelia eteenpäin eli jatketaan tätä tuttua hyvää kehityslinjaa, jonka olemme aikanaan jo 90-luvun alkupuolella valinneet.

Kiitosta annan myös siitä, että Puolustusvoimien suorituskykyhankkeista pidetään huolta. Ministeri Kaikkonen on jo saattanut eteenpäin Laivue 2020 -hankkeen. Nyt on etenevässä tämä jo pitkään valmisteltu HX-hanke, jolla korvataan siis täysimääräisesti meidän Hornetiemme suorituskyky, ja myös Maavoimien isoja kalustotarpeita ollaan päivittämässä. Näistä pitää kiitosta antaa Marinin hallitukselle ja hallitusohjelmalle.

Tuo asevientikirjaus on hivenen kysymyksiä herättänyt, ja toivotaan, että siihen löydetään selkeys lähiaikoina. Olisi äärimmäisen tärkeää esimerkiksi Patrialle ja tämäntyyppisille toimijoille, että heillä olisi selkeä tieto siitä, minkälaiset pelisäännöt tällä sektorilla Suomen osalta ovat olemassa.

Avoimuus ja läpinäkyvyys näkyvät tässä hallitusohjelmassa hyvällä tavalla, ja toivon, että aloittanut uusi Marinin hallitus noudattaa tätä hallitusohjelmaa avoimuuden ja läpinäkyvyyden osalta paremmin kuin epäluottamukseen kaatunut Rinteen hallitus teki.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.